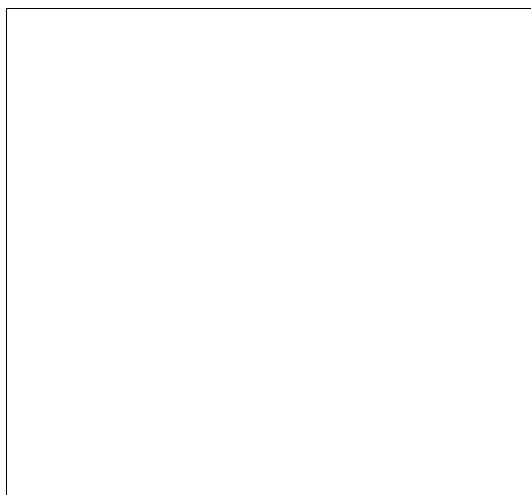

MUNKAKÖZI DOKUMENTÁCIÓ

2011. 03. 02. Javítás

**Budapest XXIII. kerület
SOROKSÁR**

INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Megrendelő: Budapest, Soroksár Önkormányzata

Készítette: MaHill Mérnökiroda Kft. ©

Budapest, 2010. december

Tartalomjegyzék

1.	Bevezető	5
2.	Vezetői összefoglaló	8
3.	Helyzetelemzés.....	9
3.1.	Soroksár szerepe a településhálózatban.....	9
3.1.1.	Illeszkedés és kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz	9
3.1.1.1.	Magyarország területi jövőképe.....	9
3.1.1.2.	A területfejlesztési politika hosszú távú céljai 2020-ig	9
3.1.1.3.	Középtávú országos területi célok 2013-ig.....	11
3.1.1.4.	Régiók fejlesztési irányai	12
3.1.1.5.	Illeszkedés a célokhoz.....	13
3.1.2.	Soroksár vonzáskörzetének bemutatása	15
3.1.3.	Soroksár szerepe a térségi munkamegosztásban	16
3.1.4.	Kerületi funkcióelemzés.....	17
3.2.	Kerületi szintű helyzetértékelés	19
3.2.1.	Városszerkezet	19
3.2.1.1.	Morfológiai tényezők.....	19
3.2.1.2.	Történeti tényezők	20
3.2.1.3.	Közlekedési tényezők, nagy rendszerek	21
3.2.1.4.	Szerkezeti problémák és következményeik	22
3.2.2.	Gazdaság	24
3.2.2.1.	A kerület gazdaságának általános jellemzői	24
3.2.2.2.	Ágazati szerkezet	32
3.2.2.3.	Vállalkozások megoszlása méret szerint, működési feltételek	35
3.2.2.4.	Gazdasági aktivitás térbeli különbségei.....	45
3.2.2.5.	Kutatás-fejlesztés helyzete.....	45
3.2.2.6.	Turizmus helyzete	46
3.2.2.7.	Helyi gazdaságfejlesztés egyéb eszközei.....	49
3.2.2.8.	Információs társadalom értékelése.....	52
3.2.2.9.	Kultúra szerepe	52
3.2.3.	Társadalom	53
3.2.3.1.	Demográfia	53
3.2.3.2.	Foglalkoztatás	59
3.2.3.3.	Képzettség.....	66
3.2.3.4.	Egészségi állapot	66
3.2.3.5.	Jövedelmi és szociális helyzet.....	67
3.2.3.6.	Társadalmi önszerveződések, civil szféra	73
3.2.4.	Települési környezet	74
3.2.4.1.	Természeti környezet állapota	74
3.2.4.2.	Épített környezet	76
3.2.4.3.	Lakásállomány	77
3.2.4.4.	Települési környezeti infrastruktúra	82
3.2.4.5.	Közlekedési infrastruktúra	95
3.2.5.	Közfoglalkoztatások.....	97
3.2.5.1.	Oktatás-nevelés	97
3.2.5.2.	Egészségügy.....	108
3.2.5.3.	Közigazgatás	110
3.2.5.4.	Közbiztonság.....	112
3.2.5.5.	Szociális ellátás	114
3.2.5.6.	Szolgáltatástervezési koncepció.....	114

3.2.5.7.	A szociális és gyermekjóléti szolgáltatás intézményrendszere.....	117
3.2.5.8.	Sport és szabadidő, közművelődés.....	123
3.2.5.9.	Közzolgáltatási rendszerek összefoglaló bemutatása.....	125
3.2.6.	Korábbi időszak fejlesztései.....	132
3.2.7.	Összegzés	136
3.2.7.1.	SWOT elemzés	136
3.3.	Kerületek meghatározása, elemzése.....	138
3.3.1.	A kerület általános jellemzése.....	138
3.3.1.1.	Funkcióellátottság, közzolgáltatások.....	140
3.3.2.	Soroksár központ kerületrész helyzetértékelése.....	145
3.3.2.1.	Jellemzők	145
3.3.2.2.	Gazdaság	146
3.3.2.3.	Társadalmi környezet.....	147
3.3.2.4.	Közművek, infrastruktúra	147
3.3.3.	Soroksár dél kerületrész helyzetértékelése.....	148
3.3.3.1.	Jellemzők	148
3.3.3.2.	Gazdaság	149
3.3.3.3.	Társadalmi környezet.....	149
3.3.3.4.	Közművek, infrastruktúra	150
3.3.4.	Újtelep kerületrész helyzetértékelése	151
3.3.4.1.	Jellemzők	151
3.3.4.2.	Gazdaság	151
3.3.4.3.	Társadalmi környezet.....	152
3.3.4.4.	Közművek, infrastruktúra	152
3.3.5.	Molnár-sziget kerületrész helyzetértékelése	153
3.3.5.1.	Jellemzők	153
3.3.5.2.	Gazdaság	153
3.3.5.3.	Társadalmi környezet.....	154
3.3.5.4.	Közművek, infrastruktúra	154
3.3.6.	Péteri major és térsége kerületrész helyzetértékelése.....	155
3.3.6.1.	Jellemzők	155
3.3.6.2.	Gazdaság	155
3.3.6.3.	Társadalmi környezet.....	156
3.3.6.4.	Közművek, infrastruktúra	156
3.3.7.	Nagybani Piac és térsége kerületrész helyzetértékelése.....	157
3.3.7.1.	Jellemzők	157
3.3.7.2.	Gazdaság	158
3.3.7.3.	Társadalmi környezet.....	159
3.3.7.4.	Közművek, infrastruktúra	159
3.3.8.	Logisztikai és gazdasági térség kerületrész helyzetértékelése	160
3.3.8.1.	Jellemzők	160
3.3.8.2.	Gazdaság	160
3.3.8.3.	Társadalmi környezet.....	161
3.3.8.4.	Közművek, infrastruktúra	162
3.3.9.	Vízisport utca és térsége kerületrész helyzetértékelése.....	162
3.3.9.1.	Jellemzők	162
3.3.9.2.	Gazdaság	163
3.3.9.3.	Társadalmi környezet.....	164
3.3.9.4.	Közművek, infrastruktúra	164
3.3.10.	Szamaránszki dűlő és Sós-mocsár térsége kerületrész helyzetértékelése	165

3.3.10.1.	Jellemzők.....	165
3.3.10.2.	Gazdaság	165
3.3.10.3.	Társadalmi környezet	165
3.3.10.4.	Közművek, infrastruktúra.....	166
3.3.11.	Egyéb területek kerületrész helyzetértékelése.....	166
3.3.11.1.	Jellemzők.....	166
3.3.11.2.	Gazdaság	167
3.3.11.3.	Társadalmi környezet	167
3.3.11.4.	Közművek, infrastruktúra.....	167
3.3.12.	Városrészek összefoglaló elemzése:.....	168
3.3.12.1.	Gazdaság	168
3.3.12.2.	Társadalom	168
3.3.12.3.	Lakókörnyezet	172
3.3.13.	Közzolgáltatások.....	174
3.3.14.	Anti-szegregációs vonatkozások	174
3.3.14.1.	Soroksár dél.....	174
3.3.14.2.	Szamaránszki dűlő és Sósmocsár	174

1. Bevezető

Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata 2008-ban készítette el Soroksár Településfejlesztési Konceptióját.

A Településfejlesztési koncepció a kerület távlati fejlesztésének összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a teljes közigazgatási területre kiterjedő, önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.

Soroksár Településfejlesztési koncepciója hosszú távra, 10-12 évre készült, ami három önkormányzati ciklust érintő időtáv. Hosszú távú fejlesztési koncepcióként nemcsak olyan jövőképet és átfogó fejlesztési célokat fogalmaz meg, amelyek a kerület lakóközösségének érdekeit szolgálják, hanem meghatározza a fejlesztési programok megvalósításához, kidolgozásához szükséges irányelveket, valamint információt biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára.

A hazai fejlesztéspolitikát teljes mértékben az **Európai Közösség fejlesztési elvei** hatják át. Az ezen elvek szerint bevonható források a jövőben is meghatározó szerepet fognak játszani a sikeres megvalósításban. Ebből következően a terület- és településfejlesztési tervezést minden szinten összhangba kell hozni az EU fejlesztési elveivel és gyakorlatával, valamint az azt tükröző pénzügyi háttérrel.

A városfejlesztési tevékenységek finanszírozása a jelenleginél sokkal nagyobb arányban visszatérítendő források terhére történhet, mivel az Unió strukturális és kohéziós politikáját szolgáló forrásokból várhatóan jóval kevesebb jut Magyarországra, mint a jelenlegi időszakban. Megnövekszik tehát a stratégiák és az azok megvalósítása érdekében kivitelezendő projektekkel kapcsolatos fenntarthatósági, életképességi szempontok súlya a külső források odaítélésének folyamatában, emellett szükségszerűen nagyobb szerepet kell, hogy kapjon a magánszféra. Ezen folyamatok irányítása és kontrollálása érdekében az önkormányzatnak valós, közös elkötelezettségen alapuló stratégiára van szüksége.

Ilyen, a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítását szolgáló dokumentum a stratégiai szemléletű **Integrált városfejlesztési stratégia (IVS)**.

Soroksár rendelkezik Integrált Városfejlesztési Stratégiával, melynek felülvizsgálata időszerűvé vált egyrészt a Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott fejlesztési célokhoz illeszkedés okán, másrészt a kidolgozását szabályozó, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium által kiadott Városfejlesztési kézikönyv 2009-ben történt átdolgozása következtében.

Az integrált városfejlesztési stratégia **középtávra (7-8 évre) szóló dokumentum**, amely eredményes eszköz a kerület számára fejlesztéseinek összehangolása, optimalizálása céljából. Az IVS tartalmazza a kerület és részei rövid- és középtávon elérendő céljait, a tervezett projekteket, illetve az ezek elérése érdekében mozgósítani tervezett forrásokat. Az IVS lényeges eleme, hogy a helyzetértékelésre alapozó fejlesztési célok és irányok meghatározásán túl megvalósítási elemeket is magában foglal, ennek keretében a lehetőségek figyelembevételével a lehető legpontosabb becslést adja a városfejlesztés céljaira igénybe vehető forrásoknak és azok lehetséges eredetének. Ezért is szükséges az integrált

városfejlesztési stratégia rendszeres éves áttekintése és 3-5 évenkénti felülvizsgálata, az abban foglaltak aktualizálása, az esetlegesen megváltozott külső feltételekhez való igazítása és a folyamatban lévő akcióterületi fejlesztésekre építve újabb fejlesztési területek kijelölése.

Az integrált városfejlesztési stratégia **középtávú, stratégiai szemléletű, de megvalósítás orientált tervezési dokumentum**, amely meghatározza a városok középtávú városfejlesztési tevékenységeit. Az integrált városfejlesztési stratégia tematikus szempontokat integráló, területi alapú tervezési szemlélettel készül. Területi alapon hangolja össze a különböző szakpolitikai megközelítéseket (pl. gazdaságfejlesztés, környezeti fejlesztés, közlekedésfejlesztés, társadalmi célok megvalósítása, stb.), összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait az önkormányzat városfejlesztésben meghatározó és döntéshozó szerepe mellett. Az integrált megközelítés további eleme, hogy a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, megvalósítási és fenntartási módját is összefüggéseiben kezeli.

A stratégia elsődlegesen a város önkormányzata számára fogalmazza meg az általa irányítható, befolyásolható beavatkozások tervezett irányait, céljait. Mindazonáltal fontos szerepe emellett a stratégiának a megvalósulásában érdekelt – a tervezési folyamatba bevont – partnerek támogatásának fenntartása, a magán- és civil szféra tevékenységének orientálása.

Az IVS készítésének elvi vezérfonala, hogy a közösségi források csak olyan beruházásokat támogassanak, amelyeket a piac önmagában nem valósít meg, de szükségesek a település fejlődése szempontjából. A piaci és köz-szereplők beruházásai közötti egyensúly adott településre, illetve fejlesztési területre jellemző kialakítása az IVS egyik alapvető célja. Ezen elv gyakorlati érvényesítésének jelentősége a városfejlesztésre közvetlenül felhasználható források csökkenésével növekszik.

Soroksár Integrált Városfejlesztési Stratégiájának feladata a hosszú távú kerületfejlesztési célok rövid- és középtávon reálisan megvalósítható programokká és projekteké váló lebontása, a fejlesztésbe bevonható források reális becslése, az állami források problémára fókuszált és a magánfejlesztések lehetőségeit leginkább bővítő módon történő allokációja, ennek érdekében a városfejlesztési tevékenységek megfelelő fókuszálása, elkerülve a források szétforgácsolódását. Az értékek középtávú preferenciáinak kialakítása, ezen célokhoz a pontos probléma- és lehetőségelemzésre épülő, átlátható és elfogadott célok kitűzése és a városfejlesztési és városmenedzselési tevékenységek egyértelmű és átlátható hozzárendelése, valamint valós, a társadalom és a gazdaság érdemi szereplőinek széleskörű bevonásával kialakított stratégia, és a partnerség bevonásával végzett stratégiai monitoring a megvalósításban.

Az IVS célhierarchiája maximálisan épít az érvényben lévő stratégiai dokumentumokra, hiszen a kerület szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik. Ezért az IVS-nek nem célja egy új stratégia létrehozása, hanem sokkal inkább egyfajta szintézis, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően pontosításra kerülnek az elfogadott fejlesztési elemek és célkitűzések, kiemelten kezelve a stratégia egyes elemeinek összhangját.

Soroksár arra törekszik, hogy a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét tudja mozgósítani a kerület területileg kiegyensúlyozott fejlődése érdekében, azaz a városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa – elősegítve a kerületen belüli különbségek csökkenését. E beavatkozásokat térben fókuszáltan kell végrehajtani a valódi hatásosság érdekében: az integrált városfejlesztés során a tevékenységeket akcióterületekre kell összpontosítani, amelyek **a városfejlesztés**

funkcionális magjaiként szolgálnak. Az **akcióterületek** kijelölése tehát nem jelenti azt, hogy kizárólag ezekben a városrészekben történnek fejlesztések, hiszen a kerület egyéb projektjei és a magánszféra beruházásai Soroksár teljes területét érinteni fogják.

Soroksár akcióterületeinek kijelölését és prioritásuk meghatározását több szempont is befolyásolta:

- a fejlesztések időszerűsége, az érintett lakosság száma és szociális helyzete, a fejlesztések lakossági elfogadottsága;
- a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása, valamint hatása a kerület egészére, lakófunkciójára;
- támogatás megszerzésének esélye, önkormányzati sajáterő nagysága, bevonható magánforrások mértéke, létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

Soroksár Integrált Városfejlesztési Stratégiájának végső célja, hogy stratégiai szemléletű tervezéssel segítse a kerület döntéshozóit a saját források hatékony felhasználásában, a magántőke forrásainak tudatos bevonásában, a jövőbeni visszatérítendő támogatási eszközök kiegészítő alkalmazásában, a pénzügyi, gazdasági és társadalmilag is fenntartható fejlesztés megvalósításában.

2. **Vezetői összefoglaló**

3. Helyzetelemzés

3.1. Soroksár szerepe a településhálózatban

3.1.1. Illeszkedés és kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

Soroksár, Budapest XXIII. kerülete, a Duna bal partján található, a pesti oldal legdélibb közigazgatási egysége. Északon a XX. kerülettel, Pesterzsébettel, keleten a XVIII. kerülettel, Pestszentlőrincel és Pestszentimrével határos. Délkeleten Gyál községgel, délen Alsónémedivel és Dunaharaszttal érintkezik. Nyugaton a Csepel-szigettől a Ráckevei-Dunaág választja el.

Egykor a XX. kerülethez két területrészt, Soroksár és Pesterzsébet tartozott, annak ellenére, hogy társadalmilag, gazdaságilag különböző települések voltak. A két területrészt „házassága” több mint 40 esztendőn át tartott. A közös vezetés elképzelései, tervei elsősorban Pesterzsébetnek kedveztek, Soroksár gazdasági fejlődése, infrastrukturális ellátottsága, a kereskedelem mutatóinak növekedése csekély mértékű volt, messze elmaradt a többi kerületétől. Az oktatás, a kultúra területén a jól működő intézmények is vagy a beolvadás, vagy a megszüntetés áldozatává lettek.

A Polgári Szövetség Soroksárért Egyesület és lelkes lokálpatrióták kemény és hosszan tartó harcot folytattak Soroksár önállóságáért, melynek eredményeként az **1992. szeptember 27-én** megtartott sikeres népszavazáson a soroksári polgárok szavazataikkal az **újra önálló Soroksár** mellett álltak ki.

Az Országos Területfejlesztési Konceptiót az Országgyűlés a 97/2005.(XII.25.) OGY határozatával fogadta el.

Az Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) célja, hogy kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában. A területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése, valamint a területi leszakadás mérséklése.

3.1.1.1. Magyarország területi jövőképe

A területi jövőkép a nemzeti fejlesztéspolitika jövőképeének területi dimenzióját jeleníti meg. Ennek megfelelően a területfejlesztési politika a területi harmónia képét, mint célállapotot fogalmazza meg:

„A cél olyan társadalmi-gazdasági és környezeti szempontból fenntartható térszerkezet létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő és önálló identitással rendelkező térségekben szerveződik, illetve szervesen illeszkedik az európai térbe; s amelyben a társadalom számára az alapvető életesélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.”

3.1.1.2. A területfejlesztési politika hosszú távú céljai 2020-ig

Térségi versenyképesség

Alapvető cél, hogy az ország régiói, egyéb térségei és városai versenyképesebbé váljanak, ezzel segítve elő Magyarország számára az Európai Unió átlagához való gazdasági-társadalmi felzárkózását.

A versenyképesség kulcsa a régió/térség szereplőinek együttműködési képessége, valamint a hatékony, a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet kialakítása országos, regionális és egyéb térségi szinteken. A térségi versenyképesség két pillére:

- a jelentős gazdasági versenyképességi potenciállal rendelkező, tágabb térségüket dinamizálni képes centrumtérségek (fejlesztési pólusok, póluscsoportok) megerősítése, a nemzetközi elérhetőség javítása és a nemzetközi jelentőségű turisztikai térségek megerősítése;
- valamennyi térség fejlesztésekor adottságaikra, erőforrásaikra és stratégiáikra építve életképes funkcióik megerősítése, erőforrásvonzó képességük javítása, vagyis relatív versenyképességük erősítése.

A térségek versenyképességének javítása során alkalmazható eszközök:

- Tudástársadalom építése és az innováció területi terjesztése
- Az elérhetőség javítása
- Regionális üzleti környezet és szolgáltatások fejlesztése
- Térségi hálózatok ösztönzése és a kis- és középvállalatok regionális fejlesztése
- Regionális és helyi menedzsment szervezeti fejlesztése, stratégiák ösztönzése
- Regionális és települési marketing-kommunikáció erősítése
- Környezet megóvása és fejlesztése
- Turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése

Területi felzárkózás

A kohézió jegyében a társadalmi esélyegyenlőséget sértő, jelentős mértékű és a gazdaság hatékony működését korlátozó legsúlyosabb területi elmaradottságok mérséklése:

- a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, a külső és belső perifériák dinamizálása;
- az alapvető életesélyek feltételeinek biztosítása az ország valamennyi településén;
- a túlzottan egyközpontú térszerkezet oldása.

Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem

A régióknak, térségeknek olyan fenntartható rendszerekké kell válniuk, amelyek értékeiket, örökségüket, erőforrásaikat és belső összetartozásukat nem csak megőrzik, hanem azokat tovább erősítik, a társadalom, a gazdaság és a természeti-környezeti, kulturális elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben az átfogó környezetgazdálkodás és az integrált környezeti tervezés segítségével biztosítják.

A fenntartható térségfejlődés a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosítja a lakosság életminőségének fenntartását és javítását, a gazdaság működéséhez szükséges erőforrások igénybevételét, figyelembe véve a térség sajátos adottságait.

A fenntartható fejlődés szempontjait figyelembe vevő fejlesztések jellemzői:

- A fejlesztések során a táji, környezeti, természeti adottságoknak megfelelő termelési módok, a környezetkímélő termelési, közlekedési rendszerek előnyben részesítése;
- A fejlesztések során a hagyományos tájhasználat, a településrendszer, a régészeti és néprajzi örökség fennmaradásának biztosítása;
- A meglévő környezetszennyezések felszámolása, a szennyvíz és hulladék korszerű technológiával történő ártalmatlanítása.

Területi integrálódás Európába

Az ország európai térbe való integrációjának elmélyítése érdekében szükséges a transznacionális közlekedési hálózatok, a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok, intézményi együttműködések bővítése, Budapest nemzetközi szerepkörének erősítése, valamint gazdasági-innovációs kapuszerep kialakítása Délkelet-Európa felé.

Decentralizáció és regionalizmus

A fejlesztéspolitikai és végrehajtási döntések, valamint a fejlesztési források jelentős részét decentralizálni kell. Ennek érdekében fontos – többek között – a régiók fejlesztéspolitikai szerepének és az ehhez szükséges kompetenciáiknak megerősítése, a regionális identitás erősítésének, a gazdasági és intézményi hálózatok létrejöttének ösztönzése, valamint hosszú távon a regionális demokrácia feltételeinek megteremtése.

3.1.1.3.Középtávú országos területi célok 2013-ig

A jövőkép és a hosszú távú célok megvalósulása érdekében középtávon az alábbi célok teljesülése szükséges:

Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése

Cél, hogy a fővárosi térség nemzetközi gazdasági és kulturális szerepköre révén versenyképes nagyváros, a közép-európai térség meghatározó központja és a Kárpát-medence gazdasági centruma legyen. Ehhez elengedhetetlen, hogy lakóinak is színvonalas városi környezetet biztosítson. Ennek érdekében a következők szükségesek:

- A nemzetközi nagyvállalatok Közép- és Kelet-közép európai, illetve a Balkán térségére is befolyással bíró központjai megtelepedésének ösztönzése;
- A szükséges közlekedési infrastruktúra és szolgáltatási fejlesztések ösztönzése;
- A magasan kvalifikált munkaerő megtartó-képességének növelése a felsőoktatási és kutatás-fejlesztési potenciálra alapozva;
- A kiemelkedően magas hozzáadott-értéket előállító tevékenységek ösztönzése;
- Magas szintű üzleti, IKT és személyi szolgáltatások fejlesztése a nemzetközi versenyképesség fokozása érdekében;
- Nemzetközi turisztikai és kulturális központ szerep erősítése;
- Az egészséges lakókörnyezet kialakítása, illetve a városi zöldterületek védelme;
- Az agglomerációs települések további terjeszkedésének megakadályozása és rekreációs „zöld gyűrű” kialakítása.
- Harmonikusan működő agglomerációs rendszer megteremtése, fejlesztések menedzselése az agglomeráció szereplőinek hatékony együttműködésével;
- A közlekedési kapcsolatok modernizációja, környezetbarát megoldások ösztönzésével;

A pólusok, városhálózat fejlesztése

Cél a jelenleginél intenzívebben együttműködő, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése. Annak érdekében, hogy a fejlődés ne korlátozódjon a főváros térségére, oldódjon a Budapest központú térszerkezet, ezáltal a társadalom és gazdaság hatékonyabb és fenntarthatóbb működése váljon lehetővé, szükség van az ország egészének versenyképessé válását katalizáló pólusokra, melyek egy harmonikus, policentrikus együttműködő városhálózati rendszer szerves elemei.

Az együttműködő városhálózatok hálózatainak fejlesztése érdekében szükséges:

- A térségközpontok régió belüli elérhetőségének javítása a közúti és a közösségi közlekedési viszonyok fejlesztésével;
- A térségközpontok régió kívüli elérhetőségét gyorsforgalmi utak, gyorsvasutak, valamint regionális repülőterek, illetve magas színvonalú információs és kommunikációs infrastruktúra kiépítésével kell biztosítani.

Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek felzárkóztatása

Soroksár szempontjából nem releváns.

Országos jelentőség kiemelt fejlesztési térségek és tématerületek – A Duna-mente fejlesztése

A Duna Európa egyik legjelentősebb vízi útja, egyben a VII. transz-európai, közlekedési folyosó. A Duna-mente fejlesztése az európai jelentőségű ökológiai, közlekedési folyosó hasznosítását jelenti, amiben kitüntetett szerep jut a tájgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, területfejlesztési és vidékfejlesztési beavatkozásoknak. A térség fejlesztése érdekében kívánatos többek között:

- A VII. transz-európai közlekedési folyosó részeként megfelelő hajózóút biztosítása, a környezetkímélő közlekedési formák és logisztikai rendszerek kialakítása;
- A tájhoz alkalmazkodó területfejlesztési, tájgazdálkodási programok indításával az ökológiai kritériumoknak megfelelő társadalmi-gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése;
- A Duna és környezete által kínált természeti és kulturális erőforrásoknak a fenntarthatóság elveire épülő hasznosítása a mezőgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, ökoturisztikai- és infrastruktúra-fejlesztések összehangolásával;
- A Duna teljes magyarországi szakaszának, kapcsolódó mellékágainak a Víz Keret Irányelvnek megfelelő rehabilitációja;
- A Duna-mente természeti területeinek, tájainak, kulturális értékeinek a megőrzése, fenntartása, a biodiverzitás megőrzése;
- A vízszennyezés és a vízkárok megelőzése és felszámolása;

Határ menti területek együttműködésének erősítése

Soroksár szempontjából nem releváns.

Vidékiek térségek fejlesztése

Soroksár szempontjából nem releváns.

3.1.1.4. Régiók fejlesztési irányai

Regionális fejlesztések keretei

A regionális szintű fejlesztési tervezésnek a regionális programok eredményes megvalósítása érdekében figyelembe kell vennie a valós térszerveződéseket. Ösztönözni kell a térségek versenyelőnyekre építő, a piaci lehetőségeket kihasználó és együttműködő térségek fejlesztését. Az egyes térségek fejlesztési céljainak meghatározásakor szükséges a város–vidék kapcsolatainak figyelembevétele.

A fejlesztéseknek kisszámú versenyképes és fejlődő ágazatra kell koncentrálnia. Az együttműködések célja, hogy javítsa a vállalatok működési hatékonyságát és hozzájáruljon a magasabb hozzáadott-értékű termékek előállításához. Szükség van továbbá a helyi piacra termelő mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására. A területi alapon

szerveződő hálózatos gazdasági együttműködések kialakítása különösen fontos a következő szereplők között:

- vállalkozások, ezen belül a nagyvállalatok, a kis- és középvállalkozások,
- egyetemek, innovációs és kutatóintézetek, valamint
- az együttműködések kialakítását segítő, közvetítő szervezetek.

A közfeladatok szervezése és a közszolgáltatásokat nyújtó intézményrendszer fejlesztése mellett támogatni kell képzési, szociális ellátási, tájékoztatási, szemléletváltási programok megvalósítását is, illetve a közszolgáltatások hatékonyabb megszervezését segítő közlekedési hálózat fejlesztését.

Közép-Magyarországi Régió

A régió célja a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egészséges, lakó és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, kreatív térség legyen. Nemzetközi vezető szerepe a Kárpát-medence fő szervező erejét jelenti. A tudásalapú emberi erőforrás- és gazdaságfejlesztés az üzleti szolgáltatásokra, a kutatás-fejlesztésre, a kulturális és szabadidő gazdaságra koncentrál.

A régió hosszú távú céljai:

- A gazdaság versenyképességének növelése
 - Kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése;
 - Budapestnek az európai városhálózatban betöltött szerepének erősítése;
 - A gazdasági fejlettség területi különbségeinek mérséklése;
 - Az innovációs és adaptációs készség, a kommunikációs infrastruktúra fejlesztése és a „tudásipari” központ szerep erősítése;
 - A turisztikai és szabadidős kínálat bővítése és színvonalának emelése;
 - A kulturális gazdaság feltételeinek javítása;
 - A lakosság gazdasági aktivitásának növelése.
- Társadalmi kohézió erősítése
 - Humán közszolgáltatások színvonalának fejlesztése;
 - Humán közszolgáltatások infrastruktúrájának területi összehangolása.
- Élhető régió megvalósítása
 - A természeti és épített környezet védelme és fejlesztése;
 - A közösségi közlekedés fejlesztése, környezetkímélő közlekedési rendszerek kiépítése

A régió középtávú főbb céljai:

- A Közép-Duna Völgy komplex fenntartható fejlesztése;
- A budapesti agglomeráció fenntartható fejlődésének segítése;
- Termál klaszter létrehozása;
- Kiegyensúlyozott, többpólusú térszerkezet megteremtése Budapest és elővárosi társközpontjai között;

3.1.1.5. Illeszkedés a célokhoz

A Soroksári Önkormányzat az elmúlt években különböző intézkedésekkel, helyi adottságait kihasználva, tevékenységét, közszolgáltatásait a Konceptió iránymutatásai felé mozdította el, kiemelt figyelmet és hangsúlyt fektetve az élhető környezet kialakítására és a helyi identitás erősítésére.

Soroksár az Országos Területfejlesztési Konceptióval (OTK) megalapozott policentrikus városfejlesztési célokhoz lokális szereplőként, kedvezőtlen méretbeli, társadalmi és gazdasági adottságai miatt nem tud számottevően hozzájárulni. Az előzőekben a dokumentumból kiemelt, Soroksár szempontjából lényeges hosszú- és középtávú célok közül leginkább a 2013-ig, középtávon meghatározott, a **„Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése”** területi cél teljesülése lényeges.

Soroksár ehhez oly módon képes hozzájárulni, hogy a kerületközpontjának fejlesztésével elősegíti a kiegyensúlyozottabb térszerkezet kialakulását, helyi gazdaságfejlesztési stratégiájának megvalósításával ösztönzi a helyben történő munkavégzést, és fejlesztési céljaival összhangban támogatja a Fővárost övező ökológiai és rekreációs zöld gyűrű kialakítását, a harmonikusan és fenntartható módon működő agglomerációs rendszer megteremtését.

A jövőkép fenti megfogalmazásán túlmutatva **Soroksárnak az elkövetkezendő időszakban** olyan a Főváros részét képező, azonban mégis önálló kerületté kell válnia, ahol:

- a magas presztízsű „kisvárossá” válás, Soroksár történelmi, kisvárosias jellegének megőrzése, fejlesztése, gazdagítása biztosított,
- a lazán egymáshoz kapcsolódó városrészek, külön városrész-központokkal, minőségi *kertvárosokká* fejleszthetők/rehabilitálhatók,
- a természeti, környezeti értékek védelme, megismertetése növeli a kerület hírnevét, lakó- és üzleti értékét,
- a megújuló energiahasználat előtérbe kerül,
- a különböző, belső identitást adó lakó- és munkaközösségek jöhetnek létre (minta: sváb múlt, XIX. sz-i telepek).
- a környezetbarát gazdasági és logisztikai tevékenység révén a bevétel- és munkahelyteremtő területfelhasználás növekszik,
- K+F, illetve egyetemi szintű oktatási és kutatási tevékenységek meghonosodnak,
- a különleges adottságú lakó-, üdülő-, idegenforgalmi, rekreációs funkciók és terek alakulnak ki,
- a kerület érdekében az Önkormányzattal közösen kialakított érdekérvényesítés zajlik,
- erősödik a közösségteremtés, a sajátos soroksári életforma megvalósítása, a német kultúra ápolása,
- a városi léptékben megengedhető mezőgazdasági - zöltség, gyümölcs, virág, dísznövény, egyéb kertészeti - tevékenység felélesztése, ill. folytatása biztosított,
- a kedvező környezeti feltételek, a fejleszthető területek nagy száma, a relatíve alacsony ingatlanárak miatt vonzó, megfizethető, de mégis magas minőségű életforma alakítható ki megfelelő várospolitikával, amelynek fő célcsoportja fiatal, ambiciózus családok letelepítése és megtartása.

3.1.2. Soroksár vonzáskörzetének bemutatása

Soroksár, Budapest XXIII. kerülete, a Duna bal partján a **pesti oldal legdélebbi közigazgatási egysége**. Északon a XX. kerülettel, Pesterzsébettel, keleten a XVIII. kerülettel, Pestszentlőrincel és Pestszentimrével, dél-keleten Gyál községgel, délen Alsónémedivel és Dunaharaszttal határos. Nyugaton a Csepel-szigettől a Ráckevei Duna-ág választja el.

Soroksár az 1950-es években történt „Nagy-Budapesthez” való hozzácsatolása ellenére nem integrálódott soha szervesen a települési hálózatba. Településszerkezeti szempontból még ma is kiterjedt külterületekkel, mezőgazdasági szántó területekkel, tanyás beépítéssel rendelkező kerület Budapest közigazgatási területén belül. Lakónépességének száma 2009-ben 20387 fő, népsűrűsége pedig kiugróan a legalacsonyabb, 500 lakos/km². A második legritkábban lakott kerületben, a XVII. kerületben is több mint kétszer annyian laknak négyzetkilométerenként, mint Soroksáron.

1. táblázat: Terület, lakónépesség és népsűrűség kerületenként

Kerület	Terület, km ² , 2009	Lakónépesség					Egy km ² -re jutó lakónépesség, 2009
		1990	2001	2007	2008	2009	
I.	3,41	34 778	25 914	24 707	24 665	24 728	7 252
II.	36,34	102 758	92 520	88 058	88 187	88 729	2 442
III.	39,70	149 028	131 605	124 256	123 737	123 723	3 116
IV.	18,82	108 453	103 492	98 518	98 381	98 374	5 227
V.	2,59	43 937	28 948	27 055	27 023	27 283	10 534
VI.	2,38	59 477	44 137	41 839	41 784	42 120	17 697
VII.	2,09	82 864	64 137	62 001	62 034	62 530	29 919
VIII.	6,85	92 386	81 787	80 166	81 447	82 222	12 003
IX.	12,53	78 422	62 995	59 992	60 892	61 576	4 914
X.	32,49	96 843	80 852	77 822	78 484	79 270	2 440
XI.	33,49	174 509	144 441	136 577	137 426	139 049	4 152
XII.	26,67	76 495	61 763	56 461	56 257	56 544	2 120
XIII.	13,44	131 143	114 353	109 935	111 681	113 531	8 447
XIV.	18,13	143 501	123 510	116 897	118 435	120 148	6 627
XV.	26,94	95 593	85 232	81 061	80 533	80 218	2 978
XVI.	33,51	69 410	71 028	68 400	68 298	68 484	2 044
XVII.	54,82	72 317	79 989	77 586	77 775	78 250	1 427
XVIII.	38,60	97 700	96 353	93 120	93 239	93 225	2 415
XIX.	9,38	72 838	63 810	61 223	61 453	61 610	6 568
XX.	12,18	71 681	65 295	63 161	63 315	63 371	5 203
XXI.	25,75	90 197	80 982	76 342	76 320	76 339	2 965
XXII.	34,25	53 282	52 548	50 449	50 468	50 499	1 474
XXIII.	40,77	19 162	20 697	20 502	20 463	20 387	500
Összesen	525,13	2 016 774	1 777 921	1 696 128	1 702 297	1 712 210	3 261

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Budapest XXIII. kerülete **Budapest legfiatalabb kerülete**: 1994-ben vált le Budapest XX. kerületéről. Területe megegyezik az 1950-ben Budapesthez csatolt Soroksár nagyközségével.

Vonzáskörzetét értékelve elmondható, hogy a kerület ritkán lakott peremkerületként, alig 20 ezres lakosságával és a helybeli igények kiszolgálására méretezett közigazgatási, oktatási, szociális, egészségügyi és kulturális intézményhálózatával nem gyakorol számottevő hatást, vonzerőt a környező településekre és szomszédos kerületekre. Budapest – mint Magyarország fővárosa és a Közép-magyarországi Régió központja – rendelkezik mindazokkal a

gazdaságföldrajzi és geopolitikai adottságokkal, valamint pénzügyi forrásokkal, aminek „árnyékában” Soroksár, mint peremkerület nem képes befolyást és mérhető vonzerőt gyakorolni a társadalmi és gazdasági folyamatokra.

A kerület gazdasági erejét, valamint a vállalkozói aktivitás és munkaerő piaci vonzerőt vizsgálva egyedül az M5-ös melletti „Nagybani piac” és a környező logisztikai (pl. BILK Kombiterminál és Waberer’s Holding Zrt.), kereskedelmi (Auchan, Electro World, BricoStore, Bay & Way, Kika stb.), és szolgáltatási övezet gyakorol mérhető hatást a szomszédos kerületekre és az agglomerációra.

Az Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott cél a versenyképes budapesti metropolisz-térség kialakítása. A Soroksári Önkormányzat ezen célok figyelembe vételével végezte eddigi működését és kívánja kialakítani jövőbeli fejlesztési stratégiáját is. A célok eléréséhez saját önkormányzati funkcióján belül hangsúlyt fektet az általa megvalósítható kiemelt feladatok ellátására, illetve ösztönzi a más szereplők által való részvételt is.

Soroksár a „Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése” középtávú országos célhoz oly módon képes hozzájárulni, hogy a kerületközpont fejlesztésével elősegíti a kiegyensúlyozottabb térszerkezet kialakulását, helyi gazdaságfejlesztési stratégiájának megvalósításával ösztönzi a helyben történő munkavégzést, és fejlesztési céljaival összhangban támogatja a fővárost övező ökológiai és rekreációs zöld gyűrű kialakítását, a harmonikusan és fenntartható módon működő agglomerációs rendszer megteremtését.

3.1.3. Soroksár szerepe a térségi munkamegosztásban

A kerület funkcióinak kapcsolódása tágabb környezetének funkcionális hálózatához tulajdonképpen Soroksár Budapesten belül betöltött szerepét jelenti. Ennek a szerepnek az egyik legfontosabb aspektusa a közlekedés-földrajzi kapcsolatokban jelentkezik. A kerület fejlődésének és az Országos Területfejlesztési Konceptió céljainak összehangolásában kulcskérdést jelent az úthálózat korszerűsítése. A városrész megítélésére és a lakosok életminőségére nagy hatással van a közlekedési infrastruktúra, amelynek fejlesztése folyamatos Önkormányzati feladatokat jelent.

Budapesten belül Soroksár közlekedési szempontból fontos szerepet tölt be. A kerületen halad keresztül az M5 autópálya fővárosi bevezető szakasza, 5. számú főút, 51. számú főút, 510. számú főút, a sugárirányú M0 autótűt, Bp., Ferencváros – Kelebia nemzetközi és országos vasűti fővonal, Bp., Kőbánya – Kispest – Lajosmizse – Kecskemét vasűtvonal, Bp., Vágőhíd – Ráckeve HÉV vonal.

A kerület gazdasági és közszolgáltatói funkcióval is illeszkedik környezetének funkcióihoz. A kerület életében napjainkra jelentősebb szerepet kapott a gazdasági életben a kereskedelmi, pénzügyi és szolgáltató tevékenység. Ezek további fejlesztésére jó lehetőségek vannak a kerületben.

Társadalomszervező funkció tekintetében is illeszkedésről beszélhetűnk. Soroksáron komoly hagyománnyal bírnak a különböző civil szerveződések, a jelentős társadalmi élet. Számos szervezet, egyesűlet és kör működik ma is Soroksáron.

Hosszű távon a létező funkciók, azok minősége, milyensége és skálája folyamatosan alakuló, változó tényező. A kerület Budapesten belül betöltött szerepét úgy kívánja alakítani, hogy egyre erősíteni szeretné a tradicionális munkahelyi funkciót, kibővítvé a modern környezetben kialakítandó, de élhető, emberbarát lakófunkcióval.

Térségi együttműködés

2003 novemberében a IX. kerület Ferencváros, XXII. kerület Budafok, XIX. kerület Kispest, XX. kerület Pesterzsébet, XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre és XXIII. kerület Soroksár együttműködési megállapodást írt alá, annak érdekében, hogy megteremtsék annak lehetőségét, – a dél-budapesti kerületek érdekeik, céljaik egyezősége esetén – hogy az Unióval kapcsolatos pályázatokon közösen vegyenek részt.

Az Együttműködési Keret-megállapodásban foglalt közös pályázás célként való megnevezésére hivatkozva a megállapodás aláírói közül öt kerület 2005-ben közös pályázatot nyújtott be a Regionális-fejlesztések Operatív Program 3.2.1. számú, „A foglalkoztatást elősegítő tevékenységek helyi koordinációjának elősegítése” tárgyú intézkedésre, „Az öt muskétás – Egy mindenkiért, mindenki egyért!” címmel. A projekt összköltsége 50.000.000.- Ft, az önerő mértéke 0 %. Soroksár, mint a támogatásban részesülő partner szerepelt a projektben, a XVIII. kerületi Polgármesteri Hivatal, mint főpályázó mellett.

Szintén ezen együttműködés keretében a hét résztvevő közös informatikai koncepciót dolgoztatott ki, amely alapja egy közös „e-közigazgatás fejlesztési pályázatnak”.

A 2004. év legfontosabb fejleménye a Kisdunai Többcélú Kistérségi Társulás (később Kisdunáért Önkormányzati Társulás) alapítása. A társulás tagjai: Alsónémedi, Dunaharaszti, Soroksár és Taksony. A társulás célja közös Európai Uniók terveztetés, pályázás. A társulás 2005-ben pályázatot nyújtott be a Projekt Előkészítő Alap 2 (Projekt Generation Facility II) „A 2007-2013-as fejlesztési időszakra vonatkozó Nemzeti Fejlesztési Terv, valamint a Kohéziós Alap részeként megvalósítandó, kiemelt jelentőségű projektek azonosítása és előkészítése” címmel. A projekt összköltsége 15.800.000.- Ft. Ebből 11.800.000.- Ft az elnyert támogatás, 3.000.000.- Ft a Főpolgármesteri Hivatal önerő támogatása és 1.000.000.- Ft a Társulás saját erő hozzájárulása.

A Képviselőtestület 222/2005.(V.10.) Ök.sz. határozatával csatlakozott a fővárosi kerületek és a Pest megyei települések Együttműködési megállapodásához.

3.1.4. Kerületi funkcióelemzés

Soroksár Budapest és a budapesti agglomeráció határán elhelyezkedő fővárosi kerület. Közigazgatásilag ugyan a főváros része, azonban településszerkezeti szempontból sokkal inkább az agglomerációs településekhez hasonlít. A belvárostól mindössze 10 km-re lévő kerület nem illeszkedik szervesen a város szövetébe, területén az egyes területhasználati funkciók, kerületrészek izoláltan helyezkednek el.

Soroksár területén a fő területhasználati funkciót a kisvárosias, illetve kertvárosias lakóterület jelenti. A családi házas beépítésű lakóterületek dominálják mind a kerület központját, mind Soroksár déli részeit (Orbán-hegy, Apostolhegy, Millenniumi telep), valamint az Újtelepi részeket. Többszintes, telepszerű beépítésű lakóterület Újtelep központi részén került kialakításra. A kerületi közigazgatási, oktatási, művelődési intézmények ebbe a lakóterületi szövetbe ágyazottan helyezkednek el. Szintén megtalálhatóak a lakóterületeken a kereskedelem és szolgáltatás kisebb volumenű létesítményei. A kereskedelmi-szolgáltató funkciók megerősödését a lakóterületeken nehezíti az M5-ös autópálya mellett létesült „bevásárlópark” elszívó hatása. A kerület központi, Grassalkovich út és Hősök-tere menti területein a funkciók sűrűsödése figyelhető meg, azonban ezek jellemzően lakó dominanciájúak, és funkcióhiányosak.

Jelenleg Soroksáron nincs fővárosi kerülethez illő szolgáltatási színvonalat és választékot biztosító kerületi központ.

A kerület logisztikai szolgáltatások tekintetében országos/nemzetközi jelentőségű gazdasági területekkel rendelkezik. A Budapest-Kelebia vasútvonal – M0 – Ócsai út által határolt területen lévő BILK kombinált (vasúti-közúti) terminál az ország legnagyobb kapacitású kombinált fuvarozási létesítménye. Ehhez kapcsolódóan a területen több hasonló profilú cég jelent meg. Soroksárnak ez a gazdasági területe is egyfunkciós, kizárólag a logisztikára alapozott. Komplex kereskedelmi, gazdasági, szolgáltató tevékenységek szempontjából funkcióhiányosnak tekinthető.

A Nagykörösi út és az M5 bevezető szakasza között létesült, a Nagybani zöldségpiac térsége, amely fővárosi, sőt regionális szinten nyújt kereskedelmi szolgáltatásokat. A XVIII.-XIX.-XX.-XXIII. kerületek találkozásánál lévő térségben nagy volumenű forgalmat lebonyolító, kis- és nagykereskedelmi funkciókat ellátó cégek telepedtek meg. Ebből a megközelítésből jelenleg ez a térség ugyancsak funkcióhiányos (egyfunkciójú) terület.

A kerület Soroksári-Duna ág menti elhelyezkedése különleges értéket képvisel. A folyamparti területek rekreációs és szabadidő funkció kialakítására alkalmasak. Soroksár Duna-parti területein, a különlegesen értékes Molnár-sziget területén szinte kizárólagosan családi üdülőházas területek találhatók. Jelenleg a sziget szabadidős, rekreációs szempontból alul hasznosított funkcióhiányos. A vízparti területek megközelítése nem kellőképpen megoldott, az itt lévő területhasználatok nem kínálnak kellő számú és színvonalú üdüléshez, kikapcsolódáshoz illeszkedő kiegészítő funkciót.

Soroksár ma Budapest egyik, a központtól távoli, külső kerülete, mely számos tekintetben alvóvárosként funkcionál. A fővárosi, illetve térségi jelentőségű kereskedelmi és logisztikai területek monofunkciós zárványként helyezkednek el a kerület peremterületein, nem funkcionálnak valódi térszervező, vonzerőnövelő gócpontokként.

3.2. Kerületi szintű helyzetértékelés

3.2.1. Városszerkezet

3.2.1.1. Morfológiai tényezők

Soroksár, Budapest XXIII. kerülete, a Duna bal partján a pesti oldal legdélibb közigazgatási egysége. Északon a XX. kerülettel, Pesterzsébettel, keleten a XVIII. kerülettel, Pestszentlőrincel és Pestszentimrével, dél-keleten Gyál községgel, délen Alsónémedivel és Dunaharaszttal határos Nyugaton a Csepel-szigettől a Ráckevei Duna-ág választja el. Sík terület, a Balti-tenger feletti magassága 99-110 m között van. A talaj folyóvízi homokból és az ártérrel kifújott finom hulló porból keletkezett lösziszap. Éghajlata mérsékelt meleg-száraz, évi átlagos hőmérséklete 10,20 °C. Az uralkodó széljárás északnyugati.

Soroksár sajátosságát nehéz meghatározni. Változatos morfológiai és topológiai adottságai miatt a kerület nem tekinthető homogénnek. Vizek, folyóág és patak, dombok, lankák és síkvidék váltják egymást.

Több fajta, különböző korú és típusú beépítés található itt. A városrészek egymástól tagoltan helyezkednek el, szerkezetileg élesen elválnak egymástól. Ez az utcaszerkezeti sajátosság a vasút, illetőleg a HÉV következménye. Soroksár sokáig önálló településként létezett, és csak Nagy-Budapest létrejöttkor került a fővároshoz. Ez az önállóság többé-kevésbé ma is megmaradt, és megfigyelhető a kerület településszerkezetében. A belső kerületekkel ellentétben, a külső peremkerületekben, így Soroksáron is majdnem mindenhol megtalálhatók a „hagyományos városközpontok” a templommal, és a városházával.

Soroksár az 1950-es években történt „Nagy-Budapesthez” való hozzácsatolása ellenére egyelőre nem integrálódott szervesen a kerületi települési hálózatba. Településszerkezeti szempontból tulajdonképpen még ma is egy kiterjedt külterületekkel, mezőgazdasági szántóterületekkel és tanyás beépítéssel rendelkező önálló település Budapest közigazgatási területén belül.

Az Újtelep viszonylag szabályos utca szerkezete a vízrajzhoz és morfológiához igazodik. Az ÉNY–DK-i tengelyállású utcát, hosszabb, rövidebb DNY–ÉK-i tengelyállású keresztutcák vágják át. A Millennium telep szabályos utca szerkezete is a morfológiához igazodik. A Haraszi úttal párhuzamos hosszanti utcákat az RSD-re merőleges, rövidebb utcák szelik keresztül.

A kerületközpont a Hősök tere és a Grassalkovich út találkozásának környezetében, tulajdonképpen a történelmi településmag területén helyezkedik el. A XVIII. század második felében létrejött, majd később kissé kibővült történelmi településmag a kerület funkcionálisan legszínesebb része. A kisvárosias és kertvárosias lakóterületek karéjában igazgatási, oktatási, egészségügyi és művelődési intézmények, templom, kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató intézmények találhatók. A központtól északra az Újtelep mellett terül el a temető, amely kijelöli a volt mezőváros beépített területének határát. A városmagot körülölelő kertvárosi és kisvárosi lakóterület keleten, a Molnár szigeten „hétvégi házas” nyaraló övezetbe vált át.

A kerület déli és északi területein kiterjedt ipari, kereskedelmi és szolgáltató területek találhatók. A kerület központjától teljesen leszakadva az M5-ös bevezető szakasza mentén a XVIII. kerület határán helyezkedik el a kerület legnagyobb kereskedelmi és szolgáltatási övezete.

A Péteri major a Gyáli pataktól északra mezőgazdasági és erdő területekkel körbevett területen található.

Általánosan jellemző szerkezeti sajátossága a kerületnek, hogy az egyes „halmazok” csak a fő szerkezeti tengelyek révén kapcsolódnak egymáshoz, belső struktúrájukban azonban teljesen önállóak.

A vizsgálatok alapján elmondható, hogy különbség van a régebben és a közelmúltban kialakult városrészek épületei között, mind fő funkciókban, mind állag és szintszám tekintetében. A régi történeti városrészekben a jellemző a kertvárosi paraméterekkel rendelkező beépítés, jellemzően földszintes, földszint+tetőter beépítésű telkekkel, a főútvonalak mellett legfeljebb kétszintes beépítésű telkekkel. Az Újtelepen a teletszerű három, négyszintes beépítés is megjelenik.

3.2.1.2.Történeti tényezők

A kerület jelenlegi területén az ember megjelenése a bronzkorra vezethető vissza. A település jelentősebb fejlődése a XVIII. században indult meg. Soroksár település a török világ alatt elpusztult és csak 1724-ben kezdett német lakosokkal benépesülni, amikor Grassalkovich Antal tulajdonába került. (A betelepülés kezdetben lassan ment, mert Grassalkovich birtokjogát sokan megtámadták.) A 18. század közepe táján lett faluvá, Mária Terézia alatt vásárjogot kapott és mezővárossá lett. A XIX. század végén Soroksár nagyközség volt Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Ráckevei járásában, az elzárt soroksári Duna-ág mellett, 1891-ben 1366 házzal és 12143 lakossal (közte 4410 magyar, 7120 német, 160 szlovák). Budapesthez közeli helyzetét kihasználva a fővárossal élénk gazdasági forgalmat alakított ki. Soroksárhoz tartozott Erzsébet-falva és Kossuth-falva, valamint a gubacsi pusztá. A második világháborút követően Soroksár német lakosságának javát, összesen 3898 embert kitelepítettek.

Pesterzsébet és Soroksár 1950. január 01-én egyesült Budapesttel, mint a főváros XX. kerülete, ahol Soroksár a XX. kerület kisebbik alkotóelemeként szerepelt. Az egyesülés gondolata már a századforduló tájékán is felmerült. Akkor több városi képviselő úgy gondolta, hogy majd a gazdag főváros meg tudja oldani Erzsébet-falva égető infrastrukturális gondjait. Többen máig vitatják, hogy közigazgatásilag helyes-e, hogy a főváros népessége az ország lakosságának egyötödét tegye ki. A közel fél évszázad előtti egyesülésre, (gazdasági okok mellett) szüksége is volt az akkori politikának, mert így egyértelműen megtudta valósítani a peremvárosok munkáslétszámaival a "munkáshatalom" fővárosának munkástöbbségét. Az egyesülést követő négy évtized alatt számos korábbi városfejlesztési gondot sikerült megoldani, de sajnos újak is születtek. Az 1990-es évek elején az anyagi gondokkal párhuzamosan, sok vita után, előtérbe került a két település - Soroksár és Pesterzsébet - különválásának gondolata. A két város gyakorlatilag nem tudott eggyé lenni, nem épült össze. 1992. szeptember 27-én helyi lokálpatrióták kezdeményezésére népszavazást tartottak, ahol döntés született az önálló Soroksárról, és 1994-ben bekövetkezett a különválás. Az így létrejött XXIII. kerület 1994. december 11-én választotta meg első képviselő testületét.

Soroksár az 1950-es években történt „Nagy-Budapesthez” való hozzácsatolása ellenére egyelőre nem integrálódott szervesen a települési hálózatba. Településszerkezeti szempontból tulajdonképpen még ma is egy kiterjedt külterületekkel, mezőgazdasági szántóterületekkel és tanyás beépítéssel rendelkező község Budapest közigazgatási területén belül.

A településszerkezet fejlődése során kialakult túlnyomórészt mezőgazdasági területek, a növénytermesztés a jelentős ipari termelés mellett a rendszerváltást megelőző időszakban

meghatározó tényezői voltak Soroksárnak, biztos megélhetést biztosítottak a lakosságnak. Mára teljesen átalakult a kerület gazdasági tevékenysége, jórészt megszűnt a mezőgazdasági tevékenység, helyét a logisztika és a kereskedelmi láncok vették át. Ugyancsak megszűntek vagy jelentősen átalakultak a korábbi nagy iparvállalatok (Soroksári Vasöntőde, SORTEX, Építőipari Gépesítő Vállalat, Országos Szakipari Vállalat, Középület Gépesítő Vállalat, Dugattyúgyűrű-gyár, Festékgyár)

3.2.1.3.Közlekedési tényezők, nagy rendszerek

3.2.1.3.1. Közúti közlekedés

A XXIII. kerületen Dél-Alföld országos főútvonalának fővárosi bevezető szakaszai haladnak át:

- **M5 autópálya:** A 2x2 forgalmi sávós pálya mellett a Szentlőrinci út – Auchan csomópont térségében gyűjtő – elosztó pályák biztosítják a kapcsolatokat, amelyhez az M0-ig 2x3 sávós szakasz csatlakozik. Jelenleg az M0 forgalma kedvezőtlen módon Gyálig az M5 autópályát terheli.
- **5. sz. főút:** A városhatár és a Haraszi út között 2x1 sávós, külön szintű vasúti keresztezéssel, az M0-tól dél felé külterületi jellegű. Grassalkovich úti szakasza 2x2 forgalmi sávós, jelzőlámpás csomópontjai a Ráckevei HÉV vonal átjáróival kombinált módon működnek.
A csomópontok nagy távolsága városszerkezeti szempontból igen hátrányos, a kerület központjában a megfelelő sűrűségű átjárhatóságot nem teszi lehetővé, a csomópontok kapacitása a HÉV miatt csökkent értékű. Forgalmának jelentős része a terület szempontjából átmenő jellegű.
- **51. sz. főút:** A kerület déli határán az M0 autópályánál, külön szintű csomópontban végződik. Kedvező, hogy az átmenő forgalmat, a gyorsforgalmi úthálózatra vezeti rá.
- **510 sz. főút:** A Haraszi út 2x1 forgalmi sávós, Dunaharaszti területén az M0 autópályánál nem épült csomópontja, ezért forgalmának jelentős része Soroksár központját terheli.

A sugárirányú főutakat összekötő **M0 autópályának** az M1 és M5 autópálya közötti szakaszán, csak a teljes keresztmetszet fél pályája, 2x2 forgalmi sávval épült meg. A jelentős nemzetközi és országos nehéz teherforgalom miatt kapacitása kimerült, a csúcsidőszakokban állandóak a torlódások.

A kerületet két országos mellékút érinti:

- 4601 jelű összekötő út, a kerületi Nagykőrösi úti szakasza 2x1 forgalmi sávós, Gyál kapcsolatán kívül jelentős belső forgalmat bonyolít le.
- 4604 jelű összekötő út, a kerület déli határán csatlakozik az 5. sz. főúthoz, Alsónémedi belterületének elkerülő útja.

3.2.1.3.2. Községi közlekedés

Vasúti közlekedés

A kerületen halad át a **Bp., Ferencváros – Kelebia nemzetközit és országos vasúti fővonal**. A vasúti pálya egyvágányú, villamosított. Soroksár vasútállomás és az állomás be- és kijáratánál levő szintbeni közúti átjárók kis kapacitása nagymértékben hozzájárul Soroksár központja és a szomszédos területek közötti megfelelő kapcsolatok hiányához. Hátrányos,

hogy a BILK vasúti szállítást részben Soroksári úti pályaudvaron rendezik és vontatják végig a kerületen át.

A Kelebiai vonal utasforgalma és ezen belül elővárosi forgalma jelentéktelen a megfelelő kapcsolatok és létesítmények hiányában.

A **Bp., Kőbánya – Kispest – Lajosmizse – Kecskemét vasútvonal** egyvágányú, nem villamosított mellékvonal. Megállója a kerület határán Pestszentimre – felsőnél van, elővárosi forgalmat bonyolít le.

A Soroksár – Szemere-telep összekötő vágánynak a Kelebiai és Lajosmizsei vonal közötti szakaszát időszakosan vontatásra használják.

HÉV közlekedés

A Bp., Vágóhid – Ráckeve HÉV vonal a kerület legnagyobb kapacitású tömegközlekedési vonala. Szolgáltatási színvonala alacsony:

- nem biztosít közvetlen városközponti kapcsolatot
- a csúcsidőszakokban is csak 30 perces sűrűséggel közlekedik
- utazási sebessége alacsony,
- a járműpark, az üzemi létesítmények elavultak
- a vasúti üzemmód miatt keresztezése nehézkes.

Helyközi és távolsági autóbusz közlekedés

Az 5. sz. és 510 sz. főúton Alsónémedi és Dunaharaszti felől a Népligetig közlekedő helyközi VOLÁNBUSZ járatok érintik a kerületet. A helyközi járatok a csúcsidőszakokban az elővárosi forgalmi igényeknek megfelelő sűrűséggel közlekednek. A kerületben megállók a Soroksár Hősök tere megállón kívül a Haraszti úton az Orbán-hegyi dűlőnél és az Ócsai úton az üzemi területeknél (4 helyen) vannak.

A távolsági VOLÁN járatoknak Soroksár, Hősök terénél van megállója.

Vízi közlekedés

A Ráckevei (Soroksári) – Dunán a hosszirányú vízi közlekedés régen megszűnt, bár a Molnár sziget és a parti szabadidős létesítmények megközelíthetősége miatt indokolt lenne. Soroksár és Budapest XXI. Csepel között rendszeres, óránként induló kompjárat közlekedik oda-vissza, hétköznapi és hétvégén, személy és autószállítással.

3.2.1.4.Szerkezeti problémák és következményeik

Soroksár külső szemmel nézve nagy külterületi területekkel rendelkező, a belső részeket tekintve színes mozaiknak tűnik, aminek van ugyan egy „magja” illetve „magjai”, amit lakóterületek gyűrűje vesz körül. A kerületet éppen a sokszínűsége miatt veszélyek is fenyegetik, a mozaikosság saját ellentétébe, a kaotikusba is fordulhat. Azok a területek, amelyek még nem kerültek be a térségen belüli munkamegosztás új, minőségi rendjébe, a létért való küzdelem jegyében keresik helyüket a hasonló jellegű területekkel szemben.

Soroksáron jelentős kiterjedésű alulhasznosított területek is találhatók, amelyek ebből a küzdelemből kimaradtak, és az ingatlan fejlesztés szempontjából „szélárnyékos”, ugyanakkor kevésbé szem előtt fekvő, nehezen kontrolálható helyeken fekszenek. A kialakult, „beállt” területek mellett e térségek rendeltetése még bizonytalan, illetve mind a mai napig nem tekinthető véglegesnek. Ez a helyzet vonzza az extenzív jellegű, igénytelen használatot és e területek könnyen válhatnak illegális, a környezet fizikailag és városképileg is roncsoló

igénybevétel áldozatává, nem beszélve a negatív imázsról, ami az ilyen térségek megújulását hátráltatja. A fejlesztési koncepció ezekre a kieső, de valójában még mozgásba hozható térségekre is kiterjedt, hogy előbb-utóbb ezek is részt vehessenek a kerület arculatának formálásában.

3.2.2. Gazdaság

3.2.2.1. A kerület gazdaságának általános jellemzői

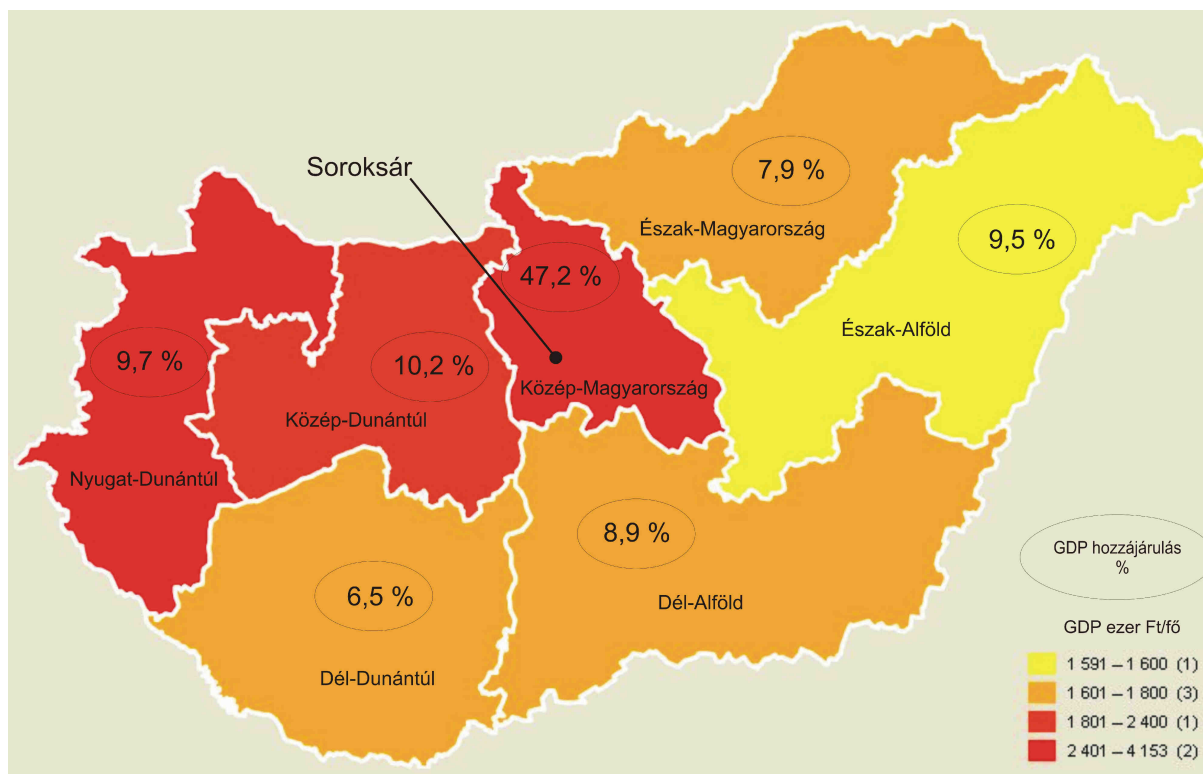
A rendszerváltozás utáni recessziót a kerület gazdasága – elsősorban ipara – jelentősen megszenvedte, de az 1990-es évek közepétől főként az autópálya-építkezések következtében a soroksári gazdaság új erőre kapott. Az újjáépülő gazdasági szféra azonban már más alapon nyugszik, mint korábban, ugyanis a kerület egykori ipari szerepköre erősen visszaszorult, átadva a helyét a gazdaságföldrajzi adottságoknak jobban megfelelő logisztikának, a nagy- és kiskereskedelemnek, valamint egyéb szolgáltatásoknak. A kerület vállalkozásainak a száma növekszik, nagyon erős a kereskedelmi-logisztikai szektor, ami azonban elsősorban nem a kerületi, hanem más, fővárosi, regionális, sőt esetenként nemzetközi piaci igényeket elégíti ki. A kerületben beszedett adók ennek megfelelően növekszenek, ami közvetetten ugyan, de alapvető érdeke a helyi önkormányzatnak is.

Mindezekkel együtt Soroksár tipikus fővárosi peremkerület, de magán viseli az agglomerációs települések jegyeit is. Gazdasági mutatói ugyan elmaradnak a belvárosi kerületekétől, illetve a főváros átlagától, ugyanakkor messze felülmúlják az országos átlagot.

Általános fejlettség

A főváros XXIII. kerülete, Soroksár hazánk legdinamikusabban fejlődő régiójában, a Közép-magyarországi Régióban fekszik (1. ábra). Ennek a régiónak és hazánkban is gazdasági gyűjtőpontja Budapest, amelynek gazdasága sokkal gyorsabban fejlődött az elmúlt évtizedekben, mint a vidéki települések, régiók. Fővárosunk több lábon álló gazdasága, a vállalati központok koncentrálódása, a külföldi tőkebefektetések magas hányada kedvező feltételeket és háttérrel ad Soroksár fejlődésének is.

1. ábra: Fejlettségi különbségek Magyarországon 2007

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksár 2004 – 2009. évi gazdálkodásának vázlata, a fontosabb adók alakulása

A kerület gazdasági erejének, gazdasági szerkezete életképességének, illetve általános versenyképességének egzakt megítélése számos módszertani feltétel miatt problematikus, a többi kerülettel való összevetése ugyancsak.

Minősítési és viszonyítási alapként hivatalos statisztikák és adatbázisok csak a szervezetek számát és összetételét, valamint a foglalkozási szerkezetet illetően állnak rendelkezésre, az ezeken túlmutató – de egy reális kép felvázolásához nem kevésbé szükséges – információk elérhetősége meglehetősen esetleges. (Egyáltalában nem állnak rendelkezésre kerületi szinten azok az adatok, melyek a különböző területi egységek – elsősorban országok és régiók – gazdaságának szokásos „makró-jellegű” minősítői, mint a GDP, vagy annak különböző alternatívái)

Az egyetlen objektívnek tekinthető (és elérhető) mérce, a kerületben képződő jövedelmek nagysága.

Habár e mutató sem mentes a bizonytalanságoktól (pl. szürkegazdaságban szerzett jövedelmek), ennek tendenciái viszonylag jól közelítik a helyi (átlagos) prosperitást (az adatok korrelációja a GDP-vel általában erős), illetve lakossági „jólétet”.

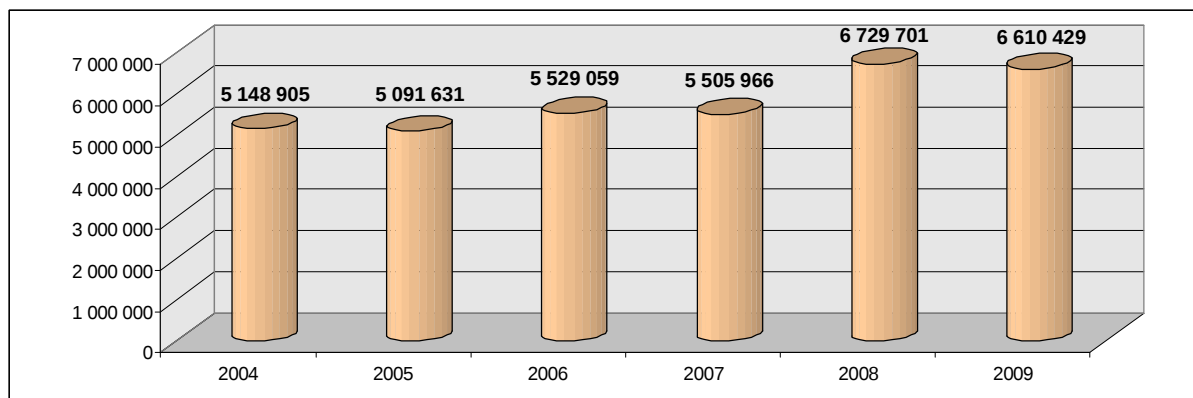
Az adatok elemzésénél figyelembe veendő szempont, hogy a kerület gazdaságának térségi hatásai is vannak: az itt képződő jövedelmek részben a máshol élőknek jelennek meg, másfelől a környék vállalkozásainak lehetőségeit is sok tekintetben befolyásolja a kerület.

- **Bevételek és kiadások alakulása**

Az önkormányzat bevételei 2004 és 2009 között 28,4 %-kal, közel 1,5 milliárd forinttal növekedtek. Némileg kisebb mértékben emelkedtek az önkormányzati kiadások is, hat év alatt a növekmény 24,5 %-os volt. A költségvetés 2005 kivételével mindig szufficites volt, 2005-ben azonban több mint 250 millió Ft-ra rúgott a hiány, amit azonban a következő esztendő nagyarányú bevétel-növekedése mindig ellentételezett.

A bevételi oldalt szemlélve megállapítható, hogy 2005-ben, 2007-ben és 2009-ben is csökkentek az önkormányzat bevételei az előző évhez képest, de a többi esztendőben a növekedés dinamikusabb volt, mint ezen évek csökkenése. A bevételek időnkénti csökkenése elsősorban az állam önkormányzatokkal kapcsolatos gazdasági szabályozásaiból, az adójogszabályok és normatív támogatások változásaiból, valamint a Fővárosi Önkormányzat megosztott bevételeiből való, évenként eltérő nagyságú részesedések hullámlásából fakadtak.

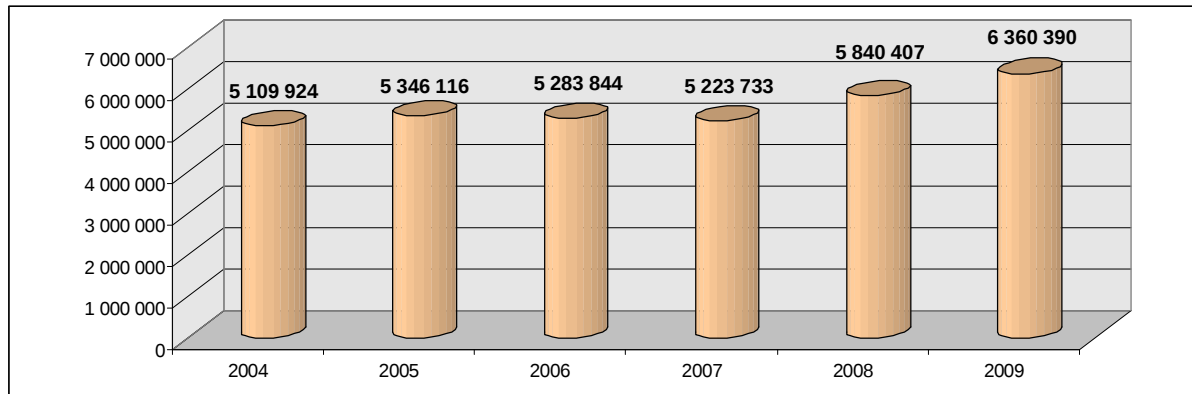
2. ábra: A Soroksári Önkormányzat bevételeinek alakulása 2004-2009 között, ezer Ft

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

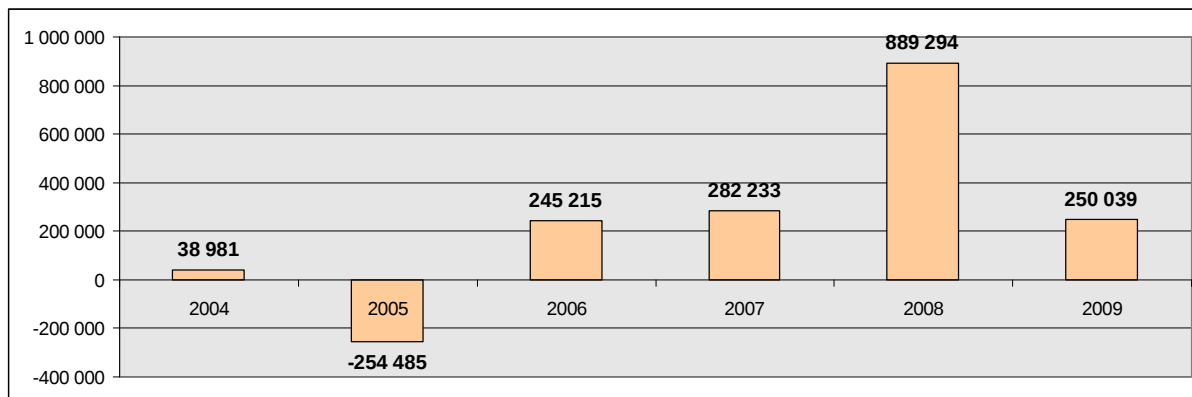
A kiadási oldalt 2003-tól 2005-ig gyors növekedés jellemezte, majd a költségvetés stabilizálódott. Mint említettük, csak 2005-ben volt deficit a költségvetés. 2007-ben pl. több mint 282 millió Ft pluszban zárt a kerületi költségvetés.

3. ábra: A Soroksári Önkormányzat kiadásainak alakulása 2004-2009 között, ezer Ft

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

4. ábra: A költségvetés egyenlegének alakulása 2004-2009 között, ezer Ft

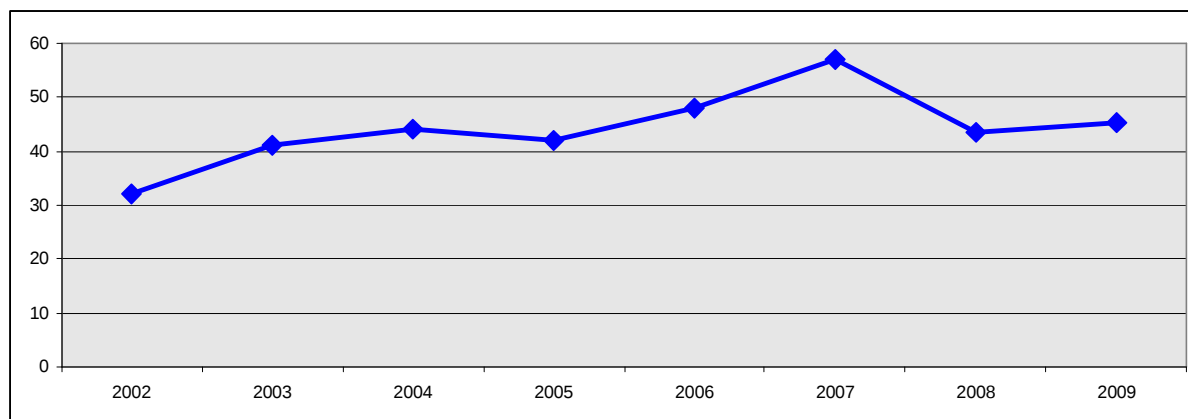

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

- A fontosabb adók alakulása

A bevételek körén belül egyre nagyobb hányadot tesznek ki az önkormányzat sajátos bevételei (helyi adók, átengedett központi adók, az önkormányzat díjbevételei), amelyek részaránya a 2002. évi 32 %-ról 2007-re 57 %-ra emelkedett. Ez a növekedés azért rendkívül figyelemre méltó, mert a sajátos bevételek hű képet adnak egy település gazdaságának állapotáról, a fejlődés irányáról, mértékéről. Megállapíthatjuk, hogy az önkormányzat gazdálkodásában egyre nagyobb szerepet játszanak a sajátos bevételek, amelyek hozzájárulnak Soroksár gazdasági önállóságához, ahhoz, hogy minél kisebb mértékben függjön a központi támogatásoktól. Megjegyezzük, hogy a személyi jövedelemadó normatív módon visszaosztott illetve helyben maradó része csak 2006-ban került be a sajátos bevételek közé, ez a tétel 2006-ban és 2007-ben emelte a sajátos bevételek arányát.

5. ábra: Összes sajátos bevétel a bevételek %-ában, 2002-2009

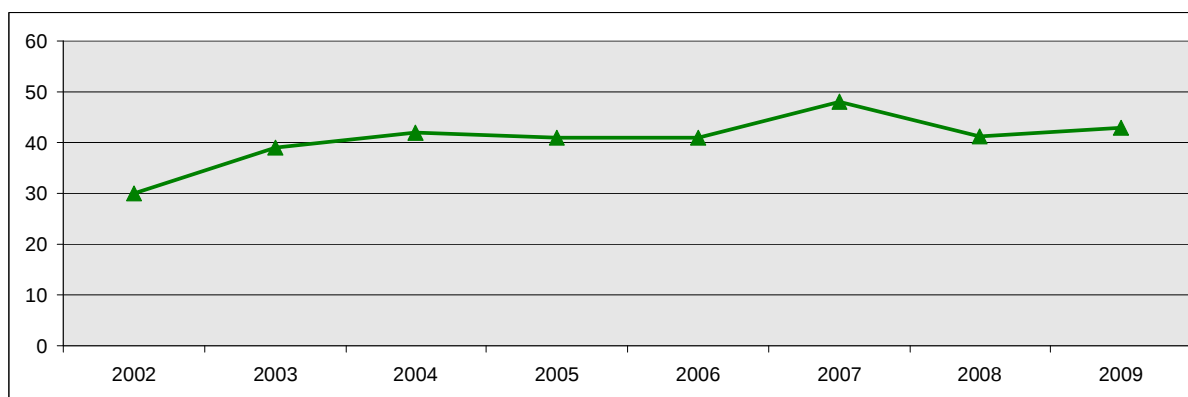

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

A sajátos bevételeken belül ki kell emelnünk azokat az adókat, amelyek nagy szerepet játszanak egy kerület gazdálkodásában, és hűen tükrözik a kerület gazdaságának állapotát, valamint a gazdasági potenciált. Ezek elsősorban a helyi adók (iparüzési adó, építményadó, telekadó), illetve az átengedett adók közül a gépjárműadó. A személyi jövedelemadónak kisebb a jelentősége a település számára és az elmúlt évek jogi-számviteli változásai miatt az szja-adatokból még a település polgárainak gyarapodására, vagyoni helyzetére is nehéz következtetni, nemhogy a gazdasági állapotra.

A kerület összes bevételeiből a fent említett négy adónem igen jelentős hányadot képvisel, és növelésük rendkívül fontos a kerület gazdasága számára. A helyi adók és a gépjárműadók aránya az összes bevételből 30%-ról csaknem 50%-ra emelkedett 2002-2007 között, az utóbbi két évben azonban jelentősebb csökkenés majd kisebb emelkedés jellemezte.

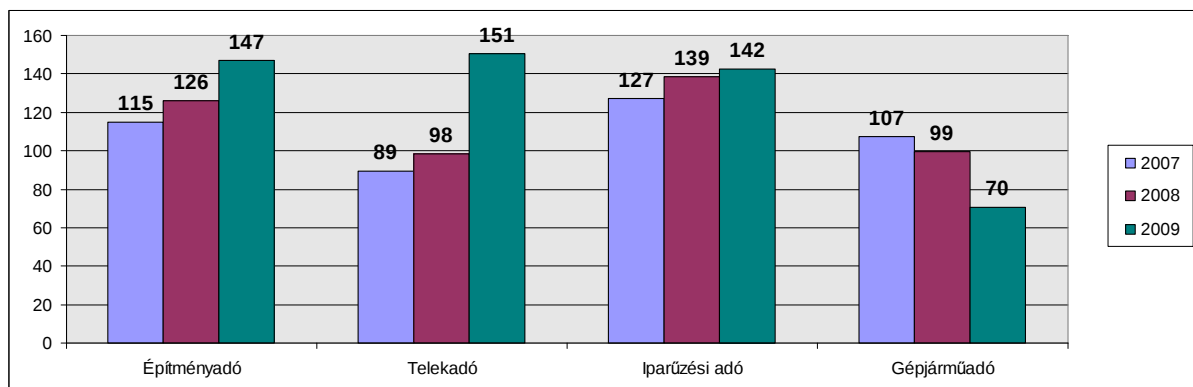
6. ábra: Az építményadó, telekadó, iparüzési adó és a gépjárműadók összegének aránya a teljes költségvetési bevétel %-ában, 2002-2009

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

Az elmúlt négy évben (2006-2009 között) a beszedett helyi adók közül az építményadó és az iparüzési adó összege emelkedett, a telekadó a 2007. évi kisebb visszaesést követően – mely az adójogi szabályok változásából fakad - szintén emelkedésnek indult. A gépjárműadónál ezzel ellentétes folyamat zajlott, a 2007. évi emelkedést követően 2008-2009-ben erőteljes csökkenés jellemezte.

7. ábra: A legfontosabb adóbevételek 2007-2009-ben, a 2006. évi %-ban

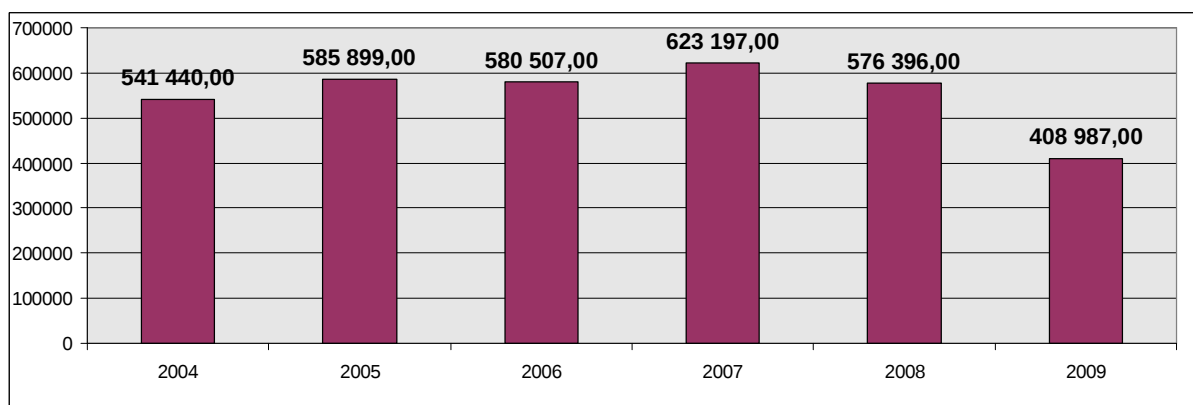

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

⇒ A gépjárműadó

A legnagyobb növekedés a gépjárműadóból származó bevételek terén történt 2002-2007 között, ugyanis a beszedett gépjárműadó összege 541,44 millió Ft-ról 623,2 millió Ft-ra emelkedett, ami csaknem 115%-os növekedést jelent. A 2007-es évet követő két évben azonban ezzel ellentétes folyamat indult. 2007 és 2009 között nagymértékű - megközelítőleg 35 %-os - csökkenés (-214210 Ft) következett be ebben az adónemben. Évenkénti bontásban a bevételezett gépjárműadó összege gyorsan nőtt 2005. év végéig, majd 2006-ban csökkent, 2007-re ismét növekedett, 2008-ban és 2009-ben folyamatosan csökkent. A gépjárműadó alakulása mögött – természetesen az adójogszabályok változásán kívül – a gazdasági élet pezsgését érzékelhetjük. A gépjármű tartása egy peremkerületben mindig magasabb életszínvonalat feltételez, mint a gépjármű nélküli lét.

8. ábra: A beszedett gépjárműadó alakulása 2004 és 2009 között (ezer Ft)

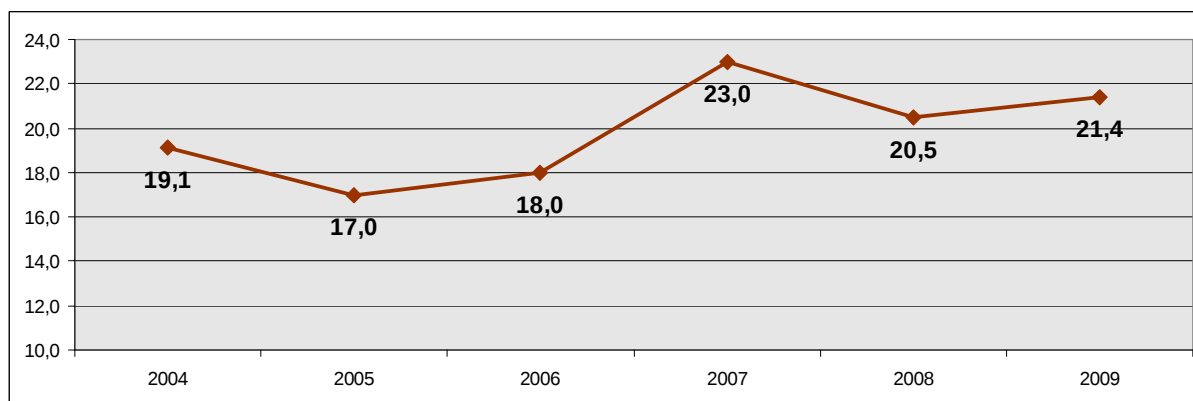
Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

⇒ Az iparüzési adó

A helyi adók között a legnagyobb volumenű adónem az iparüzési adó. Ez az adófajta nagyon szoros kapcsolatban áll a kerület gazdaságának fejlődésével, a gazdasági potenciál növekedésével. Az iparüzési adó 2004-ről 2009-re 985,7 millió Ft-ról 1413,8 millió Ft-ra növekedett

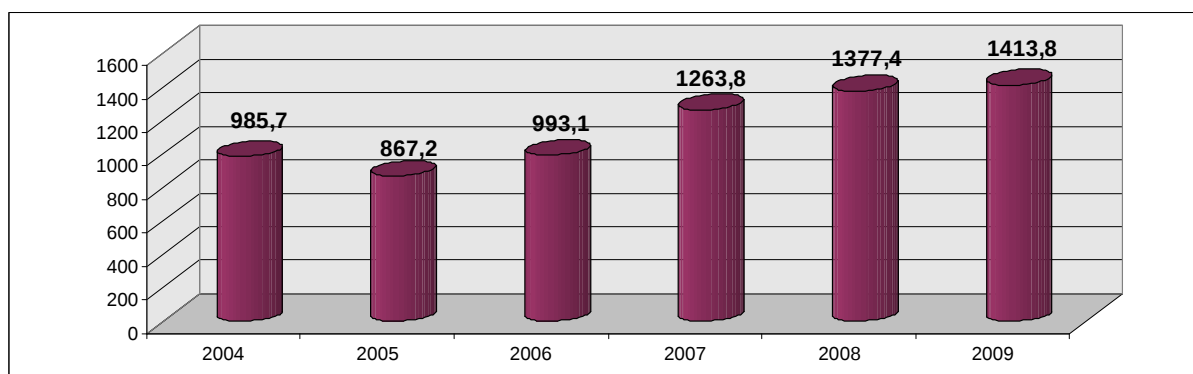
Az iparűzési adó növekedése a kerületbe települő új vállalkozások számának növekedéséből, valamint a vállalkozások profitnövekedéséből származik. A kerület összes bevételéből az iparűzési adó a 2004-es 19,1 %-ról csaknem 21,4 %-ra emelkedett. Az elmondottak alapján látható, hogy a költségvetés bevételeinek majdnem negyedét adó iparűzési adóra szüksége van a kerületnek, az adónem esetleges eltörlése pótolhatatlan veszteséget jelentene a költségvetésnek.

9. ábra: Az iparűzési adó aránya a kerület összes bevételéből, 2004-2009

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

10. ábra: Iparűzési adó összege Soroksáron (millió Ft), 2004-2009

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

A kerület legnagyobb iparűzési adót fizető vállalatai a következők: Auchan Magyarország, Raiffeisen Bank, Lidl Magyarország, CIB Bank, Waberers Holding Zrt. A legnagyobb adófizetők mind a szolgáltatási szektorban tevékenykednek, iparvállalat nem található köztük.

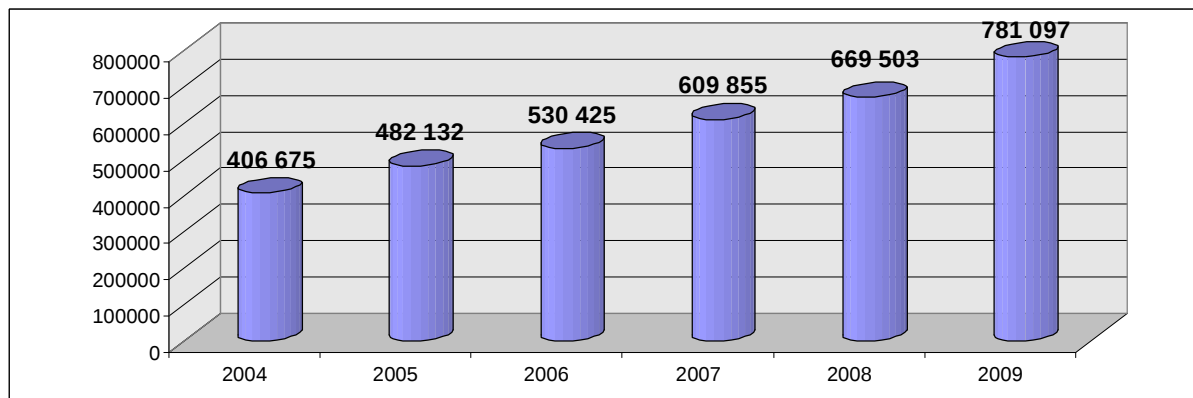
A mutatók természetesen nem mutatják a jövedelmi különbségeket, s valószínűleg kissé felfelé torzítanak a hivatalos munkahelyek és bevallott jövedelmek magasabb arányával összefüggésben.

⇒ Az építményadó

A nem lakás céljára szolgáló építmények megadóztatásából származó bevétel alakulása mutatja egy adott település gazdasági helyzetének alakulását, a helyi gazdasági potenciál erejét. Soroksáron a beszedett építményadó nagysága dinamikusan emelkedett az utóbbi hat esztendőben. A 2004-es 406,7 millió Ft-ról 2009-re majdnem kétszeresre, 781,1 millió Ft-ra

nőtt az ebből az adónemből származó bevétel. A kerületben dinamikusán növekedett a nagy kiterjedésű logisztikai, illetve kereskedelmi központokban létesített épületek száma, aminek következtében nőtt az építményadó összege. A magas értékek hűen tükrözik a kereskedelmi-raktározási funkció fontosságát.

11. ábra: Az építményadó összege 2004-2009, ezer Ft

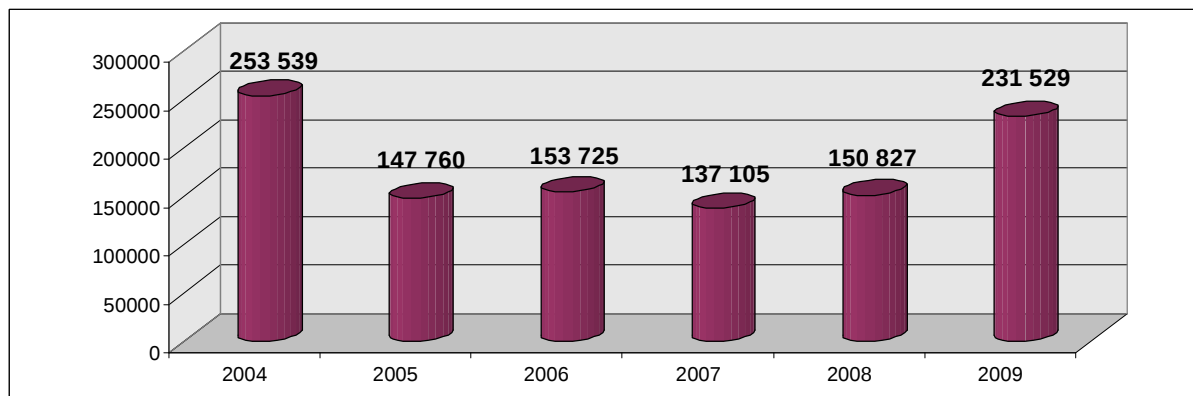

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

⇒ A telekadó

A beépítetlen belterületi ingatlanokra és a nem lakás céljára szolgáló épülethez tartozó földrészlet után fizetett telekadó nagysága 2002-től 2004-ig emelkedett, majd csökkenésnek indult. 2007-ben a telekadóból származó bevétel nominálisan csaknem megegyezett a 2002. évi bevétellel. A csökkenés hátterében elsősorban az áll, hogy a gazdálkodó egységek beépítették a tulajdonukban lévő telek legnagyobb részét. Ezzel párhuzamosan emelkedett az építményadó nagysága.

12. ábra: A telekadó összege 2004-2009, ezer Ft

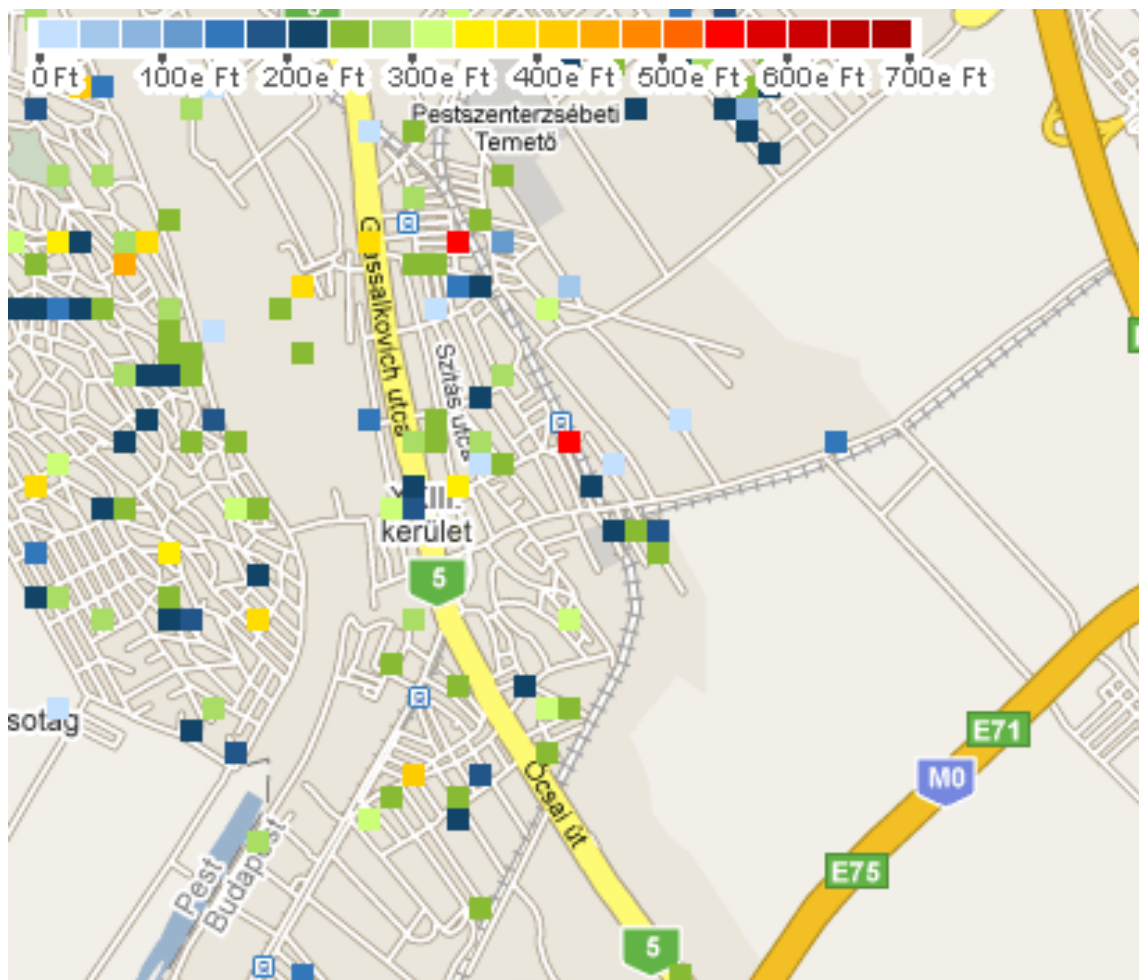

Forrás: Budapest Főváros XXIII. ker. Soroksár Önkormányzata költségvetési beszámolója

• Az ingatlanállomány értéke

Soroksár számottevő üres telekkel rendelkező peremkerület, viszonylag könnyű a lakó- vagy a gazdasági területeket bővíteni, ennél fogva a relatív telekbőség miatt az ingatlanárak elmaradnak a Budapest központjára jellemzőtől. Ez, valamint a kedvező közlekedési helyzet kedvez a nagy alapterületű lakóépületek illetve kiskereskedelmi áruházak, csarnokok építésének. A főváros egészét tekintve az V. és a XXII kerület mellett Soroksáron épülnek a legnagyobb alapterületű új lakások, ugyanakkor az ingatlanárak messze elmaradnak a fővárosban megszokottól.

13. ábra: Az ingatlanok négyzetméter-árai Soroksáron, 2008 elején

Forrás: www.realio.hu

A kerület lakásárjai jellemzően 300 000 Ft alatt maradnak, csak néhány helyen, egy-egy luxusingatlan esetében fordul elő ennél jóval magasabb ár. Az ingatlanárakat tekintve Budapest egészét alapul véve az egész kerület periferiának tekinthető, a kerület centrumában sem figyelhető meg komolyabb ingatlanár-emelkedés. A fővároson belüli alacsony ingatlanáraknak kedvező hatásai lehetnek a gazdaság dinamizálásában, ez ugyanis új vállalkozások megtelepedéséhez kedvező feltételeket nyújthat.

Az alacsonyabb ingatlanáraknak kedvezőtlen társadalmi következménye lehet a szlömösödés, ami ellen kerületi szinten tenni kell. A kerület ingatlan-felújításra költött pénzüsszegei nagyon alacsonyak, a kerület évente csak 2-3 millió forintot fordít az általa fenntartott lakóépületek és bérlemények (2008-ban 75 lakásbérlemény és 22 egyéb (zömmel gazdasági célú) bérlemény karbantartására és csak 6 lakásbérleményt újított fel, bár ez a főváros 47 lakásbérlemény felújításához képest arányaiban magasnak tekinthető.

2. táblázat: Az önkormányzat ingatlankezelési tevékenységének főbb adatai, 2006-2008

Kerület	Fenntartott épület			Ebből: lakóépület			Fenntartott bérlemény			Ebből: lakásbérlemény			Befolyt összes bérleti díj, millió Ft		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	387	377	387	372	362	353	2 119	2 037	2 004	1 648	1 595	1 539	377	319	285
XIX.	162	181	172	103	110	93	1 552	1 485	1 335	1 151	1 087	1 003	379	355	458
XX.	536	536	519	474	474	470	1 340	1 325	1 281	922	910	879	204	227	240
XXI.	244	243	243	200	197	198	1 973	2 017	2 027	1 580	1 669	1 617	629	683	637
XXIII.	62	60	60	62	58	58	101	98	97	78	75	75	15	16	16
Bp. összesen	13 055	12 718	1 381	12 136	11 762	1 172	73 923	70 779	6 744	54 512	52 434	5 113	18 430	17 946	18 292

Kerület	Lakohazavításra fordított összeg, millió Ft			Ebből						Összes felújított épület			Felújított lakásbérlemény		
				felújításra			karbantartásra								
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	142	118	141	12	20	26	130	97	115	–	10	3	7	–	10
XIX.	117	69	44	102	36	27	15	33	15	52	–	–	30	12	8
XX.	131	97	480	117	85	475	5	12	5	9	24	22	16	26	14
XXI.	109	96	153	46	12	102	63	84	51	–	2	–	57	–	9
XXIII.	5	5	4	1	3	1	4	2	3	–	–	–	2	6	6
Bp. összesen	7 449	7 700	7 875	4 659	4 990	5 493	2 708	2 588	2 294	379	288	25	1 247	763	47

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.2.2. Ágazati szerkezet

Soroksár működő, illetve regisztrált vállalkozásainak adatsorát tekintve megállapítható, hogy 2007-ig a szolgáltató szektorba tartozó vállalkozások száma jellemzően minden ágazatban nőtt, kivéve az oktatás illetve az egészségügyi, szociális ágazatot. A működő és a regisztrált vállalkozások között napjainkban a szolgáltató szektor bír vezető szereppel, az összes vállalkozás 75-77 %-a a kereskedelmi és szolgáltatási szektorba tartozik.

A kereskedelem az összes működő és regisztrált vállalkozás egynegyedét adja. A kereskedelmi és szolgáltatási szektor aránya mindazonáltal kissé elmarad a budapesti belvárosi kerületektől (itt jellemzően 80 % feletti), mivel a kerület ipartelepeinek egy része fenn tudott maradni. A terciarizálódás azonban jórészt végbement amellett, hogy a szolgáltatási-logisztikai ágazatokban magas az ipari szolgáltatás aránya. A közszolgáltatások szerepe a peremkerületekhez hasonlóan jelentős.

Az ezredfordulóra a kerület mezőgazdasági vállalkozásainak zöme már eltűnt, míg az ipar egy átmeneti, rövid konjunktúra (2001–2003) után erősen hanyatlani kezdett, emellett az építőipari cégek számának bővülése is megtorpant egy gyorsabb ütemű növekedés után.

3. táblázat: A regisztrált vállalkozások megoszlása gazdasági ágak szerint Soroksáron és Budapesten, 2006-2008

Kerület	Év	Összesen	Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	Ipar	Építőipar	Kereskedelem, javítás	Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	Szállítás, raktározás, posta, távközlés	Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	Oktatás	Egészségügyi, szociális ellátás
XXIII.	2006	2 776	43	287	318	748	108	181	990	57	44
	2007	2 859	42	278	309	766	110	189	1 072	52	41
	2008	2 977	99	268	306	783	119	194	1 115	51	42
Bp. össze- sen	2006	313 689	1 988	22 247	20 845	59 917	11 321	12 889	168 325	9 251	6 906
	2007	318 838	2 283	21 454	20 608	59 553	11 428	12 577	174 321	9 411	7 203
	2008	330 233	5 246	21 231	20 421	60 356	11 915	12 318	181 569	9 692	7 485

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A szolgáltatási szektorban 2000 után dinamikusán nőtt a vállalkozások száma, amit egy 2005-ig tartó lassulás követett. Az ebbe a szektorba tartozó vállalatokon belül a személyi szolgáltatások, a gazdasági szolgáltatások, valamint az ingatlan-ügyletekbe tartozó tevékenységek dominálnak illetve fejlődnek a legdinamikusabban (30-50 %-os bővülés évente). A legerősebb dinamizáló hatást a logisztika és a kereskedelem fejt ki, ami Soroksár határain túlnyúló, országos jelentőségű. Azt mondhatjuk tehát, hogy 2005-re kialakult az a vállalkozás-szerkezet, ami napjainkban is jellemző a kerületre: a szolgáltatási szektor abszolút túlsúlya mellett az ipar másodlagos fontosságúvá vált, míg a mezőgazdaság gyakorlatilag eliminálódott.

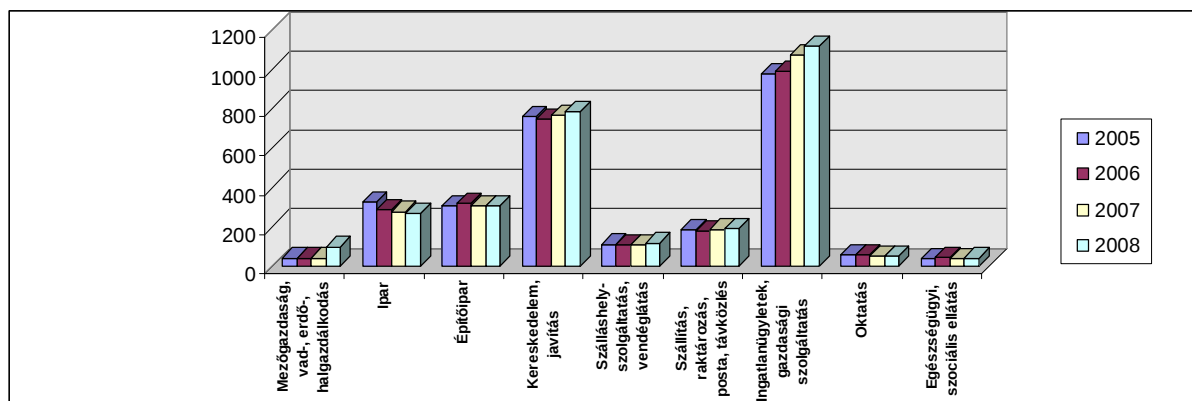
4. táblázat: A regisztrált vállalkozások megoszlása gazdasági ágak szerint Soroksáron és Budapesten, az összes vállalkozáshoz viszonyítva, 2006-2008

Kerület	Év	Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	Ipar	Építőipar	Kereskedelem, javítás	Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	Szállítás, raktározás, posta, távközlés	Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	Oktatás	Egészségügyi, szociális ellátás
XXIII.	2006	2%	10%	11%	27%	4%	7%	36%	2%	2%
	2007	1%	10%	11%	27%	4%	7%	37%	2%	1%
	2008	3%	9%	10%	26%	4%	7%	37%	2%	1%
Bp. összesen	2006	1%	7%	7%	19%	4%	4%	54%	3%	2%
	2007	1%	7%	6%	19%	4%	4%	55%	3%	2%
	2008	2%	6%	6%	18%	4%	4%	55%	3%	2%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A regisztrált vállalkozások adatai alapján megállapítható, hogy 2007-re az ingatlanügyletek kivételével a vállalkozások számának növekedése megtorpant. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások száma az utóbbi években csökken vagy stagnál, hasonlóan az egész Budapestre vonatkozó adatokhoz.

14. ábra: A regisztrált vállalkozások ágazati megoszlása a kerületben, 2005–2008

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

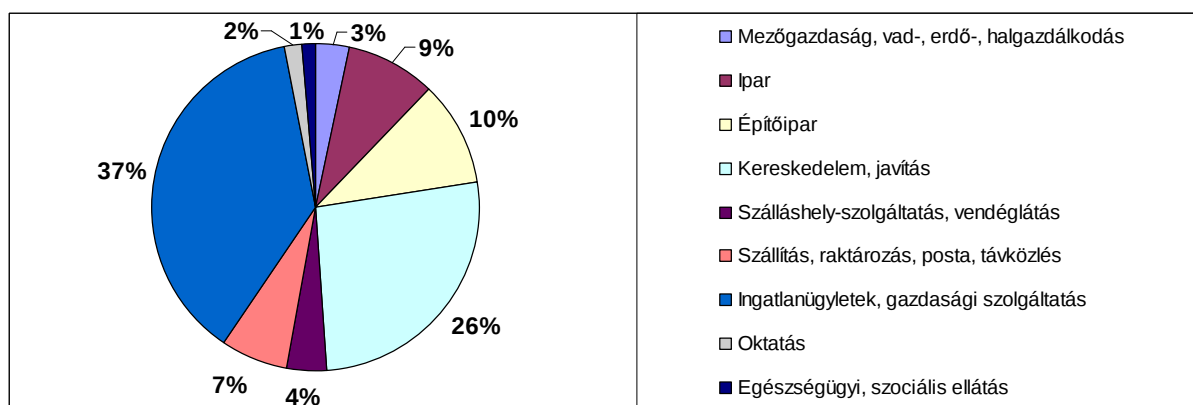
Az ipari tevékenység és a mezőgazdaság a főváros területén általában visszaszorulóban van. A mezőgazdasági vállalkozások rendkívül alacsony száma alapján elmondhatjuk, hogy a kerület nagyon kis szerepet tölt be a főváros élelmiszer-ellátásában, a régi agrár-szerepkör szinte teljesen eltűnt. A kerület termelőipara stagnál, a vállalkozások száma csökken, az ipari szektor lassú visszaszorulása jellemző az utóbbi évekre. Kimondottan kevés a nagyvállalat, a működő kerületi ipari vállalatok jellemzően 50-150 fővel termelnek. Az építőipari vállalkozások száma kismértékben, de csökken, hasonlóan a fővárosra vonatkozó adatokkal. Ez elsősorban arra vezethető vissza, hogy az építőanyag-ipar előnyben részesíti a jó közlekedési adottságokkal és nagy szabad telkekkel rendelkező településeket, ami logisztikai szempontból nagyon fontos. Soroksár ebből a szempontból kedvező helyzetben van, mivel a városrésznek számottevő szabad telek-állománya van a kerület déli részén, és az építőanyag-ipar által kibocsátott szennyezés (elsősorban por) az uralkodó szélirány miatt kismértékben szennyezi a kerület lakóövezeteit (szemben pl. az észak-budai építőanyag-iparral).

A kereskedelemben a legjelentősebb cégeknek az Auchant, Buy & Way-t, a Nagybani Piacot és a KIKA-t tekinthetjük. Ezek a logisztikai-kereskedelmi vállalatok telephelyei zömmel a Nagybani Piac elnevezésű városrészben találhatók, és a telephelyek nem illeszkednek szervesen a kerület városi szövetébe. A kerület belsejében, a Dunával párhuzamosan húzódó Grassalkovich út, Ócsai út és Helsinki út mentén fekvő hagyományos ipari-gazdasági tengely vállalkozásai (jellemzően mikro- és kisvállalkozások) a kerület hagyományos iparának zömét adják, telephelyeik évszázados múltra tekintenek vissza, elsősorban hazai piacra termelnek. Ezek a kisebb ipari és szolgáltatási cégek lassabb növekedést produkálnak, a termelés bővítése többször leküzdhetetlen akadályba ütközik.

Végül a kerület adatait Budapest egészével összevetve láthatjuk, hogy Soroksár regisztrált vállalkozásainak ágazati összetétele a fővárostól némileg eltérő. A legtöbb regisztrált vállalkozás ugyan az ingatlanügyi és gazdasági szolgáltatások terén működik, de arányuk csaknem 18 %-kal alacsonyabb Budapest egészénél (Soroksár: 37 %, Budapest egésze: 55 %). A főváros egészéhez képest túlereprezentált a kereskedelmi funkció (a javítással együtt csaknem 26 %, szemben a Budapestre érvényes 18 %-kal). A kereskedelmi, és ezzel együtt az építőipari vállalatok magas aránya a fent említett kedvező közlekedési helyzetre és a meglévő szabad földterületekre vezethető vissza. A volumenében (alkalmazotti létszám, nettó árbevétel stb.) legjelentősebb működő vállalkozások a szolgáltatási, azon belül is a szállítási-raktározási (logisztika) szektorba sorolhatók. A regisztrált vállalkozások 7 %-a tartozik ide, szemben a budapesti illetve az országos 4 %-kal. Ezek elsősorban multinacionális cégek, tevékenységük általában nem illeszkedik a kerület szükségleteihez, tágabb régiós, országos, sőt nemzetközi

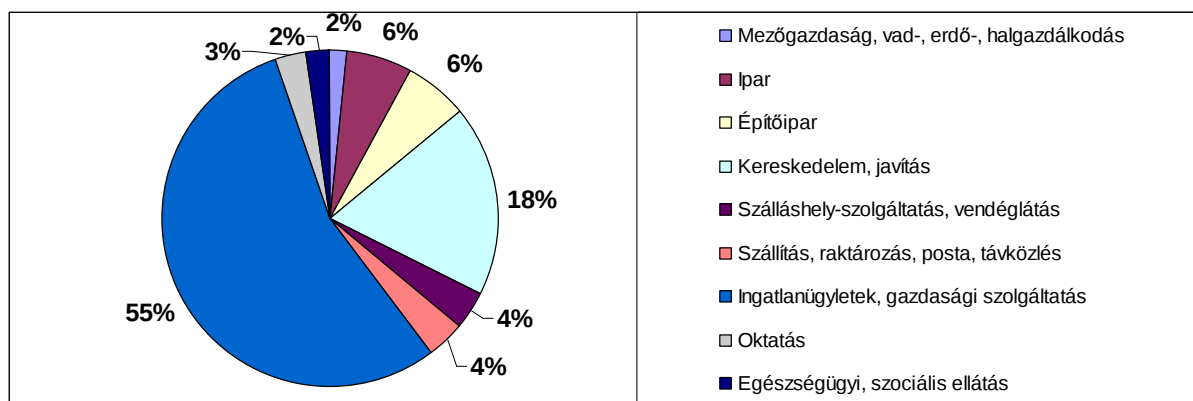
szerepkörrel bírnak. A logisztika magas aránya elsősorban a kedvező közlekedés-földrajzi helyzetnek és közlekedési adottságoknak köszönhető. A kerületben halad át a Budapest-Kelebia vasúti fővonal, és jelentős az észak-déli (M5-ös autópálya) és kelet-nyugati (M0-ás körgyűrű) tranzitforgalom is. Ez kedvez a szállítással és logisztikával foglalkozó vállalkozások letelepedésének, pl. a Waberer's Holding Zrt. és a BILK Logisztikai Zrt. központjai is itt találhatóak, valamint a Nagybani Piac, ami szintén jelentős szállítási igénnyel bír. A Waberer's hazánk piacvezető logisztikai szolgáltatója, amely saját piaci szegmensében Európában is a legtekintélyesebb vállalatok között szerepel. Meg kell említeni még, hogy az ipar és a mezőgazdaság vállalkozásai a főváros egészéhez képest nagyobb arányt képviselnek, de ez elsősorban csak az ipar esetében jelent karakterisztikusabb különbséget.

15. ábra: A regisztrált vállalkozások megoszlása Soroksáron 2008-ban (%)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

16. ábra: A regisztrált vállalkozások megoszlása Budapesten 2008-ban (%)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.2.3. Vállalkozások megoszlása méret szerint, működési feltételek

Soroksár – hazánk legdinamikusabban fejlődő régiójának részeként – az országos átlagnál jóval jelentősebb vállalkozási aktivitással rendelkezik, ugyanakkor elmarad a főváros legfejlettebb kerületeitől. A regisztrált és működő vállalkozások száma 2005-ig folyamatos növekedést mutatott, majd 2006-ban kismértékű csökkenés következett be. 2007-re ismételt növekedés következett be. Az alig több mint 20 000 lakosra jutó 3128 regisztrált vállalkozás azonban országos viszonylatban így is kiemelkedő.

5. táblázat: A regisztrált vállalkozások száma és formája Soroksáron, 2003-2007

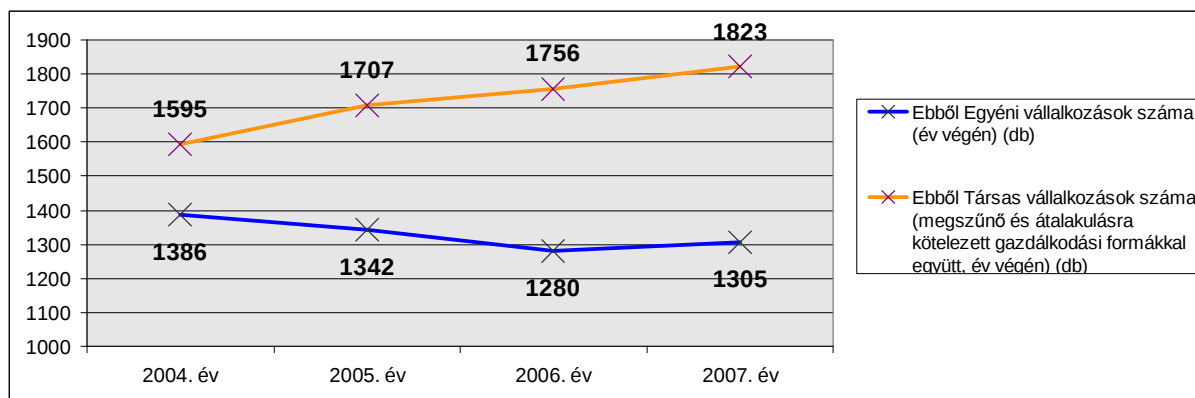
Időszak	Regisztrált vállalkozások száma (átalakulásra kötelezett és megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, év végén) (db)	Ebből		Ebből	
		Jogi személyiségű vállalkozások száma (átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, év végén) (db)	Jogi személyiség nélküli vállalkozások száma (megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, év végén) (db)	Egyéni vállalkozások száma (év végén) (db)	Társas vállalkozások száma (megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, év végén) (db)
2003. év	2888	693	2195	1396	1492
2004. év	2981	768	2213	1386	1595
2005. év	3049	838	2211	1342	1707
2006. év	3036	893	2143	1280	1756
2007. év	3128	967	2161	1305	1823

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az országos helyzetnek megfelelően a vállalkozások zömét betéti társaságok és korlátolt felelősségű társaságok alkotják. Az utóbbi években Soroksáron a kft. lett a kedveltebb társasági forma. Míg 2003-ban a regisztrált társas vállalkozások 48 %-a volt kft. és 50 %-a volt betéti társaság, addig 2006-ban a regisztrált társas vállalkozások 50,2 %-át már kft-k alkották és a bt-k aránya 50 % alá esett. Öröndetes jelenségnek mondható a részvénytársaságok számának emelkedése, míg a szövetkezetek száma stagnál.

A vállalkozások között legnagyobb hányadot kitevő egyéni vállalkozások száma csökken (2004-ben még 1386 ilyen vállalkozás működött a kerületben, míg ez a szám 2007-re 1305-re esett), ugyanakkor a tőkeerősebb társas vállalkozások száma 1756-ról 1823-ra emelkedett.

17. ábra: A regisztrált társas és egyéni vállalkozások száma 2004-2007

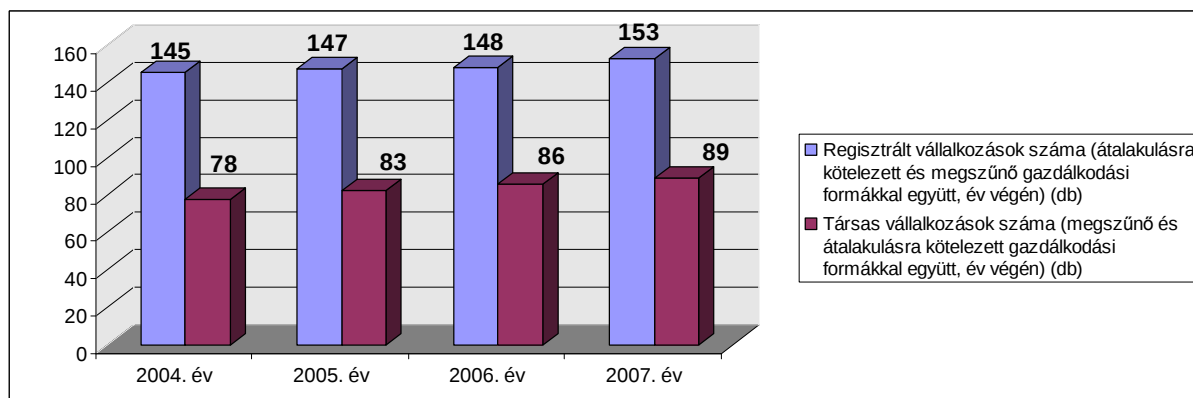
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A statisztikai adatokat böngészve megállapíthatjuk, hogy 2002 óta hasonló folyamatok játszódnak le Budapest egészében is, az egyéni vállalkozások száma 2002 után fokozatosan csökken. Az egyéni vállalkozások számának visszaesése mögött országos méretű, makrogazdasági folyamatok állnak, a romló gazdasági környezet leginkább a kicsi, alkalmazkodni rosszul tudó, tartalékokkal nem rendelkező egyéni vállalkozásokat sújtotta és sújtja. A tendencia az emberek jövedelmi helyzetét és tőkeerejét is mutatja, jórészt önerőből, egyedül vállalkozni egyre kevesebben mernek. Az egyéni vállalkozások csökkenő száma miatt a gazdasági szerkezet Soroksáron a vállalkozások számában is a nagyobb méretű vállalkozások felé tolódik el. Ennek hátterében vélhetően a kerületbe érkező tőke mellett a beköltöző tehetősebb népesség (az ez által izmosodó vállalkozói réteg) áll, akiknek a

vállalkozási aktivitása magasabb. Budapest átlagát tekintve a regisztrált vállalkozások 2/3-a társas vállalkozás, ez az érték Soroksáron valamivel rosszabb, de így is az országos átlag felett van. Az egyéni vállalkozások visszaszorulása viszont a Budapesti átlaggal megegyezően zajlik.

Az 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma igen jelentősen, mintegy 20 %-kal meghaladja az országos átlagot, 140-150 regisztrált vállalkozás jut ezer lakosra. Ezen hányados növekedése kissé megtorpant az egyéni vállalkozások számának visszaesése miatt. Ezzel az 1000 főre jutó regisztrált társas vállalkozások száma 78-ról 89-re nőtt, ami mintegy kétszeresen múlja felül a vidéki, és 25 %-kal az országos átlagot (Budapesttel együtt).

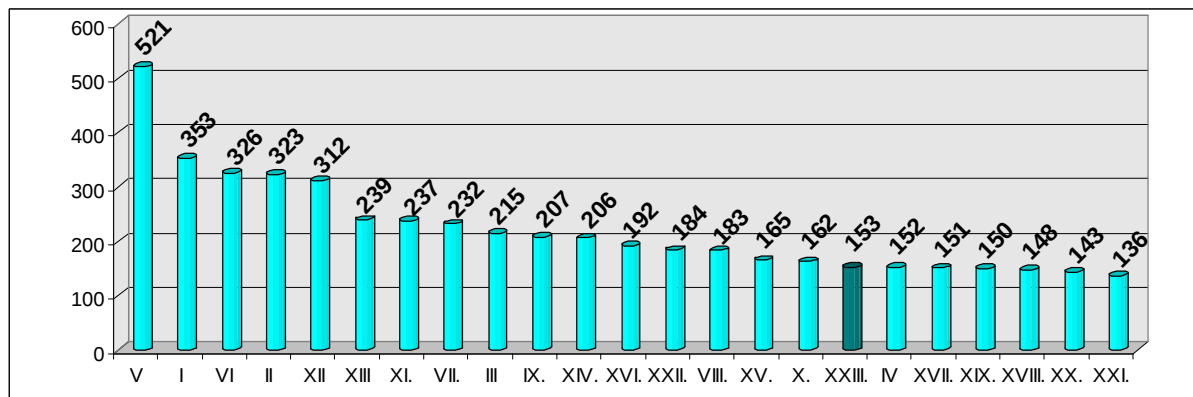
18. ábra: Az 1000 főre jutó regisztrált és regisztrált társas vállalkozások aránya, 2004-2007

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

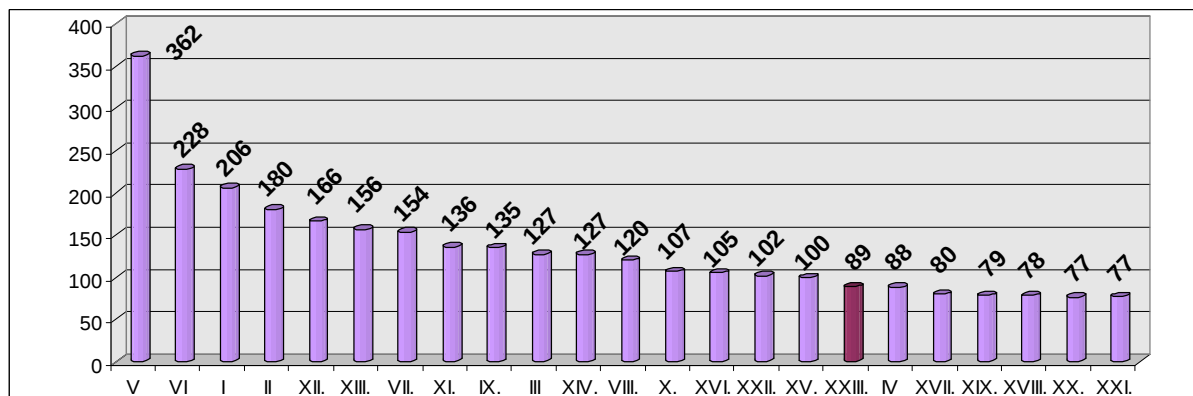
Az 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások számát tekintve Soroksár a 17. helyen áll a főváros 23 kerülete között, ahogy a regisztrált társas vállalkozásokat tekintve a 17. pozíciót foglalja el. Soroksár adatai leginkább a külső kerületekkel egyeznek meg, Budapest belső kerületeinek gazdasági aktivitásától meglehetősen nagy a lemaradása, és a vállalkozási aktivitás nem éri el a főváros egészének átlagát sem, ugyanis Budapest egészét tekintve az 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma 221,3, a társas vállalkozásoké pedig 133,9. A kerület vállalkozási aktivitása csak Pestszentlőrincet, Csepelt, Kispestet, Pesterzsébetet, Újpestet és Rákoskeresztúrt előzi meg.

19. ábra: Az 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma kerületenként 2007-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

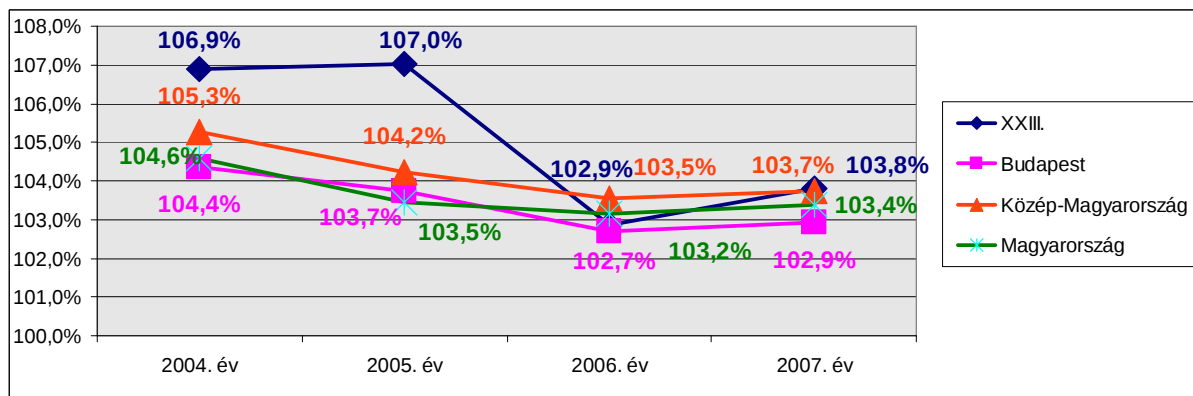
20. ábra: Az 1000 főre jutó regisztrált társas vállalkozások száma kerületenként 2007-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A társas vállalkozásszám növekedésének dinamikája az utóbbi néhány esztendő átlagát figyelembe véve nagyjából megfelel az országos átlagnak, ugyanakkor az egyes évek között jelentős eltéréseket figyelhetünk meg, 2004-ben és 2005-ben a soroksári vállalkozásszám bővülésének dinamikája az országos, a közép-magyarországi és a budapesti folyamatokkal ellentétesen alakult. A növekedés üteme 2006-ban már megegyezett a nagyobb térségekével. Ez a tény figyelmeztethet bennünket arra, hogy egy kisebb település (kerület) gazdaságát gyakran az országos tendenciáktól eltérő folyamatok alakítják, nagy szerepe van a helyi gazdaságfejlesztésnek, ugyanis az országos trendtől jelentősen eltérő (pozitív vagy negatív) folyamatok jelenhetnek meg, illetve kedvezőtlen körülmények között akár állandósulhatnak még a legfejlettebb magyarországi régiókban is.

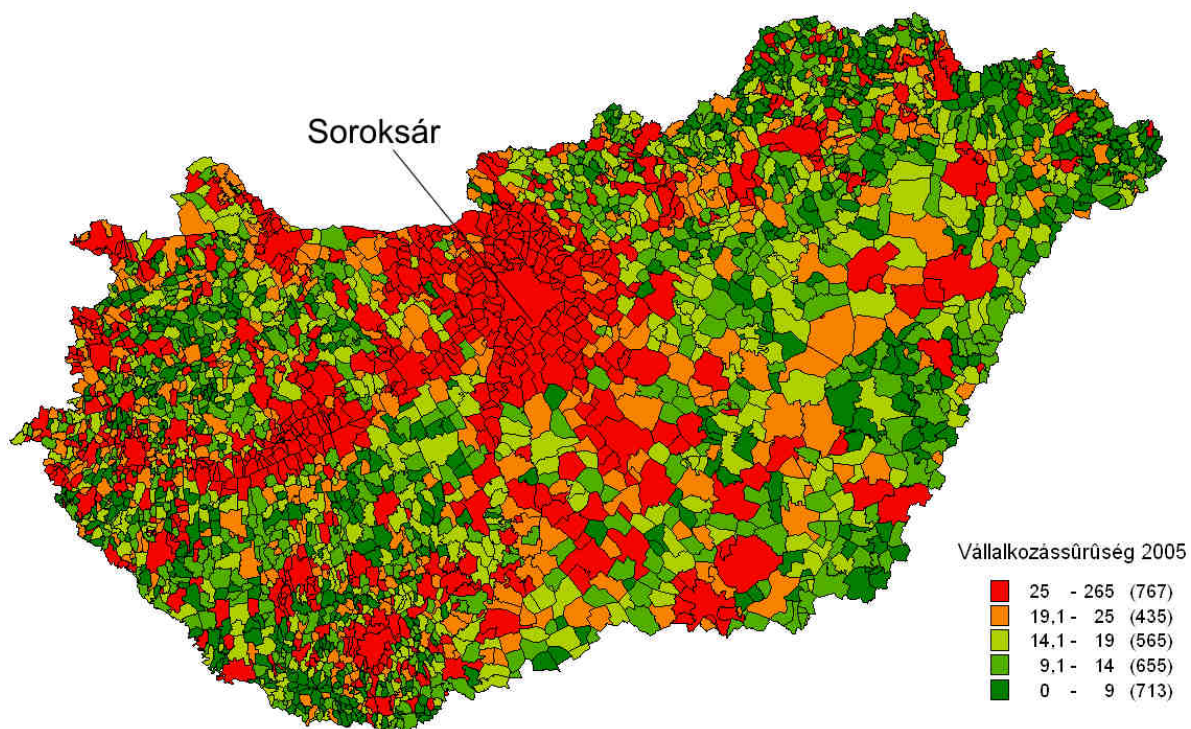
21. ábra: A regisztrált társas vállalkozások számának változása eltérő területi szinteken, % (előző év = 100 %)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az 1000 főre eső regisztrált társas vállalkozások arányát tekintve Soroksár hazánk legfejlettebb területéhez tartozik a Közép-Magyarországi Régióval együtt. A kedvező földrajzi fekvés valamint a szomszédsági hatás további fejlődést generálhat, amely a térségbe vonzhat újabb tőkeerős vállalkozásokat is.

22. ábra: Az 1000 főre jutó regisztrált társas vállalkozások száma településenként (vállalkozássűrűség)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A kerület jelenlegi gazdasági bázisát statisztikailag összesen 3128 kisebb-nagyobb vállalkozás jelenti, dominánsan pedig az az 50 vállalkozás, amelyek a 2009. évi árbevételük szerint a legnagyobbak, tehát kerületi szinten jelentős gazdasági erőnek tekinthetők.

6. táblázat: Árbevétele alapján az 50 legjelentősebb vállalkozás a kerületben, 2009

Név	XXIII. kerületi cím
Auchan Magyarország Kereskedelmi És Szolgáltató	1238 Budapest Bevásárló u. 2.
RAIFFEISEN BANK	1238 Budapest Hősök tere 14.
Lidl Magyarország Kereskedelmi	1239 Budapest Haraszi u. 34-36
CIB Bank	1238 Budapest Hősök tere 9
WABERER'S International Szállítmányozó és Fuvarozó	1239 Budapest Nagy körösi út 351.
Sapa Profiles Termelő És Kereskedelmi	1239 Budapest Ócsai út 5.
KÖZGÉP Építő- és Fémszerkezetgyártó	1239 Budapest Haraszi út 44.
Sole-M izo Tejtermék gyártó, forgalmazó és szolgáltató	1239 Budapest Ócsai út 7.
Sca Hygiene Products	1231 Bp. Bp-i Interm. Log. Központ telep 188022/3
Fővárosi Ásványvíz És Üdítőipari	1239 Budapest Helsinki út 121-123.
Bricostore Hungaria Barkácsáruháza	1239 Budapest Bevásárló u. 6.
Porsche-Inter Auto Hungaria	1238 Budapest Szentlőrinci út 195853/7
Waberer 'S Holding Vagyongkezelő	1239 Budapest Nagy körösi út 351
Tízpróba Magyarország Kereskedelmi	1239 Budapest Bevásárló u. 2.
DHL Exel Supply Chain Magyarország	1239 Budapest Ócsai út 7.
TRILAK Festékgépjármű	1238 Budapest Grassalkovich út 4.
Vajda-papír Gyártó Kereskedelmi És Szolgáltató	1239 Budapest Ócsai út 4
Zalakerámia	1239 Budapest Grassalkovich út 255
Szemerey Transport	1239 Budapest Európa út 6.
LASSELLSBERGER HUNGÁRIA Termelő És Kereskedelmi	1239 Budapest Grassalkovich út 255.
Starking Zöldség-gyümölcs Kereskedelmi	1239 Budapest Nagy körösi út 353.
Rondo Hullámkartongyártó	1239 Budapest Ócsai út 5
Szabadics Közmu- És Mélyépítő	1239 Budapest Haraszi út 44
DELTA SPED Szállítványozási És Szolgáltató	1239 Budapest Európa út 6
Waberer's Logisztika	1239 Budapest Európa u. 6
Schenker Nemzetközi Szállítványozási	1239 Budapest Európa u. 5.
Reining Transport Logisztikai És Szállítványozási	1239 Budapest Ócsai út 4.
Agro-multisector	1239 Budapest Ócsai út 6
M o-Ta Kereskedelmi és Szolgáltató	1239 Budapest Nagy körösi út 353.
Porsche Inter-Auto Buda Ker.	1238 Budapest Szentlőrinci út 195853/9
Snowfox International Export-Import	1238 Budapest Helsinki út 124-126
WAVIN Ipari Kereskedelmi És Szolg.	1239 Budapest Vecsés út 195790/3
BILK Logisztikai	1239 Budapest Európa u. 6
Shoobox Kereskedelmi	1239 Budapest Bevásárló u. 2
Axon Lizing És Pénzügyi	1239 Budapest Haraszi u. 44.
KUHN FÖLDMUNKAGÉP	1239 Budapest Ócsai út 5
Magyar Pénzverő	1239 Budapest Európa u. 1.
Delta-Truck	1239 Budapest Ócsai út 5
Logwin Road + Rail Hungary	1239 Budapest Ócsai út 4
Europatika Gyógyszertár-üzemeltető És Szolgáltató	1231 Budapest Bevásárló u. 2.
Porsche- Inter Auto Kereskedelmi	1238 Budapest Szentlőrinci u. 195853/9
Interszervíz Budapest Járműjavító,Fuvarozó És Szállítványozó	1239 Budapest Nagy körösi út 351.
Narva Építő	1239 Budapest Ócsai út 1-3.
KUHN Rakodógép	1239 Budapest Ócsai út 5
Fruit Globe Ker. És Szolg.	1239 Budapest Nagy körösi út 353.
"Bakemark Magyarország" Élelmiszeripari,Kereskedelmi És Szolgáltató	1239 Budapest Ócsai út 5.
Ramirent Bérleti Kereskedelmi És Szolgáltató	1239 Budapest Ócsai út 5.
Nagybani Piac	1239 Budapest Nagy körösi út 136.
CIB Real Ingatlanhasznosító És Szolgáltató	1238 Budapest Hősök tere 9
D'I1 Kereskedelmi És Szolgáltató	1239 Budapest Tájkep u. 9

A lista jelzi, hogy a helyi foglalkoztatás nagy hányada néhány vállalkozás tevékenységétől függ, mely helyzetnek előnyei mellett nem kis veszélyei is vannak. Hasonlóképpen markáns – pozitív és negatív aspektusokat is felvető – jellemző a külföldi dominancia.

A helyi gazdaság túlnyomó többségét a külföldi érdekeltségű vállalkozások jelentik, ami egyfelől jelzi a kerület, mint befektetési célpont vonzerejét, másfelől azonban ez- különös tekintettel a helyi bázisú és számottevő tőkeerejű magánvállalkozások hiányára- bizonyos fokú kiszolgáltatottságot is jelent az idegen tőke szempontjainak, a világgazdaság hangulatainak. A külföldi befektetések mindemellett viszonylag széles ágazati spektrumot fednek le, az ezzel összefüggő diverzifikált gazdaságszerkezet számottevő stabilitást nyújt a kerület számára. A fémszerkezetgyártástól a tejiparon keresztül a festék gyártóig terjedő paletta ráadásul a tervek szerint új színekkel gazdagodhat, a turizmus reménybeli kialakulásával újabb stabilizáló tényezővé válhat.

A modern városi lét meghatározó jelentőségű, a szűken vett üzleti élet határain messze túlmutató szférája a tercier szektor (tágra értelmezve, a kereskedelemtől az egészségügyi szolgáltatásokig), melynek erőssége és minősége komoly minősítő jelzője a helyi gazdaságnak. Soroksáron elsősorban a kerületközpontban nagy hagyományokra tekinthet vissza a **kiskereskedelem**, aminek súlya, szerepe a rendszerváltozás után gyorsan újra jelentőssé vált.

A kiskereskedelmi egységek tekintetében a kerület jól ellátott, például a háromszor akkora lakónépességű Pesterzsébethez /2008-ban 63371 fő, 867 kiskereskedelmi üzletek/ viszonyítva a kerületben /2008-ban 20386 fő, 421 kiskereskedelmi üzletek/ kiskereskedelmi üzletek száma csak a fele. A kiskereskedelmi üzletek száma a kerületben 2006-ig növekedett, azóta folyamatosan csökken. Valószínűleg ez összefüggésben van a gazdasági világválsággal.

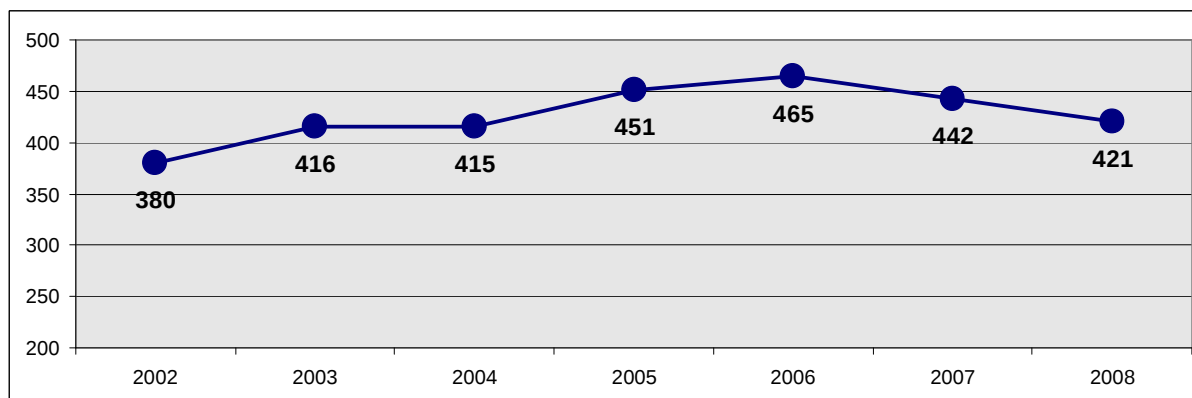
7. táblázat: A kiskereskedelmi üzletek száma kerületenként és számának változása 2006 és 2008 között

Kerület	Kiskereskedelmi üzlet összesen			Kiskereskedelmi üzletek számának változása		Kiskereskedelmi üzletek számának változása (%)	
	2006	2007	2008	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008
XVIII.	1 587	1 600	1 609	13	9	1%	1%
XIX.	1 070	1 093	1 087	23	-6	2%	-1%
XX.	891	888	867	-3	-21	0%	-2%
XXI.	878	861	829	-17	-32	-2%	-4%
XXIII.	465	442	421	-23	-21	-5%	-5%
Bp. összesen	32 630	32 449	31 494	-181	-955	-1%	-3%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A tradicionális kiskereskedelem elsősorban a kerület hagyományos centrumában összpontosul (pl. Hősök tere és környéke), ami elsősorban a centrális, kedvező közlekedés-földrajzi helyzetnek, fekvésnek köszönhető. Ez a kiskereskedelmi tevékenység nagyrészt a helybéli, soroksári lakosság szükségleteit elégíti ki, de a kerület középpontján áthaladó fontosabb útvonalak, a BKV-járatok és a HÉV-vonal következtében a jelentős átmenő forgalom is megalapozta illetve segíti a kerületközpont kiskereskedelmének fejlődését.

23. ábra: A kiskereskedelmi üzletek számának változása Soroksáron 2002 és 2008 között

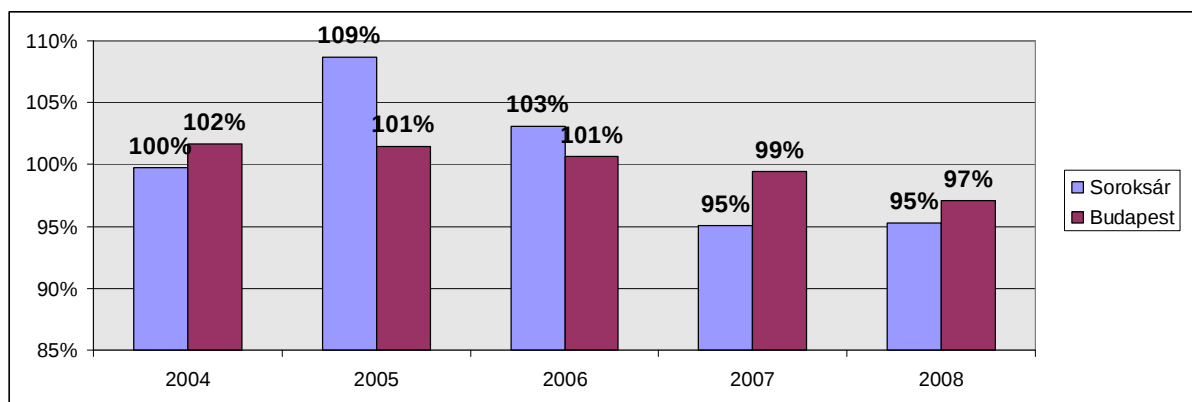

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksár kiskereskedelmének másik gyűjtőpontja a kerület szövetébe nem illeszkedő Nagybani Piac kereskedelmi központ, ami a Nagykörösi út mentén, az M5-ös autópálya bevezető szakasza mellett található. Az ezredforduló körül gyors fejlődésnek induló 40 hektárnyi területen tucatnyi bevásárlóközpont telepedett meg, túlnyomóan multinacionális üzletek (pl. Auchan, BricoStore, KIKÁ). Az egyes üzletek több száz, esetenként több ezer (2-5000) négyzetméter nagyságúak. A legjelentősebb ezek közül a 2000-ben átadott Auchan Soroksár, amelynek eredeti 12 435 négyzetméteres eladótere az átépítések során összesen 3200 négyzetméterrel bővült. Az áruház Soroksár területén belül az egyik legnagyobb foglalkoztató. Meg kell jegyeznünk, hogy az ezen a területen található kiskereskedelem – szemben a városközponttal – elenyésző számban foglalkoztat soroksári munkaerőt.

A rendkívül kedvező logisztikai adottságok és a közlekedés miatt a kiskereskedelmi cégek számának növekedési üteme az utóbbi években túlszárnyalta a főváros egészét. A cégek száma 22, 4 %-kal nőtt, szemben a főváros egészére jellemző 7,7 %-kal. A növekedési ütem dinamizmusát elsősorban a Nagybani Piac kereskedelmi áruházainak átadása és a területre betelepülő számos vállalkozás adta. A 2003-as csúcstól (csaknem 10%-os kiskereskedelmi vállalkozásszám-növekedés) követte egy 2005-ös kiugrás is, ami a főváros egészét tekintve elmaradt. A kiskereskedelem igen jelentőssé vált tehát a kerület gazdasági életében.

24. ábra: Kiskereskedelmi üzletek számának növekedési üteme Soroksáron és Budapesten 2004 és 2008 között (%) (2003-as év =100 %)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Ezen kívül szükséges megemlítenünk, hogy az utóbbi 5 évben a kiskereskedelmi üzletek számának növekedésével párhuzamosan csökkent az egyéni vállalkozások által üzemeltetett

kiskereskedelmi üzletek száma. Ez a jelenség általános, országosan igaz, és a nagy áruházláncok előretörésével magyarázható. Soroksáron mindazonáltal kisebb volt az ilyen típusú kiskereskedelmi üzletek számának a visszaesése (2002 és 2006 között 6,5 %), mint. Budapest egészét nézve (2002 és 2006 között 19,8 %). Ez elsősorban a kerület központjában megtelepedett egyéni vállalkozások túlélő-képességének köszönhető. Mivel a kerület testébe nem illeszkedik bele a Nagybani Piac körül lévő kiskereskedelmi központ, ezért a helyi lakosság mindennapos szükségleteit elsősorban a kerület központjában található üzletek elégítik ki, ide megfelelő nagyságú szabad terület híján nem tudnak beköltözni a kiskereskedelmi áruházláncok.

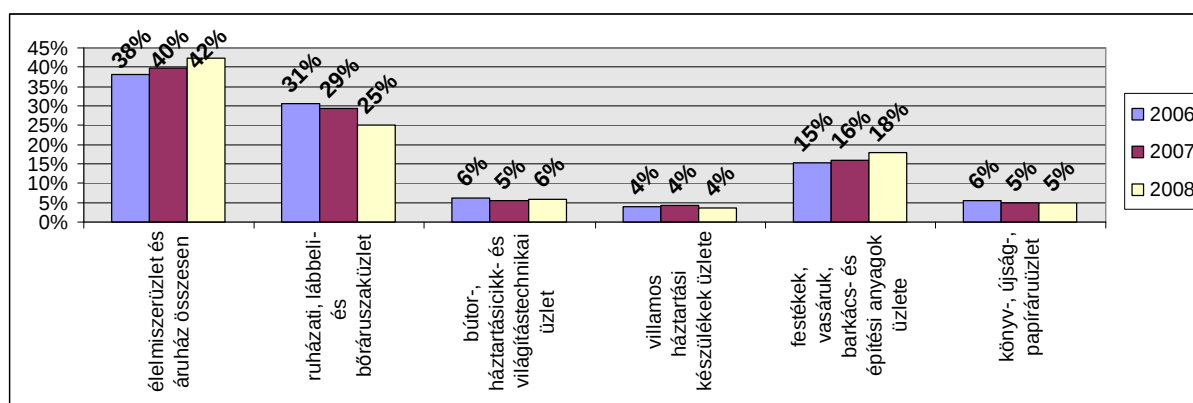
8. táblázat: Egyéni vállalkozások által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma Soroksáron és Budapesten, 2002-2008

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Soroksár	138	138	134	135	129	123	109
Budapest	7750	7519	7160	6722	6218	5811	5270

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Érdekesen alakult a kerületben a kiskereskedelmi üzletek típusai megoszlásának változása az utóbbi három esztendőben. Az élelmiszer, vagy élelmiszerjellegű üzletek száma 2006-tól 2008-ig emelkedett, mivel újabb multinacionális élelmiszer áruházak és magánboltok nyíltak meg. A festék, vasárak, barkács és építési anyag üzletek száma kis mértékben emelkedett 2006-tól. A ruházati üzletek száma csökkent, a könyv-, újság és papírboltok, valamint a bútor, háztartási cikk és világítástechnikai üzletek száma stagnált, hasonlóan a villamos háztartási készülékek üzleteinek a számához. 2006-ban a kerület kiskereskedelmi üzleteinek több mint 20%-a élelmiszer, vagy élelmiszer-jellegű üzlet, aminek a jó része (elsősorban a Nagybani Piac kereskedelmi negyedben) nem helyi, hanem fővárosi, sőt regionális igényeket elégít ki (erre jó példa pl. az Auchan).

25. ábra: Soroksár kiskereskedelmi üzleteinek profilja, 2006–2008

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

9. táblázat: Kiskereskedelmi üzletek funkció szerinti megoszlása Soroksáron, 2006–2008

Kerület	Kiskereskedelmi üzletek funkció szerint kerületenként											
	összesen (gyógyszertár nélkül)			élelmiszerüzlet és áruház összesen			ruházati, lábbeli- és bőráruszaküzlet			bútor-, háztartási cikkek- és világítástechnikai üzlet		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	750	778	810	370	382	375	328	352	392	52	44	43
XIX.	389	393	384	258	256	253	110	117	110	21	20	21
XX.	412	408	394	279	280	271	118	112	109	15	16	14
XXI.	405	403	383	266	278	263	107	107	100	32	18	20
XXIII.	252	238	219	96	95	93	77	70	55	16	13	13
Bp. összesen	16 015	15 852	15 398	7 843	7 725	7 338	7 010	7 104	6 955	1 162	1 023	1 105

Kiskereskedelmi üzletek funkció szerint kerületenként									Gyógyszertár		
villamos háztartási készülékek üzlete			festékek, vasárak, barkács- és építési			könyv-, újság-, papíráruüzlet					
2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
29	26	24	124	130	132	64	62	63	14	19	19
36	15	15	35	34	39	41	46	43	14	14	14
17	16	18	53	64	68	31	33	33	12	11	17
26	19	16	61	63	66	37	38	38	12	11	16
10	10	8	39	38	39	14	12	11	3	3	5
1 122	895	787	1 647	1 722	1 744	1 617	1 667	1 575	347	391	433

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

3.2.2.4. Gazdasági aktivitás térbeli különbségei

Egy város gazdaságát nemcsak a városon belüli tények jellemzik, hanem az is, hogy az miként és milyen mértékben alakít ki kapcsolatokat a környezetével, milyen kisugárzása van a környékre. E kapcsolatrendszer legközvetlenebb térségi vetülete a foglalkoztatás, vagyis az, hogy mennyi (és milyen) munkahelyeket nyújtanak a helyi cégek a vonzáskörzet munkaerő számára. Az erre vonatkozó információk a központi szerep erőssége mellett kirajzolják annak térbeli kiterjedését is.

A munkaerő áramlási viszonyok természetesen meghatározóak a városkörnyék foglalkozási helyzetére is a térség egészére a nettó munkaerő-kiáramlás jellemző, vagyis a helyben lakó foglalkoztatottak (helyi munkavállalók) számánál kevesebb a helyben foglalkoztatottak (a térségen belüli munkahelyek) száma. A kiáramlás célpontjai a város központibb kerületei.

10. táblázat: Helyben foglalkoztatottak és más településről bejárók kerületenként, 2001

Megnevezés	Összes foglalkoztatott	Helyben lakó foglalkoztatottak		Más településről jár be dolgozni
		Helyben dolgozók	Más településen dolgozók (eljárók)	
	Fő			
Pestszentlőrinc (XVIII.)	55 325	15 726	24 726	14 873
Kispest (XIX)	37 831	8 151	20 519	9 161
Pesterzsébet (XX.)	36 506	24 406	2 417	9 683
Csepel (XXI.)	44 912	31 407	3 253	10 252
Soroksár (XXIII.)	13 355	7 555	890	4 910
Budapest összesen:	1 327 124	681 042	64 976	581 106

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

3.2.2.5. Kutatás-fejlesztés helyzete

A kutatás-fejlesztés jól koordinált irányítása, növekvő támogatása és stratégiai felértékelése nélkül ma már nincs versenyképes gazdaság. Általános tendencia, hogy Magyarországon GDP-arányosan alacsony a K+F ráfordítások mértéke, és a finanszírozás nem egészséges szerkezetű, hiszen az összes K+F ráfordításból csak kevéssé veszi ki a részét a vállalati szektor.

A gazdaság teljesítményének növelése, ezzel együtt az emberek jólétének, közvetve pedig az életminőségének a javítása nem képzelhető el a tudásintenzitás fokozása nélkül. Ez befektetés-ösztönzési szempontból azt jelenti, hogy a feldolgozóipar eddigi, kerületet is jellemző túlsúlya után most ösztönözni kell a csúcstechnológiákat alkalmazó vagy ahhoz közeli iparágakban tevékenykedő, rendkívül korszerű technológiákkal dolgozó vállalkozások betelepítését. A tudásgazdaság kialakításához azonban a tudásalapú iparágak idecsalogatása szükséges, de nem elégséges feltételt jelent. A gazdaságfejlesztés egyik feladata, hogy a térségben telephellyel rendelkező cég számára innováció-ösztönző szabályozási és támogatási környezetet építsen ki, és ösztönözze a technológia és tudástranszfert.

A vizsgálatok szerint a kis és középvállalatok innovációs aktivitása különösen lanya, pedig egészében is alacsony a vállalati szféra K+F kiadásainak aránya. Szükség van a fejlődést gátló akadályok mérséklésére, így a kis-középvállalkozások tőke- és korszerű menedzsment ismeretei hiányának oldására, a K+F és az innovációs tevékenységek fejlesztésére, valamint a kutatás-fejlesztési szektor és a gazdaság közötti kapcsolatok erősítésére.

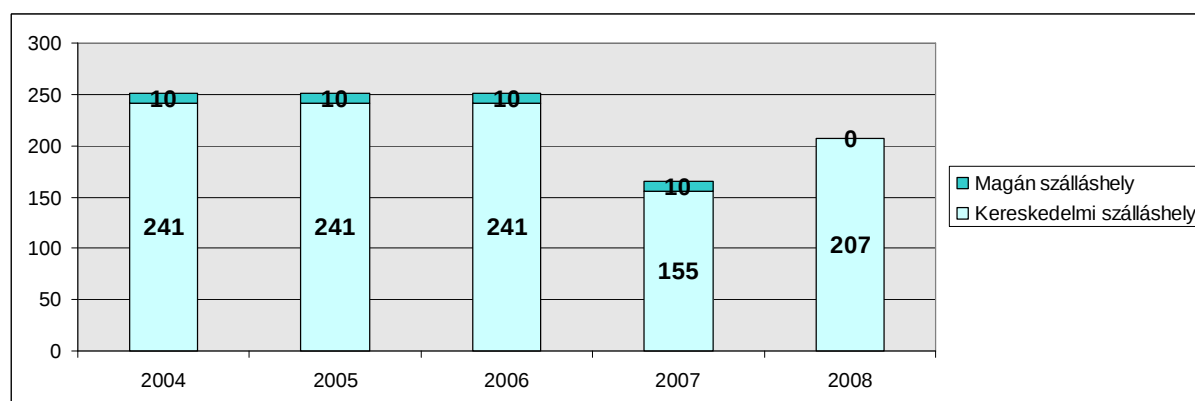
Országsszerte 1489 kutatás-fejlesztő hely található a 2008-as adatok szerint, melyek közül 1332 a Közép-Magyarországi régióban működik.

3.2.2.6. Turizmus helyzete

Soroksár üdülési-idegenforgalmi szerepe nem túl jelentős a fővároson belül, és vannak jelentős kiaknázatlan kapacitások. Így például a kerület a sokszínű természeti adottságainak (Ráckevei-Soroksári Duna-ág, Gyáli patak, Kertészeti Egyetem Arborétuma stb.) turisztikai vonzerejét nem használja ki. A kerületet érintő jelentős átmenő forgalom, valamint Budapest belvárosának, látnivalóinak közelsége ellenére az idegenforgalom nem bővül, a kerület gazdaságában méltatlanul elhanyagolt szerepe van.

A **kereskedelmi szállásférőhelyek** száma összesen 200 körül mozog (2006: 241, 2007:155, 2008: 207), amiben nincs magánszálláshely.

26. ábra: Szállásférőhelyek száma Soroksáron, 2004-2008, db

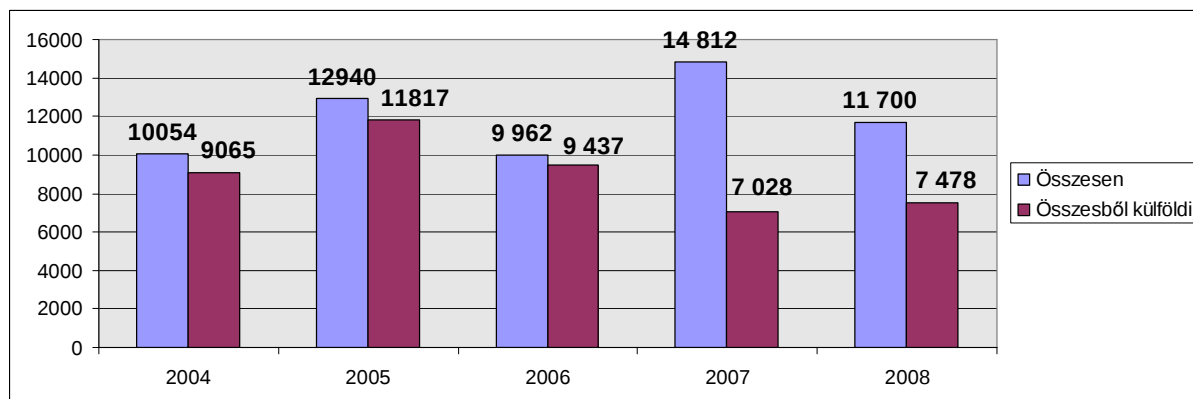
Forrás: KSH statisztika évkönyvek

A szálláskapacitás 2006-ig több éven át folyamatosan stagnál, 2007-ben komoly csökkenést mutat /165 férőhely/, ami a következő évben 207 férőhelyre növekedett, ezzel párhuzamosan a vendégéjszakák száma igen hektikusan változik. A kerület egyetlen szállodája – az Ócsai úton fekvő háromcsillagos Hotel Frankfurt – mellett egy magánszállásadó van a kerületben, az egyetlen panzió 2003-ban bezárt. A Hotel Frankfurt a kerület ipari övezetében található, csupán 30-40 percre fekszik Budapest frekventált idegenforgalmi látványosságaitól. A fővárosba látogató turisták szempontjából azonban igen kedvezőtlen helyen található, ráadásul a szálloda környezete (ipartelepek, logisztikai bázisok) semmilyen vonzerőt nem gyakorol a kikapcsolódást kereső turistákra. A hotel szolgáltatásait igénybe vevők köre elsősorban a soroksári cégeket, vállalatokat felkereső üzletemberekből illetve tranzitutasokból áll, akik számára fontos a gyors közúti közlekedés. A 2 emeleten összesen 93 légkondicionált, fürdőszobás szobával rendelkező szálloda elsősorban a környező logisztikai vállalatok, kereskedelmi cégek magyar és külföldi partnerei számára ideális szálláshely. A szállodában lehetőség van kisebb képzések és konferenciák megtartására, ezt azonban nem igazán tudja kihasználni a hotel. Étterme 120 férőhelyes, különterme berendezéstől függően 20–55 fő fogadására alkalmas. Soroksár kereskedelmi szálláshelyeinek a száma – ellentétben pl. Budapest más kerületeivel – ugyan nem csökkent, de az egyetlen hotel nem megfelelő alap a kerületi turizmus fellendítésére.

A szállóvendégek 99,9 %-a az egyetlen soroksári hotelt veszi igénybe. A vendégek száma az elmúlt években eleinte nőtt, majd 2006-ra visszaesett, de mindemellett növekvő tendencia érzékelhető, ami a hotel beágyazottságának, ismertségének növekedésére utal. A vendégek túlnyomó része külföldi, magyarországi utasok számára egyáltalán nem vonzó az egyetlen hotel. A magánszálláshelyen folyamatosan csökken a vendégek száma, a panzió bezárása után

2004-ben még 191, 2006-ban már csak 49 fő éjszakázott a magánszálláson, ami 2008-ra teljesen megszűnt.

27. ábra: Az összes és a külföldi vendégek számának alakulása Soroksáron, 2004–2008

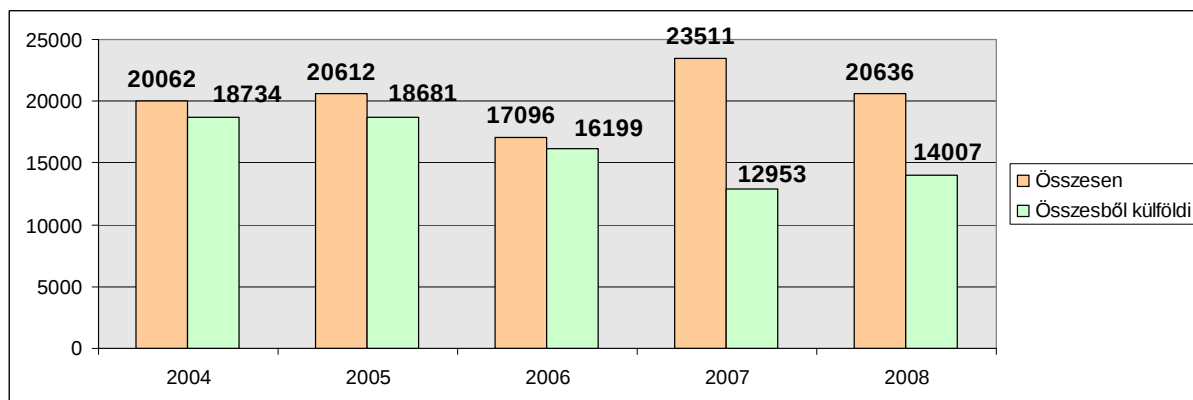

Forrás: KSH statisztika évkönyvek

A vendégéjszakák számát vizsgálva látható, hogy a szálláshelyeken 2004-2005 között növekedés, míg 2006-ban jelentősebb visszaesés, 2007-ben összességében jelentős emelkedés, míg 2008-ban újra visszaesés történt. A külföldi vendégéjszakákat tekintve 2007-ben jelentős volt a visszaesés, míg 2008-ban némi növekedés figyelhető meg.

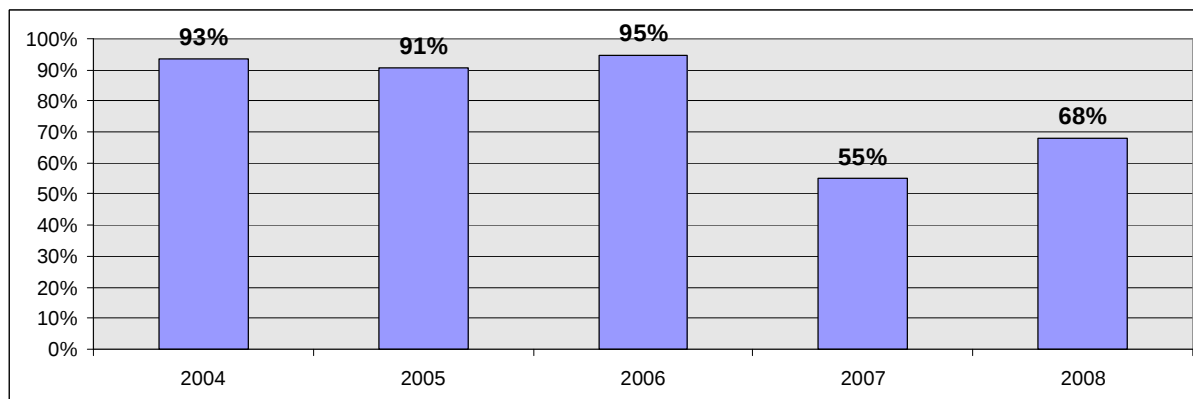
Összességében az egész időszakot vizsgálva növekvő tendencia figyelhető meg, 2004-hez képest 2008-ban 574-gyel több volt a vendégéjszakák száma úgy, hogy megszűnt a panzió, és a magánszálláshely forgalma is jelentősen csökkent. Ez a növekvő igényekre utalhat. A vendégéjszakák esetében a külföldiek dominálnak, 2004-2006 között ez az arány 90 % feletti, az ezt követő években azonban jelentős a csökkenés, az elmúlt években ez az arány már csak 55 %, illetve 68 %.

28. ábra: Vendégéjszakák és ebből a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák számának változása, 2004–2008

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

29. ábra: A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya az összes vendégéjszakából, 2004 – 2008

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A fentiek alapján összegzésképpen elmondható, hogy a jelentős csökkenés ellenére is a soroksári szálláskapacitás nagyobb részt külföldi, átutazó vagy üzleti céllal érkező vendégeket szolgál ki. A turizmus infrastrukturális feltételei nem megfelelőek, a belföldi turizmus szinte teljesen hiányzik. A kerület ugyan nem elsőrangú turisztikai célpont, de a potenciális lehetőségeket sem használja megfelelően. A turizmus élénkítésére nagy szükség lenne, mivel az jelentős bevételt hozhatna a kerület számára.

A **vendéglátóhelyek száma** az elmúlt években a vizsgált kerületekben mindenhol emelkedett, kivéve Soroksáron. Az éttermek és cukrászdák száma 2006: 98, 2008: 88 összesen 10 db-bal, míg a bárak és borozók száma 2006: 19, 2008: 12, összesen 7 darabbal csökkent.

11. táblázat: A vendéglátóhelyek száma és számának alakulása 2006-2008, db

Kerület	Vendéglátóhelyek								
	összesen			ebből					
				étterem, cukrászda			bár, borozó		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	292	302	322	200	205	221	52	57	59
XIX.	212	217	215	156	143	140	26	35	33
XX.	230	229	235	137	130	132	72	75	78
XXI.	244	253	261	169	165	166	37	47	49
XXIII.	134	126	115	98	94	88	19	16	12
Bp. összesen	9 142	9 363	9 417	6 828	6 880	6 876	967	1 053	1 091

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

3.2.2.7. Helyi gazdaságfejlesztés egyéb eszközei

Napjainkban egyre jobban felértékelődnek a helyi sajátos, egyedi adottságok és értékek, teret nyer a helyhez kötődés (lokalizáció) mozgalma. A helyi adottságokhoz, erőforrásokhoz illeszkedő, azokra építő gazdasági fejlesztési irányok kijelölése és megvalósítása fontos szerepet kaphat e térségek gazdasági bázisának megeremtésében.

A **helyi gazdaságfejlesztés** tudatos helyi közösségi beavatkozás a gazdasági folyamatokba a fenntartható helyi fejlődés érdekében. Fő jellemzője az alulról szerveződés és a helyi szereplők által kidolgozott gazdaságfejlesztési stratégia. Fontos jellemző továbbá a hagyományok és közösségi attitűdök érvényesülése.

A helyi gazdaságfejlesztés legfontosabb jellemzői:

- helyi kezdeményezésre vagy annak bátorításával jön létre;
- helyi elköteleződéssel jellemezhető, azaz helyi szereplők (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezetek és lakosság) együttműködésében, részvételével és érdekében valósul meg;
- elsősorban helyi eszközökre, belső erőforrások felhasználására épít, a külső eszközöknek és erőforrásoknak elsősorban átmeneti ösztönző szerepük van;
- autonóm, egyedi, helyhez illő megoldásokat keres;
- a helyi közösség ellenőrzése mellett valósul meg;
- a helyi „piac” szervezésére irányul;
- a fejlesztett gazdasági tevékenység eredményei alapvetően helyben hasznosulnak;
- a gazdasági célok mellett helyi közösségi, társadalmi célokat vállal;
- önmagát építő folyamatként valósul meg, stratégiai szemlélettel.

A helyi gazdaságfejlesztésben kitüntetett szerepet kap az **együttműködés**. Egyik legfontosabb jellemzője, hogy keretében a helyi szereplők (gazdaság és társadalom) együttműködnek a helyi gazdasági tevékenységek ösztönzése érdekében, olyan akciókat hajtanak végre, amelyek a helyi adottságokhoz illeszkednek, a helyi erőforrásokra építenek, meglévő és az új helyzetekből következő új helyi keresletek kielégítésére törekszenek. A vállalkozói szféra, az önkormányzatok és a helyi közösség közös gondolkodása és közös akciói segíthetik elő, hogy a speciális helyi adottságokra építve a közösség képes legyen a változó helyi és külső körülmények között megőrizni saját értékeit és lehetőségeit.

A helyi gazdaságfejlesztés egy **hosszú távú folyamat**, amely az igények felismerésétől, az ötletek megfogalmazásától, majd a helyi gazdaságfejlesztési stratégiák közösségi részvétellel történő kidolgozásától kezdve, a programozáson és az egyes projektötletek generálásán keresztül a projektek megvalósításáig, valamint a tapasztalatok nyomon követéséig és azok visszacsatolásáig bezárólag számos szakaszból áll.

A helyi gazdaságfejlesztés eszközei

A helyi gazdaság humán, pénzügyi vagy infrastrukturális eszközökkel egyaránt fejleszthető. A leghatékonyabb, ha minél több eszközt és módszert alkalmazunk, melyek egymásra épülve egy következetes programmá állnak össze.

Közösségfejlesztés – A helyi gazdaságfejlesztés központi eleme a helyi kezdeményezés, részvétel és kontroll. A helyi közösség ezért nemcsak a helyi gazdaságfejlesztés elindításakor, az igények megfogalmazásakor, a tervezés fázisában fontos, hanem szükséges a folyamat

működtetéséhez is. Alapvető a nyilvánosság biztosítása, a helyiek megszólítása, a tájékoztatás.

Helyi termékek előállításának és értékesítésének fejlesztése – A helyi gazdaságfejlesztés talán legdivatosabb és legismertebb eszköze a helyi termékek előállítása és fejlesztése, valamint ehhez kapcsolódóan, a helyi termékek értékesítésének és promóciójának tevékenységei. Ehhez szükséges a helyi adottságok, hagyományok figyelembe vétele, a helyi értékek és készségek feltárása, értékkataszter, értékleltár készítése.

A helyi vállalkozások fejlesztése – A helyi vállalkozási hajlandóságot, aktivitást ösztönözni lehet a gazdasági tevékenységekre alkalmas területek kijelölése (településrendezés, településfejlesztés), ipari parkok létrehozása; a vállalkozói infrastrukturális környezet (iroda, telephely, kommunikációs infrastruktúra) kiépítése, biztosítása, akár inkubátorház formájában; a vállalkozási ismeretek átadása, vállalkozóvá válás segítése, vagy egyéb szolgáltató és tanácsadó tevékenységek, beleértve a pályázati segítségnyújtást. A helyi vállalkozás indítását, bővítését megfelelő helyi beruházásösztönző tevékenységek is segíthetik. Ide tartozik az előnyös üzleti környezet kialakítása (például egyablakos ügyintézés, vállalkozásbarát szabályozási környezet), de a helyi beruházások fontosságára irányuló szemléletformáló tevékenységek is.

A helyi gazdaság pénzügyi ösztönzői – A helyi gazdasági tevékenységek végzéséhez pénzügyi ösztönzőket lehet biztosítani. Lényeges, hogy ezek a lehetőségek korlátozott ideig álljanak rendelkezésre, megfelelő feltételek teljesítése esetén lehessen azokat igénybe venni; és idővel csökkenő mértékűek legyenek. Ide sorolhatók pl.: helyi befektetési alap felállítása; iparüzési adó-kedvezmények (az induló) helyi vállalkozásoknak.

Helyi gazdasági együttműködések – Kiemelten fontos a gazdasági együttműködések ösztönzése. A helyi vállalkozók számos előnyhöz juthatnak az együttműködéssel. Erőforrásaik egyesítésével versenyképesebbek lesznek, azaz könnyebben tudnak fellépni a külső piacok felé; másrészt kapacitásaikat együttesen felhasználva olyan tevékenységeket (például marketing, vagy raktározási, de akár kutatási és fejlesztési) is el tudnak látni, amelyekre egyedül nem nyílna lehetőségük. További előnyt jelenthet, ha a köz-, magán- és civil szféra együttesen vállal szerepet egy gazdasági tevékenység megvalósításában.

Az önkormányzat helyi gazdasági tevékenységei – Helyi gazdaságfejlesztési lehetőséget jelent az önkormányzat gazdasági szerepvállalása. Ez megnyilvánulhat önkormányzati vállalkozások működtetésében, önkormányzati beruházások megvalósításában, de akár helyi energiaellátási rendszerek kiépítésében is. A helyi önkormányzatok gazdasági lehetőségeinek szűkülésével ezek az eszközök veszítenek jelentőségükből. Azonban éppen a válság miatt kieső, elmaradó magánberuházások ellensúlyozására szükség lenne helyi léptékű beruházásokra, fejlesztésekre, amelyek kezdeményezője jellemzően az önkormányzat lehet. Ez – a forrás előteremtése mellett – szemléletváltást is kíván az önkormányzati vezetőktől.

Szociális gazdaság – A helyi gazdaság speciális területe a szociális gazdaság. Ide tartozik minden olyan társadalmi szolidaritáshoz kapcsolódó szociális tevékenység, amelyeket nonprofit módon a legkülönbébb szervezetek végeznek a társadalom szereplőinek valós, profitorientált vállalkozások és a közszféra által le nem fedett szükségleteinek kielégítése érdekében. A szociális gazdaság jellemzően a társadalom sérülékeny szereplői, a kirekesztettség által veszélyeztetettek számára biztosít munkalehetőséget és megélhetést. Az ilyen kezdeményezések sikere nem mérhető kizárólag a gazdasági teljesítmény alapján, mivel ezek nagyon jelentős társadalmi integrációs, illetve értékteremtő, értékközvetítő és értékmegőrző funkciót is betöltenek. Ide sorolhatók pl. azok a beavatkozások, amelyek a

szociális ellátás és közösségi foglalkoztatás összekötését (helyi foglalkoztatás a házi segítségnyújtásban, gyermekfelügyelet vagy gyermekek gondozása), vagy a közcélú, közhasznú munkával lefedhető tevékenységek ösztönzését jelentik.

Helyi érdekű képzés, szakképzés – Minden olyan intézkedés, amely a helyi mikro-, kis és közepes vállalkozások humán erőforrás fejlesztését célozza meg, az adott térségben élő emberek, működő intézmények és gazdasági szereplők igényeire rugalmasan reagáló képzési formák kialakításával. A cél olyan ismeretek oktatása, készségek fejlesztése, amelyek a vállalkozás menedzselését, szakmai minőségét javítják. Ehhez szükség van az általános ismeretek mellett a helyi identitás és kötődés megerősítésére, ami segíti a fiatal, aktív korú lakosság helyben maradását. A szakképzésnek a helyi gazdaság igényeihez kell igazodnia.

Lakossági és vállalkozói szemléletformálás – A helyi gazdaságfejlesztés elengedhetetlen tevékenységi körét jelenti a szemléletformálás. A helyi szereplők elhivatottsága, lelkesedése, tudatos magatartása és aktív közreműködése nélkül nem lehet helyi gazdaságot élnékiteni, megerősíteni. Elengedhetetlen a helyi identitás erősítése, és általános szabályként a helyi erőforrások, termékek, szolgáltatások, tudás előnyben részesítése. Alapvető fontosságú továbbá a közösségfejlesztés, ami ugyan időigényes folyamat, de erős közösségi érzést, együttműködési készséget, konfliktuskezelési képességet adhat. A közösségi részvétellel történő tervezés gyakorlati tapasztalata is hozzájárul az egészséges csapatszellem kialakításához, a szolidaritás megjelenéséhez.

A helyi gazdaságfejlesztési stratégiáról

A helyi gazdaságfejlesztés központi eleme a helyi gazdaságfejlesztési stratégia elkészítése és megvalósítása. Az önkormányzatok az önkormányzati törvény szerint gazdaságfejlesztési programot állítanak össze négyéves működésükre, ez azonban nem feleltethető meg egy települési vagy térségi gazdasági stratégiának, hiszen korlátozott időtartamra, és az önkormányzat tevékenységeire vonatkozik.

A nemzetközi gyakorlatban szereplő helyi gazdaságfejlesztési stratégia ennél átfogóbb, a stratégiai tervezés elve és módszere szerint készülő dokumentum. A stratégiakészítés önmagában nem elegendő, eredménye maga a tervezés folyamata, majd a megvalósítás, a helyi szereplők részvételével.

Ahhoz, hogy **Soroksár** megújulni képes, erős helyi gazdasággal rendelkező kerület legyen, a versenyképesség növelése és a társadalmi kohézió és helyi identitás erősítése – melynek gazdasági vetülete is van – szükséges. Ennek eléréséhez a kerületi önkormányzat az alábbi nem fejlesztési jellegű tevékenységeket kívánja biztosítani:

Tervalku – A Soroksári Önkormányzat által tervezett hosszú távú városrehabilitációs célú beavatkozások megvalósításakor előnyben részesül a jelenlegi törvényi szabályozás által lehetővé tett tervalku folyamata.

A szabályozás lényege, hogy az önkormányzat nagyobb volumenű, például a közlekedési rendszert nagymértékben befolyásoló beavatkozás mentén bizonyos követelményekkel élhet a beruházó felé a köz érdekében. Ilyen lehet a beruházó által megvalósítandó objektum eléréséhez szükséges kanyarodó sávok, parkolóhelyek kialakítása. Amennyiben az önkormányzat a közszolgáltatások minőségének csökkentését vagy hiányát vetíti elő a beruházás eredményeképpen, a közszolgáltatások iránt támadt hirtelen mértékű igény kielégítésének költségeit a beruházóra hárítja. (pl. a lakópark közelében az alapfokú intézmény ellátás létrehozása)

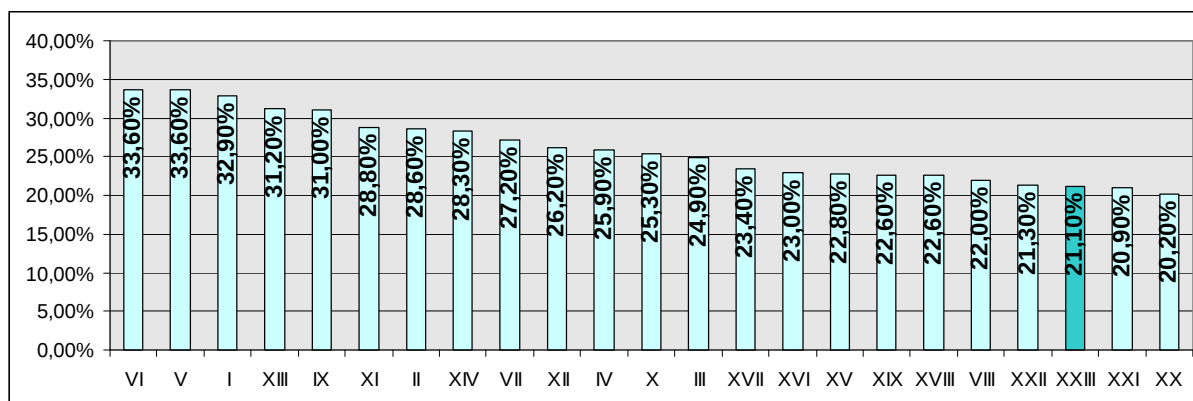
Kerületi marketing – Az Önkormányzat kiemelten kíván foglalkozni a kerületmarketing kérdéseivel, ezért a következő években el kívánja készíteni az IVS-ben megfogalmazott célok és az egyes kerületszervek akcióterületein kijelölt fejlesztések megvalósítását elősegítő kerületi marketing stratégiát. Ennek érdekében az Önkormányzat partnerségi keretek között egyeztetéseket folytat a vállalkozó szektorral is, tekintettel arra, hogy a marketingstratégia végrehajtásában is jelentős szerepet fognak kapni.

A kerületmarketing egyik alapvető kommunikációs célja a vállalkozások megszólítása, kerületbe való bevonása és ott tartása, melynek eredménye a gazdasági élet fellendítése és a tőke bevonása.

3.2.2.8. Információs társadalom értékelése

Az információs társadalommal kapcsolatos vizsgálatoknál a Nemzeti Hírközlési Hatóság tájékoztató anyagára támaszkodtunk, mely szerint a szélessávú internet lefedettség tekintetében Soroksár a népesség százalékában kifejezett 21,1%-os adattal a huszonegyedik helyet foglalja el, Csepellel és Pesterzsébettel az utolsók között van a kerületek sorában.

30. ábra: Budapesti kerületek szélessávú Internet lefedettsége a népesség %-ban (2009)

Forrás: Nemzeti Hírközlési Hatóság

Soroksár hivatalos honlapja a www.soroksar.hu címen érhető el, és naponta frissülő, széles körű információkat tartalmaz az önkormányzati munkáról, valamint az intézményekről, közszolgáltatásokról.

3.2.2.9. Kultúra szerepe

A Soroksáron található kulturális lehetőségek leírását a 3.2.5.6. című fejezet tartalmazza.

3.2.3. Társadalom

Az emberi tényező, vagyis a népességnek a száma, változása, de még inkább a szerkezete és annak változása rendkívül fontos mindenféle fejlesztési elképzelés megfogalmazásához, mégpedig két okból. Egyrészt a fejlesztési tervek mindig a településen, térségben lakók számára készülnek, másrészt nélkülük végrehajtani az elképzeléseket nem lehet. A humán erőforrások helyzete tehát az egyik legfontosabb a belső adottságok közül.

3.2.3.1. Demográfia

A népességszám alakulása

Soroksár lakónépessége 2009. január elsején 20387 fő, ezzel Budapest legkisebb népességű kerülete. Ezzel szemben 40,77 km²-rel a második legnagyobb területű kerület Budapesten.

12. táblázat: Budapest kerületei népességének fő alakulása 2001, 2004-2008

Megnevezés	Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)							
	2001		2004	2005	2006	2007	2008	
	Fő	%	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	95 478	100	93 400	93 236	93 120	93 239	93 225	97,64%
Kispest (XIX.)	63 191	100	61 717	61 381	61 223	61 453	61 610	97,50%
Pesterzsébet (XX.)	64 903	100	63 718	63 415	63 161	63 315	63 371	97,64%
Csepel (XXI.)	79 836	100	77 103	76 557	76 342	76 320	76 339	95,62%
Soroksár (XXIII.)	20 789	100	20 507	20 682	20 502	20 463	20 387	98,07%
Budapest összesen:	1 739 569	100	1 697 343	1 698 106	1 696 128	1 702 297	1 712 210	98,43%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A kerület önállósodását követően - kis eltérésekkel - szinte folyamatosan nőtt az itt lakók száma. A növekedés éves üteme az elmúlt évek átlagában 5,4 %. A kismértékű növekedés annál is inkább figyelemre méltó, mivel végig nézve a főváros kerületeinek hasonló időszakra vonatkozó adatait az látható, hogy csak a XVII. kerület és Soroksár lakónépessége nőtt az erősen csökkenő népességű többi kerülethez viszonyítva.

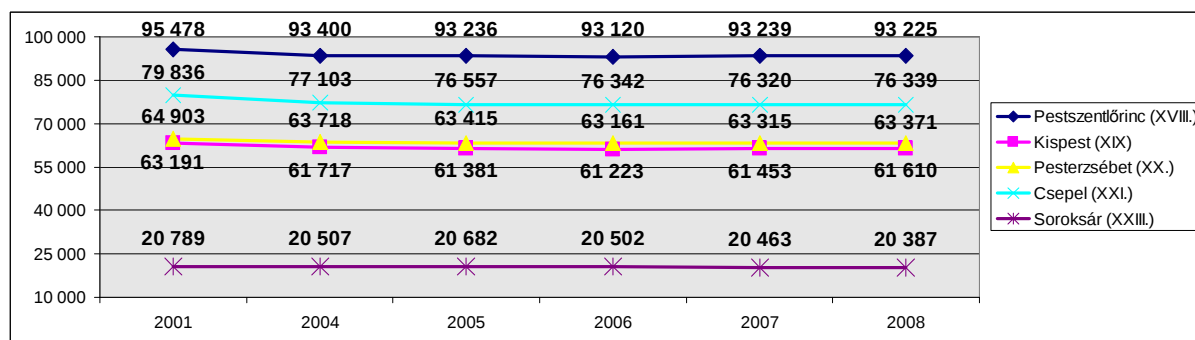
Soroksár lakónépesség növekedését a kisvárosi, nyugodtabb környezethez, a telkes, alacsony intenzitású beépítéshez kapcsolódó fővárosi előnyök - munkalehetőségek magasabb száma, a kisebb ingázási idő – könnyebb elérése magyarázta.

A kerület lakónépessége 2001-ben elérte a 20800 főt, mely érték a 2009-ig - bár kismértékben-, de folyamatosan csökken.

Budapest lakónépessége 2001-2008 között 1,6 %-kal csökkent, mindez a hazai urbanizációs folyamat megváltozását jelzi, amely szerint a városok veszítenek vonzerejükből és a népesség már nem a városokba, hanem onnan a kis településekre költözik.

Budapest lakónépességének csökkenése 2007-ben megállt és a következő évben 9913 fővel növekedett.

31. ábra: Lakónépesség változása 2001-2008 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A népességszám-változást mindig az élveszületés és a halálozás eredője, a természetes szaporodás, és a vándorlási különbözet együttesen idézi elő. Magyarországon az élve születések száma 1982-től nem éri el a halálozásokét, az országban tehát, azóta negatív a természetes szaporodás. Az 1980-as évtizedben, a vidéki városokban még többen születtek, mintamennyien meghaltak. Az 1990-es évtizedben már ezekben a városokban is negatívvá vált a természetes szaporodás, mivel tovább csökkent az élveszületés és növekedett a halálozás. Ez a fordulat Budapest esetében még korábban az 1980-as évek elején következett be, ettől kezdve a halálozások száma meghaladja a városban is a születéseket, egyik kerületben sem maradt pozitív a természetes szaporodás.

Évtizedek óta a természetes fogyás a jellemző Budapest kerületeiben. Soroksáron 2008-ban például 184 élve születésre 302 halálozás jutott.

Budapest központi funkciói révén a II. világháború utáni évtizedekben mindig vonzotta a közeli-távoli környék népességét, a bevándorlás az 1990-es évek elejéig minden évtizedben jóval meghaladta az elvándorlást, 1980-ban volt a legmagasabb a népesség száma 2 059 347 fővel. A vándorlási aktívum az 1980-as évtizedben volt a legnagyobb, akkor megközelítette az 58516 főt, ami magas vándorlási egyenlegnek számított. A fordulat az 1990-es évek elején következett be, a város vonzereje csökkent.

A rendszerváltás után megfordult a növekedési folyamat, időről időre magasabb lett az elvándorlás, míg 2006-ban Budapest lakossága már csak 1 696 128 fő volt. A város vándorlási egyenlege 1990 és 2001 között jelentős negatívumot mutatott, ami – 111 652 fő volt.

A kerületek vándorlási egyenlege már nem mutat teljesen azonos képet Budapest összesen adataival. Soroksár esetében a rendszerváltozást követően több befektető, jelentős mennyiségű tőke érkezett és ez által számottevő beruházás valósult meg. Ennek következtében a kerület munkaerővonzása megerősödött, a korábbi évek negatív számai megváltoztak, a vándorlási aktívuma pozitívvá változott. 1990 és 2001 között vándorlási egyenlege 2 137 fő, ami a XVII. és a XVI. kerület mögött Budapesten a harmadik az öt növekedést mutató kerület között. A többi kerületnek /18 db/ magas, negatív vándorlási egyenlege volt ebben az időben.

13. táblázat: A népességszám változás összetevői (%)

Megnevezés	1980-1989				1990-2001				2002-2008			
	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporulat	Vándorlás	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporulat	Vándorlás	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporulat	Vándorlás
Pestszentlőrinc (XVIII.)	10358	12405	-2047	9130	10535	13804	-3269	1922	6202	7889	-1687	-2152
Kispest (XIX.)	6496	10152	-3656	17762	6280	10352	-4072	-4956	3974	5230	-1256	-1703
Pesterzsébet (XX.)	9039	11571	-2532	-4475	7956	12678	-4722	-1641	4335	6510	-2175	-1107
Csepel (XXI.)	8283	9892	-1609	15114	8323	11398	-3075	-6140	4865	6649	-1784	-3155
Soroksár (XXIII.)	2549	3264	-715	-3441	2071	2696	-625	2137	1328	1934	-606	-800
Budapest összesen:	208004	306250	-98246	55701	192106	319214	-127108	-111652	111518	161744	-50226	-37220

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Tehát megállapítható, hogy Soroksár 2001-ig tartó népességszám növekedése mögött a negatív természetes szaporodás mellett a magasabb pozitív vándorlási egyenlege állt.

Azóta viszont a vándorlási egyenleg esetében is fordulat következett be, 2001-től napjainkig a kerület csekély mértékű népesség csökkenését a természetes fogyás és az elvándorlás egyaránt okozza.

A kedvezőtlen vándorlási egyenleg mellett a kerület munkahelyi funkciói miatt jelentős Soroksár vonzása, ami a népesség vonatkozásában azt jelenti, hogy a nappali népesség csak közel ezerötszáz fővel kevesebb, mint a lakónépesség. A kerületbe 1476 fővel kevesebben jönnek be dolgozni és tanulni, mintamennyien eljárnak ugyanezen okokból. Eszerint a kerület nappali népessége 19221 fő, 7,13 % százalékkal kevesebb, mint a lakónépesség, de ez kisebb a mindegyik vizsgált kerület százalékban kifejezett értékénél.

14. táblázat: A lakó és nappali népesség száma, a bejáró és eljáró népesség aránya, 2001

Megnevezés	Lakó népesség (fő)	Nappali népesség (fő)	%	Más településről jár be dolgozni, tanulni (fő)	Bejáró népesség aránya (%)	Más településen dolgozók, tanulók (fő)	Eljáró népesség aránya (%)
Pestszentlőrinc (XVIII.)	96353	84067	12,75%	17128	17,78%	29414	30,53%
Kispest (XIX.)	63810	50846	20,32%	11556	18,11%	24520	38,43%
Pesterzsébet (XX.)	65 295	57 376	12,13%	12 939	19,82%	20 858	31,94%
Csepel (XXI.)	80 982	71 067	12,24%	14 423	17,81%	24 338	30,05%
Budafok (XXII.)	52 548	42 503	19,12%	8 117	15,45%	18 162	34,56%
Soroksár (XXIII.)	20 697	19 221	7,13%	5 289	25,55%	6 765	32,69%
Budapest összesen:	1 777 921	1 935 777	-8,88%	731 998	41,17%	574 142	32,29%

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

A lakónépességnek a 32,69 %- a jár el naponta, ugyanakkor a bejárók aránya 25,55 %. Mindezzel együtt Soroksáron jóval kisebb az eltérés bejárók és az eljárók között, mint a többi kerületben, ahol közel kétszeres ez az érték.

A napi népesség vonzást két aspektusban lehet vizsgálni, az egyik a munkaerővonzás, a másik az oktatási intézmények vonzása. Az adatok tanúsága szerint Soroksáron a népesség vonzása nagyobb, mint a többi kerületben. Ez különösen a munkahelyi vonzás esetében igaz.

Soroksáron 8445 fő foglalkoztatott él, ebből 7555 fő (89,4 %) helyben dolgozik, 890 fő (10,6 %) eljár más településre dolgozni. A kerületben 3450 tanuló él, akik közül 2006 fő (58,2 %) helyben tanul, és 1444 fő (41,8 %) eljár tanulni. Ezzel szemben 379 tanuló bejár a városba, így összesen 2385 tanuló van itt naponta. Meg kell azonban jegyezni, hogy a kerületben nincs középiskola ezért a tanulók több mint a fele eljár máshová tanulni.

15. táblázat: A helyben dolgozók és eljárók, valamint a helyben és máshol tanulók aránya, 2001

Megnevezés	Helyben lakó foglalkoztatottak					Helyben lakó tanuló						
	Összesen	Helyben dolgozók		Más településen dolgozók (eljárók)		Összesen	Helyben tanulók		Más településen tanul		Más településről bejáró tanulók	Helyben tanuló együtt
		Fő	%	Fő	%		Fő	%	Fő	%	Fő	Fő
Pestszentlőrinc (XVIII.)	40 452	15 726	38,88%	24 726	61,12%	14 813	10 125	68,35%	4 688	31,65%	2 255	12 380
Kispest (XIX.)	28 670	8 151	28,43%	20 519	71,57%	9 378	5 377	57,34%	4 001	42,66%	2 395	7 772
Pesterzsébet (XX.)	26 823	24 406	90,99%	2 417	9,01%	8 951	6 010	67,14%	2 941	32,86%	3 256	9 266
Csepel (XXI.)	34 660	31 407	90,61%	3 253	9,39%	12 595	9 110	72,33%	3 485	27,67%	4 171	13 281
Soroksár (XXIII.)	8 445	7 555	89,46%	890	10,54%	3 450	2 006	58,14%	1 444	41,86%	379	2 385
Budapest összesen:	746 018	681 042	91,29%	64 976	8,71%	280 539	177 328	63,21%	103 211	36,79%	150 892	328 220

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

A népesség struktúrája

Általános tendencia hazánk városaiban is, mint korábban láttuk, a természetes fogyás és a népesség elöregedése. E kettőből egyenesen következik a nemek arányának egészségtelen változása. Ez a gyakorlatban az egyre emelkedő nőtöbbséget jelenti. Ez annyiban igaz csak Soroksáron, hogy a feminitási index 2001-ben magas értéket mutatott /1,11/. A többi kerületben ennél magasabb értékek találhatók. A lakosság számában egyre kisebb a férfiak és egyre nagyobb a nők aránya. 2001-ben kerületben a népesség 47,4 százaléka (9819 fő) férfi és 52,6 százaléka (10878 fő) nő, vagyis 1107-el több a nő, mint a férfi. A feminitási index a későbbi években csökkent, 2008-ban már csak 1051 nő jut ezer férfire. Tehát a nőtöbbség kisebb a kerületben, mint a vizsgált kerületekben, ahol a feminitási index mindenhol meghaladja az 1100-as értéket. Amennyiben a természetes fogyás és az elöregedés tovább folytatódik, tovább növekszik a nőtöbbség Soroksáron, azaz tovább romlik a nemi arány.

16. táblázat: A nemek aránya (%) és feminitási index Budapest kerületeiben, 2003-2008

Megnevezés	2003			2004			2005			2006			2007			2008		
	Férfi	Nő	Index 2003	Férfi	Nő	Index 2004	Férfi	Nő	Index 2005	Férfi	Nő	Index 2006	Férfi	Nő	Index 2007	Férfi	Nő	Index 2008
Pestszentlőrinc (XVIII.)	43 653	49 979	1,14	43 534	49 866	1,15	43 425	49 811	1,15	43 307	49 813	1,15	43 398	49 841	1,15	43 352	49 873	1,15
Kispest (XIX.)	28 475	33 317	1,17	28 433	33 284	1,17	28 289	33 092	1,17	28 140	33 083	1,18	28 211	33 242	1,18	28 324	33 286	1,18
Pesterzsébet (XX.)	29 461	34 479	1,17	29 354	34 361	1,17	29 196	34 219	1,17	29 066	34 095	1,17	29 142	34 173	1,17	29 172	34 199	1,17
Csepel (XXI.)	36 347	41 137	1,13	36 063	41 040	1,14	35 782	40 775	1,14	35 642	40 700	1,14	35 609	40 711	1,14	35 592	40 747	1,14
Soroksár (XXIII.)	9 744	10 861	1,11	9 759	10 748	1,10	9 910	10 772	1,09	9 830	10 672	1,09	9 900	10 563	1,07	9 870	10 517	1,07
Budapest összesen:	776 834	928 475	1,20	773 120	924 223	1,20	774 581	923 525	1,19	773 384	922 744	1,19	776 470	925 827	1,19	781 124	931 086	1,19

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

17. táblázat: A korszerkezet alakulása és az öregedési index 2003-2008 között

Megnevezés	2003			2004			2005			2006			2007			2008		
	0-14 év	60-x év	Index 2003	0-14 év	60-x év	Index 2004	0-14 év	60-x év	Index 2005	0-14 év	60-x év	Index 2006	0-14 év	60-x év	Index 2007	0-14 év	60-x év	Index 2008
Pestszentlőrinc (XVIII.)										13,89%	23,21%	1,67	13,84%	23,60%	1,71	13,71%	24,01%	1,75
Kispest (XIX.)										12,54%	22,10%	1,76	12,64%	22,57%	1,79	12,65%	23,04%	1,82
Pesterzsébet (XX.)	13,59%	23,06%	1,70	13,60%	23,59%	1,73	13,58%	23,73%	1,75	13,63%	24,03%	1,76	13,66%	24,31%	1,78	13,76%	24,48%	1,78
Csepel (XXI.)	12,93%	19,66%	1,52	12,96%	20,39%	1,57	12,85%	20,70%	1,61	12,89%	21,06%	1,63	12,95%	21,58%	1,67	13,02%	21,97%	1,69
Soroksár (XXIII.)	16,41%	20,54%	1,25	15,98%	20,87%	1,31	15,46%	21,20%	1,37	14,59%	20,98%	1,44	14,13%	21,41%	1,52	13,77%	21,37%	1,55
Budapest összesen:	12,37%	23,96%	1,94	12,36%	24,42%	1,98	12,42%	24,63%	1,98	12,42%	24,76%	1,99	12,49%	24,91%	1,99	12,56%	24,96%	1,99

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

Sajnálatosan hazánkban már az 1980-as évek elejétől, a csökkenő élve születések következtében, és a születéskor várható élettartam kitolódásával, megkezdődött a népesség akkor még lassú ütemű előregedése. Ez a folyamat 1990-ig a városokban még nem, vagy csak kismértékben volt jellemző. De a rendszerváltozást követően, mint korábban láttuk, a városokban is a természetes fogyás lett a jellemző, elsősorban az élve születések számának a visszaesése miatt.

Soroksáron 2001-ben a népességnek 17 % volt 14 éven aluli és 20 % százaléka öreg, vagyis 60 év feletti. Ezért az úgynevezett öregségi index (az öregkorúakra jutó gyermekkorúak száma) még csak 1,17 volt, ami már egy öregedő korösszetételű populációt jelent. Ezzel akkor Soroksár népessége a legfiatalabb volt a vizsgált kerületek közül. 2001 után sem történt jelentős változás, mivel egyenletes ütemben emelkedve tovább öregedett a kerület népessége, 2008-ra már elérte az 1,55 értéket, ami a vizsgált kerületek között a legmagasabb emelkedési arányt mutatja (0,3).

A kerületben 2001-ben 3602 fő a 14 éven aluli gyerek, és ennek még 52,05 százaléka fiú, vagyis ebben a korban még férfi (fiú) többlet van. Az öregkorúak (60-x évesek) száma 4151 fő, de ebből már csak mindössze 37,79 százaléka férfi, vagyis az időskorúak között nagy a nőtöbblet. Ez minden hol hasonló értéket mutat, mivel országos tendenciáról van szó, amely összefüggésben van a lakosság egészségügyi helyzetével is.

Az öregedési folyamat tovább folytatódik a kerületben, már előregedettnak nevezhető a népessége, mivel többen vannak öregkorúak, mint a gyermekkorúak. Mindezt mutatja az öregségi index is, amely ugyan a legalacsonyabb a vizsgált kerületekben 2008-ban 1,55. Ennek ellenére, az egyértelmű tendencia miatt további előregedés várható, amely hosszabb távon komoly problémákat jelenthet. Gondot okozhat a gyermeklétszám csökkenése a gyermekintézményeknél, másrészt problémát jelenthet a növekvő időskorúak száma az egészségügyi- és szociális intézményeknél. Ezeket a trendeket a városi fejlesztési elképzeléseknél mindenképpen célszerű figyelembe venni.

18. táblázat: Lakónépesség vallás és felekezet szerinti megoszlása, 2001

Megnevezés	Lakónépesség összesen (fő)	Katolikus		Református		Evangélikus		Nem kíván válaszolni	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	96 353	44 464	46,15%	13 274	13,78%	2 175	2,26%	14 013	14,54%
Kispest (XIX.)	63 810	30 667	48,06%	7 969	12,49%	1 432	2,24%	10 123	15,86%
Pesterzsébet (XX.)	65 295	31 140	47,69%	9 478	14,52%	1 338	2,05%	9 964	15,26%
Csepel (XXI.)	80 982	35 340	43,64%	10 528	13,00%	1 383	1,71%	11 588	14,31%
Soroksár (XXIII.)	20 697	10 513	50,79%	2 475	11,96%	296	1,43%	3 902	18,85%
Budapest összesen:	1 777 921	837 548	47,11%	224 169	12,61%	46 449	2,61%	267 959	15,07%

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

Soroksár népességének a fele (50,79 %) katolikus, kicsit nagyobb, mint Budapest átlaga. Itt nem válaszoltak a népszámláláskor a legtöbben erre a kérdésre (18,85 %). A kerületben a lakosság 11,98 % vallotta magát reformátusnak, ez alacsonyabb, mint Budapest átlaga. Ugyanakkor az evangélikusok kevesebben vannak, mint Budapesten, csak a népesség 1,43 %-a sorolta be magát ide. A többi vallás, hasonlóan a többi kerülethez marginális aránnyal jelenik meg a népesség vallási szerkezetében.

19. táblázat: A lakónépesség etnikai összetétele (%) 2001

Megnevezés	Lakónépesség összesen (fő)	Magyar		Német	Cigány	Szlovák	Román	Görög	Lengyel	Ukrán	Egyéb
		Fő	%	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
Pétszentlőrinc (XVIII.)	96 353	88 325	91,67%	627	491	363	79	176	107	84	316
Kispest (XIX.)	63 810	58 173	91,17%	455	408	89	85	115	73	74	268
Pesterzsébet (XX.)	65 295	59 912	91,76%	514	877	100	91	59	48	52	230
Csepel (XXI.)	80 982	74 844	92,42%	590	578	149	103	109	51	67	273
Budafok (XXI.)	52 548	49 240	93,70%	774	185	170	67	69	45	73	197
Soroksár (XXIII.)	20 697	18 150	87,69%	706	155	81	29	19	16	15	33
Budapest összesen:	1 777 921	1 631 043	91,74%	18 097	14 019	4 929	2 637	3 410	2 044	2 055	11 608

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

Jelenleg, hivatalosan a lakosságnak 87,69% magyar nemzetiségű, ez kicsit alacsonyabb Budapest és a vizsgált kerületek átlagánál. A magyarokon kívül 155 cigány, 706 német, 81 szlovák, 29 román, 19 görög, 16 lengyel, 15 ukrán és 33 egyéb nemzetiségű ember él Soroksáron.

3.2.3.2. Foglalkoztatás

Soroksár a rendszerváltást megelőzően jelentős iparral rendelkezett. Az akkori nagyüzemek például a Soroksári Vasöntöde, Dugattyúgyűrű-gyár, Országos Szakipari Vállalat, Festékgyár, mára már megszűntek, vagy átalakultak. A korábban döntően helyben dolgozó Soroksáriak helyben foglalkoztatottsági arány 41%-ra csökkent, sokan veszítették el a munkahelyeiket és sokaknak vált bizonytalanná a megélhetése.

A népszámlálás évében, 2001-ben a kerület lakosságának 40,8 %-a foglalkoztatott (8445 fő), a kor specifikus aktivitási ráta 52,6 %. Ez a mutató a munkaerőpiacon gazdaságilag aktív népesség számát (munkanélküliek és foglalkoztatottak) viszonyítja a 15-x éves népesség számához. A kerületi aktivitási ráta megfelel az országos arányoknak (53 %), de kisebb, mint a budapesti arány (57 %). Azonban ezen arány mögött a kerületben az országosnál jóval kedvezőbb munkanélküliség figyelhető meg: 2001-ben 562 fő munkanélkülit talált a népszámlálás a XXIII. kerületben, ez 2,7 %-os munkanélküli rátának felel meg, míg országosan 5,8 %-os volt a ráta értéke 2001-ben.

Az aktivitás jóval nagyobb (46,5 %) a férfiaknál, mint a nőknél (35,5 %).

A kerületben nem jellemző, a népesség előregedéséből, a természetes fogyásból fakadó tendencia, azaz eltartottak arányának a csökkenése, és az inaktívak arányának a növekedése, mivel 1990-től 2001-ig mind a két érték csökkent, ha nem is hasonló mértékben. 11 év alatt az inaktívak százaléka 0,5 %-kal az eltartottaké pedig 4,2 %-kal csökkent. 2001-ben az inaktívak aránya 29,8 %, ami Kispest és Csepel után a legkedvezőbb, az eltartottaké 26,5 %-os értékével magasabb a budapesti átlagnál.

20. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása (%) 1990; 2001

Megnevezés	1990								2001							
	Lakó- népesség	Foglalkoztatott		Munka- nélküli	Inaktív kereső		Eltartott		Lakó- népesség	Foglalkoztatott		Munka- nélküli	Inaktív kereső		Eltartott	
	Fő	Fő	%	%	Fő	%	Fő	%	Fő	Fő	%	%	Fő	%	Fő	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	97 700	46 767	47,87%	0,00%	24 962	25,55%	24 681	25,26%	96 353	40 452	41,98%	0,00%	29 450	30,56%	23 511	24,40%
Kispest (XIX.)	72 838	33 524	46,03%	0,00%	18 406	25,27%	20 065	27,55%	63 810	28 670	44,93%	0,00%	18 267	28,63%	14 952	23,43%
Pesterzsébet (XX.)	71 658	33 437	46,60%	1,40%	20 276	28,20%	16 927	23,60%	65 295	26 823	41,00%	3,60%	21 263	32,50%	14 840	22,70%
Csepel (XXI.)	90 197	43 302	48,00%	1,10%	20 595	22,80%	25 278	28,00%	80 982	34 660	42,80%	3,60%	23 794	29,30%	19 611	24,20%
Soroksár (XXIII.)	19 185	8 803	45,80%	1,50%	5 814	30,30%	4 279	22,30%	20 697	8 445	40,80%	2,70%	6 188	29,80%	5 502	26,50%
Budapest összesen:	2 016 681	917 748	45,50%	1,00%	572 918	28,40%	500 544	28,40%	1 777 921	746 018	41,90%	2,80%	556 574	31,30%	425 291	23,90%

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

A foglalkoztatottak iskolázottsága mindig magasabb valamivel, mint a 7 éven felüli lakosságé. Fontos mutató, és összefügg az iskolázottsággal és a településeken jelenlévő munkahelyek milyenségével, az aktív keresők állománycsoport szerinti megoszlása. Általános trend, miszerint kissé emelkedik a szellemi keresők aránya a városokban.

Hazánkban a gazdasági és társadalmi átalakulás eredményeképpen teljesen megváltozott az aktív keresők foglalkozási szerkezete. Ennek lényege az országosan, hogy erősen lecsökkent a mezőgazdaságban, kismértékben lecsökkent az iparban és számottevően emelkedett a tercier szektorban dolgozók aránya. A kerület keresőinek 27,1 %-át foglalkoztatja az ipar és építőipar. Soroksár aktív keresőinek túlnyomó hányada 71,5 %-a szolgáltatási jellegű ágazatokban vállal munkát, a mezőgazdaságban dolgozók aránya ma már elenyésző.

A szolgáltató szektor viszonylag erős, mivel a tercierizáció tovább fokozódott a 2001. utáni években is, a logisztikai központ kerületbe településével.

21. táblázat Foglalkozási szerkezet (%) 2001

Megnevezés	2001					
	Összesen	Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás	Ipar, építőipar		Tercier	
	fő	fő	fő	%	fő	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	40 452	193	9 821	24,28%	30 438	75,24%
Kispest (XIX)	28 670	111	6 435	22,45%	22 124	77,17%
Pesterzsébet (XX.)	26 823	131	6 507	24,26%	20 185	75,25%
Csepel (XXI.)	34 660	186	9 415	27,16%	25 059	72,30%
Soroksár (XXIII.)	8 445	115	2 289	27,10 %	6 041	71,53 %
Budapest összesen:	746 018	3 880	158 657	21,27%	583 481	78,21%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Foglalkoztatottság és munkanélküliség alakulása

A rendszerváltás előtt több olyan nagyüzem (SORTEX, SORVAS, ÉGV, ORSZAK, Dugattyúgyűrű-gyár, Festékgár, termelészövetkezetek stb.) működött Soroksáron, amely lehetővé tette, hogy a Soroksáriak nagy része helyben dolgozzon. Ezek megszűnésével, átalakulásával sokan veszítették el munkahelyüket, megélhetésük bizonytalanná vált.

A munkanélküliség, csakúgy, mint országosan, a rendszerváltozást követően jelent meg először. A regisztrált munkanélküliek száma 2000-től (2006 és 2007 kivételével) 2008-ig folyamatosan nőtt. Legmagasabb arányt 2001-ben érte el, akkor 2,7 % volt és 562 ember volt munka nélkül. A helyzet 2006-2007-ben javult, a regisztrált munkanélküliek aránya 1,66-1,64 % között volt, viszont 2008-ra 2,45 %-ra növekedett ez az arány. A legfrissebb adatok szerint, 2008-ban 501 főt tartottak nyilván regisztrált munkanélküliként, akik közül 227 fő – összes nyilvántartott álláskereső 45,3 %-a – már 180 napon túl volt állás nélkül.

22. táblázat: Regisztrált munkanélküliek száma és összetétele Soroksáron, 2000-2008

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nő	167	178	195	207	260	245	191	177	267
Férfi	155	145	158	182	211	185	153	160	234
Regisztrált munkanélküliek száma	322	323	353	389	471	430	344	337	501
Tartós munkanélküliek (180 napon túl)	126	144	137	183	220	207	177	140	227
Pályakezdő munkanélküliek	12		13	9	16	18	15	16	26

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A 2001. évi statisztikai adat szerint 8 445 fő foglalkoztatott volt a kerületben. Ha az eltartottak, nyugdíjasok és foglalkoztatottak számadatait elemezzük, hatszáz fő körülire becsülhető az állandó munkahely nélküli aktív korúak száma a kerületben.

A nem, az életkor és gyakran az etnikai származás is fontos szerepet játszik a legális munkaerő piaci elhelyezkedésben. A munkanélküliség egyaránt befolyásolja az egyén pszichés, szociális, egészségi állapotát, jövedelmi helyzetét.

Jellemző, hogy a szellemi foglalkozású regisztrált munkanélküli aránya 2008-ban a kerületben 25,35 %, ami 13,52 %-kal alacsonyabb, mint a Budapesti 38,87 %-os átlag (24. táblázat).

Látható, hogy a munkanélküliek nagy része középiskolánál is alacsonyabb végzettséggel rendelkezik, de jelentős arányban vannak a középiskolai végzettséggel rendelkező munkanélküliek is. A regisztrált munkanélküliek többsége fizikai foglalkozású (74,65 %).

Az adatokból látható, hogy a pályakezdő/regisztrált/munkanélküliek száma sem jelentős, az utóbbi évek átlagában 19 fő.

Összefoglalóan elmondható, hogy Soroksár népességének foglalkoztatottsági rátája országos viszonylatban kedvezőnek értékelhető, kevesebb a munkanélküli és nagyobb arányban dolgoznak az emberek. Azonban a jövőre nézve érdemes szem előtt tartani azt, hogy az elkövetkező 10-15 évben nagy létszámú generációk fognak kilépni a munkaerő piacról/un. Ratkó-generációk/, s ezen nagy létszámú generációk utánpótlása a helyben lakó népesség körében csak kis mértékben lesz biztosított. Budapesten, így a XXIII. kerületben is valószínűsíthető, hogy a foglalkoztatottak utánpótlása egyre nagyobb mértékben csak a bevándorlók illetve az ingázó munkavállalók növekvő számából tartható majd fenn.

23. táblázat: Regisztrált munkanélküliek (%) 2005-2008 között

Megnevezés	Regisztrált munkanélküliek 2005						Nyilvántartott állás keresők 2006						Nyilvántartott állás keresők 2007						Nyilvántartott állás keresők 2008					
	Lakónépesség összesen	Regisztrált munkanélküli összesen	Regisztrált munkanélküli (%)	Férfi	%	Nő	Lakónépesség összesen	Regisztrált munkanélküli összesen	Regisztrált munkanélküli (%)	Férfi	%	Nő	Lakónépesség összesen	Regisztrált munkanélküli összesen	Regisztrált munkanélküli (%)	Férfi	%	Nő	Lakónépesség összesen	Regisztrált munkanélküli összesen	Regisztrált munkanélküli (%)	Férfi	%	Nő
Pestszentlőrinc (XVIII.)	93 400	905	0,97%	407	44,97%	498	93 236	909	0,97%	404	44,44%	505	93 120	998	1,07%	456	45,69%	542	93 239	1 108	1,19%	485	43,77%	623
Kispest (XIX.)	61 717	642	1,04%	278	43,30%	364	61 381	583	0,95%	266	45,63%	317	61 223	643	1,05%	293	45,57%	350	61 453	646	1,05%	285	44,12%	361
Pesterzsébet (XX.)	63 718	887	1,39%	406	45,77%	481	63 415	1 028	1,62%	461	44,84%	567	63 161	1 019	1,61%	476	46,71%	543	63 315	1 169	1,85%	554	47,39%	615
Csepel (XXI.)	77 103	1 265	1,64%	568	44,90%	697	76 557	1 071	1,40%	460	42,95%	611	76 342	1 179	1,54%	568	48,18%	611	76 320	1 304	1,71%	632	48,47%	672
Soroksár (XXIII.)	20 507	430	2,10%	185	43,02%	245	20 682	344	1,66%	153	44,48%	191	20 502	337	1,64%	160	47,48%	177	20 463	501	2,45%	234	46,71%	267
Budapest összesen:	1 697 343	20 599	1,21%	9 315	45,22%	11 284	1 698 106	20 831	1,23%	9 259	44,45%	11 572	1 696 128	23 292	1,37%	10 522	45,17%	12 770	1 702 297	24 997	1,47%	11 541	46,17%	13 456

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

24. táblázat: Regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerint (%) 2005-2008 között

Megnevezés	Regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerint 2005					Regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerint 2006					Regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerint 2007					Regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerint 2008				
	Középiskolánál alacsonyabb végzettségű	%	Középiskolai végzettségű	Felsőfokú iskolai végzettségű	%	Középiskolánál alacsonyabb végzettségű	%	Középiskolai végzettségű	Felsőfokú iskolai végzettségű	%	Középiskolánál alacsonyabb végzettségű	%	Középiskolai végzettségű	Felsőfokú iskolai végzettségű	%	Középiskolánál alacsonyabb végzettségű	%	Középiskolai végzettségű	Felsőfokú iskolai végzettségű	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	438	48,40%	354	113	12,49%	441	48,51%	353	115	12,65%	540	54,11%	344	114	11,42%	589	53,16%	398	121	10,92%
Kispest (XIX.)	303	47,20%	248	91	14,17%	259	44,43%	238	86	14,75%	306	47,59%	224	113	17,57%	350	54,18%	208	88	13,62%
Pesterzsébet (XX.)	503	56,71%	302	82	9,24%	589	57,30%	367	72	7,00%	575	56,43%	370	74	7,26%	686	58,68%	400	83	7,10%
Csepel (XXI.)	689	54,47%	484	92	7,27%	526	49,11%	432	113	10,55%	629	53,35%	464	86	7,29%	682	52,30%	527	95	7,29%
Soroksár (XXIII.)	280	65,12%	121	29	6,74%	194	56,40%	125	25	7,27%	186	55,19%	124	27	8,01%	326	65,07%	151	24	4,79%
Budapest összesen:	10 115	49,10%	7 420	3 064	14,87%	9 897	48,13%	7 601	3 064	14,90%	11 337	48,67%	8 448	3 507	15,06%	12 319	49,28%	9 058	3 620	14,48%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

25. táblázat: Regisztrált munkanélküliek főfoglalkozás csoport szerint (%) 2005-2008 között

Megnevezés	Regisztrált munkanélküliek 2005				Pályakez- dő 2005	Regisztrált munkanélküliek 2006				Pályakez- dő 2006	Regisztrált munkanélküliek 2007				Pályakez- dő 2007	Regisztrált munkanélküliek 2008				Pályakez- dő 2008
	Fizikai foglal- kozású	%	Szelle- mi foglal- kozású	%		Fizikai foglal- kozású	%	Szelle- mi foglal- kozású	%		Fizikai foglal- kozású	%	Szelle- mi foglal- kozású	%		Fizikai foglal- kozású	%	Szelle- mi foglal- kozású	%	
Pestszentlőrinc (XVIII.)	536	59,23%	369	40,77%	42	542	59,63%	367	40,37%	47	634	63,53%	364	36,47%	44	695	62,73%	413	37,27%	72
Kispest (XIX.)	373	58,10%	269	41,90%	42	321	55,06%	262	44,94%	29	381	59,25%	262	40,75%	31	405	62,69%	241	37,31%	29
Pesterzsébet (XX.)	569	64,15%	318	35,85%	50	691	67,22%	337	32,78%	36	686	67,32%	333	32,68%	26	791	67,66%	378	32,34%	56
Csepel (XXI.)	837	66,17%	428	33,83%	43	650	60,69%	421	39,31%	42	787	66,75%	392	33,25%	52	856	65,64%	448	34,36%	68
Soroksár (XXIII.)	313	72,79%	117	27,21%	18	228	66,28%	116	33,72%	15	225	66,77%	112	33,23%	16	374	74,65%	127	25,35%	26
Budapest összesen:	12 390	60,15%	8 209	39,85%	1 126	12 254	58,83%	8 577	41,17%	904	13 929	59,80%	9 363	40,20%	931	15 281	61,13%	9 716	38,87%	1 107

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.3.3.Képzettség

Nagyon fontos mutató a humán erőforrások értékelésénél a lakosság iskolázottsága. Jelenti ez a 7 éven felüli népesség által elvégzett osztályok számát, és a különböző korúak közül az általános, a közép és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát. A diplomások aránya megnőtt 2001-re, hiszen eléri a 12 százalékot, de mindegyik kerület megelőzi ezt az adatot is, a XX. és a XXI. kerület csak minimálisan, a XXII. kerület és Budapest kétszeres mértékben. A kerületben 1754 embernek van felsőfokú végzettsége, ebből több a férfi (917 fő) mint a nő (837 fő).

26. táblázat: A népesség iskolázottsága (%) 2001

Megnevezés	15-x évesek közül ált. iskolát végzett	18-x évesek közül középiskolát végzett	25-x évesek közül diplomás
	Megfelelő korúak %-ban		
Pestszentlőrinc (XVIII.)	93,70	50,50	15,00
Kispest (XIX.)	94,40	54,30	17,30
Pesterzsébet (XX.)	92,70	46,70	12,90
Csepel (XXI.)	93,80	47,50	12,60
Soroksár (XXIII.)	91,40	44,20	12,00
Budapest összesen:	94,20	58,70	23,80

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2006-os adatokat vizsgálva Budapest más kerületeivel való összehasonlításban Soroksár iskolázottsági paraméterei rosszabbak a fővárosi átlagnál.

15 éven felüli és az általános iskola legalább 8 évfolyamát elvégezte:

- Budapesten 94,2% (férfi 96,4% és nő 92,4%)
- Magyarországon 88,8%
- Soroksáron 91,4% (férfi 94,6% és nő 88,6%)

18 éven felüli és legalább középiskolai érettséggel rendelkezik:

- Budapesten 58,7% (férfi 58% és nő 59,2%)
- Magyarországon 38,2%
- Soroksáron 44,2% (férfi 42,2% és nő 46%)

25 éven felüli és egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezik:

- Budapesten 23,8% (férfi 27,9% és nő 20,7%)
- Magyarországon 12,6%
- Soroksáron 12% (férfi 13,7% és nő 10,6%)

3.2.3.4.Egészségi állapot

3.2.3.5. Jövedelmi és szociális helyzet

3.2.3.5.1. Személyi jövedelemadó

A kerület adózóinak a száma 2003-2005 között csökkent, majd 2006-ra komolyabb mértékben emelkedett. Soroksáron ma 9500 polgár fizet adót. Az 1000 főre jutó adózók száma 2003-ban 446 volt, ez az érték 2005-re 429-re csökkent, majd 2008-ban újból 446-ra nőtt.

27. táblázat: Az 1000 főre jutó adófizetők száma és dinamikája, 2003-2008

év	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ezer lakosra jutó adózók száma	446	444	429	455	444	446
az előző év %-ában	101,1	99,6	96,6	106,1	97,6	100,5

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

Ez utóbbi adat a gazdaság lassú kifehéredése mellett vélhetően a kerületbe beköltöző tehetősebb polgároknak illetve a betelepülő vállalatoknak köszönhető.

Soroksár a budapesti kerületek közül a 15. helyen áll az 1000 főre jutó adózók számát tekintve, ugyanakkor a személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem és az egy főre jutó személyi jövedelemadó alapján csak 20. a kerületek rangsorában. Ez a kerület alacsonyabb fejlettségére, a főváros más részeitől történő relatív lemaradására utal. Az egy adózóra jutó személyi jövedelemadó átlaga több mint 178 662 Ft-tal marad el a főváros átlagától, ami jelentősnek mondható.

28. táblázat: A személyi jövedelemadó adatai kerületenként, 2006-2008

Kerület	2006			Az ezer lakosra jutó adózók száma	2007		Az ezer lakosra jutó adózók száma	2008	
	Az ezer lakosra jutó adózók száma	Egy adófizetőre jutó			Egy adófizetőre jutó			Egy adófizetőre jutó	
		személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem	személyi jövedelema dó		személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem	személyi jövedelema dó		személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem	személyi jövedelema dó
I.	453	2658964	883598	451	3 032 930	951 639	450	3 315 516	950 039
II.	458	3170901	1145791	448	3 505 272	1 221 823	440	3 688 770	1 232 423
III.	475	2249880	632205	469	2 553 488	691 835	467	2 690 392	722 764
IV.	496	1987049	471716	495	2 229 839	517 937	496	2 375 144	547 335
V.	445	2509600	761538	437	2 908 719	870 847	431	2 981 810	867 491
VI.	441	2097434	549619	433	2 369 280	617 005	433	2 533 731	634 417
VII.	432	1910000	474468	428	2 153 308	521 108	427	2 300 410	540 996
VIII.	392	1853839	455271	386	2 099 387	496 091	390	2 212 276	498 158
IX.	426	2041870	505683	422	2 324 578	557 739	429	2 530 337	615 248
X.	444	1851400	420421	438	2 103 363	462 102	440	2 222 975	482 416
XI.	453	2426870	713242	446	2 798 934	784 128	444	2 983 161	805 836
XII.	450	2971175	1064920	440	3 403 665	1 180 789	432	3 640 216	1 204 990
XIII.	451	2172555	579560	446	2 481 283	630 619	446	2 681 009	673 382
XIV.	443	2307733	666887	437	2 610 204	696 545	438	2 806 577	726 833
XV.	449	1769440	398751	446	2 022 357	449 412	445	2 146 142	479 082
XVI.	466	2100702	579904	463	2 393 551	648 196	458	2 564 595	671 058
XVII.	477	1882612	456030	473	2 122 781	497 304	475	2 227 747	593 150
XVIII.	456	1915663	460693	453	2 171 652	522 399	455	2 297 503	544 687
XIX.	478	1901282	460496	472	2 153 503	505 017	472	2 281 309	528 463
XX.	440	1749232	384311	438	1 990 277	436 382	440	2 127 613	465 049
XXI.	469	1716809	373359	464	1 928 110	417 947	464	2 052 336	438 817
XXII.	469	2097310	577503	462	2 371 016	637 623	460	2 515 458	639 742
XXIII.	446	1803364	415166	444	2 035 134	470 430	446	2 151 842	486 052
Összesen	455	2139170	582383	450	2 424 467	638 083	449	2 577 354	664 714

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.3.5.2. Szociális helyzet

Soroksár szociális hálóját tekintve elég széleskörű. A szociális ellátással kapcsolatos szolgáltatások szélesebb köre található meg a kerületben.

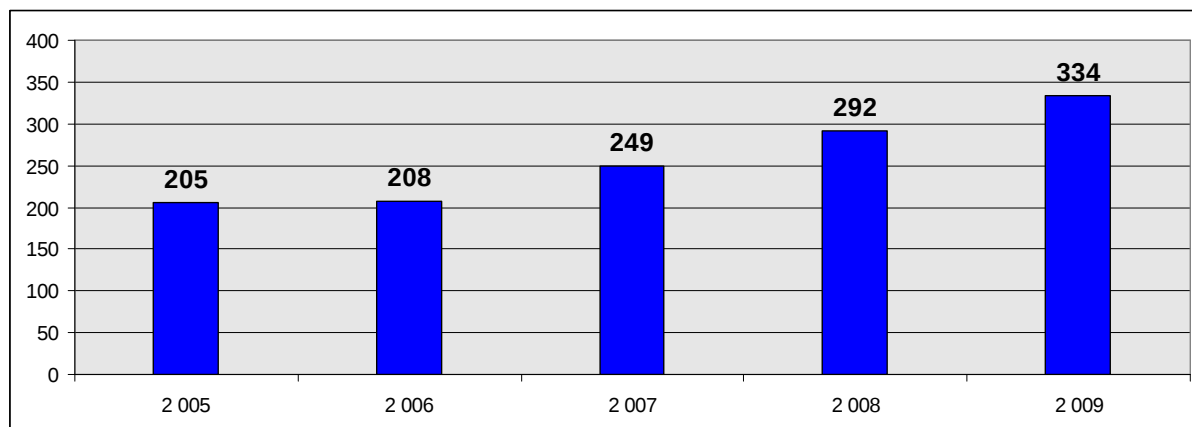
Soroksár Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Szociális és Családvédelmi Osztálya által folyósított pénzbeli és természetbeni támogatások megállapítása során a jogosultsági feltételek az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének meghatározott százalékos mértékéhez igazodnak. A 2005-2009 közötti időszakban a szociális törvényben meghatározott ellátásokat, folyósított támogatási összegeket a következő táblázatban mutatjuk be.

29. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátások kimutatása, 2005-2009

Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások					
Megnevezés	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009
Időskorúak járadéka					
Ellátottak száma/fő	8	11	11	12	14
Kifizetett összeg ezer Ft	2 188	3 224	3 443	3 336	3 604
Rendszeres szociális segély					
Ellátottak száma/fő	205	208	249	292	334
Kifizetett összeg ezer Ft	40 467	50 193	72 351	95 479	43 489
Rendelkezésre állási támogatás					
Ellátottak száma/fő	-	-	-	-	210
Kifizetett összeg ezer Ft	-	-	-	-	59 465
Lakásfenntartási támogatás					
Ellátottak száma/fő	559	599	638	619	644
Kifizetett összeg ezer Ft	25 484	28 649	28 197	27 085	31 301
Ápolási díj					
Ellátottak száma/fő	97	102	104	112	136
Kifizetett összeg ezer Ft	28 613	33 093	38 860	44 422	55 390
Átmeneti segély					
Ellátottak száma/fő	919	1 114	1 278	1 096	978
Kifizetett összeg ezer Ft	6 527	7 127	7 857	8 342	6 532
Gyógyszersegély					
Ellátottak száma/fő	504	462	487	291	338
Kifizetett összeg ezer Ft	3 998	3 575	4 094	2 529	2 402
Karácsonyi segély					
Ellátottak száma/fő	1 540	1 500	1 500	1 300	1 300
Kifizetett összeg ezer Ft	4 872	5 466	5 718	5 000	5 000
Temetési segély					
Ellátottak száma	162	130	153	183	128
Kifizetett összeg ezer Ft	3 937	3 561	3 976	5 134	4 335
Közgyógyellátás					
Ellátottak száma/fő	640	458	626	597	547
Kifizetett összeg ezer Ft	11 682	9 532	19 394	15 942	14 207
Adósságkezelési szolgáltatás					
Ellátottak száma/fő	107	47	63	64	119
Kifizetett összeg ezer Ft	11 004	5 137	7 962	8 877	16 693
Helyi gyermeknevelési támogatás					
Ellátottak száma/fő	-	38	46	58	68
Kifizetett összeg ezer Ft	-	4 789	4 766	5 040	5 724
Gyermekeképzetés szociális támogatás					
Ellátottak száma/fő	521	472	432	382	362
Kifizetett összeg ezer Ft	10 686	10 078	11 615	11 769	13 114
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma					
Ellátottak száma/fő	-	560	585	613	749
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak pénzbeli támogatása					
Ellátottak száma/fő	-	560	585	613	749
Kifizetett összeg ezer Ft	-	5 600	5 375	6 155	8 004
Kieg.rend.gyermekevédtám.					
Ellátottak száma/fő	-	0	11	10	11
Kifizetett összeg ezer Ft	-	0	813	762	809
Rendkívüli gyermekvédelmi tám.					
Ellátottak száma/fő	710	705	656	646	708
Kifizetett összeg ezer Ft	6 002	5 958	5 332	6 655	6 136
Beiskolázási segély					
Ellátottak száma/fő	647	635	676	541	590
Kifizetett összeg ezer Ft	3 723	4 657	5 060	3 706	3 627

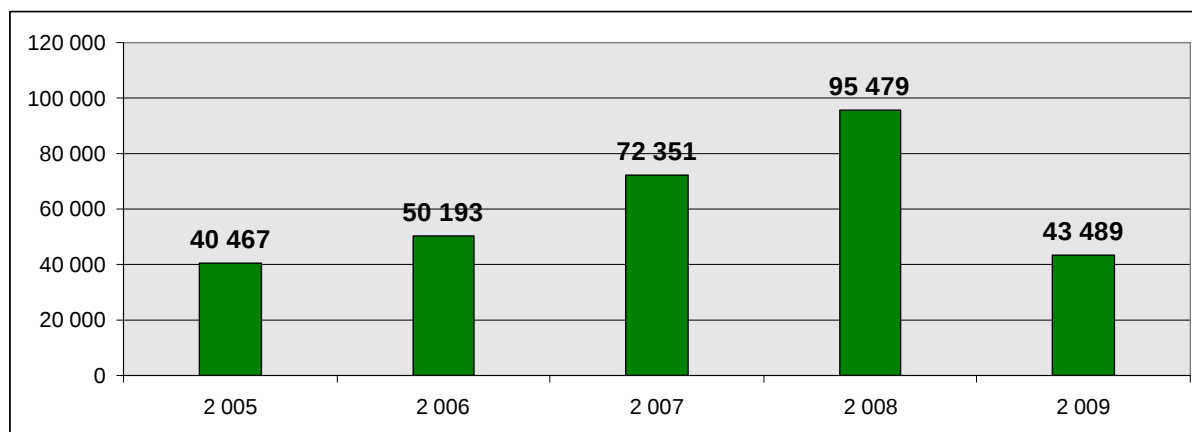
Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

32. ábra: A rendszeres szociális segélyben részesítettek száma Soroksáron, 2005-2009

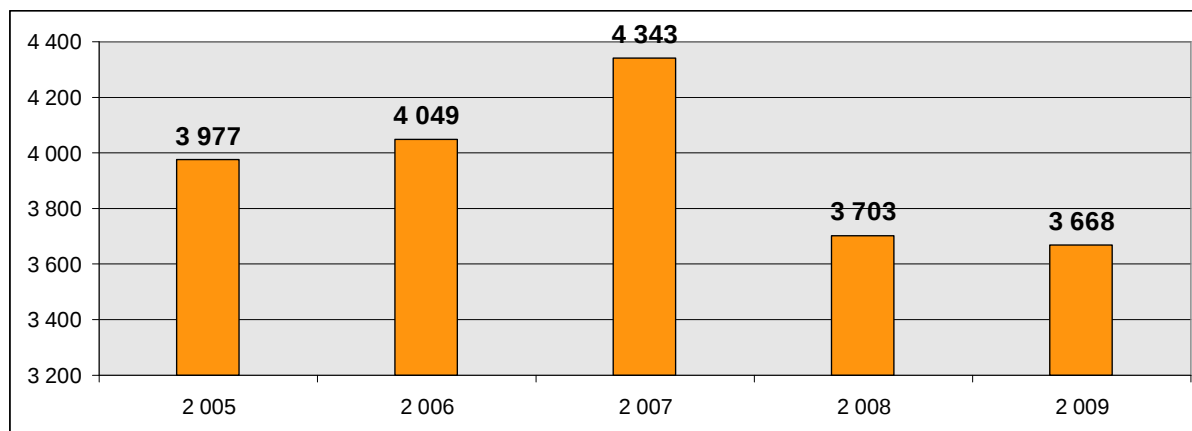
Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

33. ábra: A rendszeres szociális segélyezésre felhasznált összeg Soroksáron, 2005- 2009 (ezer Ft)

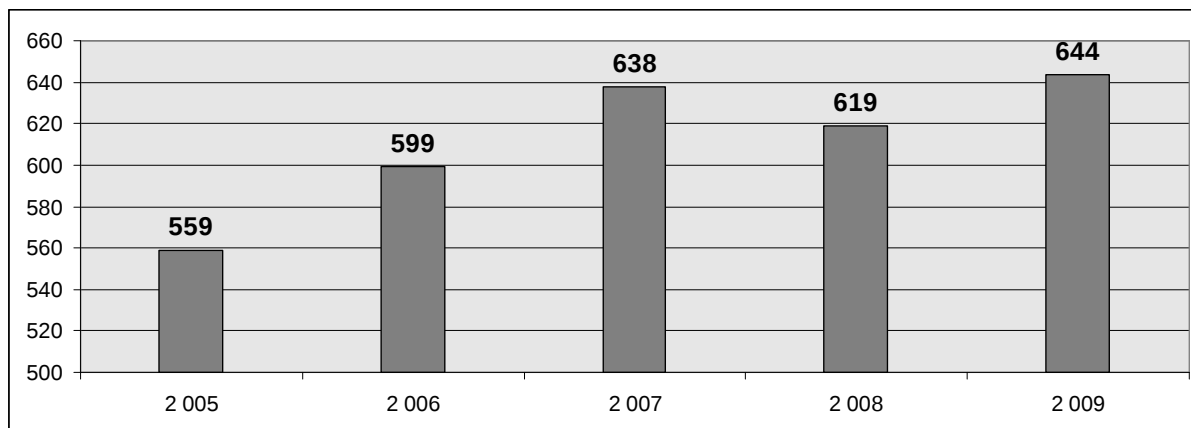
Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

34. ábra: Segélyben részesítettek száma Soroksáron, 2005-2009

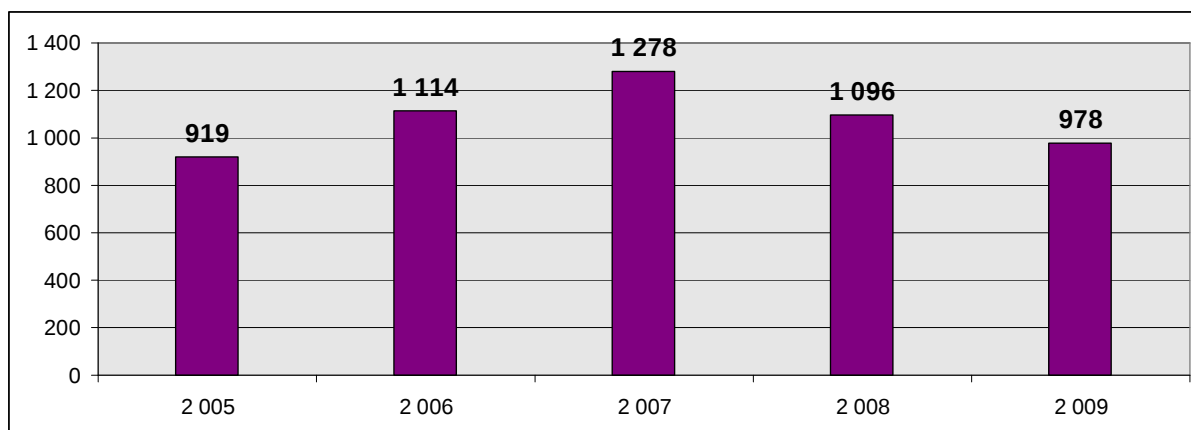
Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció (rendszeres szociális segély, átmeneti segély, gyógyszersegély, karácsonyi segély, temetési segély, beiskolázási segély)

35. ábra: Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma

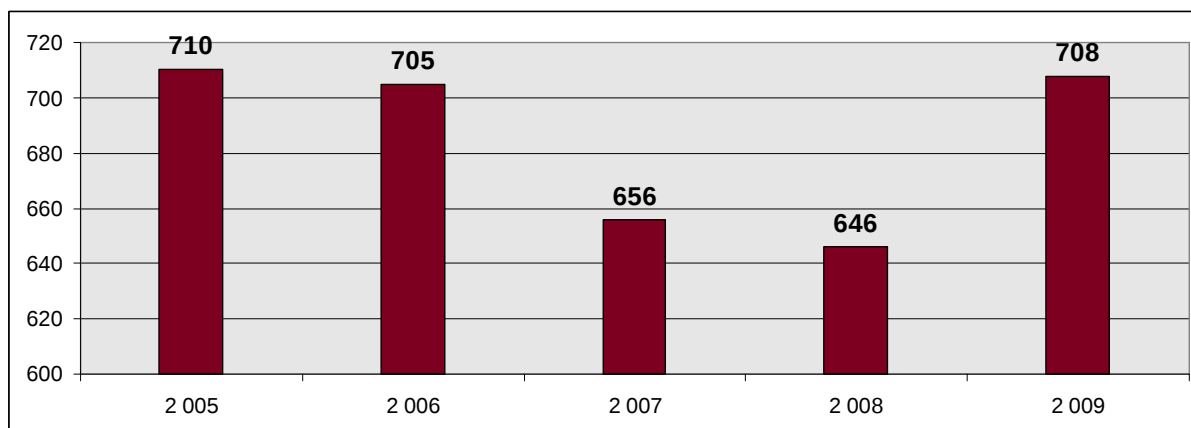
Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

36. ábra: Átmeneti segélyezésben részesültek száma

Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

37. ábra: Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma

Forrás: Soroksár Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepció

30. táblázat: Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők szám és havi teljes ellátása kerületenként, 2006-2008

Kerület	Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesült			Ezer lakosra jutó nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők						A havi teljes ellátás átlagos összege					
				száma			a budapesti átlag százalékában			Ft			a budapesti átlag százalékában		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	28 469	28 806	28 826	306	309	309	101,3	102,3	104,0	78 384	87 633	93 846	94,7	94,8	95,1
XIX.	17 556	17 719	17 612	287	288	286	95,0	95,4	96,1	78 900	87 817	93 716	95,3	95,0	95,0
XX.	19 831	19 926	19 913	314	315	314	104,0	104,2	105,6	77 120	85 935	91 378	93,1	93,0	92,6
XXI.	22 176	22 297	22 174	290	292	290	96,3	96,7	97,7	76 604	85 394	90 984	92,5	92,4	92,2
XXIII.	5 921	5 932	5 927	289	290	291	95,7	96,0	97,7	74 267	82 878	88 608	89,7	89,7	89,8
Bp. összesen	511 858	514 281	509 295	302	302	297	100,0	100,0	100,0	82 807	92 424	98 634	100,0	100,0	100,0

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

31. táblázat: Szociális segélyezés főbb támogatási formák szerint kerületenként, 2006-2008

Kerület	Egy főre jutó											
	rendszeres szociális segély havi átlagos összege, Ft			lakásfenntartási támogatás			átmeneti segély			rendkívüli gyermekvédelmi		
				évi átlagos összege, Ft								
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	22 127	22 082	24 173	33 066	38 780	38 526	30 751	19 604	13 581	20 885	19 311	30 957
XIX.	22 985	24 514	25 003	69 645	68 855	73 976	12 892	13 005	12 868	8 632	11 079	10 404
XX.	19 494	15 532	24 500	30 734	31 691	44 899	13 712	14 752	15 054	7 741	14 661	14 364
XXI.	21 673	23 306	22 705	56 638	62 379	41 375	15 391	16 782	16 207	23 485	17 644	18 772
XXIII.	23 415	26 578	28 557	47 828	44 196	43 756	5 109	5 140	6 000	9 686	12 837	11 701
Fővárosi önkormányzat	22 082	26 164	27 900	53 067	–	–	20 384	34 889	21 293	15 290	–	–
Bp. összesen	19 262	24 466	26 312	–	45 030	47 594	52 329	11 129	17 919	34 632	12 080	17 613

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

32. táblázat: Szociális alap- nappali ellátásban részesülők kerületenként, 2006-2008

Kerület	Étkeztetésben			Házi			Jelzőrendszeres házi			Ellátottak száma az idősek nappali intézményében		
	részesülő											
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	891	1 049	901	189	370	298	61	58	44	240	240	206
XIX.	217	281	257	96	231	180	74	75	73	199	208	186
XX.	398	475	497	98	162	187	57	45	54	121	120	129
XXI.	445	543	344	195	191	140	37	40	39	101	99	68
XXIII.	159	131	114	24	39	35	50	50	25	14	6	10
Bp. összesen	12 510	13 174	11 383	3 078	4 727	4 457	1 198	1 202	1 334	6 210	6 271	5 936

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek

3.2.3.6. Társadalmi önszerveződések, civil szféra

Soroksár civil szervezeti élete hagyományosan erős. A XXIII. kerület 1994 végén megvalósult önállósodása is civil kezdeményezés nyomán vált valóra, de a helyi önkormányzat képviselő-testületében is egy, a civil szervezeteket összefogó szervezet, a Soroksári Civil Szervezetek és Személyek Egyesülete rendelkezett a legnagyobb frakcióval, illetve ez a szervezet adta az utolsó ciklusban a település polgármesterét és egyik alpolgármesterét is. A civil szféra ilyen dominanciája a nagyvárosokat és fővárosi kerületeket tekintve szinte egyedülállónak mondható a jelentősen polarizálódó politikai közéletben. Soroksáron jelenleg mintegy 60 civil szervezet működik. Soroksár Önkormányzata és intézményei minden évben jelentős számú program szervezésével segítik a társadalmi párbeszéd fenntartását és a helyi identitás megőrzését.

Alapítványok

A **Soroksári Dunáért Közalapítvány** célkitűzései: Együttműködés a környezetvédelmi feladatokat ellátó más társadalmi szervezetekkel, önkormányzatokkal, hatóságokkal. Vízminőség javítását célzó fejlesztéseket dolgoz ki. A mezőgazdasági eredetű vízszennyeződéseket feltárja, csökkentése érdekében intézkedési terveket készít. Tevékenyen tesz az RSD melletti terület fejlesztése és megővése érdekében.

Az alapítvány munkájával és anyagi hozzájárulásával nagymértékben hozzájárult a Molnár szigeti híd megépítéséhez.

A **Soroksár Városfejlesztésért Közalapítvány** célkitűzései: Soroksár infrastruktúrájának és épített környezetének fejlesztése, helyi építészeti értékek védelme, műemlékvédelme, valamint természet védelme. Az alapítvány anyagilag hozzájárult a Molnár szigeti híd megépítéséhez.

A **Kléb Márton Közalapítvány** célkitűzései: Soroksár közoktatásának, kultúrájának, közművelődésének fejlesztése, a tehetséges - szociálisan rászoruló – tanulók támogatása, a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok megvalósításához való hozzájárulás, Soroksár Egészségügyi Alapellátásának fejlesztéséhez, az ellátási színvonal javításához való hozzájárulás.

A **Soroksár Művészeti Oktatásáért Közalapítvány** célkitűzései: A művészetek iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja a lehetőségeket képességeik fejlesztésére, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatására, tehetségük gondozására, különösen tekintettel a zenei oktatásra.

A **Soroksár Sportjáért Közalapítvány** célkitűzései: A kerületi sport, valamint egyéni sportolók, sport szervezetek támogatása.

3.2.4. Települési környezet

3.2.4.1. Természeti környezet állapota

A kerület zöldfelületi terület felhasználása – ha a szám szerinti nagyságot vizsgáljuk – jónak minősül. Egyrészt igen nagy területen van olyan beépítés, melyekre a teljes elrendezés jellemző. Ebben a zónában természetesen megfelelő nagyságú kertek tartoznak az épületekhez. Ugyanakkor ezek a felületek nem azonos funkciót látnak el, mint a közösségi célokat szolgáló parkok.

A kerület összes zöldterülete 2007-ben 178 ezer m², ami 2008-ra 5000 m²-rel növekedett. Öröndetes tény, hogy az egy lakosra jutó zöldterület 8,7 m²-ről 9,0 m²-re változott. Bár az is elmondható, hogy a vizsgált kerületekkel összehasonlítva még így is a legkisebb ez a mutató - kivéve a XIX. kerületet-, sőt Budapest 13,2 m²-nél is sokkal alacsonyabb.

33. táblázat: Zöldterületek nagysága és funkciók szerinti aránya

2007. év						
Kerület	Összes zöldterület, ezer m²	Ebből				Egy lakosra jutó zöldterület, m²
		gondozott	közkert	közpark	játszótér, tornapálya, pihenőhely	
		aránya, %				
XVIII.	1 011	96,3	32,1	67,9	5,0	10,9
XIX.	477	99,8	30,0	70,0	8,7	7,8
XX.	672	100,0	–	100,0	8,2	10,6
XXI.	1 891	73,5	2,1	63,0	2,4	24,8
XXIII.	178	100,0	70,3	26,3	0,9	8,7
Fővárosi önkormányzat	5 715	100,0	0,1	73,0	2,0	–
Bp. összesen	22 560	94,6	16,2	73,2	4,3	13,3
2008. év						
Kerület	Összes zöldterület, ezer m²	Ebből				Egy lakosra jutó zöldterület, m²
		gondozott	közkert	közpark	játszótér, tornapálya, pihenőhely	
		aránya, %				
XVIII.	1 008	96,3	32,0	68,0	5,0	10,8
XIX.	476	99,8	29,8	70,2	8,8	7,7
XX.	672	100,0	–	100,0	8,2	10,6
XXI.	1 891	73,5	2,1	63,0	2,4	24,8
XXIII.	183	100,0	71,1	25,6	0,9	9,0
Fővárosi önkormányzat	5 750	100,0	0,1	72,8	2,1	–
Bp. összesen	22 681	93,3	16,2	73,1	4,8	13,2

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A statisztikai adatokat elemezve elmondható, hogy Soroksáron kevés az egy lakosra jutó gondozott parkterület/9 m²/. A játszóterek számát és területét tekintve is rosszul áll a Soroksár a kerületi összehasonlításban. A 9 db játszóternek a területe csak összesen 4000 m², ez átlagosan 444 m² jelent játszóterenként. Ez a szám, mind a budapesti 917m²- hez, mind pedig a pesterzsébeti 733 m²- hoz képest nagyon alacsony.

34. táblázat: A parkok és játszóterek területe

Megnevezés	2003				
	Parkterület 1000m ²	Ebből gondozott	Egy lakosra jutó gondozott parkterület m ²	Játszóterek	
				Száma	Játszóterek területe 1000m ²
Pesterzsébet (XX.)	632	626	10	75	55
Csepel (XXI.)	1904	1432	18	107	48
Budafok (XXII.)	362	362	7	52	81
Soroksár (XXIII.)	47	47	2	9	4
Budapest összesen:	25068	24535	14	1536	1410

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksár nagy kiterjedésű, 3.000 hektáros külterületi részén több természeti érték található.

Ezek közül a **Gyáli-patak és környéke a Nemzeti Ökológiai Hálózat része**, ökológiai szerepet tölt be. Az 1996. évi LIII. (természetvédelmi) törvény 23 §-a szerint (ex-lege) természetvédelmi oltalom alatt állnak a külterületen lévő lápos területek (Sósmocsár, Farkas turján, Magas sásos, Soroksári-lápszem), melyek a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületeihez tartoznak.

A **Soroksári- Duna és partja** a főváros egyedülálló természeti élőhelye, az egyik legfontosabb ökológiai folyosó, amely az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006.(XII.8.) KvVM rendelet a **NATURA 2000 területeként** (védett természeti élőhely) Európai Unió védelem alatt áll.

A védett terület helyrajzi számai: Budapest XXIII. kerület 184122, 189936, 184284, 184249, 185004, 186004, 186688/1, 186688/2, 186689, 186690, 186691, 184283,

Országos jelentőségű védett természeti terület egy helyen található a kerületben:

•**Péteri-major** Kertészeti és Élelmiszer-ipari Egyetem **Soroksári Botanikus kert**, 19,0449 ha (912/a/1977. VB. hat. 32/1999. (VII.22.) Önkormányzati rendelettel védetté nyilvánított

A **Gyáli-patak és környéke** az országos védelmen felül a Főváros Település Szerkezeti Terve szerint **városszerkezeti jelentőségű, ökológiailag érzékeny területként** van nyilvántartva, hasonlóan a Molnár szigethez.

A **Molnár sziget déli része** / az Ifjúsági tábor és a hídtól délre lévő terület/ a **fővárosi TSZT - ben védelemre javasolt jelentős zöldfelületű intézménykert** kategóriába sorolt.

A 32/1999.(VII.22.)Főv.Kgy. rendelet Budapest helyi jelentőségű természeti értékeinek védelméről szóló rendelete a kerületben lévő a Budapesti Corvinus Egyetemhez tartozó **Soroksári Botanikus Kert** ökológiailag és dendrológiailag egyaránt értékes területét a **főváros helyi jelentőségű természeti értékeihez** sorolja. A kert gyűjteményes növénykerti része, valamint hazai társulások bemutató terület részei egyaránt jelentős botanikai, dendrológiai és természetvédelmi értéket képviselnek.

A helyi /fővárosi/ jelentőségű védett természeti terület helyrajzi számai: 196059/1, 196053/4, 196064/1, 196059/3, 196059/2, 196059/5, 196059/6, 196059/9, 196059/7, 196059/8, 196047/2, 196053/1.

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

A helyi /fővárosi/ jelentőségű védett természeti terület védőzónájának helyrajzi számai: Budapest XXIII. kerület 195825, 195871, 195867/1, 195868/1, 196065/1, 196869, 196066/1, 196067/1, 196064/1, 196068/1, 196062, 196060, 196046, 196045, 196044, 196050, 196049/2, 196053, 196054, 196055, 196056, 196057 és a 196063/1 egy része.

Soroksár központjában a közterületi zöldfelületek szempontjából jelentős a **fővárosi védelem alatt álló Templom utcán végig haladó fasor és zöldsáv**, amit a Budapest Városrendezési és Építési Keretszabályzatról szóló 47/ 1998.(X.15.) Főv. Kgy. rendelet 5. számú melléklete a városkép, a növényzet értéke és az idegenforgalom szempontjából védett fasorok közé sorol.

Fenti rendelet Budapest minden temetőjét, köztük a **kerületi temetőt** is védetté nyilvánította.

Soroksár kertvárosi karakterének köszönhetően a családi házak kertjeinek következtében a kerület **lakóterületeinek zöldfelületi aránya magas**, kb. 40 %, szemben a kerület déli városrészében lévő logisztikai illetve az M5-ös melletti kereskedelmi területekkel ahol nagyon alacsony ez az arány kb. 28-30 %. Ezt a kedvezőtlen értéket a nagy alapterületű csarnok épületek és a nagy kiterjedésű parkoló felületek okozzák.

3.2.4.2.Épített környezet

Műemlékek

Soroksárnak egyetlen az 1997.évi LIV. törvény alapján 15 802. törzsszám alatt II. kategóriába sorolt műemléke van. – Nagyboldogasszony főplébánia a Hősök terén /Hrsz.:185613/2/

A Főváros Hatályos 54/1993.(1994.II.4.)Főv. Kgy. rendelete alapján a kerületben a következő védett épületek, építmények és védett épületegyüttesek vannak.

Védett épületegyüttes

Templom utca teljes hosszában a Rézöntő utcától a Grassalkovich útig

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA munkaközi

Védett épületek, építmények

Cím	HRSZ	Megnevezés és évszám
Grassalkovich út 92-96.	185033	„Páneurópai Iskola” régi épület szárnya 1909.
Grassalkovich út 162. Hősök tere 14.	186049	Egykori takarékpénztár 1912.
Grassalkovich út 165.	185875	Lakóház 1889.
Grassalkovich út 167/A	185874	Lakóház 1900.
Grassalkovich út 167/B	185873	Üzletek, irodák 1902.
Grassalkovich út 169. Lásd. Hősök tere 16-20.		
Grassalkovich út 209.	186456	Volt vendéglő
Haraszi út 4.	186483	Lakóház
Haraszi út 31. Kör utca 2	187517	Egykori gazdálkodó porta XIX. század eleje
Hősök tere 13.	185870	Városháza 1888.
Hősök tere 14. Lásd. Grassalkovich út 162.		
Hősök tere 16-20. Grassalkovich út 169.	186053	Volt városháza
Soroksár-Péteri major	188041	Víztorony 1952.

3.2.4.3. Lakásállomány

Soroksáron 2009. év elején összesen 8592 db lakást tartottak nyilván, ez 5,87 százalékos emelkedés a 2001 évi népszámlálás óta és ez kisebb a budapesti átlag értéknél/7,3 %/. A területben 2004 óta évente mintegy 40-50 db lakást építenek. A lakások mélyebb elemzését azonban csak a népszámlálás idejére lehet elvégezni.

35. táblázat: Lakásállomány és lakássűrűség Soroksáron 2001-2008

Megnevezés	2001	2004	2005	2006	2007	2008	Változás aránya 2001-2008 között
Lakásállomány Soroksáron	8 156	8 392	8 429	8 465	8 468	8 592	5,35%
Lakásállomány Budapesten	823 275	844 469	856 181	863 330	872 177	881 000	7,01%
100 lakásra jutó lakos Soroksáron	255	244	245	242	242	237	-6,91%
100 lakásra jutó lakos Budapest összesen	211	201	198	196	195	194	-8,02%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksáron a 100 lakásra jutó lakos szám 2006. óta 255-ről 237-re csökkent, de még mindig sokkal magasabb a budapesti 194-es értéknél. A lakásállomány viszont 5,35 %-kal nőtt 2001 és 2008 között, de a budapesti 7,01 %-os értékhez viszonyítva ez még mindig alacsony.

36. táblázat: A lakásegységek megoszlása, a lakott lakások aránya (%) 2001-ben

MaHill Kft.

2010

77

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Megnevezés	Lakásegység Összesen	Ebből lakás	Üdülő	Lakott lakás %	100 lakásra jutó lakó
Pesterzsébet (XX.)	28405	28337	9	93%	244
Csepel (XXI.)	32144	32067	16	96%	260
Budafok (XXII.)	20843	20090	710	91%	270
Soroksár (XXIII.)	8608	8104	486	87%	274
Budapest összesen:	825198	820566	3408	91%	232

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2001-ben a kerületben 8608 db lakóegységet számoltak meg, ebből 8104 lakás, 486 üdülő és 13 egyéb lakóegység. Soroksáron viszonylag magas az üdülő, és azokat inkább üdülésre használják, csak 11 db lakott. A lakások nagyobb hányada lakott (87 %), Budapesten ez a szám (91 %), ami szerencsés dolog, hiszen viszonylag kevés lakatlan, elhagyott lakás (536 db). Egy lakásban átlagosan 2,74 ember él, ami magasabb a budapesti (2,31 %) és a vizsgált kerületek értékeinél is.

Soroksáron a lakások 66,7 %-a 60 évnél régebben épült, ami azt jelzi, hogy a lakásállomány inkább öregnek mondható. Ebből az is következik, hogy a vizsgált kerületek közül Soroksáron legöregebb a lakásállomány. A lakások 33,3 %-a épült 1970 után. A legnagyobb mértékben az 1990-es években emelkedett a lakások száma, a lakónépesség növekedésével arányosan. A lakásépítés a rendszerváltozást követően országosan visszaesett, részint az állami tömeges lakásépítés leállása, részint a gazdasági átalakulást kísérő fizetőképes kereslet visszaesése következtében. Az 1990-es évek közepétől nőtt meg ismét, főleg a magánérős lakásépítés, innen az ezredfordulóig évente 50-60 lakás épült. Összességében a lakások 14,78 %-a 11 évnél fiatalabb volt 2001-ben, ami sokkal kedvezőbb arány, mint ami a többi kerületben és Budapesten található.

A rendszerváltozást követően a lakók jelentős része megvásárolta lakását, ezért megnőtt a természetes személyek tulajdonában lévő lakások aránya Magyarországon. A budapesti lakások 89,6 százaléka van személyi tulajdonban, Soroksáron ez 95,6 százalék. Az önkormányzati tulajdonú lakások aránya 1,1 %, ami nagyon alacsony arány, a 8,5 százalékos budapesti és a vizsgált kerületek között. Ugyanakkor a kerületek közül a legmagasabb az egyéb, vállalatok, cégek, vállalkozások és különféle szervezetek tulajdonában lévő lakás (3,1 %). A tulajdonjellegnek megfelelően a legmagasabb a tulajdonosok által használt lakások aránya, amely meghaladja a 85,3 %-t, ez magasabb, mint a budapesti átlag (77,2 %). Ebből is fakadóan kevesebb a bérlők által használt lakás, az állomány 6,27 százaléka, vagyis nem adják ki olyan arányban a tulajdonosok a lakásokat, mint általában Budapesten.

37. táblázat: A lakások és lakott üdülők megoszlása (%) építésük éve szerint

Megnevezés	Összesen		-1919		1920-1944		1945-1959		1960-1969		1970-1979		1980-1989		1990-2001	
	db	%	1919-ig (db)	%	1920-1944 (db)	%	1945-1959 (db)	%	1960-1969 (db)	%	1970-1979 (db)	%	1980-1989 (db)	%	1990-2001 (db)	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	38 345	100%	1491	4%	5858	15%	3408	9%	7422	19%	7145	19%	8631	23%	4390	11%
Kispest (XIX.)	26 776	100%	6137	23%	4397	16%	1181	4%	1462	5%	4430	17%	8592	32%	577	2%
Pesterzsébet (XX.)	28 345	100%	2982	11%	6707	24%	3641	13%	3759	13%	5475	19%	4597	16%	1184	4%
Csepel (XXI.)	32 076	100%	588	2%	3270	10%	4182	13%	4346	14%	8522	27%	10012	31%	1156	4%
Soroksár (XXIII.)	8 115	100%	1381	17%	1993	25%	1102	14%	936	12%	687	8%	816	10%	1200	15%
Budapest összesen:	820 977	100%	193955	24%	136628	17%	56168	7%	97327	12%	161459	20%	131000	16%	44440	5%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

38. táblázat: A lakások és lakott üdülők megoszlása (%) a tulajdoni jelleg és a használat jogcíme szerint 2001-ben

Megnevezés	Összesen		Tulajdonjelleg						Használati jogcím					
			Természetes személyek tulajdona		Önkormányzati tulajdonú		Egyéb tulajdonú		Tulajdonosi		Bérleti, szolgálati		Egyéb	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Pestszentlőrinc (XVIII.)	38345	100%	35952	94%	2051	5%	342	1%	32859	86%	2995	8%	237	1%
Kispest (XIX.)	26776	100%	25200	94%	1455	5%	121	0%	22612	84%	2204	8%	217	1%
Pesterzsébet (XX.)	28345	100%	27454	97%	774	3%	117	0%	24473	86%	1736	6%	315	1%
Csepel (XXI.)	32076	100%	29529	92%	2393	7%	154	0%	27169	85%	3333	10%	219	1%
Soroksár (XXIII.)	8115	100%	7765	96%	93	1%	257	3%	6930	85%	509	6%	75	1%
Budapest összesen:	820977	100%	736236	90%	70140	9%	14601	2%	634321	77%	102587	12%	10698	1%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Soroksáron a lakások alapterületének 59,6 százaléka nagyobb, mint 60 m², ez az érték Budapesten 42,4 %. A kerületben az egy lakásra jutó alapterület 71 m², ami az összes kerület értékéhez viszonyítva az ötödik legnagyobb. Ugyanakkor 1990-hez képest megnőtt a lakások mérete a kerületben. Ugyanezt támasztja alá a 100 m² feletti lakások aránya is, ami Budapesten 10,6 %, ugyanakkor Soroksáron 18,1 %, és ez az egyik legmagasabb arány a vizsgált kerületek közül, csak Budafok előzi meg (21 %).

Az tény, hogy 1990-hez képest nőtt a három és a 4-x szobás lakások száma. Alacsony az egyszobás lakások aránya, (17,7 %), hasonlóan a többi vizsgált kerületéhez. A budapesti átlaghoz képest pedig 3,8 %-kal alacsonyabb.

A legnagyobb változás 1990-hez képest a kettő szobás lakások számának és arányának a csökkenésével következett be, hiszen 1990-ben a lakásoknak több mint a felét tette ki, míg 2008-ra ez 36 %-ra csökkent, ám még mindig a kétszobás lakásokból van a legtöbb a kerületben.

39. táblázat: Lakásállomány szobaszám szerint, 2006-2008

Kerület	Lakások összesen			Ebből											
				1			2			3			4 és több		
				szobás lakások aránya, %											
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	41 217	41 594	42 467	11,4	11,3	11,2	39,7	39,4	39,3	30,3	30,2	30,1	18,6	19,1	19,4
XIX.	27 104	27 216	27 225	13,0	12,8	12,8	32,4	32,5	32,4	41,6	41,6	41,6	13,0	13,1	13,2
XX.	29 895	30 188	30 299	23,8	23,6	23,5	41,5	41,6	41,6	24,6	24,8	24,8	10,1	10,1	10,1
XXI.	32 542	32 588	32 634	14,0	13,9	13,8	41,2	41,0	40,9	33,2	33,2	33,2	11,7	11,9	12,1
XXIII.	8 465	8 468	8 592	17,6	17,5	18,2	36,7	36,6	36,0	25,4	25,4	25,3	20,4	20,6	20,6
Bp. összesen	863 330	872 177	881 000	21,0	20,9	20,9	39,5	39,6	39,6	26,9	26,8	26,8	12,6	12,7	12,7

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A fenti táblázatból leolvasható, hogy Soroksáron 2006 óta az egy szobás (0,6 %) illetve a 4 és több szobás (0,2 %) lakásokkal növekedett a lakásállomány 2008-ra. Sajnálatos, hogy a két értéket összehasonlítva az egy szobás lakások száma nőtt erősebben.

A lakások állagát legjobban a komfort fokozatok szerinti megoszlás mutatja. A soroksári lakások összességében alacsonyabb komfort fokozatúak a budapesti lakásoknál (91 %) és a vizsgált kerületek lakásaihoz viszonyítva is a legkevésbé komfortosabbak (82 %). Ez minden bizonnyal összefügg egyrészt a lakások korával, másrészt a közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányával (42 %). Soroksáron a lakások öregek, az állomány 67 %-a 60 évesnél öregebb.

40. táblázat: Lakások megoszlása komfortfokozatuk szerint, 2001

Terület, igazgatási rang	Összes lakásszám	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás
XVIII. kerület	38 345	74%	15%	3%	4%	4%
XIX. kerület	26 776	69%	22%	3%	2%	4%
XX. kerület	28 345	57%	30%	4%	4%	5%
XXI. kerület	32 076	66%	27%	2%	2%	3%
XXIII. kerület	8 115	59%	23%	5%	6%	7%
Főváros összesen	820 977	61%	29%	4%	3%	3%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Ezek magyarázzák meg azt, hogy a lakásoknak csak 59 % összkomfortos, ami elmarad a budapesti (61%) lakásállományhoz viszonyítva. A komfortos lakások kerületi százaléka 23% is alacsonyabb a budapesti (29%)-nál. Ebből fakadva az összes alacsonyabb

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

komfortfokozatban lévő lakások aránya magasabb a budapesti arányoknál. Sajnos nagyon magas a kerületben a komfort nélküli és a szükséglakás aránya (7 %).

Viszont öröndetes tény, hogy az egy lakásra jutó alapterület a második legmagasabb 71 m²-rel a kerületi összehasonlításban és átlag 8 m²-rel több a budapesti átlag négyzetméternél.

41. táblázat: A lakások és lakott üdülők házak magassága és nagysága 2001-ben

Megnevezés	Összesen	Lakóház	Üdülők	Földszintes	Emeletes	1	2-3	4-10	11-x
	db					lakások			
Pestszentlőrinc (XVIII.)	20 059	20 007	52	18 812	1 247	16 323	2 790	379	567
Kispest (XIX.)	7 871	7 867	4	6 863	1 008	4 855	1 577	980	459
Pesterzsébet (XX.)	11377	11369	8	10579	798	7829	2425	714	409
Csepel (XXI.)	9869	9853	16	8710	1159	7244	1543	313	769
Soroksár (XXIII.)	5751	5268	483	5598	153	4377	1105	233	36
Budapest összesen:	182825	179491	3334	144389	38436	120616	26117	15840	20252

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksáron nagyon alacsony az emeletes házak aránya (2,6 %). Ebből fakadóan nagyon alacsony a 1-x lakások házak száma (36 db), ami csak 0,6 %-os az összes lakóház számához viszonyítva. Mindebből következően a legmagasabb az 1, 2-3 lakások házak aránya (95,3 %) a vizsgált összes kerülethez viszonyítva és természetesen Budapest 80,1 %-os számához viszonyítva is.

3.2.4.4. Települési környezeti infrastruktúra

A lakosság számára az élhetőbb körülmények biztosításához, a gazdasági élet hatékonyságához, a környezet védelmére az infrastruktúra hálózatok közül a megfelelő közműellátás rendelkezésre állása is szükséges. Soroksáron élők számára a kerületben üzemelő közműhálózatok folyamatos fejlesztésével a közműellátottság is folyamatosan fejlődik, de az elvárható életkörülményekhez szükséges teljes közműellátás lehetősége a kerületben még ma sem áll mindenhol rendelkezésre. A teljes közműellátáshoz szükséges a vezetékes ivóvíz ellátás, a közcsontrás szennyvízelvezetés, a vezetékes energiahordozóval való ellátás és a csapadékvíz elvezetésének megoldása. A kerület lakásállományának a 90 %-át meghaladóan az egészséges vezetékes ivóvízellátás ugyan megoldott, a lakások közcsontrára való csatlakozása viszont nem éri el az 50 %-ot. Így a Soroksáron élőknek még az 50 %-a számára sem biztosított a teljes közműellátás kényelme.

A közcsontrára nem csatlakozó ingatlanok számára csak a részleges közműellátás áll rendelkezésre. A közcsontra csatlakozással nem rendelkező telkeken házi egyedi szennyvízgyűjtő medencébe gyűjtik a szennyvizeket, amelyekből az összegyűjtött szennyvizeket szippantó kocsival kellene a kijelölt lerakó helyre, illetve a befogadó tisztító telepre szállítani. Ezeknek a házi medencéknek azonban a hazai általános tapasztalatok szerint a döntő hányada szikkasztóként üzemel, s a szennyvizeket a talajba szikkasztják, szennyezve ezzel a talajt, közvetve a talajvizet. A talajba szikkadó szennyvíz a kerület egyik jelentős szennyező forrása. A részleges közműellátással rendelkező ingatlanoknál így nemcsak a ma

már elvárható infrastrukturális kiszolgálás nem biztosított, hanem a talajba szikkasztott szennyvíz szennyezésével a környezeti állapottal szembeni elvárások sem teljesíthetők.

A vizsgálatok alapján a kerületben vannak olyan területszomszágok, utca szakaszok, amelyről feltárt ingatlanok számára a minimálisan elvárható közműellátásként, még a részleges közműellátás sem áll rendelkezésre. Ezek a telkek közművesíthetetlennek minősíthetők, amelyekben élők számára a ma elvárható életkörülmények nem biztosíthatók.

A statisztikai nyilvántartás szerint Soroksáron az egyes ingatlanokon belül az összkomfortos és a komfortos kialakítású lakások aránya (ahol a teljes, vagy legalább a részleges közműellátás biztosított) ugyan megközelíti a 90 %-ot, de a kerületben még ma is 10 %-ot meghaladja a félkomfortos, komfort nélküli, illetve szükség-lakások aránya. Ezekben a villamos energia ellátáson felül esetleg egy-egy vízcsap szolgál közműellátásként, vagy az sincs, a vizet udvari, vagy utcai kifolyóról, vagy házi kútról vételezik. Ezek azok a közművesíthetetlennek minősíthető telkeken fekvő lakások, amelyekben a komfort hiánya, vagy hiányossága az egészséges életvitelt nem teszi lehetővé.

A közműhálózatok közül a kerületben mégis a legkevésbé rendezett közműág a csapadékvíz elvezetés, amely a lakótelepeken és a főbb utcák kivételével alig rendezett. A lakótelepeken és a főbb utcákban kiépített zárt csapadékcsonalra szállítja el a csapadékvizeket, az utcák jelentős hányadában azonban a vizek elvezetése nyílt árkokkal történik, amelyek többnyire hidraulikailag nem méretezettek. Egyes szakaszainak karbantartása is hiányos. Illetve sok helyen nincs is kialakítva. Miközben a komfort érzetet a közterületek használhatósága, a közterületek látványa meghatározza, a közterületek kialakíthatóságát befolyásoló csapadékvíz elvezetés módjával kevésbé foglalkoznak.

A kerület közvetlen a Ráckevei- Soroksári-Duna ága mentén, annak bal partján fekszik. A Ráckevei-Soroksári-Duna-ág zsilipekkel szabályozott, így árvízi veszélyeztetést nem okoz. A Duna-ág a kerület felszíni vízfolyásainak, ármainak és a csapadékvizeket összegyűjtő csonalra-árok rendszernek a befogadója. A Dunával, szinte csak, mint a felszíni vizek befogadója foglalkoznak. A kerület azon adottságát, hogy közvetlen, szabályozott vízállású vízparton fekszik, annak sportolási, szabadidő hasznosítási célú lehetőségét alig, illetve csak szűk körben hasznosítja.

A helyszíni bejárások során azonban a kerület, jelentős hányadáról megállapítható, hogy nem mutat urbánus arculatot. A településképet meghatározó közterületek állapota nem igényes. Az utak jelentős hányada burkolatlan, a burkolatlan utak és egyes helyeken a szilárd burkolatú utaknál is a meg nem oldott felszíni vízrendezés, az utcaképet alakító-rontó villamosvezetékek és hírközlési hálózat tartóoszlopai, a minimális mértékű közvilágítás nem nyújt igényes, vonzó környezetet.

A kerület közműellátását szolgáló közműhálózatok a főváros ellátására kiépített egységes hálózati rendszerek részét képezik. A kerület számára kedvező adottságot jelenthetne, hogy területén jelentős közmű bázisok foglalnak helyet. Így a kerületben üzemel a Dél-Pesti Szennyvíztisztító telep, a villamos energia ellátás egyik kiemelt 220/120/20 kV-os gócközpontja, valamint a nagynyomású déli körgázvezetékéről Dél-Pest gázellátására szolgáló gázátadó is Soroksáron üzemel. Ennek ellenére például szinte az egyik legkevésbé csonalozott kerülete a fővárosnak, holott a kerületben üzemel a főváros két szennyvíztisztító telepe közül az egyik.

A kerület területén a közműhálózatok hagyományosan földbe fektetetten, illetve föld felett oszlopokra fektetve üzemelnek. A közterületek látványát a föld felett haladó hálózatok kedvezőtlenül alakítják. De nemcsak az arculatot rontják, hanem megakadályozzák az utcák,

közterületek fásítását. A kiszorított fasorok miatt a környezeti állapot is romlik. A fasorok árnyékoló, hangulatteremtő képességén túl a mikrokörnyezeti klímajavító képesség is elvész.

3.2.4.4.1. Vízellátás

Budapest vízellátását, benne a XXIII. kerület, Soroksár ellátását is a Fővárosi Vízművek Zrt. biztosítja. Alapbázisai, a Duna partjaira telepített kutak, melyek közül a térség ellátása szempontjából fontosak a Csepel-szigeti Vízmű telepek, amelyek a Nagy-Duna, illetve az RSD melletti kútsorokat fogják össze. A Csepel-szigeti vízmű kutakból nyert ivóvíz a fővárosi vízellátó rendszerbe, Soroksár irányába az RSD alatti átvezetéssel kerül át. A nagy átmérőjű, dn 1000-es GÖV anyagú átvezetés a Csepel-sziget felől, RSD alatt érkezik a kerületbe, majd az Apostolhegyi utcáig továbbhaladva, ott ketté ágazik. Az egyik ág dn 1200-as mérettel tovább halad a János apostol utca-Hunyadi utca-Elvira utcán, majd keresztezve az Ócsai utat dn 1000 mérettel halad tovább a Vecsés út mentén a Gilice téri tározó felé. A másik ág dn 1000 mérettel halad keresztül -egyes helyeken, magántelkeken is- az Apostol hegyen, majd tovább a Láva utca-Táncsics utca nyomvonalán az Erzsébet utcáig. Az Erzsébet utca-Grassalkovich út keresztezésénél ketté ágazik, az egyik ág dn 500-as mérettel a Grassalkovich úton halad északi irányba tovább, a másik ág dn 1000, majd dn 700-as mérettel halad keleti irányba a Szentlőrinci út nyomvonalán tovább, szintén a Gilice téri tározó felé. Még egy gerincvezeték érinti Soroksár területét, amely szintén Csepel felől érkezik, keresztezve az RSD-t a szennyvíztisztító telep magasságában halad keresztül a kerületen dn 800-as mérettel.

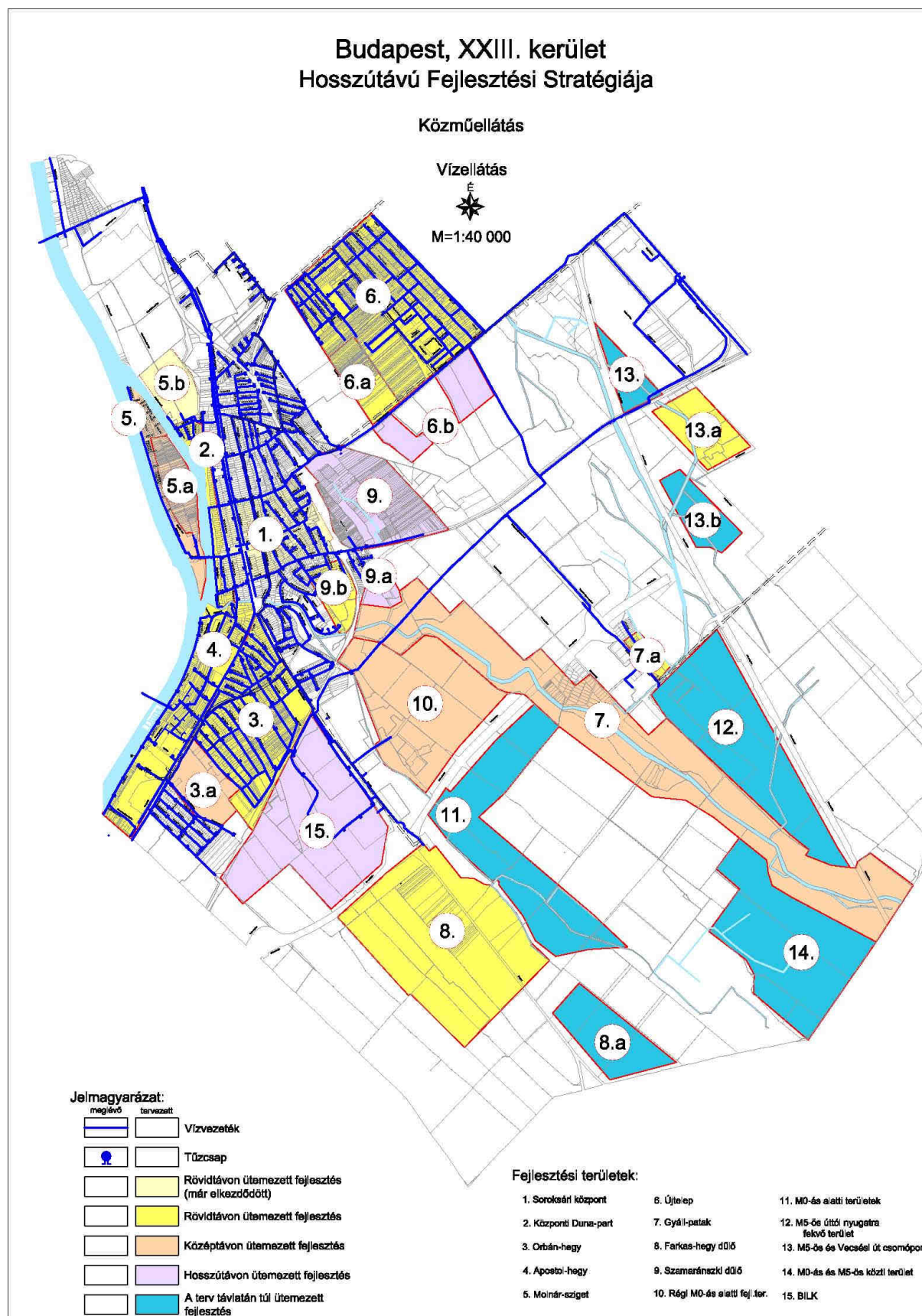
A kerület területén egyetlen gépház üzemel, az un Szentlőrinci úti gépház, amelynek bekötése dn 700-as mérettel épült ki a Vecsés út mentén haladó dn 1000-es vezetékről. Ezeknek a kerület területén áthaladó nagyobb átmérőjű, dn1000-es, 1200-as vezetékeknek a biztonsági övezete 7-7 m. A gerincvezetékek közvetlen a kerület fogyasztóinak az ellátásában nem vesznek részt, csak az azokról táplált kiépített elosztóhálózatok, de a gerinchálózatok jelenléte jelzi, hogy a növekvő igények kielégítésére a gerinchálózati csatlakozási lehetőségek biztosítottak.

A főváros nagy kiterjedése és változatos topográfiai adottsága, valamint a változatos épített környezeti adottságaira tekintettel a fővárosi vízellátó rendszer nyomászónákra van felosztva, a pesti oldal legnagyobb ellátó zónája, s ebbe tartozik Soroksár teljes területe is, a 20-as, az un. Pesti alapzóna. A zónákon belül a szükséges víznyomást a gépházak, illetve a medencék biztosítják.

A kerület lakosságának közvetlen ivóvíz ellátására kiépített elosztóhálózat szinte valamennyi utcában dn 200-as, 100-as, 150-es és 80-as paraméterrel, többnyire körvezetékes módon épült ki. A hálózaton több dn 80-as paraméterű szakasz található és több vezetékszakasz anyaga ac. A 80-as paraméter tűzi vízbiztosító képessége már nem mindig megfelelő, az ac vezetékszakaszok ma már szintén nem javasolt, így ezeknek a vezetékszakaszoknak előbb, vagy utóbb az átépítési igényével majd kell számolni. Újabb vezetéket már dn 100-asnál kisebbet nem szabad építeni, és lehetőleg műanyag csövek építése az előnyös.

A kerületben kiépített ivóvíz elosztóhálózatról biztosított a tűzi vízellátás is, amelynek érdekében a rendeletekben előírt sűrűségben a tűzcsapok beépítésre is kerültek, részben föld feletti, részben földalatti kivitelezésben.

38. ábra: Vízellátás

3.2.4.4.2. Szennyvízelvezetés

A fővárosban, s Soroksáron üzemelő szennyvízgyűjtő hálózat és létesítmények üzemeltetője a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. A fővárosban a régebben épített csatornahálózatok még egyesített rendszerűen épültek, a később építettek már elválasztott rendszerűek. Soroksár területe a szolgáltató elválasztott rendszerű csatornahálózatához tartozik.

A kiépített elválasztott rendszerű csatornahálózat befogadója a kerület területén üzemelő Dél-Pesti Szennyvíztisztító telep. A szennyvíztisztító telep jelenléte a kerületben is okoz gondokat, mivel a jellemző szélirány mellett a kerület egyes részeit jelentős szagterhelés-bűzhatás éri. A szennyvíztisztító telepnél a szaghatás csökkentése érdekében fejlesztések megvalósítási igényével kell számolni.

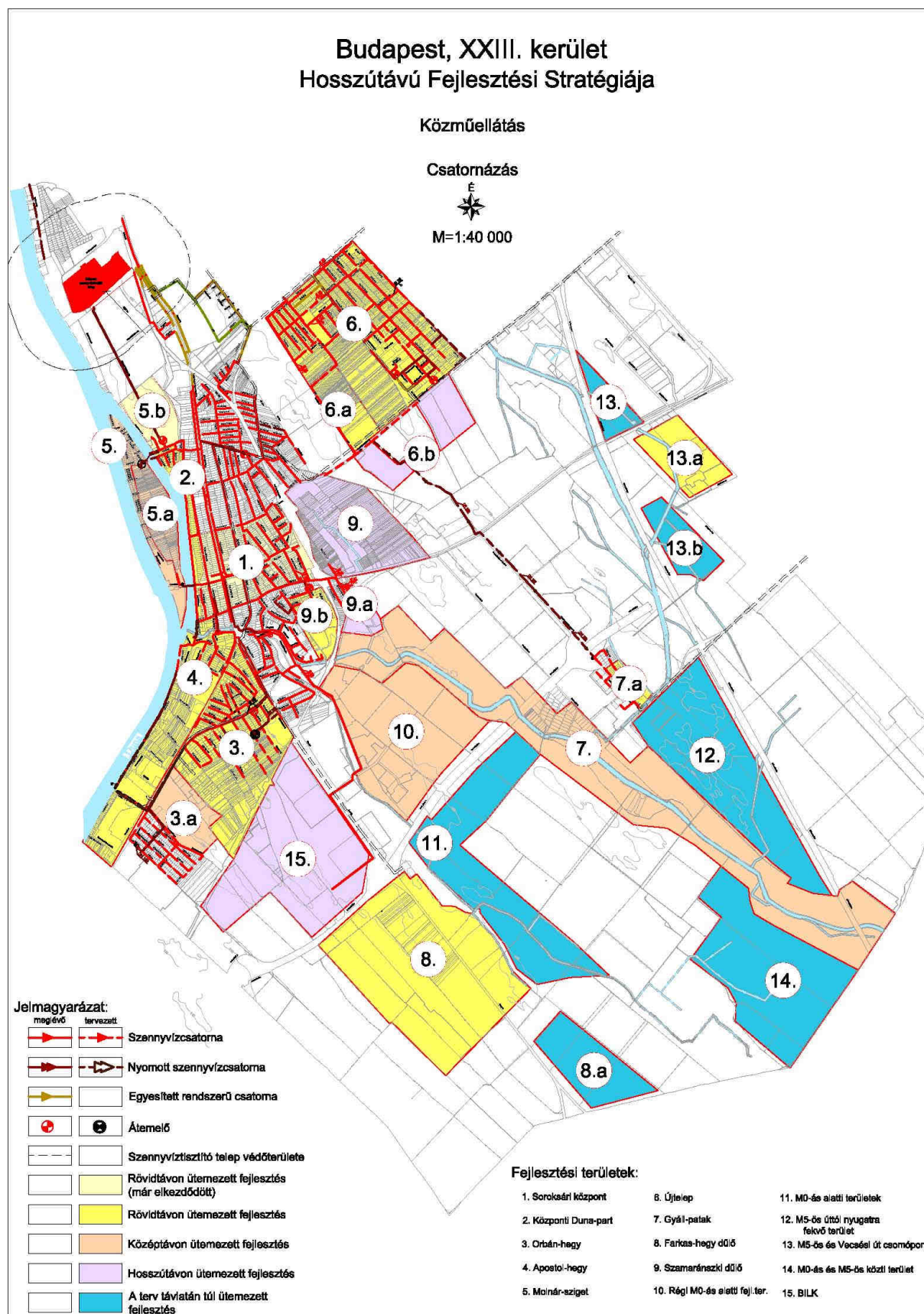
A kerület csatornázottsága nem éri el az 50 %-ot, annak ellenére, hogy a kerületben üzemel tisztító telep. A kerületi szennyvízellátottság növelési lehetőségét fékezi a szennyvizek továbbvezetési lehetőségét biztosító főgyűjtő hálózat hiányossága, illetve csak korlátozott szállítókapacitással való rendelkezésre állása. A kerületen belüli fejlesztés megvalósítását pedig nemcsak a továbbszállítás problémája lassítja, hanem a már beépített és még nem csatornázott településrészek beépítésére a családi házas beépítés a jellemző, amely területen a csatornázás gazdasági hatékonysága lényegesen kisebb, mivel ugyanakkora hosszúságú építendő csatornaszakaszra kevesebb fogyasztói csatlakozás várható, mint intenzívebb beépítésű városrészekben. Ezeken a területeken a csatornázás megoldása húzódik, pedig hiányában a talajba szikkadó szennyvíz továbbra is a kerület egyik kiemelkedő szennyező forrása maradna. A kerületben kiépített gyűjtőhálózat a kerülethez kapcsolódó szomszédos települések felől is fogad be szennyvizeket, ezzel is korlátozódik a kerületi szennyvízbefogadó képessége.

A kerület csatornahálózatának fejlesztési lehetőségét az is fékezi, hogy a kerület topográfiai adottsága mellett több átemelő építési igénnyel jár a hálózatfejlesztés, s a kerületre, illetve annak egyes részeire jellemző a magasabb talajvízállás, ami miatt a gravitációs csatornahálózat építése költségigényesebb. Szennyvízvezeték kiépítés a jelenlegi jogszabályi környezetben Budapest Főváros Önkormányzatának feladata és hatásköre.

A kerületben szennyező forrásaként kezelt talajba szikkasztott szennyvízre tekintettel, a szennyező forrás felszámolása érdekében mielőbb kellene a szennyvízcsatorna hálózat kiépítését kerületszintűre emelni.

De első lépésként új fejlesztési területet már csak közcsatorna hálózat kiépítésével, csatlakozással szabad kivitelezni.

39. ábra: Csatornázás

3.2.4.4.3. Felszíni vízrendezés, csapadékvíz elvezetés

A terület közműveket érintő legnagyobb hiánya a felszíni vízrendezés területén jelentkezik. A területben a vízvezetést szolgáló befogadó-szállító vízfolyások, csatornák korlátozott szállítóképességgel bírnak, ezek ugyanis kiemelten a Gyáli patak és annak mellékágai-csatornái, többnyire a kerülettel határos, jellemzően befogadó-hiányos szomszédos kerületből, az agglomerációs településekről már túlterhelten érkeznek a terület területére. Ezeknek fejlesztése revitalizációja sokat javíthatna a terület környezeti állapotán.

A komfortosabb környezethez az utak és közterületek állapotának, látványának javítása is szükséges. Ennek érdekében a XXI. században várható motorizáltságot figyelembe vevő közterületi használatot kell biztosítani, amelyhez a felszíni vízrendezésnek is komfortosabb, nagyobb rendezettségű megoldását kellene előtérbe helyezni. Az útburkolat kiépítésével egyidejűleg kell a felszíni vízrendezést, vízvezetést megoldani. A kiemelt járdaszegély, a kontúros útnyomvonal vezetés, a zárt csapadékvíz csatornahálózat rendezettebb megjelenést eredményezhetne. A kisebb helyigényű zárt csapadékcsonka által felszabaduló területen rendezett parkoló alakítható ki és látványosabb utcafásításra is biztosítható terület, amely a látványjavításon túl, a mikrokörnyezeti állapot javítását is szolgálná.

A területre elkészített településfejlesztési koncepció már felvázolta a terület fejlődésének irányait, s a várható fejlesztésbe vonandó területrészeket. A hosszú-távú fejlesztési stratégia pedig már pontosítja annak területhasznosítási lehetőségét is, amely alapján távlatilag az elvezetendő csapadékvizek várható mennyisége is pontosítható. Ezek ismeretében célszerű lenne a területre, kiterjesztve annak vízgyűjtő területi vizsgálatával **vízvezetési tanulmánytervet készíteni**, amelyben nemcsak a várható mennyiségek, hanem az esztétikus arculatot, a kedvezőbb karbantartású rendszert alkotó, kisebb helyfoglalású, komfortosabb életvitelt eredményező vízvezetési mód is rögzítésre kerül, figyelembe véve a vízvisszatartás igényét is.

A tanulmányban pontosan lehatárolhatók a zártcsatornás és nyíltárkos vízvezetésű területrészek, s ezzel hidraulikailag méretezhetővé válnak az egyes szakaszok. Csak hidraulikailag méretezett árkok kialakítása javasolható, amelyen a telek becsatlakozások módját, méreteit, anyagát, kialakítását szigorúbban kellene szabályozni, hisz az autóbehajtók-áteresznek az utcakép látványát markánsan befolyásoló elemek.

A felszíni vizek végbefogadója a terület határán haladó Ráckevei-Soroksári Duna-ág, amelynek vízminőség védelme szükségessé tenné, a bevezetésre kerülő vizek megfelelő kezelését (hordalékfogás, stb), különös tekintettel a folyó lassú vízmozgására.

A terület legnagyobb természeti kincse lehetne a terület mentén végighaladó Duna-ág. Annak lassú vízmozgása, kisebb vízutánpótlása iszap lerakódást eredményez, bár jelenleg folyamatban van egy kotrási terv megvalósítása, amely a jelenlegi állapoton segítene, de a vízutánpótlás mértékének kérdését is meg kellene oldani. A területnek ezt a természeti adottságát jelenleg nem, illetve csak szűk kör számára hasznosítják. A vízi sport lehetőségének tágabb nyitásával a területi lakosság szélesebb körének az egészségesebb életmód iránti igényét lehetne fejleszteni. Ezt az igényt a Duna menti sáv ennek megfelelő terület felhasználási javaslatával lehet biztosítani. Természetesen jelenleg a Duna vízminősége a fővenystrand létesítési lehetőségét kizárja, de remélhető, hogy a főváros szennyvízelvezetési-tisztítási kérdésének megoldásával a Duna vízminősége javulni fog. Bár a feltisztulási folyamat várhatóan hosszabb idejű lesz, a területfejlesztésnél a lehetőség távlati fenntartására gondolni kell.

A Duna idegenforgalomba való hatékonyabb bevonásának jelenleg legfőbb akadálya a zsilip rendszer, a zsiliprendszer rugalmasabb használatát biztosító átépítésével a nagyobb átjárás

lehetőségét biztosítaná, s ezzel a nemzetközi vízi-turizmus felé tudna megnyílni. A korszerűbb zsiliprendszerrel a főváros közlekedési nehézségein is lehetne enyhíteni, ha a vízi közlekedés is megindulhatna a Duna Ráckevei-Soroksári ágában is.

3.2.4.4. Árvízvédelem

A kerület mentén haladó Ráckevei-Soroksári Duna-ág zsilipekkel lezárt, szabályozott vízmozgású és vízállású, így közvetlen árvízi veszélyt nem jelentő folyó. De nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a Nagy-Duna ág a vízgyűjtő területéről változó mennyiségű vizet szállít. A változó vízszállítási igény szerint változik a Nagy-Duna vízszintje. A változó vízszint árhullámokat okoz, amely ellen a szárazföld védelmét biztosítani kell. A Duna árhullámai ellen a védelmet az elsőrendű védvonal biztosítja, amely jelen esetben a Csepel szigeten halad végig. Az RSD zsilipekkel lezárt a Nagy-Duna felől, de zsilipszakadás esetén a vízátfolyás előfordulása nem zárható ki. A főváros így a Molnár-sziget és a Gyáli pataktól északra eső parti sávot, mint árvízi öblözetet is szerepeltetett a korábbi árvízvédelmi térképeken.

Ma az érvényes előírások szerint Soroksár területét már árvízvédelmi feladatok nem terhelik. Az érvényes előírások viszont a vízpartok fokozottabb karbantartását igénylik. A Duna mentén 10 m-es sávot kell szabadon hagyni a karbantartás számára, a Gyáli patak és mellékágai mentén 6-6 m-es sávot, egyéb árkok-csatornák- vízfolyások mentén 3-3 m-es sáv hagyandó szabadon. Ezeket lehetőleg közterületként kellene kiszabályozni, amennyiben erre nincs mód, akkor szolgalmi jog bejegyzéssel kell a karbantartás lehetőségét biztosítani a karbantartó számára.

40. ábra: Felszíni vízrendezés

3.2.4.4.5. Villamos energia ellátás

A kerület villamos energia ellátása a főváros egységes hálózati rendszeréről biztosított. A főváros villamos energia ellátásának bázisai a MAVÍR Zrt által üzemeltetett nagyfeszültségű (120, 220, 400 kV-os) átviteli hálózati rendszerekről táplált alállomások. Az alállomásokról induló középvezetési (20, 10 kV-os) elosztóhálózat, amely felfűzi a fogyasztói transzformátor állomásokat képezi a város villamos energia ellátásának gerincét. Budapesten már a 120 kV-os hálózat is lassan elosztóhálózat részévé válik. A főváros villamos energia ellátó hálózatának üzemeltetője a Budapesti ELMŰ Zrt., Soroksárt ellátó hálózatot a szolgáltató dél-pesti részlege üzemelteti.

A szolgáltató, s egyben a kerület villamos energia ellátásának is alapbázisa a Soroksár 220/120/20 kV-os alállomás. Az alállomás betáplálása Dunamenti Hőerőmű felől kiépített 220 kV-os nagyfeszültségű hálózattal történik. Az alállomásban 120 kV-ra történő transzformálás is történik, és innen indul az a kétrendszerű 120 kV-os vezeték nyomvonal, amely Soroksár-Kőbánya és Soroksár Dunamenti Hőerőmű között üzemel. Soroksár alállomásból indul egy 120 kV-os földkábel nyomvonal, amely Soroksár Vasöntőde és Csepel között 2003-ban épült, valamint Soroksár alállomásról indul 120 kV-os hálózat oszlopokra fektetve egy Pestlőrinci, másik Monor, valamint harmadik Felsőbabád irányában a nyomvonalra telepített 120/20 kV-os alállomásainak betáplálására.

A kerület területén így oszlopokra fektetve egyrészt északi irányba, Kőbánya és Pestlőrinc felé, másrészt déli irányba, Szigethalom, Felsőbabád, valamint keleti irányba Monor felé kétrendszerű, illetve egyrendszerű 120 kV-os hálózat nyomvonala halad. A hálózat és a biztonsági övezete részben meghatározó látványával rontja a környezetének látványát, részben, a nyomvonala mentén korlátozza a területfejlesztés lehetőségét. Ma már a 120 kV-os hálózat földalatti elhelyezésére a műszaki lehetőség rendelkezésre áll, ezért gazdasági mérlegeléssel, igényes területfejlesztés érdekében a kiváltásukat meg lehet oldani. A felszabaduló terület hasznosítóinak kell a kiváltás finanszírozását biztosítani. Fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy igény esetén újabb 120 kV-os vezetéket építeni a kerület területén már csak földalatti elhelyezéssel szabad.

A kerület fogyasztóinak ellátására a kerületben üzemelő alállomásból, illetve a szomszédos kerületekből induló jellemzően 20 kV-os középvezetési hálózatok állnak rendelkezésre, amelyek felfűzik a fogyasztói transzformátor állomásokat. Az alállomásokról induló középvezetési hálózatok jellemzően oszlopokra fektetve haladnak, de a lakótelepek és a településközpont területén vannak földalatti elhelyezésű kábelkörök is, amelyek a járdákba fektetve haladnak. A fogyasztói transzformátor állomások vagy szabadon (épített házas, vagy lemezházas kivitelben) állnak, vagy épületen belül nyertek elhelyezést.

Ma már nagyobb egységteljesítményű transzformátorok is telepíthetők, ezért az új állomáshelyeket úgy kell kialakítani, a régieket átalakítani, hogy a nagyobb egységteljesítményű gépek befogadására is megfeleljen, ezzel biztosítható, hogy a fajlagos igénynövekedés kielégítésére távlatilag sem kell újabb állomáshely létesítési igényével számolni és esetleg a jelenlegi transzformátor állomáshelyek számát még csökkenteni is lehetne.

A transzformátorokról táplált kisfeszültségű elosztóhálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket. A kisfeszültségű elosztóhálózat csak a kerület kisebb részén került földkábelbe fektetve kivitelezésre. Jellemzőbben, általánosan a családi házas beépítésű területen, de a kertvárosi beépítésű területén is előfordul a kisfeszültségű elosztóhálózat föld feletti elhelyezése. A föld feletti vezetés önmagában is látványrontó, de kiváltképpen rontják a látványt az úttestet keresztező átkötések. Ezek a föld feletti vezetékek a

látványrontáson kívül az utcák fásítását korlátozzák, amelynek a mikroklíma alakításában nagyon jelentős szerepük lenne. Ezért törekedni kellene a föld feletti vezetés felszámolására, amelyre természetesen csak fokozatosan és nagyobb távlatban kerülhet sor, mivel az egyes ingatlan bekötések is föld feletti csatlakozással épültek, így a változtatásokat az ingatlanok bekötésénél is meg kellene oldani, amihez az ingatlan tulajdonosoknak egyrészt tulajdonosi, másrészt anyagi hozzájárulása is kellene. Ennek a közeljövőben realitása nincs. A KVSZ előírásainak megfelelően az **új fejlesztési területeken már csak földalatti elhelyezéssel szabad villamos energia hálózatot építeni**, a többi területen, pedig ha új ingatlan bekötést kérnek azt már földalatti csatlakozással kell kiépíteni, akkor is, ha az elosztóhálózat föld felett halad. A föld alá történő átépítést egyes kiemelt területeken kerületi érdekből is meg lehet valósítani, ha annak gazdasági és végrehajtási feltételeit biztosítani tudják.

A kerület közvilágítása a főbb utcák, a lakótelepek területén közvilágítási lámpatestekkel megoldott. A kerület területének azonban nagyobb hányadán a kisfeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejek biztosítják a minimális mértékű, csak a közlekedésbiztonsági előírásokat kielégítő közvilágítást. A kerület igényesebb megjelenését **igényes közvilágítás létesítésével lehet növelni**. A környezetbe illő lámpatestek kiválasztásával, a közlekedési, vagyoni- és személyi biztonságot szolgáló megvilágítás (fényerő, fénypont magasság, stb.) biztosításával a kerület sajátos arculata, hangulata teremthető meg. Ennek a megvalósítását a föld feletti kisfeszültségű hálózat javasolt felszámolásához kell kapcsolni, ezzel reálisan távlatra fokozatosan a megújulás, a korszerű közvilágítás kialakítása megoldható lesz. A közvilágítási hálózat korszerűsítésével egyidejűleg a betáplálását biztosító hálózatot is földkábelként kell kivitelezni.

3.2.4.4.6. Földgázellátás

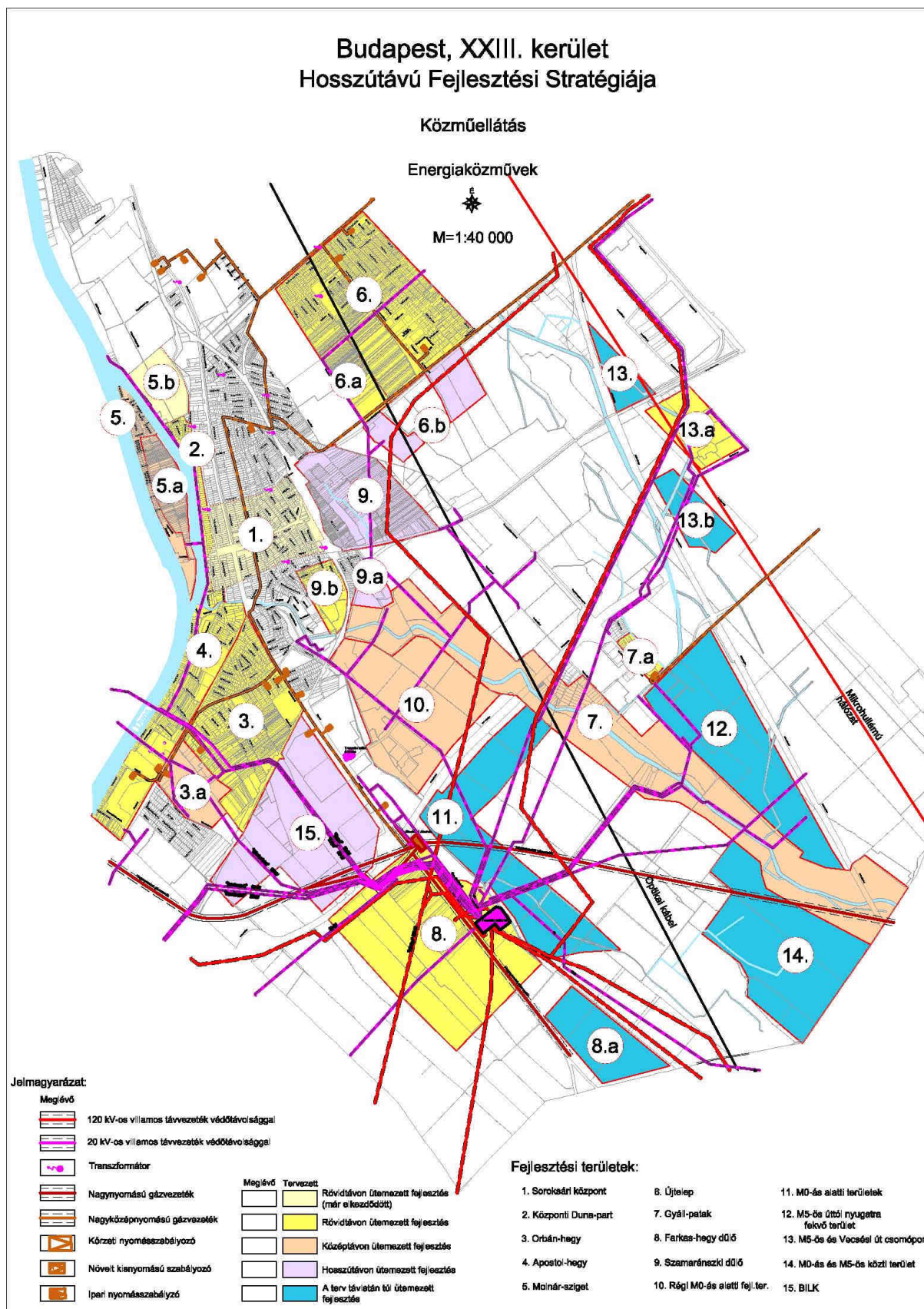
A kerület földgázellátásának az üzemeltetője a Fővárosi Gázművek Zrt. A kerület ellátására kiépített hálózat a főváros egységes gázellátó hálózatának a része.

A kerület gázellátásának bázisa a kerület területén üzemelő gázátadó állomás, amelynek betáplálása a Vecsés felől kiépített nagynyomású gázszállító vezetékről kiépített bekötővezetéken keresztül történik. A Vecsés felől érkező nagynyomású szállítóvezeték a MOL társasághoz tartozó Földgázszállító Zrt üzemelteti és keresztülhalad a kerület területén Csepel felé, a Rózsa utca mentén üzemelő átadóállomásig. Ezzel a Vecsés-Csepel nagynyomású szállítóvezetékkel párhuzamosan még egy nagynyomású szállítóvezeték is halad, amely a Csepeli Erőmű ellátására épült. Ezeknek a nagynyomású szállítóvezetéknek a nyomvonalát és biztonsági övezetét, mint terület felhasználást korlátozó adottságot kell kezelni.

A kerület ellátásának gerincét az átadótól induló nagy-középnomású gerincvezeték képezi, amely dn 700-as mérettel halad az Ócsai út mentén északi irányba, Ócsai út- Grassalkovich út- Templom utca- Rézöntő utca- Könyves utca- Alsó Határút- Vágóhid utca nyomvonalon hagyja el a kerületet és halad dn 700-as mérettel északi irányba tovább. Erre a gerincvezetékre telepített, vagy gerincvezetékről leágazó nagy-középnomású vezetékre telepített körzeti, vagy egyedi nyomásszabályozók alkotják egyes területek ellátásának a közvetlen bázisát. A nyomáscsökkentőktől induló kisnyomású elosztóhálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése.

A kerület területén a fejlesztési stratégia alapján megvalósításra kerülő új beruházások ellátására a bázisközelség, az áthaladó nagy-középnomású gerincvezeték kedvező adottságként áll rendelkezésre.

41. ábra: Energiaközművek

3.2.4.4.7. Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

A kerület vezetékes távközlési hálózatát a T-COM Nyrt. üzemelteti. A térség vezetékes távközlésének biztosításához a kiépített hálózat rendelkezésre áll. A hálózat a főbb utak mentén alépítményben, illetve földkábelbe fektetéssel épültek, de a hálózat jellemzőbben a kerület, döntő hányadán föld feletti fektetéssel épült. Egyes utca-szakaszokon a kisfeszültségű tartóoszlopokra fektetve üzemelnek, de több utcában önálló oszlopokat fektettek le kizárólag a távközlési vezeték tartására. A szükséges nyilvános telefonfülkék is elhelyezésre kerültek.

A villamos energia ellátásnál is már említésre került, hogy különösen a családi házas beépítésű városrészekben a villamos energiaellátó hálózati rendszerekhez hasonlóan a vezetékes távközlési hálózatok is oszlopokra fektetéssel kerültek kivitelezésre, ezek kedvezőtlenül alakítják a közterületek látványát, s a növénytelepítés lehetőségét korlátozzák. Ezért törekedni kellene a föld feletti vezetés felszámolására, amelyre természetesen csak fokozatosan és nagyobb távlatban kerülhet sor.

A KVSZ előírásainak megfelelően az **új fejlesztési területeken már csak földalatti elhelyezéssel szabad villamos energia hálózatot építeni**. De a hálózat kiváltását, föld alá történő átépítését egyes városképi szempontból érzékeny, kiemelt területeken kerületi érdekből is meg lehet valósítani, ha annak gazdasági feltételeit biztosítani tudják. A vezetékes távközlés műszaki megjelenésében közműjellegű, de szolgáltatása alanyi jogú. A szükséges hálózatfejlesztést a szolgáltatók saját beruházásként valósítják meg. A hálózatépítést már csak földalatti elhelyezéssel szabad kivitelezni. A hálózatfejlesztésre a meglevő hálózat műszaki kapcsolati lehetőséget biztosít.

A nagyon kedvező (vezetékes és vezeték nélküli) távközlési ellátottságra tekintettel célszerű a nyilvános beszélő helyek számát felülvizsgálni. A kihelyezett, a járdákon szabadon álló telefonfülkék jelentős hányadban felszámolhatók lehetnek és helyük utcafásításra hasznosíthatók lehetnek. A felülvizsgálat keretében azonban figyelmet kell arra fordítani, hogy –segélykérés lehetőségének biztosítására– azért a megfelelő sűrűségben nyilvános (vezetékes) távbeszélő helylánc megmaradjon. Ezeket azonban nem szabadon állóan, hanem lehetőleg kereskedelmi-szolgáltatási létesítményhez kapcsolódóan, annak közterületről megközelíthető részére kellene elhelyezni.

Meg kell még említeni, hogy Soroksár az egyetlen kerület Budapesten, ahol a kábel TV ellátás gazdasági indokok miatt nem tudott elterjedni, ugyanis a hálózatfejlesztést a ritkább fogyasztói rácsatlakoztatási lehetőség nem teszi gazdaságossá.

Vezeték nélküli hírközlési létesítmények

A távközlési ellátottságot javítja a nem vezetékes távközlési készülékek használata. A kerületben valamennyi vezeték nélküli szolgáltató (T-Mobile, Telenor, stb.) kedvező vételi lehetőséget biztosít, azaz a lefedettség megfelelő.

Vezeték nélküli hírközlési létesítmény elhelyezési lehetőségét részben az ágazati előírások, részben a kerület helyi építési szabályzata szabályozza.

3.2.4.5. Közlekedési infrastruktúra

3.2.4.5.1. A kerület belső közlekedési kapcsolatai

Közüti hálózat

A kerületen áthaladó országos útvonalakhoz a főváros két körirányú, másodrendű főútvonala csatlakozik. Mindkét útvonalra jellemző, hogy sem közúti paraméterek, sem városszerkezeti helyzet szempontjából nem felelnek meg az igényeknek, szintben keresztezik a MÁV kelebiai vonalát, városközpontú lakóterületeken átvezetett szakaszok változnak a külterületi jellegű szakaszokkal.

- A pesti külső területeket összekötő útvonal része, a Szentlőrinci út – Erzsébet utca – Wekerle S. utca / Könyves utca – Rézöntő utca / Tárcsás utca útvonal megfelelő szélességű közterület hiányában szűk, egyirányúsított lakóutca jellegű szakaszon halad Soroksár központjában. Az útvonal M5 – Nagykörösi út – Méta utcai csomópontrendszerében a csúcsidőszaki torlódások mutatják a kapacitás hiányát.
- A Soroksár – Pestszentimre irányú, Vecsés út – Tangazdasághoz vezető út – Majori utca – Dózsa György utca útvonal az 5.sz. főúthoz Soroksár fő terén (Hősök tere – Arany János utca) átvezetve csatlakozik.

A XXIII. és XX. kerületek kapcsolatát az 5.sz. főúton kívül gyűjtő utak biztosítják:

- A Könyves utca – Alsó határút útvonal Tárcsás utca – Zománc utcai csomópontja a Kelebiai vasútvonal szintbeni átjárójánál kis kapacitású, forgalombiztonsági szempontból nem megfelelő.
- A Köves út és Szent László utca Soroksár Újtelep fő közúti megközelítő útja.

Soroksár központjának belső gyűjtőútja a Templom utca.

Orbán-hegy területén gyűjtőút funkciójú az 5. és 510.sz. főutat összekötő Hunyadi utca, a két főút közötti átmenő forgalom is terheli. A kerület déli részének nincs összefüggő, kiépített belső úthálózata.

Forgalomszabályozás

A kerület főúthálózatának jelentős része külterületi jellegű szakaszokból áll. A belterületi szakaszokon is a vonali sebességkorlátozás 50 km/h feletti haladást biztosít (Grassalkovich út, Nagykörösi út). A Grassalkovich úton a HÉV keresztezésekkel kombinált jelzőlámpás forgalomirányítás működik. A Nagykörösi út – Méta utca – Szentlőrinci út jelzőlámpás csomópontrendszerének kapacitása már kimerült. A MÁV kelebiai vonalának két szintbeni fényjelzős szabályozású közúti keresztezése a vasúti forgalom növekedésével jelentős akadályoztatással bonyolítja le a közúti forgalmat.

Egyirányú úthálózat kijelölésére a kerületben kevés helyen került sor: a Szentlőrinci út és az 5.sz. főút közötti kapcsolatok – megfelelő szélességű közutak hiányában – egyirányú útpárokon haladnak.

Teherforgalmi korlátozású terület a kerületben nincs.

A területi forgalomcsillapítás kijelölése a lakóterületek jelentős részén megtörtént:

- Alsó határút – Köves út – Tartsay utca – Szent László utcák által határolt terület
- Tartsay utca – Köves út – Szentlőrinci út – Szent László utcák által határolt terület
- Szent László utca – Tartsay utca – Temetősor – Mezőlak utcák által határolt terület
- Szent László utca – Tartsay utca – Külső Vörösmarty utca – Alsó határ út által határolt terület

- Külső Vörösmarty utca – Tartsay utca – Temetősor – Alsó határ út által határolt terület
- Rézöntő utca – Grassalkovich út szervízútja – Török utca – MÁV-Kelebia vasútvonal által határolt terület
- Tárcsás utca – Szabóky Rezső utca – Láng Endre utca – Hősök tere – Templom utca által határolt terület
- Grassalkovich út – Táncsics Mihály utca – Tárcsás utca – Vecsés út – Felsődunasor – Meder utca (Molnár-sziget) által határolt terület
- Haraszi szervízút – Millennium utca – Gömbkötő utca – Dél utca által határolt terület
- Tárcsás utca – Tisza utca – Rézöntő utca – Templom utca által határolt terület
- Köves út – Tószeg utca – Ugraszél utca – Töretlen utca – Wekerle Sándor utca – Zománc utca által határolt terület.

Közösségi közlekedés

A kerület és a környező területek közötti, illetve belső tömegközlekedését a BKV autóbusz hálózata bonyolítja le. A hálózat a megállók 300 m gyaloglási távolságot biztosít a beépített területek jelentős részén (Nem megfelelően ellátott terület Orbán-hegy térsége).

A Millennium telep és az M5 melletti bevásárló központ között az önkormányzat vállalkozói részvétellel működtet helyi buszjáratot (Soroksár busz).

A külső kapcsolatokat biztosító autóbuszjáratok: 66, 166, 36, 54, 154

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerületben a kerékpáros közlekedés feltételei nincsenek kialakítva: nincs összefüggő kerékpárút hálózat, sem más kerékpáros létesítmények (pl. őrzött tárolók).

A gyalogos közlekedést hátrányosan érintő közlekedési pályák (5.sz. főút, Ráckevei HÉV vonal, Kelebiai vasútvonal) csak nagy távolságban teszik lehetővé az átjárást, külön szintű kapcsolat csak egy helyen létesült (Tárcsás utca).

Parkolás

A kerületben számottevő közterületi parkolási igény csak Soroksár központ intézményeinél jelentkezik, de a más kerületekéhez hasonló problémát itt nem jelent.

A vasúthoz, illetve a HÉV vonalhoz kapcsolódó P+R parkoló nem épült, de a kötöttpályás vonalak alacsony szolgáltatási színvonala miatt jelenleg nincs is ilyen igény.

3.2.4.5.2. A közlekedési problémák összefoglalása

Közösségi közlekedés

- A kerületnek nincs közvetlen tömegközlekedési kapcsolata a városközponttal, az eljutási idő kedvezőtlen.
- A MÁV kelebiai vasútvonalon nincsenek meg az elővárosi, városon belüli közlekedés feltételei (nincs közös tarifarendszer, nincs ütemes menetrend).
- A HÉV vonal szolgáltatási színvonala igen alacsony (elavult járműpark, ritka követési idő).
- A vasúti és HÉV vonal az elmaradott infrastruktúra miatt és a külön szintű keresztezések hiányában a területegységeket elvágó hatású.
- A Soroksári Duna-ágban nincsenek kihasználva a vízi közlekedés lehetőségei.
- Hiányzik a szomszédos területekkel a megfelelő szolgáltatási színvonalú autóbusz-kapcsolat.

Közúti közlekedési hálózat

- Soroksár központján két országos főútvonal (5, 510) fővárosi bevezető szakasza halad át, elkerülő út hiányában jelentős az átmenő forgalom.
- Soroksár központját terheli a külső kerületeket összekötő útvonalak (Vecsés út – Hősök tere, Szentlőrinci út – Rézöntő utca) forgalma is.
- Egyes útvonalak kapacitása a csúcsidőben kimerült (M0, Szentlőrinci út – Méta utca, Nagykőrösi út).
- A legnagyobb forgalmú logisztikai területnek nem épültek ki a megfelelő közúti kapcsolatai.
- A fővárosi átlagnál alacsonyabb a kiépített úthálózat aránya.

Forgalomszabályozás, parkolás

- A szintbeni vasúti átjárók a forgalom akadályoztatása és biztonsága szempontjából igen hátrányosak.
- A HÉV a jelenlegi infrastruktúrával csak kevés helyen keresztezhető szintben.
- A teherforgalmi korlátozások hiányában jelentős az átmenő teherforgalom aránya.
- A P+R rendszer a tömegközlekedés alacsony szolgáltatási színvonala és parkolók hiányában nem működik.
- Egyes közúti csomópontok szabályozása nem felel meg a forgalmi igényeknek.

Kerékpáros, gyalogos közlekedés

- A kerékpárút hálózat hiányzik.
- A kerékpáros közlekedés kiszolgáló létesítményei (tárolók) hiányoznak.
- Az akadálymentes közlekedés feltételei csak helyenként vannak kialakítva.
- A vasúti pályák gyalogos keresztezései igen nagy távolságra vannak.

3.2.5. Közszolgáltatások

3.2.5.1. Oktatás-nevelés

Az Önkormányzat közoktatással kapcsolatos feladatait a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek szabályozzák. E jogszabályok rögzítik a közoktatás közfeladatait, rendelkeznek a helyi önkormányzatok feladat ellátási kötelezettségéről, annak módjáról és szabályairól.

Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata 2004-ben készítette el a Közoktatási Intézkedési Tervét, amely 2006-ig volt hatályos. Az új Közoktatási Terv már a 2008-2016 közötti időszakra készült.

Az elmúlt években a törvények módosításai, a demográfiai változások, a felhasználói igények módosulása tette szükségessé, hogy Soroksár Önkormányzata átgondolja a nevelés és oktatás terén vállalt feladatát, felülvizsgálja a korábbi, majd pedig elkészítse az új közoktatási koncepcióját, és erre alapozva készítsen közoktatási intézkedési tervet.

A korábban bemutatott demográfiai adatokból megállapítható, hogy Soroksár lakossága, ha kis mértékben is, de folyamatosan csökken az utóbbi években. A népességszám csökkenése általában együtt jár a gyerekek számának csökkenésével. Ez a megállapítás Soroksárra nem igaz, mivel a született gyermekek évenkénti száma 1999 és 2008 között kis mértékben (24 fő) nőtt.

42. táblázat: Gyermek évenkénti száma (fő)

Kerület	Élveszületések száma (fő)									
	1999. év	2000. év	2001. év	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év
Soroksár XXIII.	160	156	173	199	184	204	186	180	191	184

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A táblázatban bemutatott számok nem pontos adatok, mivel a kerületi óvoda és általános iskoláskorú népesség meghatározása pontosan nem lehetséges. A létszámot befolyásolja a be- és kijelentkezések rendszertelensége, a népesség-nyilvántartási adatbázis pontatlansága és a beiskolázás előtt az „átmeneti migráció”, a megnövekedett átjelentkezések száma is.

A tanköteles gyerekek számának meghatározásánál csak a népesség-nyilvántartó adatai állnak rendelkezésre.

43. táblázat: Családonkénti gyerekszám (fő) 2001

Családösszetétel (gyermek)	Összesen család	100 családra jutó
		összes gyermek
0	1 831	–
1	2 087	44
2	1 581	115
3	313	194
4–X	77	264
Együtt	5 889	60
100 családra jutó gyermek	111	

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.5.1.1. Óvodai ellátás

Az 1990. évi LXV. tv. 8. § (1) bekezdése és az 1993. évi LXXIX. tv. 86. § (1) bekezdése alapján az Önkormányzat kötelező feladata az óvodai ellátás biztosítása.

A kerületi óvodai ellátást 3 összevont óvoda, 10 óvodaegységében (tagóvodájában) biztosítja az Önkormányzat. 2000 szeptembere óta működik egy magánóvoda is (a Ficánka Óvoda), melynek maximális felvevőkapacitása 15 fő, így a 700 fő körüli kerületi óvodás létszámot figyelembe véve, a kerületi ellátásra gyakorolt hatása nem számottevő.

Az óvodás gyermekek létszáma stabilnak mondható. A hálózat férőhely kihasználtsága az elmúlt 5 évben 100 % körül mozgott. Az óvodai csoportok átlagléttszáma 22-23 fő. A kerületben az óvodai férőhelyek tekintetében jelenleg nincs várólista, tehát az intézményhálózata a feladatokhoz szükséges és megfelel.

44. táblázat: Óvodai létszámok Soroksáron (2002/3 - 2009/10)

Óvoda	Férő-hely	2002/3	2003/4	2004/5	2005/6	2006/7	2007/8	2008/9	2009/10	2010/2011
I. Összevont	308	318	323	314	321	323	305	346	301	305
II. Napsugár	120	120	116	116	119	114	114	118	117	127
III. Összevont	274	250	243	235	255	245	260	241	238	247
Összesen	702	688	682	665	695	682	679	705	656	679

Forrás: Soroksár Önkormányzata

Az elmúlt években megtörtént az összes óvoda felújítása, modernizálása. A Gyékény utcai óvoda rekonstrukciója és egy új óvodai szárny felépítése is elkészült. A Csillag utcai Tagóvoda felújítására és bővítésére 2008-2009-ben került sor.

3.2.5.1.2. Alapfokú oktatás

Az alapfokú (általános iskolai) oktatást-nevelést a kerületben öt általános iskola látja el: a Fekete István Általános Iskola, a Grassalkovich Antal Általános Iskola, a Mikszáth Kálmán Általános Iskola, a Páneurópa Általános Iskola és a Török Flóris Általános Iskola. Nem önkormányzati fenntartású (egyházi, alapítványi) általános iskola a kerületben nem működik.

Az intézmények földrajzi elhelyezkedése lehetővé tette, hogy a felvételi körzetek arányosan és praktikusán kerüljenek kialakításra. Speciális helyzetet teremt, hogy Soroksár vonzáskörzete igen nagy. Az általános iskolákban jelentős a szomszédos kerületekből, településekről ingázók száma.

Az iskoláskorú népesség családi háttérét illetően jelentős átrendeződés tapasztalható: az utóbbi tíz évben csökkent a gyermeket nevelő családok száma. A gyermeküket egyedül nevelők számaránya viszont erőteljesen növekedett a teljes családok százalékában, amely ellátási és nevelési feladatokat jelent – mind az oktatás, mind pedig a kulturális és szociális szektor számára.

Különleges feladat a tanulási-, magatartási- és beilleszkedési zavarokkal küzdő (TMB) és a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekekkel való foglalkozás. Az elmúlt évek statisztikái szerint számuk az óvodákban drasztikusan nőtt, ez felmenő rendszerben jelentkezik az iskolai oktatásban.

Az általános iskolák tanulólétszáma kerületi szinten 2002 és 2010 között összességében, csökkent (2061-ről 1932-re). Az elmúlt években tapasztalható tanulólétszám-csökkenés az elkövetkezendő 4-5 évben valószínűleg folytatódik.

45. táblázat: Tanulólétszámok a Soroksári általános iskolákban (2002/03 – 2009/10)

Intézmény	2002/2003		2003/2004		2004/2005		2005/2006		2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011	
	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz	csop	létsz
Grassalkovich	24	576	24	582	24	580	24	574	24	574	24	575	24	578	25	616	25	614
Mikszáth	15	261	14	246	14	232	14	217	13	191	13	200	13	177	12	145	11	142
Fekete	13	252	12	228	13	243	15	259	15	259	16	264	16	266	16	252	16	255
Páneurópa	16	319	16	313	16	308	16	289	16	279	16	291	16	309	16	330	16	340
Török F.	27	653	27	652	27	638	26	604	25	567	24	556	24	567	24	589	24	603
Összesen:	95	2061	93	2021	94	2001	95	1943	93	1870	93	1886	93	1897	93	1932	92	1954

Forrás: Soroksár Önkormányzata

Átlagos csoportlétszámok 2007/2008. tanév

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 3. sz. melléklete az 1-4. évfolyamon 21 fős átlagléttszámot és 26 fős maximális létszámot tartalmaz, míg a felső tagozatban (5-8. évfolyam) a csoportonkénti átlagléttszám 23, a maximális létszám 30.

Soroksáron az iskolák közül a Grassalkovich Antal és a Török Flóris Általános Iskola a törvényi átlagot valamelyest meghaladó csoportlétszámmal működik, míg a Fekete István, a Páneurópa és a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában a csoportonkénti gyermeklétszám valamelyest a törvény által javasolt átlag alatt marad.

A napközis tanulók száma a 2006/2007-es tanévben 640 fő 27 csoportban, ez az összes tanuló 34%-a. Az átlag csoportlétszám 23,7 fő. Az alsós korosztály teszi ki a napközisek zömét, de van iskola, ahol a felsőbb évfolyamon is biztosított a napközi.

Napközis tanulók a 2007/2008-as tanévben: 695 fő 29 csoportban, ez az összes tanuló 36,8 %-a. Az átlagos csoportlétszám 23,56 fő.

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

A német nemzetiségi oktatás valamint az angol nyelvoktatás magas színvonalon működik a kerületben. Az európai trendek és a magyar oktatáspolitikai stratégia azonban elsősorban az angol nyelvet teszik a nemzetközi kooperáció nyelvévé.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók intézményes ellátását a fővárosi fenntartású Benedek Elek Általános Iskola és Óvoda látja el. Jelenleg mintegy 60 soroksári tanuló jár oda.

A soroksári általános iskolák legfontosabb jellemzői:

A *Grassalkovich Antal Általános Iskola* közelmúltban befejeződött korszerűsítésével 8 új tanterem, tornaterem, könyvtár épült és a zeneiskola végleges elhelyezést kapott. Fővárosi szinten is magas színvonalú kéttannyelvű és nemzetiségi nyelvoktató programja. Az emelt szintű ének oktatás iránt is egyre nagyobb az érdeklődés. Nagy gondot fordítanak a művészeti oktatásra, a hagyományok ápolására. Problémát jelent, hogy normál osztály nem működik az iskolában, csak német és ének tagozatot indítanak.

A *Mikszáth Kálmán Általános Iskolában* a hagyomány-teremtés és az iskola vonzóbbá tétele érdekében sokféle új közösségi programot kínálnak a tanulóknak. A gyermeklétszám csökkenés az intézményben rohamos annak ellenére, hogy a kerületben itt a legmagasabb a körzetes tankötelesek száma. Beindították két éve a kis létszámú fejlesztő osztályt.

A *Török Flóris Általános Iskola* tanulólétszáma csökkent az elmúlt években, de ez a működést optimálissá tette. Tanulói kimagasló eredményeket érnek el magyar, angol, ének és a sport területén. Továbbtanuláskor sokan választják az angol nyelvterületet, ehhez jó alapokat biztosít az iskola. A sportban is kiváló eredményeket érnek el az iskola tanulói. A környezetvédelmi nevelés nagy hangsúlyt kap a nevelésben, az iskola 2005 után ismét elnyerte az „Ökoiskola” megtisztelő címet.

A *Fekete István Általános Iskolában* az oktató-nevelő munka színvonala folyamatosan emelkedik. Kialakításra került egy fejlesztő centrum, melyben a fejlesztő és logopédiai foglalkozások kaptak helyet. A fejlesztő osztályokban szakmailag rendkívül hatékony munka folyik, emellett az egyéni, kiscsoportos fejlesztés, a logopédiai munka, valamint a mozgásterápiás módszerek is kiválóan működnek. A Fekete István Általános Iskola szintén elnyerte az „Ökoiskola” címet.

A *Páneurópa Általános Iskola* megfelelő feltételekkel, stabilnak mondható létszámmal működik. Az egyéni hátrányok leküzdése, az esélyek kiegyenlítése érdekében – a Mikszáth Kálmán Általános Iskolához hasonlóan – csatlakoztak az Integrációs Programhoz.

A nyelvoktatásra nagy hangsúlyt fektetnek. A hagyományok ápolása fontos szerepet játszik az iskola életében. 2008-ban a Páneurópa Általános Iskola is „ökoiskola” lett.

46. táblázat: Óvodai nevelés, alap- és középfokú oktatás Soroksáron 2008/2009

Kerület	Óvoda	Általános iskola	Szakiskola és speciális szakiskola	Középiskola összesen	Ebből	
					gimnázium	szakközépiskola
XXIII.	Feladat ellátási hely					
	11	5	–	2	2	–
	Gyermek, tanuló a nappali oktatásban					
	689	1 895	–	219	219	–
	Gyermeccsoport, osztály a nappali oktatásban					
	31	93	–	9	9	–
	Egy gyermeccsoportra, osztályra jutó óvodás gyermek, tanuló a nappali oktatásban					
	22	20	–	24	24	–

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

Egyéb feladatok:

Nyári napközis tábor – A nyári napközis tábori szolgáltatásokat az utóbbi négy évben már helyben, forgószínpad-szerűen mindig más iskola szervezi, 9 héten keresztül biztosítva a gyerekek nyári felügyeletét, művelődését, nevelését.

Központi Műhely – 2008-ban a többcélú pedagógiai szolgáltató intézmény, a SEPSZI vette át a feladatot.

Alapfokú művészetoktatás – Az alapfokú művészetoktatást a Galambos János Zeneiskola látja el. (pl. a fúvós zenekar) Rendezvényeik igen magas színvonalúak, rendszeresen szerepelnek itthon és külföldön egyaránt. A programokban felvállalt feladatokon túl az intézmény rendkívüli rendezvényeket is vállal az iskola szakmai presztízsének emelése érdekében. A Soroksár Művészeti Oktatásért Közalapítvány rendszeresen támogatja a zeneiskolát.

Pedagógiai szakszolgálat – A közoktatási törvény felsorolja és pontosan differenciálja a szakszolgálati tevékenységeket:

- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás
- tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység
- nevelési tanácsadás
- logopédiai ellátás
- továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás
- konduktív pedagógiai ellátás
- gyógytestnevelés

A főváros és a fővárosi kerületek közti feladatmegosztás eredményeképpen a XXIII. kerület gondoskodik a nevelési tanácsadásról, a logopédiai ellátásról és a gyógytestnevelésről.

A Nevelési Tanácsadó 2007. szeptember 1-jéig nem önálló intézményként a Páneurópa Általános Iskolában működött. A 2007/2008-as tanévben a feladatokat egy önálló intézmény a Soroksári Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szolgáltató Intézmény látja el.

3.2.5.1.3. Középfokú oktatás

Önkormányzati fenntartású középiskola a kerületben nincs. Egy alapítványi fenntartású középfokú intézmény működik (Qualitás Gimnázium), mely felett a törvényességi felügyeletet a Fővárosi Önkormányzat gyakorolja.

3.2.5.1.4. Felsőoktatás

Felsőfokú oktatási intézmény nincs a kerületben, a Péteri-major térségében lévő Kísérleti Üzem és Tangazdaság a Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar kihelyezett létesítményeként szolgálja a gyakorlati kertészképzést.

3.2.5.1.5. Esélyegyenlőség a közoktatásban

A magyar közoktatás egyik sajátos jellemzője, hogy az egyes intézmények között nagy különbségek mutatkoznak a tanulók eredményességét illetően.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrálásának jogi lehetőségével éltek az oktatási intézmények. Minden sajátos nevelési igényű tanulónak, gyermeknek joga van az állapotának megfelelő, különleges gondozás keretében biztosított pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátáshoz. Minden intézmény törekedett biztosítani a szükséges személyi és tárgyi feltételeket az érintett tanulók eredményes fejlesztése érdekében. A pedagógusok továbbképzésével, az intézmények fejlesztő teremmel való ellátásával, a fejlesztéshez szükséges eszközök beszerzésével hathatós lépéseket tettek az új elvárásoknak való megfelelés irányába.

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Soroksár Önkormányzatának esélyegyenlőségi programjában, s ezzel összhangban az intézmények esélyegyenlőségi programjaiban is ennek a problémának a megoldására helyeződik a fő hangsúly, s ahol szükséges, kidolgozzák az integrált oktatás-nevelés feltételeit.

Soroksár Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervének céljai:

- Az egyenlő bánásmód és a szegregációmentesség elvének teljes körű érvényesülésének biztosítása a kerületi közoktatási intézmények működésében és fenntartói irányításban.
- A kerületben élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének elősegítése a kerületi közoktatási intézményekben.
- A kerületi közoktatási intézményei között, illetve az intézményeken belül a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségét érintő esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok kiszűrése és kezelése.
- A kerület minden tanulója számára egyenlő hozzáférés biztosítása a minőségi oktatáshoz, ennek érdekében a közoktatási intézmények oktatási színvonalában, eredményességében meglévő különbségek csökkentése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének előmozdítása az oktatási-nevelési folyamatokban a hátrányok kompenzálását segítő fejlesztések, szolgáltatások bevezetésével.

47. táblázat: Közoktatási esélyegyenlőség mutatói Soroksáron 2008

Intézmény	Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek	Az összlétszám százalékában	Halmozottan hátrányos helyzetű	Az összlétszám százalékában
I. sz. Óvoda	0	0%	14	5%
II. sz. Óvoda	0	0%	1	0,8%
III. sz. Óvoda	0	0%	0	0%
Fekete István Általános Iskola	16	6%	20	7,5%
Grassalkovich Antal Általános Iskola	0	0%	11	1,9%
Mikszáth Kálmán Általános Iskola	14	7%	20	10%
Páneurópa Általános Iskola	11	3,7%	10	3,4%
Török Flóris Általános Iskola	0	0%	7	1,2%

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

Az esélyegyenlőségi programban a következő hangsúlyos elemek megvalósítására törekszik Soroksár Önkormányzata:

- A bölcsődei és az óvodai beiratkozáskor kiemelten koncentrálnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételére és integrált fejlesztésére.
- A Mikszáth Kálmán és a Páneurópai Általános Iskolában a képesség-kibontakoztató oktatásra épülő integrált oktatás bevezetése.
- Az általános iskolák – együttműködve a Soroksári Egységes Pedagógiai Szakszolgálattal és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézménnyel, valamint a Soroksári Roma Kisebbségi Önkormányzattal- felvételi-előkészítő foglalkozások lehetőségét dolgozták ki hátrányos helyzetű roma tanulók középiskolai tovább tanulása érdekében.
- A Soroksári Roma Kisebbségi Önkormányzat közoktatási célú pályázatainak támogatása.
- Az integrált oktatást, a felzárkóztatást és a tehetséggondozást segítő pályázati források igénybevétele a közoktatási intézmények dologi és személyi állományának fejlesztése céljából.
- A Közoktatási Törvény 66.§-ában megfogalmazott elvek maradéktalan érvényesítése a

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

körzethatárok kialakításánál.

- A társadalmi és szakmai környezet jobb megismerése, együttműködése érdekében fórumokat szerveznek.

Az óvodás korosztályon belül a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekek regisztrált aránya mindössze 2 %, az általános iskolások körében valamivel több, de még mindig elég alacsony, kb. 3,5 % ez az érték.

48. táblázat: Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek és iskolás tanulók száma Soroksáron 2008

Soroksáron		Összesen	Ebből		
			SNI	HH	HHH
élő óvodás és iskolás gyermekek száma		2565	–	–	–
Ebből	Jár óvodába	679	–	109	16
	Alsó tagozatos (1-4.)	908	–	–	–
	Felső tagozatos (5-8.)	978	–	–	–
Összesen iskolás gyermek		1886	42	216	68

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

Látható, hogy jelentős számban vannak a kerület intézményeiben a kerületen kívülről bejáró gyerekek, tanulók. Őket a szülők jellemzően a szomszédos kerületekből és a dél-pesti agglomerációból hordják át. Legtöbb bejáró a Török Flóris Általános Iskolában van (182), ami az intézmény összlétszámához képest rendkívül nagy arány (32,7 %). A Grassalkovich, Fekete István és Páneurópai iskolákban és az óvodákban is jelentős számban vannak a XX. kerületből bejáró gyerekek. Ennek magyarázata, hogy a két kerület korábban egy közigazgatási egységet alkotott, és az elválás Pesterzsébettől, illetve Soroksár önállósodása nem változtatta meg a családi és földrajzi alapon kialakult szokásokat.

49. táblázat: Bejáró óvodás gyermekek és iskolás tanulók száma Soroksáron 2008

Budapestiek	XX. Kerületből	Budapest egyéb részeiből	Összesen
Általános Iskolák	317	27	344
Óvodák	47	15	62
Összesen	364	42	406

Bejárók összesen	Kistérségből	Budapestről	Összesen
Grassalkovich Antal Általános Iskola	77	77	154
Mikszáth Kálmán Általános Iskola	8	2	10
Török Flóris Általános Iskola	3	182	185
Páneurópa Általános Iskola	7	25	32
Fekete István Általános Iskola	3	58	61
Óvodák	21	62	83
Összesen	119	406	525

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

A közoktatási szakszolgálati feladatok a korai fejlesztés és gondozás nem helyben ellátott. A többi szolgáltatást helyben vehetik igénybe a kerületi lakosok. A főváros és a fővárosi kerületek közötti feladatmegosztás eredményeképpen a kerület gondoskodik a nevelési tanácsadásról, logopédiai ellátásról és a gyógytestnevelésről.

Tekintettel arra, hogy az intézményekben főállású gyógypedagógus nem foglalkozik a gyerekekkel, a szolgáltató intézményekből kijáró gyógypedagógus óraszámának növelése feltétlenül szükséges a jövőben. Az iskolapszichológusi szakember kapacitás növelése is szükséges, mivel az intézményekbe csak havonta egy alkalommal jut el pszichológus, ami rendkívül kevés a tanulók és a gyógypedagógusok részéről igényelt segítséghez képest.

A Gyermejkölési Alapellátások a Családi Napközi, illetve a Házi Gyermekefelügyelet kivételével megtalálhatók e kerületben.

Óvodai ellátás, fejlesztési irányok

Az óvodai ellátás az önkormányzat kötelező feladata. Jelenleg 10 óvoda egységben tesz eleget ennek a feladatának, három összevont intézményen belül. A 2008. évi statisztikai adatai alapján 679 gyermek jár. Az adatok azt mutatják, hogy jelenleg elégséges számú férőhely áll rendelkezésre a kerületben élő óvodás korú gyermekek ellátására.

50. táblázat: Óvodai ellátás mutatói 2008

Óvodai intézmények száma	3
Óvodai feladat ellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	10
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	702
Óvodába beíratott gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	679
Óvodába beíratott hátrányos helyzetű gyermekek száma	109
Óvodába beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	16
Az óvodába be nem íratott 3. életévüket betöltött gyermekek száma	–
Az óvodába be nem íratott 3. életévüket betöltött gyermekek száma	–
Gyógypedagógiai nevelésben részesülő óvodás gyermekek száma (integráltan neveltek nélkül)	–
Az óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	30

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

Sajnálatos módon nem állnak rendelkezésre adatok arra vonatkozóan, hogy a kerületben élő harmadik életévüket betöltő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek közül hányan nem részesülnek óvodai nevelésben, melynek legfőbb oka, hogy a kerületben tartózkodó családok közül sokan nincsenek hivatalosan bejelentkezve, illetve, hogy több, még állandó lakosként nyilvántartásban lévő család nem él a kerületben. Tekintettel arra, hogy a korai óvodáztatás létfontosságú a gyerekek iskolai eredményességének megalapozásához, rendkívül fontos érdek, hogy a kerületben tartózkodó gyermekek közül mindenki 3 évesen óvodába kerüljön. A 3-5 éves korú halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában évente fel kell mérni a tényleges helyzetet, szükség esetén családterápia jelleggel felvilágosító beszélgetést folytatni a szülőkkel.

51. táblázat: Hátrányos helyzetű gyermekek megoszlása óvodánként Soroksáron

Intézmény	Gyermek-, tanulólétszám		
	Összesen	HH/HHH	SNI
I. Összevont	305	48/14	–
II. Napsugár	114	16/1	–
III. Összevont	260	45/1	–

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Az óvodai ellátásban részesülő HHH gyermekek elhelyezkedéséről megállapítható, hogy a kerületi óvodai feladat-ellátási helyein kiegyenlített arányban vannak jelen.

Az óvodák a Képviselő testület által elfogadott, szakértő által vizsgált saját Pedagógiai Programok alapján látják el nevelési feladataikat.

Általános iskolai ellátás, fejlesztési irány

Soroksáron 1886 általános iskolás tanul. A kerületben nincs felmentett az iskolába járás alól, valamennyi általános iskoláskorú gyermek rendelkezik tanulói jogviszonnyal. A magán tanulók száma három fő.

Az alapfokú ellátást 5 általános iskola biztosítja. Minden intézményben 8 évfolyamos képzés folyik. A kerület szakos tanári ellátottsága 100 %-os. Az intézmények a Képviselő testület által elfogadott, szakértő által vizsgált Pedagógiai Programmal rendelkeznek.

Az országosan is megfigyelhető csökkenő gyermek létszám a kerületben is érezteti hatását. A kihasználtság változó képet mutat.

Az általános iskolákban a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók aránya az egyes intézmények között igen nagymértékben eltér, összességében a tanulólétszám több mint 20 %-a. A veszélyeztetett tanulók aránya a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában és a Fekete István Általános Iskolában a legmagasabb (Mikszáth 54 %, Fekete 40 %). Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében kiemelt célként kell kezelni a diszkrimináció-mentességet, a szegregációmentességet és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatását. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül a Feketében 67, a Páneurópában 59, a Törökben 28, a Grassalkovichban 29, a Mikszáthban 45 fő.

A hátrányos helyzetű tanulók, ezen belül különösen a romák oktatása-nevelése minden intézményben megkülönböztetett figyelmet igényel.

Az SNI és a részképesség-zavarokkal küzdő tanulók aránya a kerületben tanuló gyermekek körében alatta marad a fővárosi és országos átlagnak (2 %).

Az öt intézmény működésének infrastrukturális feltételeiben és eszközellátottságában is jelentős eltérések mutatkoznak. A Grassalkovich és Török Flóris iskolák jó színvonalú, korszerű oktatási környezetet biztosítanak, a Páneurópai általános Iskola megfelelőnek tekinthető, míg a Mikszáth Kálmán és a Fekete István intézmények infrastrukturális feltételei elmaradnak az előbbiektől.

52. táblázat: Hátrányos helyzetű gyermekek megoszlása iskolánként Soroksáron

Intézmény	Gyermek -, tanulólétszám az intézményben			Tanulólétszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint								
				Normál (általános) tanterv			Emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			Gyógypedagógiai tagozat		
	Össze sen	HH/ HHH	SNI	Össze sen	HH/ HHH	SNI	Össze sen	HH/ HHH	SNI	Össze sen	HH/ HHH	SNI
Fekete István Általános Iskola	291	53/10	11	140	–	–	151	–	–	–	–	–
Grassalkovich Antal Általános Iskola	264	67/20	16	264	–	–	0	–	–	–	–	–
Mikszáth Kálmán Általános Iskola	556	28/7	1	370	–	–	186	–	–	–	–	–

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Páneurópa Általános Iskola	575	23/11	0	0	–	–	575	–	–	–	–	–
Török Flóris Általános Iskola	200	45/20	14	200	–	–	0	–	–	–	–	–

Forrás: Soroksár Önkormányzata, Esélyegyenlőségi Program

Soroksár iskoláiban nem kiegyenlített a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya. Bár a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára vonatkozóan az adatok nem mutatják meg a valós képet, a hátrányos helyzetű tanulóakra vonatkozó adatok alapján megállapítható, hogy a kerületi iskolákban a tanulói összetételben jelentős eltérések vannak, ami megmutatkozik az egyes intézmények eredményességi mutatóiban is. Míg a Török Flóris és Grassalkovich Antal iskolákban mindössze 5% illetve 4%-ban vannak rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő tanulók, a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában ez az arány 22%, a Fekete István Általános Iskolában pedig 25%. A szociális helyzet mellett nagy szórás van az iskolák roma tanulóinak arányában is. Erre vonatkozóan csak az intézményvezetők és a cigány kisebbségi önkormányzat becsléseire lehet támaszkodni, de ez alapján elmondható, hogy a kerületi arányukhoz képest többszörös a cigány tanulók aránya a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában (az intézményvezető becslése alapján legalább 50%), míg a Grassalkovich és Török Flóris Iskolában elvétve van egy-egy roma tanuló. Az okok összetettek, ezért oktatásszervezési eszközökkel (például a körzethatárok módosításával) az ideális állapot legfeljebb közelíthető, de nem hozható létre. Mindenképpen szükséges a helyzet kezelése a Mikszáth Kálmán és a Fekete István Általános Iskolák további szegregálódásának megakadályozása érdekében.

Az Önkormányzat 2008-ban antiszegregációs stratégiát készített és megkezdte annak megvalósítását. Ennek keretében az iskolai körzethatárok rendszeres, esélyegyenlőségi szempontú felülvizsgálatát is elvégzik, és kidolgozzák annak módját, hogyan biztosítható a kerület intézményeiben a hátrányos helyzetű tanulók kiegyenlítettebb jelenléte, a roma tanulóknak a kerületben népszerűbb Grassalkovich és Török Flóris iskolákba való bejutása és milyen módon fékezhető, különösen a Mikszáth Kálmán iskola körzetében jellemző kerületen kívülre való eljárás.

Grassalkovich Antal Általános Iskola – A körzeten belüli gyermekek száma kerületi szinten itt viszonylag alacsony, azonban az agglomerációból érkező, a fővárosi szinten is magas színvonalú kéttannyelvű és német nemzetiségi oktatás iránt érdeklődő gyerekekkel tudja stabilizálni a létszámát. A kerületi iskolák tanulói összetételének szociális és etnikai szempontú kiegyenlítése érdekében ki kell dolgozni az intézmény számára egy olyan programot, amivel a kerületben lakó hátrányos helyzetű és roma tanulók közül többnek a bejutása és sikeres iskolai előmenetele biztosítható az intézményben.

Mikszáth Kálmán Általános Iskola – Az iskolában nagy hangsúlyt helyeznek a fejlesztő pedagógiára. Az intézmény megállapodást kötött az Országos Oktatási Integrációs Hálózattal és igénybe veszi a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációs felkészítésének támogatását.

Az iskola körzetében élő jobb módú családok jellemzően kerületen kívüli intézményeket választanak gyermekeiknek, az intézménybe a körzetébe tartozó, jellemzően romák lakta utcákból iratkoznak be nagyobb arányban a gyerekek. Az iskolában megfigyelhető egy ellenirányú mozgás is. Mivel nagy számban tanulnak súlyos tanulási és magatartási problémával küzdő gyerekek kis létszámú fejlesztő osztályokban, az utóbbi években kerületen kívülről is megkeresik az iskolát az ilyen problémás gyerekek elhelyezése érdekében. Ezzel a folyamattal ugyan a tanulói létszám csökkenés évről-évre valamennyire stabilizálható, viszont az iskola további szegregálódásához vezet.

A hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részvétele az iskolán kívüli programokban a napközi vonatkozásában körülbelül 20 %, illetve 10 %-os. Az iskolai táborokban alapvetően nem jellemző az Iskola tanulóinak részvétele, kivéve az erdei iskolai programot, ahol a HH tanulók részvételi aránya megközelítőleg azonos az iskola átlagával, a HHH tanulók esetében viszont csak a fele. A szakköri tevékenységben való részvételük is 20 %, illetve 10 % körüli.

A hátrányos helyzetű tanulók egyáltalán nem részesülnek az Útravaló Programban és egyéb iskolán kívüli programokban sem biztosított a részvételük. A tanulók nagyobb arányú bevonását elő kellene segíteni a hátrányos helyzetű tanulók Útravaló Ösztöndíjprogramjába.

A tanórán kívüli közösségi programokban való nagyobb arányú részvétel ösztönzően hat a tanulók iskolán kívüli aktív szerepvállalására, aktív állampolgári attitűdjének megalapozására főként, ha az különböző társadalmi státuszú gyerekek együttes részvételével zajlik.

Török Flóris Általános Iskola – A környezetvédelmi nevelés nagy hangsúlyt kap a nevelésben, az iskola elnyerte az „Ökoiskola” megtisztelő címet.

Az iskola nem elég eredményes a hátrányos helyzetű tanuló tanulmányi előmenetelének, tovább tanulásának megalapozásában. A hátrányos helyzetű tanulók tovább tanulási mutatói jelentősen (30 %-kal) alatta maradnak az iskolai átlagnak. A hátrányos helyzetű tanulók körében az országos átlag 19 % felett, 25 % és 40 % között mozognak a szakiskolai továbbtanulás mutatói.

Ezért a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének és érettségit adó képzésben való továbbtanulásának elősegítése beavatkozás (egyéni fejlesztés, tantárgyi felkészítést biztosító intézményi program) megvalósítása szükséges.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nagyobb arányú bevonását kellene elősegíteni a napközibe, az iskolai táborokba, erdei iskola programba és tovább kell ösztönözni a hátrányos helyzetű tanulók Útravaló Ösztöndíjprogramjában való részvételt.

A hagyományos tanítási módszerek alkalmazása mellett nem oldható meg a hátrányos helyzetű tanulók képességeinek megfelelő kibontakoztatása, tanulási kompetenciáinak és tantárgyi ismereteinek fejlesztése. Ennek javítása érdekében szükséges a tantestületben a differenciált pedagógiai módszerek elsajátítását és tanórai alkalmazását szorgalmazni.

Fekete István Általános Iskola – Az iskolában rendkívül hatékony szakmai munka mellett, tizedik éve működik a kis létszámú fejlesztő osztály harmadik évfolyamig, emellett egyéni, kis csoportos fejlesztés, a logopédiai munka, valamint mozgásterápiás módszereket is alkalmaznak, nagy hangsúlyt fektetnek a környezeti nevelésre.

Az iskola tanulói összetételre jellemző, hogy kerületi szinten aránytalanul sokan vannak a tanulók körében a szociális szempontból hátrányos helyzetű, alacsony státuszú családokból származó gyerekek.

Az iskolából a gyerekeknek a 70-80 %-a érettségit adó képzésbe megy tovább, ami a hátrányos helyzetű tanulók körében is azonos mértéket mutat. Ennek alapján a továbbtanulási eredmények elfogadhatók, bár kerületi intézményei közül háromnak a mutatói jelentősen alulmúlják, ezért törekedni kell a további javítására.

A tanórán kívüli programokon való részvétel alapján megállapítható, hogy a napközit nagy arányban veszik igénybe az iskolában, részvételi arány a hátrányos helyzetű tanulók körében kb. 10%-kal elmarad az átlagtól, ezért nagyobb arányú bevonásukra törekedni kell. A szakköri, az iskolai nyári táborokban és az erdei iskolában való részvételt is ösztönözni kell, a

hátrányos helyzetű tanulók számára pedig az Önkormányzat segítségével biztosítani a részvételükhöz szükséges támogatást.

Mivel az iskola HHH-ás tanulói közül senki nem vesz részt a tanulókat segítő iskolán kívüli programban, ezért az ő bevonásuk is szükséges az Útravaló Ösztöndíj programba.

Páneurópai Általános Iskola – Magas színvonalú intézmény 2004 júniusában együttműködési megállapodást írt alá a Dél-pesti Régió 8 nemzetiségi oktatással foglalkozó általános iskolája, Kapocs-projekt néven.

A hátrányos helyzetű tanulóknak a tanórán kívüli tevékenységekben való részvételére vonatkozóan összességében megállapítható, hogy a hátrányos helyzetű tanulók részvétele alacsony, ezért őket is ösztönözni, javítani kell, e tevékenységekbe, programokba való bevonásukat.

Mivel az iskola kompetencia-eredményei változó teljesítményt mutatnak, ezért fel kell tární és megfelelő beavatkozásokat kell tervezni az érintett tanulócsoporthoz fejlesztésre, és az érintett pedagógusok munkájának értékelésére, szükség szerint tovább képzésére a kompetencia-alapú oktatás területén.

3.2.5.2. Egészségügy

A Táncsics Mihály úti rendelőben 2008-ban született megállapodás alapján szakellátási tevékenység átvétele, bővítése megtörtént a következő szakrendelések tekintetében:

- mozgásszervi szakrendelés heti 30 szakorvosi óra,
- nőgyógyászati szakrendelés heti 30 szakorvosi óra,
- szemészet heti 15 szakorvosi óra,
- tüdőgyógyászat heti 10 szakorvosi óra,
- gyógytorna heti 60 óra,
- fizikoterápia heti 30 óra.

A sürgősségi ügyelet ellátását (éjszakai és hétvégi háziorvosi szintű betegellátást) az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) finanszírozza. A gyermek ügyeleti ellátást a Heim Pál Kórház, a felnőtt ügyeleti ellátást a Főnix Zrt. végzi.

Soroksáron 5 gyermek házi orvosi, 9 felnőtt háziorvosi praxis és 5 felnőtt fogászati praxis önálló OEP finanszírozással működik. Az iskolai-egészségügyi ellátás keretén belül az orvosi tevékenységet a gyermek házi orvosok alvállalkozói szerződéssel látják el.

A területi védőnői munkát 6 védőnő végzi. Működésük szakmai és technikai feltételei biztosítottak. A 2 fő iskolai védőnő feladatai a Qualitas Gimnázium újraindulásával növekedtek. A gyermek és ifjúsági fogászati tevékenység 3 fő fog szakorvossal, 3 fő szakasszisztenssel folyik. Tevékenységi körük a szervezett oktatásban résztvevő gyermekek fogászati szűrővizsgálata és kezelése. Az óvodás és bölcsődés csoportok szűrő vizsgálata.

53. táblázat: A háziorvosok és a házi gyermekorvosok kerületenként, 2006-2008

Kerület	Működő orvos			Rendelésen megjelent, ezer eset			Lakáson történt beteglátogatás, ezer eset			Összes megjelent és meglátogatott, ezer eset			Egy orvos átlagos forgalma		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Háziorvos															
XVIII.	48	48	49	414,2	334,7	347,0	43,9	25,1	25,4	458,1	359,7	372,4	9 348	7 494	7 679
XIX.	33	30	31	266,7	199,9	211,0	36,6	22,0	26,3	303,3	221,9	237,3	9 332	7 046	7 781
XX.	35	33	35	285,5	238,1	256,2	46,7	24,8	26,0	332,2	262,9	282,2	9 491	7 733	8 180
XXI.	40	39	39	361,9	315,4	324,6	44,4	36,4	28,2	406,4	351,7	352,8	10 288	8 905	9 046
XXIII.	8	9	8	95,0	72,2	74,7	14,2	11,0	13,4	109,2	83,2	88,1	12 850	9 792	10 368
Bp. összesen	164	947	959	7 610,0	6 324,6	6 582,3	852,4	581,9	574,2	8 462,4	6 906,6	7 156,5	8 679	7 202	7 502
Házi gyermekorvos															
XVIII.	18	19	19	87,5	86,0	87,6	18,2	17,8	18,8	105,7	103,8	106,4	5 714	5 610	5 598
XIX.	14	14	14	57,9	53,6	61,4	12,3	7,1	6,1	70,2	60,7	67,6	5 016	4 335	4 826
XX.	12	13	12	48,2	50,4	47,4	10,3	8,0	7,5	58,5	58,4	54,9	5 084	4 673	4 576
XXI.	15	14	14	87,6	89,2	90,5	8,5	8,1	7,4	96,1	97,3	97,9	6 626	6 710	6 995
XXIII.	4	4	4	16,0	15,5	15,4	4,6	3,7	3,3	20,5	19,3	18,7	4 562	4 822	4 667
Bp. összesen	341	340	339	1 474,5	1 457,9	1 474,6	234,9	201,6	188,1	1 709,4	1 659,5	1 662,7	5 005	4 874	4 912

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

54. táblázat: Várandósanya és csecsemőgondozás kerületenként, 2006-2008

Kerület	Területi védőnő			Védőnői látogatás						Egy területi védőnőre jutó látogatás						Tanácsadáson megjelenés					
				várandós anyánál			csecsemőnél			várandós anyánál			csecsemőnél			várandós anya			csecsemő		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	30	30	27	3 068	2 964	2 974	12 316	11 887	12 298	102	99	110	411	396	456	3 791	3 791	3 749	10 160	8 631	7 845
XIX.	20	20	20	2 230	2 305	2 360	8 694	8 720	8 870	112	115	118	435	436	444	2 493	2 529	2 580	6 085	5 356	5 169
XX.	19	20	19	2 644	2 453	2 562	8 694	9 085	9 121	136	127	135	446	454	480	2 800	2 693	2 561	5 196	3 379	2 913
XXI.	22	20	20	2 576	2 401	2 233	6 431	7 528	7 304	110	120	112	274	376	365	3 143	3 087	2 940	6 668	4 842	3 548
XXIII.	7	7	6	782	828	772	2 705	2 793	2 863	112	118	129	386	399	477	783	900	761	727	1 244	1 257
Bp. összesen	455	450	452	58 333	58 250	60 299	212 269	211 168	217 551	127	129	133	463	469	481	68 016	69 696	70 848	148 624	133 532	128 342

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

3.2.5.3.Közigazgatás

A közigazgatás azon szervezetek összessége, amelyek közhatalmat gyakorolva, az állam vagy az önkormányzat nevében közfeladatokat látnak el, és jogszabályokat hajtanak végre. A helyi közügyekben az önkormányzati igazgatás, az országos jelentőségű ügyekben a központi közigazgatás jár el. Amikor 1990-ben megalakultak a helyi önkormányzatok, a közigazgatás és az államigazgatás fogalma elkülönült egymástól. Ettől fogva beszélhetünk önkormányzatok által végzett igazgatásról (önkormányzati igazgatás) és az államigazgatás szervei által végzett igazgatásról (államigazgatás).

Államigazgatási funkciók közül Soroksár az alábbiakkal rendelkezik:

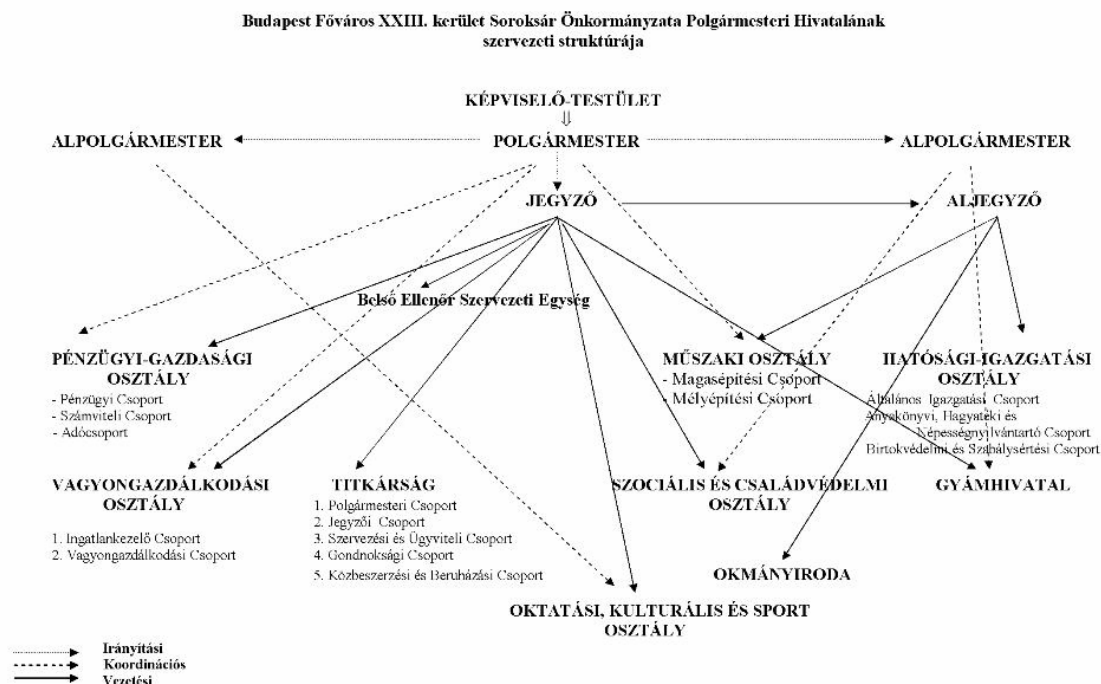
- Polgármesteri Hivatal és Okmányiroda
- XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság soroksári rendőrőrs
- Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság XXIII. kerületi kirendeltség
- Soroksári Polgárőr Egyesület
- XXIII. kerületi közjegyzői iroda
- XX, XXI, XXIII. kerületi Bíróság
- XX, XXI, XXIII. kerületi Ügyészség
- Fővárosi Tűzoltó parancsnokság XX. és XXIII. kerületi parancsnokság
- ÁNTSZ Budapest XX-XXIII. kerületi Intézete

Az államigazgatási tevékenységek kerületi elhelyezkedését a 42. ábra ábrázolja.

Az önkormányzat által ellátott igazgatási feladatok leginkább annak szervezeti felépítése által látható át.

Soroksár Polgármesteri Hivatal 8 osztályával felel a kerület szociális, egészségügyi, oktatási és közművelődési, informatikai, munkaügyi, környezetvédelmi, intézményi, költségvetési és vagyonkezelési, sport és ifjúsági, kisebbségi, egyházi és civil feladataiért, valamint a jogi és kereskedelmi, továbbá a műszaki-építési ügyekért. A hatósági és igazgatási osztály ügyfélszolgálatja biztosítja, hogy a lakosság megfelelő információszolgáltatásban és teljes körű ügyintézésében részesülhessen a felmerülő problémáik esetén.

42. ábra: Polgármesteri Hivatal szervezeti felépítése

Polgármesteri Hivatal elhelyezkedése, épületei és szervezetei

1239 Budapest, Grassalkovich út 162. (központi épület)

- Titkárság (Polgármester, Alpolgármesterek, Jegyző, Személyzeti vezető)
- Szervezési és Ügyviteli Csoport (sarokbejárat),
- Gondnokság (sarokbejárat),
- Oktatási Kulturális és Sport Osztály (II. emelet)

1239 Budapest Grassalkovich út 170.

- Szociális és Családvédelmi Osztály,
- Műszaki Osztály,
- Pénzügyi- Gazdasági Osztály

1239 Budapest, Hősök tere 12.

- Aljegyző,
- Gyámhivatal,
- Vagyongazdálkodási Osztály
- Közbeszerzési és Beruházási Csoport,
- Hatósági - Igazgatási Osztály Birtokvédelmi és Szabálysértési Csoportja
- Hatósági – Igazgatási Osztály Általános Igazgatási Csoportja,
- Hagyatéki ügyintézők

Okmányiroda – 1239 Budapest, Grassalkovich út 158.

- Okmányirodai szolgáltatása
- Hatósági – Igazgatási Osztály (Anyakönyv és Népeség nyilvántartás)

Újtelep Ügyfélszolgálati Iroda – 1237 Budapest, Újtelep út 2.

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

Önkormányzati intézmények Soroksáron

Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Gondozó Szolgálat

1239 Budapest, Grassalkovich út 130.

Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár egészségügyi és Szociális Intézménye (ESZI)

1238 Budapest, Táncsics M. u. 104.

Galéria'13 Soroksár Nonprofit Kft.

1238 Budapest, Hősök tere 13.

Soroksári Szociális Foglalkoztató Nonprofit Kft.

1238 Budapest Grassalkovich út 140.

Egyéb szervezetek, intézmények

Magyar Vöröskereszt XVIII-XX-XXIII. kerületi szervezete

1203 Budapest, Ady Endre út 84/a.

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Szenvedélybetegek Nappali Intézménye

1238 Budapest, Grassalkovich út 104.

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat

1238 Budapest, Táncsics M. u. 45.

Önkormányzati intézmények kerületi elhelyezkedését a 43. ábra szemlélteti.

3.2.5.4. Közbiztonság

Soroksár Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a kerület közbiztonságának növelésére. A feladatot a XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság végzi. A kerületben működő Soroksári Rendőrőrs munkatársai lelkiismeretesen végzik munkájukat, de a családi házas övezetben és különösen a város szélén folyamatos rendőri jelenletre lenne szükség. A kerületi Polgárőrség mellett 8 főből álló településőrség felállításáról döntött a Képviselőtestület a 2010. évi közfoglalkoztatási terv. A településőrségbe – olyan aktív korú munkanélküli személyek kerülnek felvételre, akik személyi és vagyonőri vizsgával rendelkeznek és egyéb feltételeknek is megfelelnek.

55. táblázat: Soroksár közbiztonsági mutatói, 2004-2009

Mutatók	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Változás aránya 2004-2009 között
Az ismertté vált vagyon elleni (nem erőszakos) bűncselekmények	788	971	731	798	699	731	-7%
Az ismertté vált bűn elkövetők	243	211	252	225	234	159	-35%
Az ismertté vált bűncselekmények	1322	1415	1080	1085	1109	1052	-20%
Az erőszakos garázda jellegű bűncselekmények	45	36	34	28	55	41	-9%
Közterületen elkövetett ismertté vált bűncselekmények	364	289	291	287	338	364	0%

Forrás: ENYÜBS

56. táblázat: Közlekedési balesetek kerületenként, 2005-2008

Főváros kerületei	2005. év							2006. év							2007. év							2008. év						
	Mutatók							Mutatók							Mutatók							Mutatók						
	Halálos közúti közlekedési baleset (eset)	Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)	Járművek okozta összes baleset (eset)	Gyalogos okozta baleset (eset)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 év alatti személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 - 14 éves személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 65 éves és idősebb, és ismeretlen korú személy (fő)	Halálos közúti közlekedési baleset (eset)	Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)	Járművek okozta összes baleset (eset)	Gyalogos okozta baleset (eset)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 év alatti személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 - 14 éves személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 65 éves és idősebb, és ismeretlen korú személy (fő)	Halálos közúti közlekedési baleset (eset)	Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)	Járművek okozta összes baleset (eset)	Gyalogos okozta baleset (eset)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 év alatti személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 - 14 éves személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 65 éves és idősebb, és ismeretlen korú személy (fő)	Halálos közúti közlekedési baleset (eset)	Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)	Járművek okozta összes baleset (eset)	Gyalogos okozta baleset (eset)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 év alatti személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 6 - 14 éves személy (fő)	Közúti közlekedési baleset során meghalt 65 éves és idősebb, és ismeretlen korú személy (fő)
XVIII.	5	38	143	33	2	14	18	4	53	150	19	4	22	50	6	45	144	19	6	16	23	3	45	135	21	13	10	23
XIX.	2	37	132	20	6	7	19	2	36	151	13	2	13	21	1	36	123	19	7	11	13	2	26	102	19	4	14	18
XX.	6	32	121	19	4	13	18	1	37	132	17	3	14	21	2	37	117	21	5	16	16	7	28	104	9	8	7	21
XXI.	3	46	114	19	4	11	16	4	45	136	28	4	23	16	4	40	118	25	9	16	10	3	31	100	17	3	9	17
XXIII.	1	26	64	7	3	4	3	2	18	50	8		3	9	3	14	53	5	1	4	33	4	17	51	5	2	4	2
Főváros	97	984	3457	677	113	320	518	97	1053	3548	652	70	298	545	96	956	3275	670	115	324	514	82	932	3200	574	110	250	497

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.2.5.5.Szociális ellátás

3.2.5.6.Szolgáltatástervezési koncepció

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt) 92. §-a rendelkezik arról, hogy a legalább 2000 lakosú települési önkormányzatoknak a területén élő, szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót kell készítenie, és azt két évente felülvizsgálni, aktualizálni szükséges.

Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata 2004-ben fogadta el a kerület szolgáltatástervezési koncepcióját, így annak felülvizsgálata és aktualizálása a 2007. évben megtörtént. A felülvizsgálat és aktualizálás során figyelembe kellett venni az időközben bekövetkezett törvényi változásokat, továbbá az ellátórendszer által nyújtott ellátásokra és szolgáltatásokra vonatkozó újabb mutatószámokat.

A koncepció célja:

- a lakosságszám és korösszetétel figyelembevételével a szolgáltatások iránti igények meghatározása,
- a jogszabályokban meghatározott ellátási kötelezettség teljesítésének áttekintése, a kötelezettségek végrehajtási ütemtervének meghatározása,
- a szolgáltatások működtetésével és fejlesztésével, továbbá az együttműködés kereteivel kapcsolatos kérdések,
- a helyi szükségletek figyelembevételével az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódó ellátási formák, szolgáltatások létrehozásának előkészítése.

Az Önkormányzat a szolgáltatástervezési koncepció elkészítése során, együttesen kezeli a Szociális törvényben (Szt.), valamint a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt) meghatározott feladatokat, ugyanis a helyi végrehajtás szintjén a két törvényben szereplő szociálpolitikai feladatok szervesen összetartoznak, szétválasztásuk nem életszerű, és az ellátások hatékonysága szempontjából kifejezetten diszfunkcionális.

A szociális törvény és a gyermekvédelmi törvény végrehajtásához kapcsolódó önkormányzati feladatok

A szolgáltatástervezés szempontjából meghatározóak a szociális, valamint gyermekvédelmi törvényi követelmények, melyek meghatározzák a végrehajtandó feladatokat az önkormányzat számára. Összességében megállapítható, hogy az elmúlt években (2005-2006 évek) a törvényi követelményeknek nagyobb részt eleget tett a kerület, az önkormányzat számára biztosított gazdasági kereteken belül.

A szolgáltatástervezési koncepcióban a szociális és gyermekjóléti ellátás adatait és szakmai tapasztalatait elemezve a kötelezően előírt ellátások meglétén túlmenően a lakossági szükségletekkel arányos fejlesztés szükségességével is foglalkozik.

A törvényi kötelezettségeknek az önkormányzat meghatározó részben saját intézményein keresztül tesz eleget, azonban a következő intézmények esetében külső szervezet is bevonásra került az ellátó szolgálat működtetése érdekében:

- A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Szenvedélybetegek Nappali Intézménye működtetésére ellátási szerződést kötött az önkormányzat a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel.
- Az önkormányzati, valamint az Ökumenikus Segélyszervezet intézményein kívül

számottevő a kerületben az egyházak és a civil szervezetek szociális tevékenysége is.

- Az önkéntes munkáról szóló törvény lehetőségeit kihasználva az önkormányzat tervezi a közeljövőben (a garanciális és finanszírozási feltételek vizsgálatát követően) önkéntesek bevonását a kerületi szociális és gyermekjóléti munkába.

A soroksári társadalom élethelyzetének elemzése

A szociális és gyermekjóléti szolgáltatástervezés alapvető célja, hogy a helyi lakosság szükségleteinek megfelelően kerüljön sor az ellátások fejlesztésére. A szociálpolitikai feladatok azonban jelenleg olyan módon jelennek meg a helyi önkormányzatok feladataként, hogy törvényileg nincs meghatározva az állam, illetve a társadalom felelősségének mértéke a szociális problémák megelőzésében és megszüntetésében.

Az önkormányzati szociálpolitika súlypontja eltolódott az ún. aktívkorú, nem foglalkoztatott réteg támogatása felé, ugyanis az állami foglalkoztatáspolitikai ellátórendszerből néhány hónap után ez a probléma az önkormányzati szociálpolitika körébe kerül át.

A másik alapvető szociálpolitikai probléma a lakáshoz jutás és az otthon megőrzése. A Soroksári Önkormányzat a helyi támogatásról szóló 42/2006.(XII.15.) rendelete szerint kamatmentes kölcsön formájában nyújt támogatást lakás vásárlásához, építéséhez, emelet-ráépítéshez, tetőtér-beépítéshez, lakásbővítésre, átalakításhoz, felújításhoz. A fiatal házaspár első lakáshoz jutásának támogatásáról szóló 37/2004.(V.26.) rendelet alapján egyösszegű vissza nem térítendő támogatás nyújtható.

A Soroksári Önkormányzat az országban elsők között hozott létre adósságkezelési támogatási rendszert.

57. táblázat: Lakónépesség korcsoportonkénti összetétele, 2003-2008

Megnevezés	2003			2004			2005			2006			2007			2008		
	0-14 év	60-x év	Index 2003	0-14 év	60-x év	Index 2004	0-14 év	60-x év	Index 2005	0-14 év	60-x év	Index 2006	0-14 év	60-x év	Index 2007	0-14 év	60-x év	Index 2008
Pestszentlőrinc (XVIII.)										13,89%	23,21%	1,67	13,84%	23,60%	1,71	13,71%	24,01%	1,75
Kispest (XIX.)										12,54%	22,10%	1,76	12,64%	22,57%	1,79	12,65%	23,04%	1,82
Pesterzsébet (XX.)	13,59%	23,06%	1,70	13,60%	23,59%	1,73	13,58%	23,73%	1,75	13,63%	24,03%	1,76	13,66%	24,31%	1,78	13,76%	24,48%	1,78
Csepel (XXI.)	12,93%	19,66%	1,52	12,96%	20,39%	1,57	12,85%	20,70%	1,61	12,89%	21,06%	1,63	12,95%	21,58%	1,67	13,02%	21,97%	1,69
Soroksár (XXIII.)	16,41%	20,54%	1,25	15,98%	20,87%	1,31	15,46%	21,20%	1,37	14,59%	20,98%	1,44	14,13%	21,41%	1,52	13,77%	21,37%	1,55
Budapest összesen:	12,37%	23,96%	1,94	12,36%	24,42%	1,98	12,42%	24,63%	1,98	12,42%	24,76%	1,99	12,49%	24,91%	1,99	12,56%	24,96%	1,99

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Bár a kerületben önerőből épülnek lakások, ennek ellenére azonban a szociálisan nehéz helyzetben levő, alacsony jövedelmű családok (fiatalok) számára lakáshoz jutni alig lehet.

A kerületben területileg összefüggő szegregált részek nincsenek, ugyanakkor van néhány olyan földrajzilag jól meghatározható körzet, ahol a szociális problémák halmozottan fordulnak elő.

Az önkormányzat (illetve a jogelőző önkormányzat) a korábbi bérlakás állomány döntő hányadát értékesítette. Az önkormányzati tulajdonú lakásokat gyakorlatilag csak a legszegényebb családok nem vették meg.

A kerület háztartásait tekintve 250-300 darabra tehető a hátralékos háztartások száma, a hátralékok összege pedig 8-10 millió forint közötti tartományban mozog.

A nyugdíjasok helyzete

A nyugdíjas réteg szociális helyzete differenciált. Nehéz helyzetben a nagyon idős, régen nyugdíjazott személyek, és közöttük is leginkább az egyedülálló nők vannak. A rokkantsági nyugdíj mellett szintén gyakran lenne szükség valamilyen könnyített, illetve részmunkaidős foglalkozásra.

A kerületben nyugdíjból, nyugdíjszerű ellátásból élő személyek száma 5 709 fő, az ellátás átlagos összege 85 975 Ft/hó.

(2002. évi KSH adatok szerint a fővárosban Soroksáron volt a legalacsonyabb az átlagnyugdíj, 45.549 Ft.)

58. táblázat: Nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások Soroksáron, 2006-2008

Kerület	Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesült			Ezer lakosra jutó nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők						A havi teljes ellátás átlagos összege					
				száma			a budapesti átlag százalékában			Ft			a budapesti átlag százalékában		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	28 469	28 806	28 826	306	309	309	101,3	102,3	104,0	78 384	87 633	93 846	94,7	94,8	95,1
XIX.	17 556	17 719	17 612	287	288	286	95,0	95,4	96,1	78 900	87 817	93 716	95,3	95,0	95,0
XX.	19 831	19 926	19 913	314	315	314	104,0	104,2	105,6	77 120	85 935	91 378	93,1	93,0	92,6
XXI.	22 176	22 297	22 174	290	292	290	96,3	96,7	97,7	76 604	85 394	90 984	92,5	92,4	92,2
XXIII.	5 921	5 932	5 927	289	290	291	95,7	96,0	97,7	74 267	82 878	88 608	89,7	89,7	89,8
Bp. összesen	511 858	514 281	509 295	302	302	297	100,0	100,0	100,0	82 807	92 424	98 634	100,0	100,0	100,0

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

3.2.5.7.A szociális és gyermekjóléti szolgáltatás intézményrendszere

Soroksár Önkormányzata a Szt-ben, valamint a Gyvt-ben meghatározott feladat- és hatáskörök figyelembevételével

- a személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló 20/2008.(IV.25.) rendelet,
- a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 27/2004. (IV. 23.) rendelet, és az
- adósságkezelési szolgáltatásról szóló 28/2004. (IV. 23.) rendeletben

szabályozta a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások jogosultsági és juttatási feltételeit. Az említett jogszabályokban foglaltak végrehajtását a Polgármesteri Hivatal Szociális és Családvédelmi Osztálya, az Egészségügyi és Szociális Intézmény, és az oktatási, nevelési intézmények működtetésével biztosítja. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat feladat

ellátására határozatlan időre szóló ellátási szerződést kötött a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel. A csökkent munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítése érdekében hozta létre az önkormányzat a Soroksári Szociális Foglalkoztató Kht-t.

A kerületi intézményrendszer az alábbi egységekből áll:

- szociális és családvédelmi osztály,
- egészségügyi és szociális intézménygondozó szolgálat, bölcsőde, védőnői szolgálat,
- magyar ökumenikus segélyszervezet soroksári családsegítő és gyermekjóléti szolgálat,
- magyar ökumenikus segélyszervezet szenvedélybetegek nappali intézménye.

a) Szociális és Családvédelmi Osztály

Az osztály különböző szintű jogszabályok által meghatározott önkormányzati hatósági, valamint államigazgatási feladatot lát el. Ezen túl a mozgáskorlátozottak, a hadigondozottak, a menekültek, menedékesek, az aktív korú tartós munkanélküliek közcélú és közhasznú foglalkoztatásával kapcsolatos teendőket végzi.

b) Egészségügyi és Szociális Intézmény Gondozó Szolgálat

Az önkormányzat a kerületben élő szociálisan rászorultak részére az Egészségügyi és Szociális Intézmény keretén belül önálló szakmai egységként működő Gondozó Szolgálat segítségével nyújt személyes gondoskodást.

I. telephely (1238. Budapest Grassalkovich út 130.):

Alapszolgáltatás:

- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Közösségi pszichiátriai ellátás
- Nappali ellátás (idősek klubja)

Szakosított ellátás:

- Időskorúak gondozóháza

II. telephely (1237. Budapest Nyír utca 22.):

- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás

Étkeztetés – Az intézmény napi egyszeri meleg ételt biztosít, heti 5, illetve 6 napon át, azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguknak, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Az étkezéssel kapcsolatos feladatokat a két telephelyen működő tálalókonyhán keresztül, valamint az idősek klubjában és az idősek gondozóházában látják el. Lehetőséget biztosítanak éttermi fogyasztásra, saját elvitelre illetve házhoz szállításra.

2009-ben havi 112 fő, havonta átlag 2554 adagot fogyasztott el. Az étel házhoz szállítását gépkocsival, társadalmi aktivistákkal, közcélú foglalkoztatottakkal biztosították. Az idősek klubjában, éves szinten 2482, az időskorúak gondozóházában 3276 adag ételt fogyasztottak el.

Házi segítségnyújtás – A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az igénybevevő önálló életvitelének fenntartását, szükségleteinek megfelelő kielégítését lakáson és lakókörnyezetében biztosítja. A gondozónő segítséget nyújt, hogy a gondozott fizikai és mentális szükségletei a saját környezetében, élethelyzetének, életkorának, egészségi

állapotának megfelelően biztosítva legyenek. Fontos feladata, hogy ezeket a tevékenységeket a gondozott meglevő képességeinek megtartásával és amennyiben lehetséges, fejlesztésével végezze.

A gondozottak száma 2009-ben átlag havonta 31 fő volt. A szolgáltatást igénybevevők a 70-90 évesek korosztályából kerültek ki, akik tartós betegségük miatt önellátásra képtelenek. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akik egyedül élnek. Ezekben az esetekben a gondozónő naponta három alkalommal is meglátogatja a gondozottat, lakásán alapápolási feladatokat lát el, és mentális gondozást végez. Ugyanilyen ellátást igényelnek azok a rossz egészségi állapotú idősek, akik együtt élnek rendszeresen munkába járó, későn hazaérő fiatal családtagjaikkal.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás Soroksáron 2005-ben pályázati támogatással indult. (2009. december 31-ig kötelezően ellátandó feladat volt.) A szolgáltatás lényege, hogy a házi segítségnyújtásban részesülő, esetenként már szociális elhelyezésre váró, saját otthonában élő, egészségi állapota miatt segítségre szoruló idős, fogyatékos személyek, tartósan betegek biztonságérzetét erősítse, anélkül, hogy a gondozónő a nap 24 órájában mellette állna, illetve bízhat abban, hogy kritikus helyzetének megfelelő, gyors segítséget kap. Súlyosabb helyzetek megelőzésére is szolgál. Ezzel fenntartható a szolgáltatást igénybevevők biztonságos életvitele otthonukban. Általában olyan emberekről van szó, akik előrehaladt életkoruk, vagy krónikus betegségük mellett elmagányosodtak, család, hozzátartozó, barátok nélkül maradtak, önmaguk ellátására segítség nélkül képtelenné váltak.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell:

- Az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését.
- A segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét.
- Szükség esetén további, az egészségügyi és szociális alap- és szakellátás körébe tartozó ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra vonatkozó működési engedély 50 készülék kihelyezését teszi lehetővé. 2009-ben a Szociális és Munkaügyi Miniszter pályázatot írt ki a működés támogatására. A pályázat sikeres volt, a szolgáltatás működéséhez 2010 – 2012-ig évi 1.900.000 forintot nyertek.

Közösségi pszichiátriai ellátás – A közösségi pszichiátriai ellátás Soroksáron 2006-ban indult. 2008. december 31-ig kötelezően ellátandó feladat volt. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása a betegek lakóhelyéhez és mindennapi életteréhez viszi a szolgáltatást a szociális rehabilitációjukat segítve.

Mivel ez egy specifikus, a szociális munka alapképzéséből túlnyomórészt hiányzó szakmai tudást és módszertant igényel, a közösségi ellátók speciális képzést kapnak, pszichiátriai ismereteket szereznek, és ezt követően végezhetik a munkát. A Soroksári Szociális Gondozóban a kezdetektől e területen kiképzett gondozónők látják el a feladatukat. Részt vesznek az e témában megrendezésre kerülő konferenciákon, továbbképzéseken. A gondozónők házhoz járnak ki, tehát a betegeket a mindennapi környezetükben látják, problémáikat jobban érzékelik, épületkörülményeik alakulását nyomon követik. Igény esetén persze az intézményben fogadjuk az ellátottakat, de igyekeznek ilyen esetekben a családdal is kapcsolatot tartani, jó ismeretséget kialakítani.

Az ellátás folyamatos biztosítása érdekében 2008. évben sikeresen pályáztak három évre 2009-2011-ig. A Foglalkoztatási és Szociális Hivatallal 2008. december 27-én kötött

finanszírozási szerződés keretében az intézmény 2009. évben – az önkormányzaton keresztül – 8 millió forint támogatásban részesült.

Az ellátás létrehozásakor figyelembe vették azt, hogy a pszichiátriai ellátási kapacitások nem elégségesek ahhoz, hogy minden mentális problémát oda lehessen irányítani, másrészt, az ellátás hiányosságai miatt, éppen a szociálisan hátrányos helyzetben lévő klienskörnek rosszabbak az esélyei, lehetőségei ahhoz, hogy hozzájusson az orvosi ellátáshoz vagy pszichológiai segítséghez, terápiához, kezelésekhöz. A közösségi pszichiátria pszichiátriai és szociális munkát ötvöző ellátás. Nem feltétlenül betegségként, hanem élethelyzetként, állapotként kezeli az adott problémákat. A pszichiátriai zavarral élőkrol, el szokták felejteni, hogy esetükben valós élethelyzeteket kell megoldani. A közösségi pszichiátriai ellátás nem gyógyítani szeretne, hanem segítséget, támogatást akar adni ahhoz, hogy a betegeknek legyen kivel megosztani, megbeszélni nehézségeiket, a betegséggel járó, mögöttes zavaró tényezőket enyhíteni, oldani lehessen.

2009 végéig 27 ellátott vette igénybe a szolgáltatást.

A házi orvosokkal a kapcsolatuk szorosabbá vált, jelzésük alapján is került beteg az ellátottak közé. Ezek között a betegek között több olyan személy is van, akit a helyi pszichiátriai gondozó nem ismer, mert magánrendelésre járnak gyógyszert felírni. A közösségi pszichiátria ellátás során a betegek maguk is részt vesznek ellátásuk tervezésében, beleszólnak gondozásukba.

Nappali ellátás (idősek klubja) – A nappali ellátás keretében az idősek klubjában elsősorban a saját otthonukban élők számára biztosítanak lehetőséget napi háromszori étkezésre, társas kapcsolatok kialakítására, alapvető higiénés szükségletek kielégítésére. Heti 6 nappal, 32 férőhellyel működik. Célja és feladata a család gondoskodásának pótlása, testi, lelki állapotuk javítása, foglalkoztatás, szellemi és kulturális igényeik kielégítése. A nehezen közlekedő idős embereket gépkocsival szállították a klubba. Klubtagság létszáma az év végén 10 fő volt. A tárgyév folyamán ellátásba került 4 fő, ugyanennyinek megszűnt a tagsága. A folyamatosan végzett marketing munka ellenére sem tudnak magasabb létszámot elérni. Több éves tapasztalat azt mutatja, hogy a közbiztonság hiánya miatt nem merik elhagyni az otthonaikat az idősek. Választani lehet, a napi háromszori étkezés, gondozással illetve a csak gondozási szolgáltatás között.

A magas korral járó egészségromlás szükségessé teszi, hogy a gondozási tevékenység mellett napi rendszerességgel egészségügyi feladatokat is ellássonak a gondozónők (vérnyomásmérés, gyógyszerelés, kötözések). Napjaikat különféle elfoglaltság megszervezésével igyekeznek kitölteni figyelembe véve a klubtagok kívánságait.

Időskorúak gondozóháza – Ideiglenes jelleggel, folytonos ellátást illetve éjszakai bentlakást biztosít járóképes, ápolásra, gondozásra szoruló, kórházi ápolást nem igénylő embereknek, akiket a családjuk átmenetileg nem tud ellátni, vagy szociális krízishelyzetbe kerültek.

Cél, hogy a gondozás során olyan fizikai, mentális és életvezetési segítséget nyújtsanak, melynek eredményeként a gondozott újra alkalmassá válik az önálló életvitelre. Az ápolási tevékenység végzésekor a gondozási feladatok ellátása során közvetlenül felmerülő és a gondozóház keretein belül biztosítható egészségi állapot helyreállítását végzik.

Gondoskodik a szolgálat: 24 órás felügyeletről, napi négyeszeri étkezésről, hiányzó ruházat esetén az évszaknak megfelelő ruházatról, mosásról, vasalásról, orvosi ellátásról, személyre szabott mentálhigiénés gondozásról, az idősek klubjához kapcsolódva kulturális és szabadidős foglalkozások szervezéséről.

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

A tartózkodás idejét az Szt. 1 évig terjedő időtartamban, illetve szükség esetén, orvos által indokoltnak tartott esetben, még egy évig határozza meg.

Az engedélyezett férőhelyszám 10 fő, kihasználtság 90 %-os volt. az előírásnak megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel működtek.

c) Bölcsőde

Az Egészségügyi és Szociális Intézmény tagintézményeként (önálló szakmai egységként) 40 férőhelyes (napos) bölcsőde működik. A jogszabályi változás 2010-ben lehetővé tette a férőhelyek számának 56 főre történő emelését. Az igények emelkedése miatt további két csoporttal való bővítést tervezi az Önkormányzat. A gyermekek ellátása 9 gondozónő plusz 9 technikai dolgozó segítségével történik. A bölcsődében színvonalas, igényes munka folyik. A gyermekek egészséges fejlődését a bölcsőde orvosa naponta ellenőrzi, rendszeresen a szűrések. A problémás gyermekek érdekében szorosan együttműködnek a gyermekvédelmi ellátórendszer tagjaival (védőnők, gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóság, gyámhivatal).

59. táblázat: Bölcsődék kerületenként, 2006-2008

Kerület	Intézmény			Férőhely			Beíratott gyermek			Gondozónő			Száz férőhelyre			Egy gondozónőre		
													jutó beírt gyermek					
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	9	9	9	524	540	540	663	708	705	133	130	133	127	131	131	5	5	5
XIX.	6	6	6	360	360	360	411	413	409	80	76	79	114	115	114	5	5	5
XX.	5	5	5	335	335	375	414	420	403	67	76	86	124	125	107	6	6	5
XXI.	4	4	5	250	280	312	345	315	352	63	66	69	138	113	113	5	5	5
XXIII.	1	1	1	40	40	40	55	56	48	10	10	10	138	140	120	6	6	5
Bp. összesen	141	142	144	8 179	8 359	8 597	9 789	9 856	10 264	1 870	1 874	1 907	120	118	119	5	5	5

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

d) Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet – a kerületi Önkormányzat személyes gondoskodást nyújtó alapellátási kötelezettségeiből – 1996 óta a családsegítő, illetve 1998 óta a gyermekjóléti szolgáltatást látja el határozatlan időre szóló évente megújított ellátási szerződés értelmében és feltételei mellett. Az Ökumenikus Segélyszervezet évente pénzügyi és szakmai beszámoló keretében tájékoztatja a Képviselő-testületet a vállalt feladat teljesítéséről.

A családsegítő szolgáltatás a szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízis helyzete miatt segítséget igénylő személyeknek, családoknak általános és speciális szolgáltatás keretében nyújt segítséget. A segítségnyújtás kiterjed a veszélyeztető okok megelőzésére, a krízishelyzet megszüntetésére, valamint az életvezetési képesség megőrzésére. A speciális szolgáltatások közül elsősorban két jól körvonalazható problématerülettel foglalkozik a Családsegítő Szolgálat. Ez a tartósan munka nélkül lévők, munkanélküli ellátásokra már nem jogosult, az önkormányzattól rendszeres szociális segélyben részesülők, és a díjhátralékot felhalmozók csoportja.

A rendszeres szociális segélyezettekkel végzett gondozási tevékenység: Napjaink egyik legégetőbb problémája a tartós munkanélküliség, amely jelentős részben a gazdasági szektorok átalakulásának a gyorsan változó munkaerő-piaci viszonyainak a következménye. A szakképzetlen munkavállalók, továbbá a gazdaság által már nem keresett szakképzettséggel

nem rendelkezők sajnos kiszorulnak a munkaerőpiacról, és egyre jelentősebb arányban válnak a segélyezési rendszer alanyaivá.

A Soroksári Családsegítő Szolgálatnál 42 fő aktív korú nem foglalkoztatott rendszeres szociális segélyezett főt tartottak nyilván. Az ügyfél a határozat kézhezvétele után jelentkezik a családgondozónál, segítséget kap a felmerült problémák megoldásában, a kerületi, illetve azon kívüli szociális ellátások igénylésében, az egyes támogatási formák elérésében, összehangolásában, maximalizálásában. A szolgálatnál működő ingyenes jogi tanácsadást is igénybe vehetik. Rendszeresen osztnak részükre új ruhaneműket és élelmiszert

Adósságkezelési szolgáltatás: A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Családsegítő Szolgálat által ellátott adósságkezelési szolgáltatás feltételeit az Szt., valamint a lakásfenntartási kiadások körében keletkezett hátralékok rendezéséről szóló képviselő-testületi rendelet szabályai határozzák meg.

Adósságkezelési szolgáltatás keretében adósságkezelési tanácsadást 2003. áprilistól folytatnak az intézményben. A tanácsadás időtartama 18 hónap. Ez alatt az idő alatt folyamatosan figyelemmel kísérik az adósságkezelési megállapodásban foglaltak betartását. 2009. évben 106 fő/családdal kötötték meg az együttműködési megállapodást. Egy-egy esetben fordult elő, hogy a kérelmező nem vállalta a feltételeket (aktuális számláit rendszeresen fizeti, nem halmoz fel hátralékot, tanácsadáson részt vesz.) A tapasztalatok alapján elmondható, hogy az ügyfelek 90 %-a betartja az együttműködési megállapodásban foglaltakat, nagyon komolyan igyekszik kikerülni a hátralékosok köréből. Kb. 10 %-uk, akikkel nagyon nehéz az együttműködés hátrányos szociális helyzetük miatt. Van, aki a tanácsadás ideje alatt elveszti állását, munkanélküli lesz, akaratán kívül nem tudja fizetni az aktuális havi számláit. Általában ezek az ügyfelek azok, akik évek óta folyamatosan halmoznak fel hátralékot.

Összegezve: 2009-ben a Soroksári Családsegítő Szolgálat 38.506464.-Ft közüzemű díj hátralékot (áram, gáz, víz-csatorna szemétszállítás, közös költség) kezelt ez 278 % - kal több mint az előző évben kezelt adósság. Ebből a támogatási összeg 27.082.932.-Ft, (Önkormányzat, Hálózat – Alapítvány, HÉRA - Alapítvány, ELMŰ- krízistámogatás), ez az összeg 305 % - kal magasabb, mint 2008.-ban.

A fenti számok nagy összege mutatja, hogy évről évre egyre jobban eladósodnak a háztartások, közüzemi adósságuk összege emelkedik, számláikat nehezen vagy egyáltalán nem tudják fizetni, a statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy átlagosan 60 % - os növekedés tapasztalható az adósságkezelés során. Egyre több háztartást kapcsolnak ki a szolgáltatók, amit már nem sokan tudnak visszakapcsoltatni. Emelkednek a ki és a visszakapcsolási díjak is. Még ha az adósságát tudják is kezelni a ki és a visszakapcsolási díjat már nem mindenki tudja rendezni. Egyre több a visszatérő, adósságspirálba került eladósodott háztartás. Sokszor önhibájukon kívül kerülnek egyre rosszabb helyzetbe. Befolyásoló tényező a családban a munkanélküliség betegség, jövedelem tartós hiánya.

Szolgáltatások: A Szolgálat változatlanul biztosít ügyfelei számára – előjegyzés alapján – ingyenes jogi és pszichológiai tanácsadást.

A Szolgálat természetbeni segítségnyújtása: a Szolgálat a felajánlott ruhaadományokhoz (használt ruhaneműk) minden héten biztosít hozzájutást. Fentieken túl a felajánlott bútorok rászorulókhöz történő hozzájutását is szervezik.

Az év folyamán a Béres Rt felajánlásának köszönhetően egészségügyi szempontból rászorult (beteg vagy idős emberek) számára 640 béres cseppet tudtunk kiosztani. A legrászorulóbb 15 család számára 6000 Ft értékű karácsonyi csomagot állítottak össze, és osztottak ki.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet EU – Élelmiszersegély Programja segítségével, a soroksári Önkormányzattal szoros és példaértékű együttműködésben – s 2009 év folyamán három alkalommal 4800 rászoruló számára biztosított tartós élelmiszereket tartalmazó adományt.

Sajnos a segítségért forduló, rászoruló családok száma évről- évre növekvő tendenciát mutat.

e) Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szenvedélybetegek Nappali Intézete

Az intézmény személyes gondoskodást nyújtó szakosított nappali ellátást biztosít azok számára, akiket szenvedélybetegségük miatt korábban gyógyintézetben kezeltek, illetve rehabilitációs intézményben gondoztak, valamint azok számára, akik e kezelés és gondozás megelőzése miatt erre rászorulnak, azaz a szenvedélybetegségek által veszélyeztetettek.

3.2.5.8.Sport és szabadidő, közművelődés

3.2.5.8.1. Sport

A sport az egészség fejlesztés alapvető eszköze, s egyben a szabadidő eltöltésnek társadalmilag is hasznos módja, hiszen jelentős szerepe van az ember testi-lelki jólétének kialakításában, megőrzésében. Emellett hatásos nevelőeszköz is, ami jótékonyan hat a formálódó személyiségre, kiteljesíti a fiatalok fizikai képességeit, erősíti erkölcsi tartásukat, esélyt ad arra, hogy kipróbálják magukat a hazai és nemzetközi megmérettetésben.

A kerület rendelkezik 2009-2014 közötti időszakra vonatkozó sportkoncepcióval, mely meghatározza Soroksár sportfeladatait és fejlesztési célkitűzéseit.

A kerettantervek bevezetésével a mindennapos testnevelés a törvényi előírásnak megfelelően a kerület minden általános iskolájában bevezetésre került. Az iskolai testnevelés az alsó tagozatban általában a tanítók, felső tagozaton szakos tanárok vezetésével folyik. Valamennyi iskolában működik iskolai sportkör. A gyógytestnevelést szakos tanár irányítja. Minden iskola rendelkezik tornateremmel.

Soroksáron összesen 12 sportegyesület működik, melyek közül a Soroksári Torna Egylet a legjelentősebb, amely 1999. február 23-án alakult meg. Az Önkormányzat a legnagyobb anyagi támogatója a Torna Egyletnek. 2005 év végére készült el a nemzetközi méretű labdarúgópálya, melynek a világitása is kiépítésre került az Önkormányzat beruházásában. Az új létesítmény az utánpótlás nevelését, versenyeztetését és az iskolai sportrendezvények lebonyolítását szolgálja. Az objektum elkészülte óta, az utánpótlás csapatok létszáma ugrásszerűen emelkedett.

Az egyesületek viszonylag széles skálán képviselik a sportágakat a küzdősportoktól kezdve a labdarúgáson és vízi sportokon át egészen a fitness-testépítésig. A sportlétesítmények tekintetében rossz helyzetben volt a kerület a kisebb létesítményeken és egy sportpályán kívül nem volt Soroksáron nagyobb befogadóképességű és komolyabb sportesemény lebonyolítására alkalmas létesítmény, illetve csarnok. Eerre részben megoldás jelent a 2010 májusában átadásra került Soroksár-Újtelepen a soroksári Szabadidő, Kulturális és Sportcentrum.

3.2.5.8.2. Kultúra, művelődés

A helyi kulturális élet legfontosabb szereplője az önkormányzat a meghatározó események és folyamatok többsége saját intézményeihez kötődik. A kerület kulturális intézményrendszere kiépült és alkalmas az alapfunkciók ellátására.

Az „ágazat” jelenlegi állapotára vonatkozóan – annak természetéből kifolyólag egzakt értékelés nem adható, de az elemzések jellemzően komoly értékek és megoldatlan problémák párhuzamos jelenlétére utalnak.

Soroksár legjelentősebb kulturális létesítménye a Táncsics Mihály Művelődési Ház. Az intézmény Budapest XXIII. kerület Önkormányzatának felügyelete alatt működő közművelődési létesítmény.

A művelődési házban elsősorban a Soroksárra jellemző kulturális tevékenység folyik. A ház profiljának egyik meghatározói a klubok és körök tevékenysége. Az egyik legjelentősebb a Német Nemzetiségi Klub. Nagy múltja van a Kiskertbarátok körének, a Galambász körnek és a nyugdíjas kluboknak. Népszerű a Baba-mama klub, az Ezoterikus klub, a Bohóc szakkör és a Rádiós szakkör. Hasznos klubszerű szolgáltatás, hogy a házban hetenként két délután helyet kapnak a sakkozók. Szintén számukra szerveződik a Táncsics kupa sakkverseny. Mindezen túl a ház tartalmi munkájának – művészeti csoportok-mellett másik kiemelkedően erős oldalát képezik a rendezvények. A gazdag programsor legértékesebb elemei a színházi és bábszínházi előadások.

Gyerekeknek szóló szabadidős tevékenység a **Játszóház**, melyek gyakran ünnepekhez, népszokásokhoz, közéleti eseményhez kötődnek, ilyen például a Húsvétváró és az Anyák Napi játszóház. Nyáron a szüenidő alatt is működik játszóház sorozat.

Sajátos rendezvénye a kerületnek a **Zenepavilon**, amely nyitott építmény a Hősök terén, a soroksári főtéren helyezkedik el és igényes hangversenyeknek ad helyet.

Számos külső rendezvény van a házban, amellyel elsősorban a kerületi oktatási intézményeknek, civil szervezeteknek állnak rendelkezésére.

A rendezvények sorában is külön helyet foglalnak el a szórakoztató programok, azon belül is a bálók, melyek a Táncsics hagyományaihoz kapcsolódnak.

A kerület kulturális nagy rendezvénye a Soroksári napok évente szeptemberben kerül megrendezésre több kerületi intézmény közreműködésével, melyben a művelődési ház koordinációs lebonyolító funkciót lát el, például a szüreti felvonulás megrendezésekor.

Az amatőr művészeti csoportok képezik az intézmény tartalmi munkájának az alapját./Soroksári Férfikar, Majorett táncscsoport, Hip-hop táncscsoport/ míg a Soroksári Hagyományörző Dalkör, a Férfi Népdalkör, a Német Nemzetiségi Táncegyüttes, a Botafogó táncegyüttes és fazekas körből tevődik össze az igen rangos 5 népművészeti csoport.

A ház vonzerejét növelik a rendszeres és szép kiállításai, melyek közt fellelhető képzőművészet, fotó, kerámia, fazekas, növény és kézimunka kiállítás. Igen sokrétű a ház nemzetiségi művelődés terén végzett munkája is.

Nemzetközi kapcsolataik ugyanazokra a településekre terjednek ki, amelyekkel a kerületnek testvérvárosi kapcsolata van (a német Nürtingen, az erdélyi Székelyudvarhely, és a bolgár Tvardica városokkal).

A kerületben két galéria illetve kiállító terem található, az egyik a Galéria'13 a másik pedig a Soroksári Helytörténeti Gyűjtemény.

Évente mintegy 6-8 rendezvény alkotja a galéria programját, ezek egyike karácsonyi kiállítás és vásár, melyen igényes és egyúttal megvásárolható képző-, ipar- és népművészeti tárgyak kerülnek kiállításra. A kiállítások sorába a rangos képzőművészek mellett olykor más műfaj, például soroksári gyermekrajz kiállítás is illeszkedik.

A galériához tartozik a **Soroksári Helytörténeti Gyűjtemény**, amely Budapest egyik

BUDAPEST - SOROKSÁR INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

munkaközi

legnagyobb kerületi vonatkozású helytörténeti anyagát őrzi. A gyűjtemény jogelődje a Magyar Mezőgazdasági Múzeum köré szerveződő baráti kör volt.

A helytörténeti gyűjteményben az állandó és az időszakos kiállítások aránya közel azonos. Az állandó kiállítás jól átfogja és bemutatja a település egykori életének legfontosabb területeit. Kisebb múzeumok esetében viszonylag ritka és figyelemre méltó, hogy a helyi és nagy részben ma már nem létező állatvilág bemutatására is képes a gyűjtemény.

A **könyvtár** városi szintű szolgáltatásaival, mintegy 36900 könyvtári egységével kielégíti a könyvtárhasználók információs és dokumentum ellátási igényét. Sajnos a kerület éves adatait vizsgálva megállapítható, hogy mind a beiratkozott olvasó, mind a könyvtári egység száma, mind pedig a kölcsönzött könyvek tekintetében ugyan kis mértékben, de csökkentek -2006 óta- ezek az értékek. Összehasonlítva a vizsgált kerületek adataival látható, hogy minden kerületben csökkent ez az érték kivéve a XXI. kerületet. A beiratkozott olvasók számát a lakó népességhez viszonyítva a legmagasabb értéket Budapest adja, ennél minden vizsgált kerület alacsonyabb számot mutat, jellemzően 10%-13% közötti értéket.

60. táblázat: Könyvtárak, olvasó és könyvtári egység adatok kerületenként, 2006-2008

Kerület	Könyvtári szolgáltatóhely			Beiratkozott olvasó			Beiratkozott olvasók száma a lakónépességhez viszonyítva			Könyvtári egység, ezer			Kölcsönzött könyvtári egység, ezer		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
XVIII.	3	3	3	13 077	12 263	11 271	14%	13%	12%	107,8	107,5	102,1	249,4	209,1	210,5
XIX.	3	3	3	9 368	9 425	8 047	15%	15%	13%	80,9	79,8	79,3	138,8	132,6	137,4
XX.	3	3	3	7 807	7 542	6 874	12%	12%	11%	97,5	98,9	97,7	195,4	166,5	154,9
XXI.	4	4	4	8 103	8 613	9 262	11%	11%	12%	124,2	128,3	129,7	120,9	151,6	165,3
XXIII.	1	1	1	2 159	1 958	2 088	11%	10%	10%	40,0	36,2	36,9	37,0	30,0	28,5
Bp. összesen	63	63	63	293 437	290 473	281 525	17%	17%	16%	3 461,9	3 492,6	3 513,5	4 819,3	4 652,3	4 721,7

Forrás: KSH Budapest statisztikai évkönyvek

3.2.5.9. Közszolgáltatási rendszerek összefoglaló bemutatása

A helyszíni és egyéb vizsgálatok alapján elmondható, hogy a kerület intézményeinek többsége a városközpontban vagy közvetlen környékén helyezkedik el. Ez különösen igaz az igazgatási, művelődési és egészségügyi ellátás intézményeire. Ez alól kivételek az oktatási intézmények, mivel azok az ellátandó körzetek súlypontjaiban, egyenletes eloszlásban találhatók az általános iskolák.

Az óvodák helyzete már nem mutat ilyen kiegyensúlyozott képet, mivel a legtöbb óvoda az északi városrészben található, a déli városrészben egy és az Újtelepen lévő három darab óvoda kivételével. A lakóterületek bővülése esetében számolni kell az alapfokú intézmény hálózat bővítésével is, ez különösen az óvodai és bölcsődei férőhely szám esetében okoz majd problémát. Az általános iskolai tanterem-szám bővítés valószínűsíthetően csak a Mikszáth Kálmán iskola telítődése után lesz időszerű. Az új gyermek intézmények elhelyezése nagy terület igényű, ezért az új lakóterületek kijelölésénél ezekkel a telekméretekkal is számolni kell.

A kerület lakosságszáma egy kicsivel több, mint 20 000 fő, de ennek ellenére nem alakultak ki jellegzetes alközpontok a területen. Ez azért is érdekes mivel a kerület lakóterületei egymástól szerkezetileg elkülönülve helyezkednek el. A növekvő lakossági ellátás érdekében a jövőben szükség lesz az új intézményeket befogadó alközpontok kijelölésére és területeinek kiszabályozására. Ez várhatóan az újonnan beépítésre kerülő lakóterületek közelében illetve

annak területén lesz szükségszerű.

A kerületi intézményrendszer térbeli elhelyezkedését a következő ábrákon szemléltetjük.

43. ábra: Önkormányzati intézmények

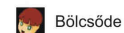
- PH1 Soroksári Polgármesteri Hivatal -
Okmányiroda/Hatósági és Igazgatási Osztály
1239 Budapest, Grassalkovich út 158.
- PH2 Soroksári Polgármesteri Hivatal -
Vagyongazdálkodási Osztály/Gyámhivatal/Hatósági és Igazgatási Osztály
1239 Budapest, Hősök tere 12.
- PH3 Soroksári Polgármesteri Hivatal -
Műszaki -/Szociális és Családvédelmi Osztály
1239 Budapest, Grassalkovich út 170.
- PH4 Soroksári Polgármesteri Hivatal -
Oktatási, Kulturális és Sport Osztály
1239 Budapest, Grassalkovich út 162.
- PH5 Soroksári Polgármesteri Hivatal -
Újtelep Ügyfélszolgálati Iroda
1237 Budapest, Újtelep út 2.
- SZF Soroksári Szociális Foglalkoztató Nonprofit Kft.
1238 Budapest, Grassalkovich út 140.
- GSZ Soroksár Gondozó Szolgálat
1239 Budapest, Grassalkovich út 130.
- MH Táncsics Mihály Művelődési Ház
1239 Budapest, Grassalkovich út. 122-124
- S1 Sportpálya
1239 Budapest, Haraszti út. 26.
- S2 Sportcsarnok
1237 Budapest, Szentlőrinci út - Nyír u. Sarok
- NT Napközis tábor
1238 Budapest, Molnár-sziget

A nevezetességek című ábrán feltüntetett egyéb önkormányzati intézmények:

Galéria'13 Soroksár Kht.
1238 Budapest, Hősök tere 13

Soroksári Helytörténeti Gyűjtemény
1238 Budapest, Szítás u. 105.

44. ábra: Oktatási intézmények

Bölcsőde

B 1238 Budapest, Rézöntő u. 22-26.

Óvodák

I. sz. Összevont Óvoda

I/1 1239 Budapest, Sztás u. 99

I/2 1238 Budapest, Templom u. 10

I/3 1238 Budapest, Csillag u. 1.

I/4 1238 Budapest, Rézöntő u. 24

I/5 1238 Budapest, Templom u. 167.

I/6 1238 Budapest, Grassalkovich út 86

I/7 1238 Budapest, Gyékény u.1.

II. sz. Napsugár Óvoda

II/1 1239 Budapest, Grassalkovich út 297.

III. sz. Összevont Óvoda

III/1 1237 Budapest, Pistahegyi köz 1.

III/2 1237 Budapest, Béke u. 36.

IV. Ficánka Családi Óvoda és Napközi

IV/1 1237 Budapest, Vadór u. 38

Általános iskolák

GA Grassalkovich Antal Ált. Isk.
1239 Budapest, Hősök tere 18-20

FI Fekete István Ált. Isk.
1237 Budapest, Nyír u. 22.

MK Mikszáth Kálmán Ált. Isk.
1239 Budapest, Sodronyos u. 28.

P Páneurópa Ált. Isk.
1238 Budapest, Táncsics M. 25-33

TF Török Flóris Ált. Isk.
1237 Budapest, Dinnyehegyi köz 6-8.

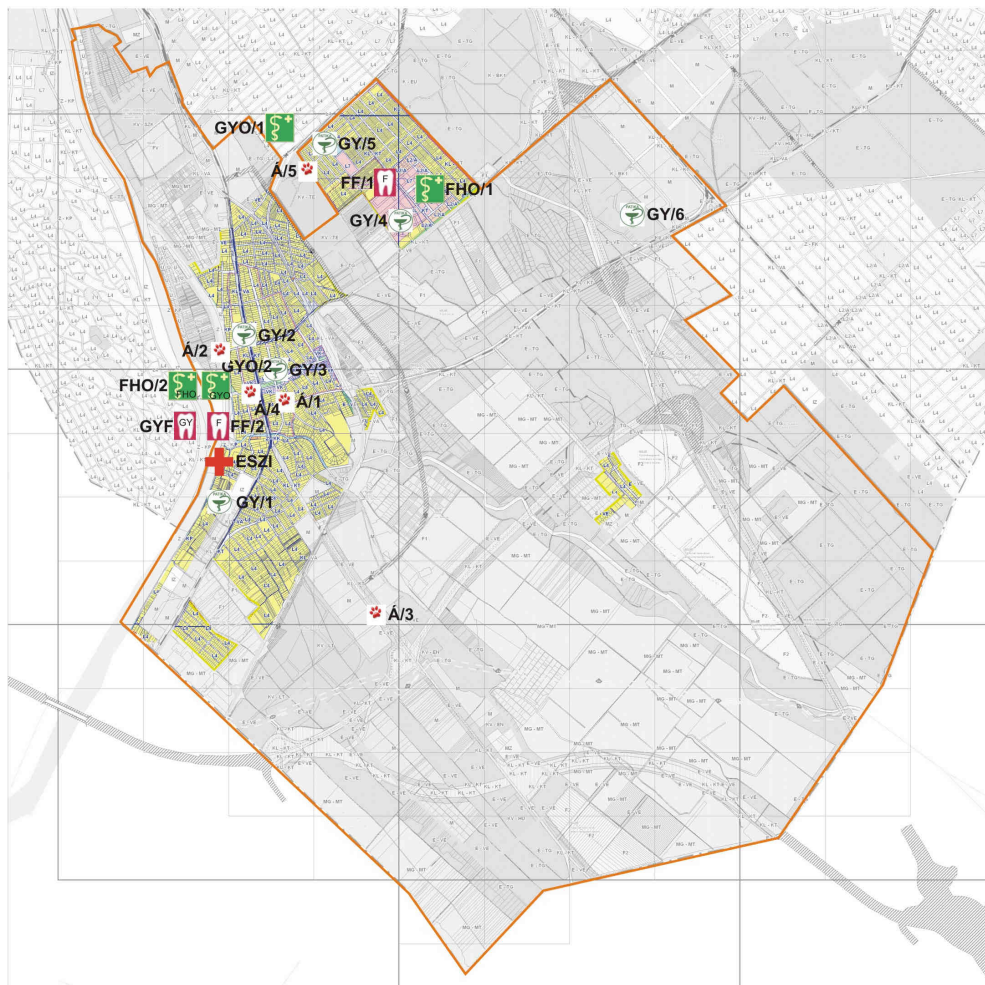

Egyéb oktatási intézmények

GJ Galambos János Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
1239 Budapest, Grassalkovich út 169.

SE Soroksári Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és
Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény
1237 Budapest, Tartsay u. 26.

45. ábra Egészségügyi intézmények

- **Házi orvosi rendelők**
- FHO/1 Felnőtt háziorvosi rendelő
1237 Budapest, Sósocsár u. 1-3.
- FHO/2 Felnőtt háziorvos rendelő
1239 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.
- **Gyermekeorvosi rendelők**
- GYO/1 Gyermekeorvosi rendelő
1204 Budapest, Pacsirta utca 157.
- GYO/2 Gyermekeorvosi rendelő
1239 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.
- **Felnőtt fogászati rendelők**
- FF/1 Felnőtt fogászati rendelő
1237 Budapest, Újtelep utca 2.
- FF/2 Felnőtt fogászati rendelő
1239 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.
- **Gyermekefogászati rendelő**
- GYF Gyermekefogászati rendelő
1239 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.
- **Gyógyszertárak**
- GY/1 Atropa Belladonna Gyógyszertár
1238 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.
- GY/2 Páduai Szent Antal Gyógyszertár
1238 Budapest, Grassalkovich u. 117.
- GY/3 Soroksár Patika
1239 Budapest, Grassalkovich u. 164.
- GY/4 Szent Flórián Patika
1237 Budapest, Szent László út 163.
- GY/5 Szent József Gyógyszertár
1237 Budapest, Árvíz u. 25
- GY/6 Auchan Gyógyszertár
1231 Budapest, Bevásárló u. 2.
- **Állatorvosi rendelők**
- Á/1 1239 Budapest, Vecsés u. 54.
- Á/2 1238 Budapest, Táncsics u. 69.
- Á/3 1239 Budapest, Ócsi út 6.
- Á/4 1238 Budapest, Grassalkovich út 184.
- Á/5 1237 Budapest, Árvíz u. 3.
- Egyéb egészségügyi intézmény**
- **ESZI** Soroksár Egészségügyi és Szociális Intézete
1239 Budapest, Táncsics Mihály utca 104.

46. ábra: Egyéb intézmények

- **K** Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Fiókkönyvtára
1238 Budapest, Grassalkovich út. 128.
- **R** Budapesti XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság Soroksári Rendőrőrs
1238 Budapest, Templom u. 20.
- **PÖ** Soroksári Polgárőr Egyesület
1238 Budapest, Grassalkovich út 154.
- **G** St. Lőrinc Golf Club
1238 Budapest, Szentlőrinci út
- **SZ1** Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Szenvedélybetegek Nappali Intézménye
1238 Budapest, Grassalkovich út 104.
- **SZ2** Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Soroksári Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat
1238 Budapest, Táncsics M. U. 45.
- **KI** XXIII. Kerületi közjegyzői iroda
1238 Budapest, Grassalkovich út 150.
- **H** Lehetőségek háza (hajléktalanszálló)
1239 Budapest, Grassalkovich út 294.
- **PV** Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság XXIII. kerületi Kirendeltsége
1237 Budapest, Szent László u. 12.
- **P1** Soroksár 1. sz. Posta
1238 Budapest, Grassalkovich út 153.
- **P2** Soroksár 2. sz. Posta
1237 Budapest, Szent László u. 161/1.
- **P3** Soroksár Auchan kirendeltség - Posta
1238 Budapest, Bevásárló u. 2-4.
- **P4** Soroksár BILK kirendeltség - Posta
1239 Budapest Európa u. 6.

Egyéb nem kerületi székhellyel rendelkező intézmények:

Magyar Vöröskereszt XVIII-XX-XXIII. Kerületi szervezete
1203 Budapest, Ady Endre út 84/a.

ÁNTSZ XX-XXIII. kerületi Intézete
1203 Budapest, Igló u. 6-6/a.

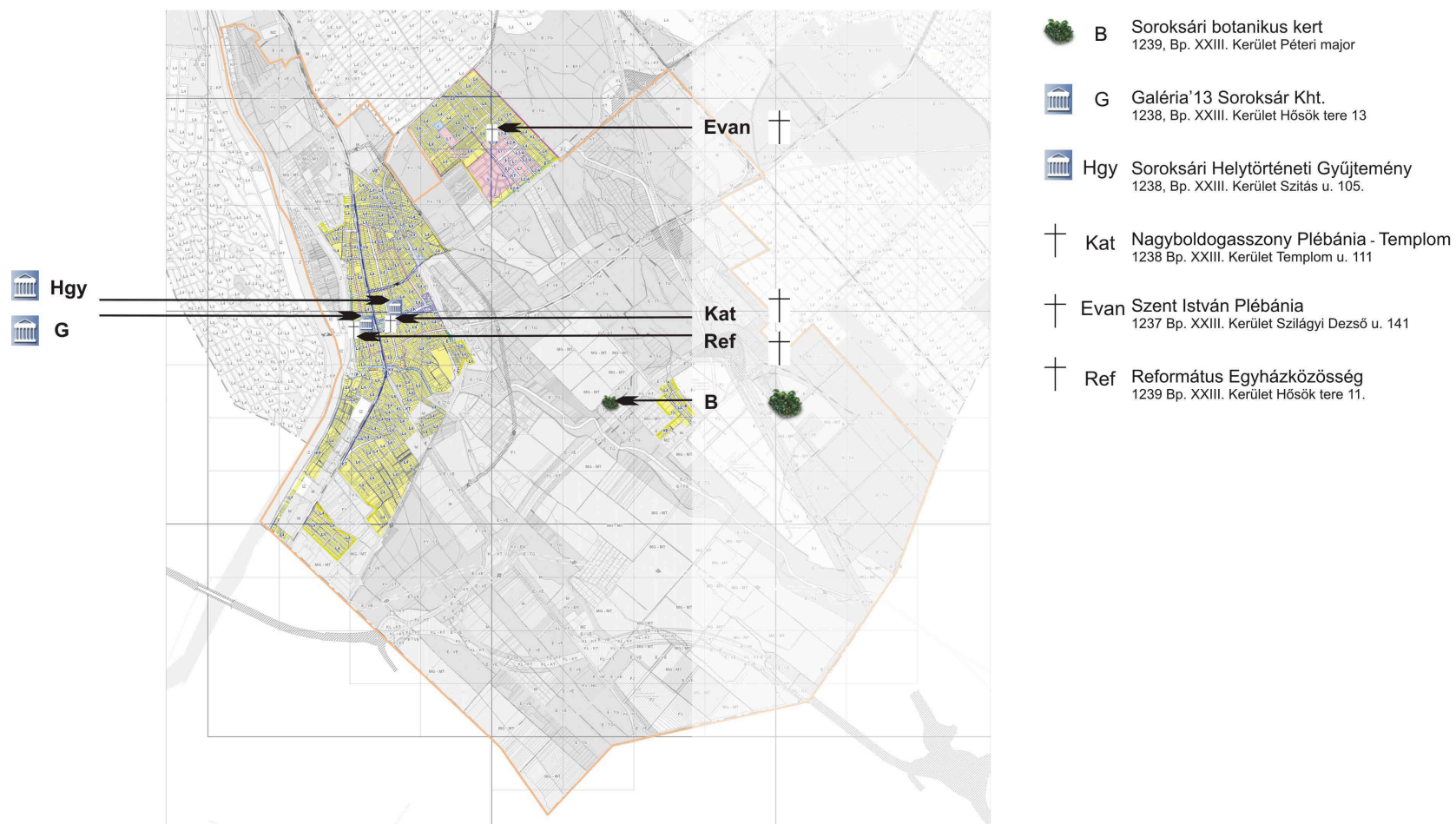
XX., XXI., XXIII. kerületi Bíróság
1211 Budapest, Rákóczi F. U. 78-82.

XX., XXI., XXIII. kerületi Ügyészség
1204 Budapest, Török Flóris u. 78-82.

Fővárosi Tűzoltóparancsnokság XX. és XXIII. kerületi parancsnokság
1201 Budapest, Vörösmarty u. 13-15.

Budapesti XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság
1204 Budapest Török Flóris u. 78-82.

47. ábra: Soroksár nevezetességei

3.2.6. Korábbi időszak fejlesztései

Az Önkormányzat a 2006 előtti négy esztendőben az intézményhálózat bővítésére, átépítésére, felújítására 1 milliárd 441 millió Ft-ot fordított.

A korábban már bevált elveket követték, azt az intézményt, amelyikhez hozzányúltak, a lehetőségek szerint méretétől függően teljesen, vagy önálló részegységeiben újítták fel. Ezzel érzékelhetően jobb, korszerűbb, hosszú távú zavartalan használhatóságot kívántak biztosítani, figyelmet fordítva a külső megjelenésre is.

Ebben az időszakban több nagy volumenű beruházás készült el. Ezek közül a legjelentősebb a Grassalkovich Antal Általános Iskola bővítése, felújítása. Korábban elkészült a főépület harmadik emelete, valamint a Galambos János Zeneiskolának is helyt adó „régí községháza” teljes átépítése, felújítása. 2004-ben kezdődött a Templom utcai épületszárny átépítése, fölé tornatermet építettek, a meglévő tornaterem tetején könyvtárat és több funkció művészeti termet alakítottak ki. A beruházás ezen szakasza 405 millió Ft-ba került, amelyből 255 millió Ft-ot címzett állami támogatás formájában kapták.

Kisebb volumenű, de jelentős a Gyékény utcai óvoda bővítése, Rézöntő utcai bölcsőde felújítása. Az itt meglévő épületegyütteshez egy új óvodai szárnyat építettek két csoportszobával, kiszolgáló helyiségeivel és tornateremmel. Ebben az épületrészben kezdte meg a működését a Stefánia utcából átköltöző óvoda. Az épület más részébe költözik a Gyékény utcai óvoda, ezzel egy korszerű 4 foglalkoztatós óvodai egység alakult ki. Az épület felújított részében változatlan alapterületen üzemel tovább – de már Gyékény utcai bejáratl – a bölcsőde. A beruházás 156 millió Ft- ba került.

A lakosság korszerű kiszolgálása érdekében a Hősök tere 12. szám alatti foghíj telken önkormányzati irodaház épült 2006-ban 180 millió Ft-os ráfordítással.

Ezen kiemelt beruházások mellett jelentős összegeket fordítottak egyéb beruházásokra is, amelyek felsorolásszerűen a következők:

Óvodai területen:

A Gyékény utcai óvoda bővítése nélkül 112.190.000 Ft-t költöttek.

- 4 óvodát bekötöttek a szennyvízcsatorna hálózatba,
- a Szitás utcai óvoda tetőtere bővítésre került, felújították a konyhát és a felnőtt öltözőt,
- a Templom utca 10. és a Templom utca 167. óvodában bútor cseréltek,
- teljesen felújították a Napsugár óvodát,
- a Pista-hegyi óvodában felújították a nyílászárókat.

Iskolai területen:

- Török Flóris általános iskola összesen 84.169.000 Ft értékű felújítása: udvari térburkolat cseréje, bejáratí előtér kialakítása, új számítástechnikai terem kialakítása, tornatermi sport burkolat cseréje, vizes blokkok felújítása, PVC burkolatok cseréje, részleges bútor csere,
- Páneurópa általános iskola összesen 35.330.000 Ft értékű felújítása: PVC burkolatok cseréje, teljes tornatermi bútor csere, számítástechnikai tanterem kialakítása, tetősík ablakok cseréje, nyílászárók javítása, mázolása, udvari csatornahálózat átépítése,
- Grassalkovich általános iskolabővítésen kívüli 11 millió Ft értékű felújítása: tornatermi parketta cseréje, pincei sport szoba kialakítása, elektromos főelbontó felújítása, kazánházi főelbontó felújítása,
- Mikszáth Kálmán általános iskola 58.576.000 Ft értékű felújítása: konyha, ebédlő

felújítása, zajvédő fal építése, világítási hálózat, elektromos főelosztó felújítása, udvari csatorna átépítése, vízcsőhálózat cseréje, tornatermi nyílászárók és bejárati portál cseréje, tornatermi öltözők felújítása,

- Fekete István általános iskola 46.954.000 Ft értékű felújítása: teljes bútorcseré, világítási hálózat felújítása, villámhárító cseréje, kerítés felújítása, volt gondnoki lakás átalakítása oktatási célra,
- Galambos János zeneiskola 19.935.000 Ft értékű felújítása: díszterem berendezése, igazgatási egység átalakítása.

A Galéria és a Múzeum részleges belső felújítására 8.347.000 Ft fordítottak.

Egészségügyi intézmény 93.611.000 Ft értékű felújítása: újkazánház kialakítása a tetőszinten, rendelők kialakítása, fűtési hálózat részleges felújítása, rendelők teljes átépítése, felújítása ablak cserével együtt, mozgássérültek számára a bejárati ajtó átépítése és WC kialakítása.

Gondozószolgálat 10.202.000 Ft értékű felújítása: fűtési hálózat átalakítása, festő-mázoló munkák, udvari térburkolat kiépítése.

Szociális foglalkoztató 9.600.000 Ft értékű felújítása: részleges belső felújítás.

Sportlétesítmények 149.921.000 Ft értékű felújítása:

- a Haraszti úti sporttelepen kiemelt beruházás volt a régi földes pálya helyén. A kategóriás műfüves pálya építése, ehhez támfal és lelátó kialakítása, felújították a létesítmény teljes elektromos hálózatát.
- Újtelepi Sportcsarnok tervezetése.

Okmányiroda kialakítása Grassalkovich utca 158. szám alatt 30.625.000 Ft értékben.

Közösségi házban a pártok részére irodák kialakítása és az épület részleges felújítása 17.469.000 Ft értékben.

Zenepavilon építése a Hősök terén 12.406.000 Ft értékben.

A 2002-2005. évi út és közműépítési beruházások összegezve:

- kiépült 10,5 km földút szilárd burkolattal,
- megépült 19 km szennyvízcsatorna 9 km közterületi házi bekötésű csatornával, mely 1.600 ingatlan rákötését tette lehetővé,
- kiépült csaknem 2 km csapadékcatorna 76 víznyelő bekötéssel,
- átépült 846 fm víznyomócső, és 207 fm új vízvezeték létesült.

A 4 év beruházási összköltsége 3,6 milliárd forint volt.

Az Önkormányzat 2006-2010. között intézményhálózatának bővítésére, átépítésére 2 milliárd 113 millió Ft-ot fordított.

Ebben az időszakban a korábbi évekhez hasonlóan valamennyi intézményére költött, az állag megóvason túl számos értéknövelő beruházást - felújítást hajtott végre.

2007. második felében- a jogszabályi kötelezettségnél egy évvel korábban elvégezték a játszóeszközök szabványosítását. A bölcsődében, óvodákban, iskolákban az udvari játszóeszközök 90%-a nem felelt meg az EU szabványnak. A játszóeszközök cseréjére az intézményvezetők bevonásával tervet készítettek, amelyet 2007 őszén megvalósítottak.

A 14 intézményt érintő játszóeszköz csere 199 millió Ft-ba került.

2007. évben a Hősök tere és környékén kiépítették a kamerás térfigyelő rendszert. Lakossági igénynek tettek eleget, hogy egyrészt növeljék a városközpont közbiztonságát, másrészt a környék gépkocsi forgalma is nyomon követhető legyen. A rendszer segítségével történt a szabálysértések elkövetőinek tetten éréséről, bűncselekmények megghiúsulásáról a Soroksári Hírlapban rendszeres tájékoztatást adnak.

A térfigyelő kiépítési költsége 30 millió Ft volt.

A Mikszáth Kálmán Általános Iskola teljes belső felújítása keretében kicserélték korszerű, jó hőszigetelésű kivitelűre az iskola valamennyi ablakát, átépítették a bejáratot. Az első emeleten kiépítették a számítástechnikai termet. Valamennyi tanteremben a padlóburkolat cseréjét végezték el, a tanári szoba áthelyezésével lehetőség nyílt az irodák jó funkcionális átrendezésére. Teljes festés-mázolás történt, kicserélték az iskola teljes bútorzatát, valamint az aula beépített öltöző szekrényeit.

A teljes felújítás 138 millió Ft-ba került.

2008-2009. évben hiánypótló, kiemelkedő beruházás történt a kerület életében, megépítették a Szabadidő, Kulturális és Sportcentrumot. A külső megjelenésben is impozáns épületben egy szabványméretű kézilabdapálya épült. A küzdőtérhez egyoldali lelátó készült, amely 360 fő befogadására alkalmas. Az emeleti galérián további 100 ülőhelyet alakítottak ki.

A 2625m²-es épület tisztán kerületi forrásból 935 millió Ft-ba került.

2008 nyarán a Csillag utcai óvoda felújításával befejeződött a kerületi óvodák teljes felújítási programja. Az óvoda épülethez csatolt, volt gondnoki lakásból a hiányzó kiszolgáló területeket alakították ki.

A beruházás 63 millió Ft-ba került, melyből 30 millió Ft-ot pályázaton nyert a kerület.

Ezen kiemelt beruházások mellett jelentős összegeket költöttek egyéb beruházásokra is, amelyek felsorolásszerűen a következők:

Óvodai területen:

- Rézöntő utcai óvoda térburkolata, elötető,
- Pista-hegyi óvoda részleges belső felújítása, álmennyezet feletti vízcsövek cseréje, bútor cseréje,
- Béka utcai óvoda lépcső átépítése, udvari térburkolatok cseréje,
- Csillag óvoda kerítés építése,
- Szitás óvoda udvari térburkolat,
- Napsugár óvoda étellift átépítése, tetőszigetelés cseréje.

Iskolai területen:

- Török Flóris általános iskola összesen 84.215.000 Ft értékű felújítása: bútor, PVC burkolat, vízcsőhálózat cseréje, vizesblokkok felújítása, tornatermi védőburkolat vásárlása, számítógép csere, világítási hálózat felújítása valamennyi tanteremben,
- Fekete István általános iskola 76.083.000 Ft értékű felújítása: Tartsay utcai épületszárny és lépcsők felújítása, számítás technikai terem, könyvtár és olvasó kialakítása, bejárati portál és udvari bejáratok átépítése, elektromos fővezeték és ablakok cseréje,
- Grassalkovich általános iskola, a bővítésen kívül 27.601.000 Ft értékű felújítás: elektromos szinteltolók felújítása, második számítástechnikai terem kialakítása, bútor csere, Grassalkovich úti homlokzaton ablak csere, régi épületben WC kialakítása, PVC burkolatok cseréje.

Soroksári Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény 19.894.000 Ft értékű felújítása: A Fekete István Általános Iskola, Tartsay utcai épületszárnyának egy részében alakították ki a funkcióhoz igazodó átépítéssel az intézményt.

Egészségügyi és Szociális területen:

- Egészségügyi Intézmények 125.343.000 Ft értékű felújítása: rendelők felújítása, tetőszigetelés és fűtési hálózat felújítása, ablak portálok és burkolatok cseréje,
- Gondozószolgálat 4.522.000 Ft értékű felújítása: utcai homlokzat felújítása, mozgássérült bejárat kialakítása,
- Bölcsőde 6.109.000 Ft értékű felújítása: bútor csere,
- Sportpálya 30.000.000 Ft értékű felújítása: a balesetveszélyes Haraszi úti kerítés elbontása, támfal és új kerítés építése.

Hivatali és közösségi épületek:

- Hősök tere 12 irodaház: gyengeáramú rendszer kiépítése, bútorozás, kertépítés, klíma kiépítése,
- Községi ház: frakció irodáinak kialakítása, átépítési terv készítése,
- Grassalkovich 135.: kisebbségi önkormányzatok irodáinak kialakítása,
- Okmányiroda: bővítési terv készítése.

A 2006., 2008., 2009., és 2010. évi út és közműépítési beruházások összegezve:

– út és járda	521.500.000 Ft
– szennyvízcsatorna	254.000.000 Ft
– csapadékcsonna	65.000.000 Ft
– vízellátás	170.000.000 Ft
– gázellátás	13.688.000 Ft
– közvilágítás	26.500.000 Ft
– Összesen:	1.050.000.000 Ft

Parképítés 2006. évben: 101.000.000 Ft értékű felújítás

- Szent László utcai közpark és játszótér bővítése,
- Kiskócsag utcai játszótér építése,
- park és faszor fenntartásra, közterületi játszóeszközök szabványosítása 61.000.000 Ft,
- Tiszta Soroksárért napok megrendezése.

Parképítés 2007. évben: 53.800.000 Ft értékű felújítás

- Karmazsin utcai játszótér újjáépítése,
- Kiskócsag utcai játszótér bővítése,
- Templom utcai, Tószeg utcai és Vadvíz utcai játszótérek szabványosítása,
- Tiszta Soroksárért napok megrendezése.

Parképítés 2008. évben: 62.000.000 Ft értékű felújítás

- közkifolyós vízfogyasztás, óra szolgáltatás, illegális szemétszállítás közműnyilvántartás díja,
- Tiszta Soroksárért napok megrendezése.

Parképítés 2009. évben: 62.200.000 Ft értékű felújítás

- 11 db közkert, közpark és játszótér fenntartási feladatainak ellátása,
- Tiszta Soroksárért napok megrendezése.

3.2.7. Összegzés

3.2.7.1.SWOT elemzés

Belső tényezők	
Erősségek	Gyengeségek
• Kedvező földrajzi fekvés. • Növekvő lakosságszám. • Erős lokálpatriotizmus. • Nagy kiterjedésű fejlesztési területek állnak rendelkezésre. • Kedvező gazdaság földrajzi elhelyezkedés. • Kiegyensúlyozott természet földrajzi adottságok. • Jelentős, természeti értékek. • Országos jelentőségű logisztikai bázis kiépülése. • Munka lehetőségek viszonylagos bősége. • Döntően kertvárosi jellegű, családi házas lakóterületi beépítés.	•Konfliktusos, kétszintű önkormányzati rendszer. •A városszerkezeti egységek szétdaraboltsága, elkülönülése. •Előregedő lakosság, csökkenő élve születések. •Gyenge a helyi gazdaság teljesítménye, alacsony az ipar kapacitása. •Alacsony a mikro- és kisvállalkozási aktivitás. •Hiányzó kiskereskedelmi és vendéglátási szolgáltatások a kerületközpontban. •Hiányzó sportolási és szórakozási lehetőségek a fiatalok számára. •Lassú és rossz irányú tömegközlekedési kapcsolatok. •Jelentősek az átmenő forgalom okozta környezetvédelmi problémák. •A belterületen alacsony a zöldterületek és parkok száma és nagysága. •Nagy kiterjedésű zöldfelület hiányos területek. •Jelentős probléma az illegális hulladék lerakás. •Folyamatosan halasztódik a Gyáli patak revitalizációja. •Alacsony a csatornahálózat kiépítettsége. •Sok helyen megoldatlan a csapadék elvezetés. •Forráshiány az önkormányzati gazdálkodásban.

Külső tényezők	
Veszélyek	Lehetőségek
• Az egyre növekvő természeti fogyás következtében nagy az előregedés veszélye, melynek konzekvenciái a kerületi egészségügyi és- szociális ellátó rendszerre jelentősek lesznek. • A külterületen lévő elaprózott ingatlan tulajdonosi struktúra gátolja a fejlesztéseket. • A kétszintű önkormányzati rendszer miatt lassú a fejlesztések időbeni kialakítása. • Nagy az állami adó szabályok változtatása miatti kockázatok. • Időben elhúzódik az elővárosi gyorsvasúthálózat és az elkerülő út kialakítása. • A külső források elapadása miatt megrekednek a fejlesztések.	• A kerület központi funkcióinak mennyiségi és területi bővülése. • Az RSD sport rekreációs szintű hasznosítása. • A belterületi ritkán beépült lakó és gazdasági területek besűrűsödése. • A külterületi nagy kiterjedésű lakó és munkahelyi fejlesztési területek hasznosítása. • Új kerületi alközpontok kialakulása. • Logisztikai és ipari szolgáltatások fejlődése. • Az új M0 szakasz megépülése. • Az elővárosi vasútvonal fejlesztése. • Az észak-déli elkerülő út és a kerületszerveket összekötő hiányzó kelet-nyugati külön szintű kapcsolatok megépülése.

3.3. Kerületsrészek meghatározása, elemzése

3.3.1. A kerület általános jellemzése

Soroksár Budapest pesti oldalának déli részén, a Duna bal partján, a XXIII. kerületben helyezkedik el. Soroksár határai a következők: északon a XX. kerület (Pesterzsébet), keleten a XVIII. kerület (Pestszentlőrinc és Pestimre), délkeleten Gyál, délen Alsónémedi és Dunaharaszti, nyugaton pedig a Csepel-szigettől a Ráckevei-Dunaág választja el.

Soroksár az 1950-es években történt Nagy-Budapesthez való hozzácsatolása ellenére egyelőre nem integrálódott szervesen a települési hálózatba. Településszerkezeti szempontból tulajdonképpen még ma is egy kiterjedt külterületekkel, mezőgazdasági szántóterületekkel és tanyás beépítéssel rendelkező község Budapest közigazgatási területén belül. Ennek következtében lakott kerületsrészei nem fedik le közigazgatási területének egészét és nem alkotnak folytonos települési szövetet.

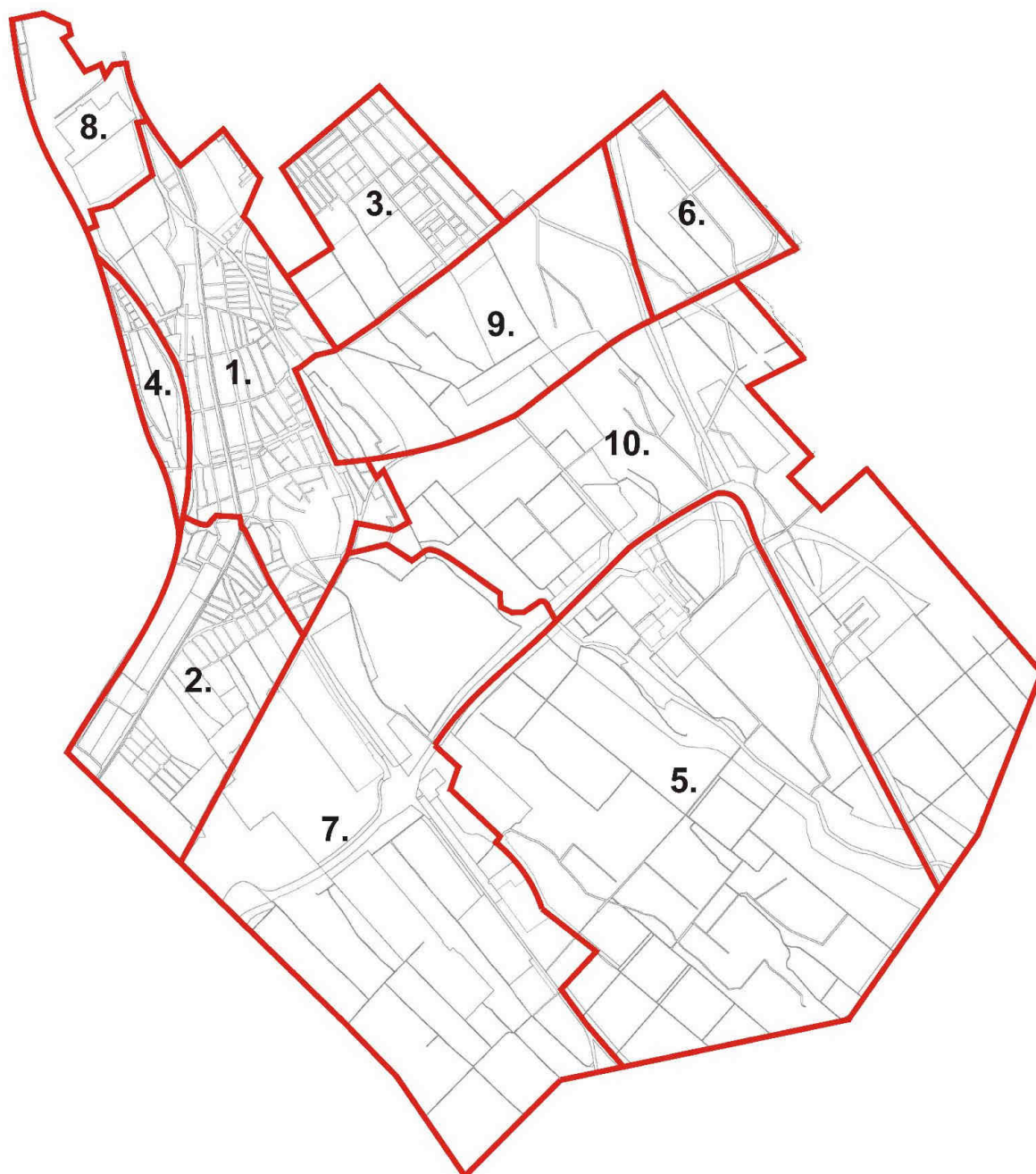
A kerület méretét tekintve a XVII. kerületet követően a főváros második legnagyobb kiterjedésű kerülete. Lakónépessége tekintetében viszont a legkisebb lélekszámú (20697 fő lakónépessége 2001.) Népsűrűsége mindössze 5 fő/ha körüli, ami a fővárosi átlag (32 fő/ha) mindössze hatoda, és jóval alacsonyabb, mint a szomszédos XX. kerület (53 fő/ha), XIX. kerület (89 fő/ha) és XVIII. kerület (16 fő/ha) népsűrűsége.

A központi kerületsrésze a Grassalkovich út menti ősi településmag körül alakult ki. Ehhez kapcsolódik a Gyáli-patak – M0 – Soroksári-Duna által közrefogott déli kerületsz. Elkülönülő kerületsrésze a Molnár-sziget. A Péteri-majorság területén bokortanyából kialakult elkülönülő kerületsz az M5-ös autópálya bevezető szakasza mentén, Nagybani-zöldségpiac térségében kialakult bevásárlóközponti terület. Ezeket a lakóterületi, illetve beépített kerületsrészeket jelentős kiterjedésű, mezőgazdasági, erdőgazdasági, vízgazdálkodási funkciójú, de lakó és telephelyi területeket is tartalmazó külterület veszi körül.

Soroksár közigazgatási területének 72 százaléka külterület. A kerület külterületi részeinek döntő többsége erdőgazdasági, illetve mezőgazdasági hasznosítású területbe tartozik. Állandó vagy időszakos jelleggel a területek nagy része rendelkezik növényzettel. A külterület apró parcellás területein lakóterületi területhasználatok is jelen vannak (Farkas hegy).

A külterületen lévő lápos területek (Soroksári-lápszem, Sósmocsár, Farkas-turján, Magas-sásos) a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületeihez tartoznak, és a 1996. évi LIII. (természetvédelmi) törvény 23§-a szerint (ex lege) természetvédelmi oltalom alatt állnak. Soroksár külterületi részei mellett lévő Duna-parti területek a NATURA 2000 élőhely védelmi területtel határos puffer zónaként funkcionálnak.

48. ábra Kerületsrészek lehatárolása

61. táblázat: Soroksár kerületszélei

Sorszám	Kerületszél	Lehatárolás	Terület /ha/
1.	Soroksár központ	Soroksári Duna – Sziget-dűlő Belső útja - MÁV vonal - Helsinki út - közigazgatási határ - Bolyai János utca - Vágóhíd utca - Alsó határút - Könyves utca - Kő utca - Ugarszél út - Szentlőrinci út - Erzsébet utca - MÁV vonal - Vecsés út - tervezett belterületi határ - MÁV vonal - Grassalkovich út - Gyáli Patak)	378,89
2.	Soroksár dél	Soroksári Duna - Vadvíz utca - Vadevezős utca - Gyáli patak - Grassalkovich út - MÁV vonal - Dél utca - Haraszi út – Haraszi-szőlők melletti út	266,03
3.	Újtelep	Közigazgatási határ - Köves út - Szentlőrinci út a Temető sor vonaláig - Temető sor	186,31
4.	Molnár-sziget		58,08
5.	Péteri major és térsége	M0 autót - M5 autópálya - közigazgatási határ - 5. számú út	1016,53
6.	Nagybani Piac és térsége	M5 autópálya - Szentlőrinci út - Nagykőrösi út - MÁV vonal	137,74
7.	Logisztikai és gazdasági térség	MÁV vonal - Gyáli patak - M0 autót - 5. számú út - közigazgatási határ	809,80
8.	Vizi sport utca és térsége	Soroksári Duna - közigazgatási határ - MÁV vonal – Sziget dűlő belső útja	104,19
9.	Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége	Erzsébet utca - Szentlőrinci út - M5 autópálya - Vecsés út - MÁV vonal)	323,75
10.	Egyéb területek	Vecsés út - M5 autópálya - M0 autót - Gyáli patak - MÁV vonal - Tervezett belterületi határ	792,02

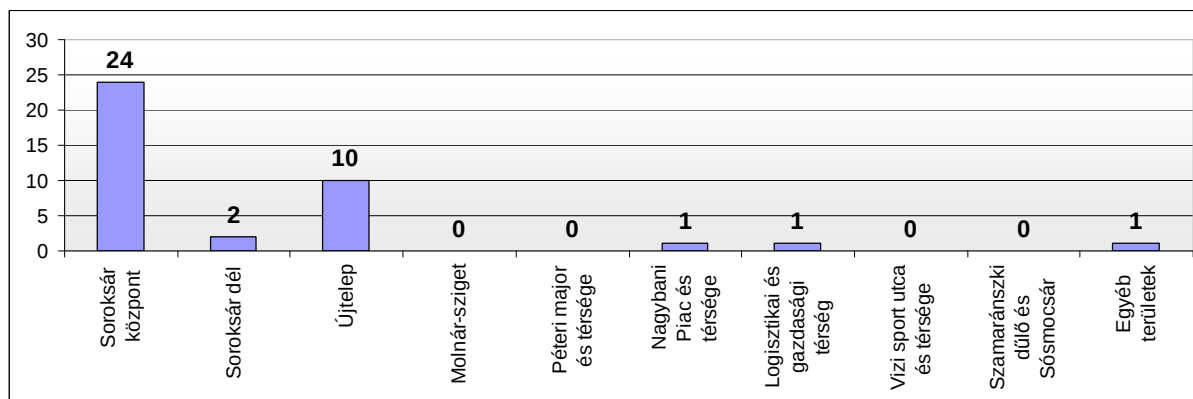
A kerületszélek következő részben történő bemutatásához a statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal Népességstatisztikai Főosztálya biztosította.

3.3.1.1. Funkcióellátottság, közszolgáltatások

62. táblázat: Humánszolgáltatási funkciók bemutatása

Objektum	Soroksár központ	Soroksár dél	Újtelep	Molnár-sziget	Péteri major és térsége	Nagybani Piac és térsége	Logisztikai és gazdasági térség	Vizi sport utca és térsége	Szamaránszki dűlő és Sósocsár	Egyéb területek	Σ
Humánszolgáltatási funkciók 1. Egészségügy, szociális funkciók											
Felnőtt háziorvosi rendelők	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Gyermek háziorvosi rendelők	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Felnőtt orvosi ügyelet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gyermek orvosi ügyelet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gyógyszertárak	3	0	2	0	0	1	0	0	0	0	6
Járóbeteg-szakellátás	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Felnőtt fogászati rendelő	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Gyermek fogászati rendelő	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kórház	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mentőállomás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egészségügyi szolgálat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gyermekgyógyász szolgálat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Idősek klubja (nappali ellátás)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Időskorúak bentlakásos otthona	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hajléktalanok nappali ellátását végző intézmény	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hajléktalanok éjszakai ellátása	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÁNTSZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pszichiátriai Gondozó	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RTG Emyőképszűrő Állomás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tüdőgondozó Intézet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Állatorvosi hivatal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Állatorvosok	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	5
Bölcsődék	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Humánszolgáltatási funkciók 2. Oktatás											
Óvodák	7	1	2	0	0	0	0	0	0	0	10
Általános iskolák	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	5
Középiskolák	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szakiskola (Szakközépiskola)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kollégiumok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Felsőoktatási intézmény (telephely)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Kutatóintézet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bármely más K+F funkció	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb oktatási intézmények	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Összesen	24	2	10	0	0	1	1	0	0	1	39

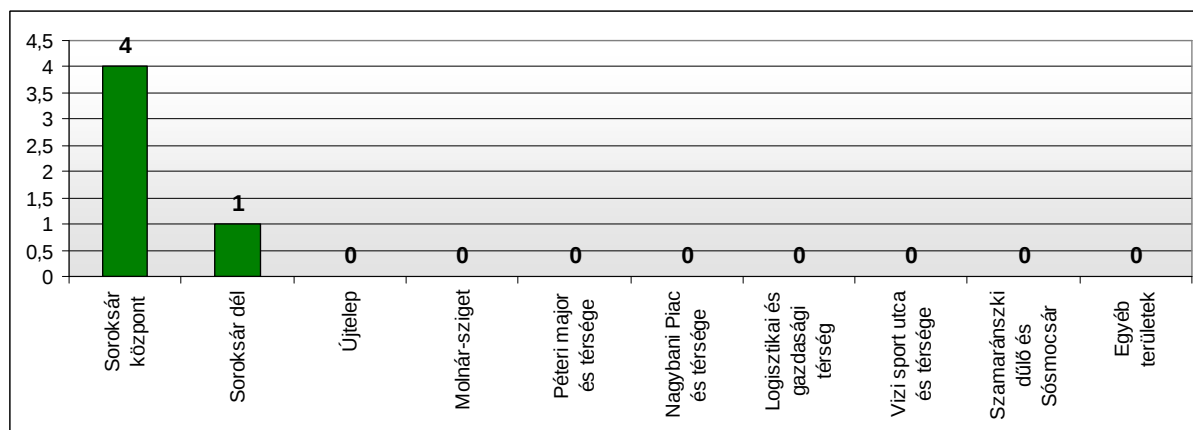
49. ábra: Humánszolgáltatási funkciók mértéke

63. táblázat: Államigazgatási funkciók bemutatása

Objektum	Soroksár központ	Soroksár dél	Újtelep	Molnár-sziget	Péteri major és térsége	Nagybani Piac és térsége	Logisztikai és gazdasági térség	Vízi sport utca és térsége	Szamaránszki dűlő és Sós mocsár	Egyéb területek	Σ
Polgármesteri Hivatal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Önkormányzat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Területi hatósági intézmények	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rendőrség (rendőrkapitányság)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bíróság	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ugyészség	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Büntetés-végrehajtási intézmény	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tűzoltóság	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polgári védelem	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Polgárőrség	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Összesen	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5

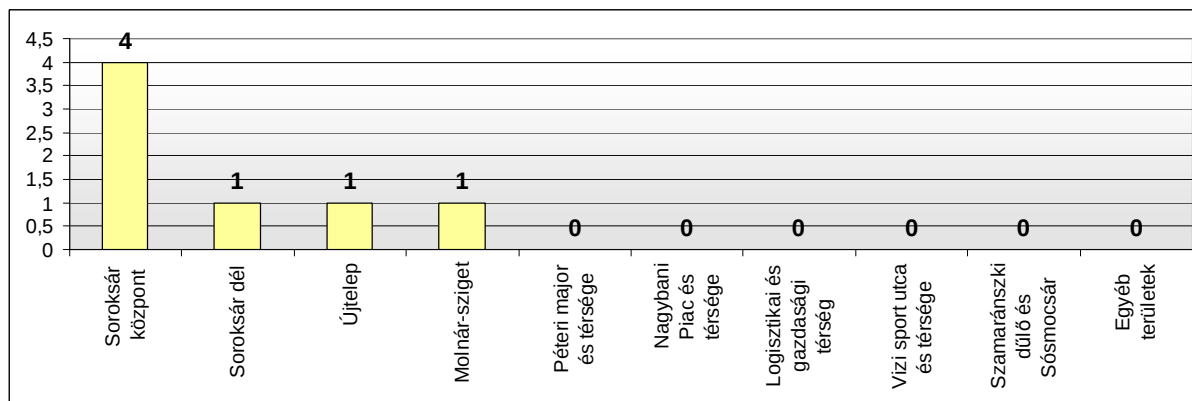
50. ábra: Államigazgatási funkciók mértéke

64. táblázat: Községi funkciók bemutatása

Objektum	Soroksár központ	Soroksár dél	Újtelep	Molnár-sziget	Péteri major és térsége	Nagybani Piac és térsége	Logisztikai és gazdasági térség	Vízi sport utca és térsége	Szamaránszki dűlő és Sós mocsár	Egyéb területek	Σ
Önkormányzati közművelődési könyvtár	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nem önkormányzati közművelődési könyvtár	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Művelődési központ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kulturális központ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Színház	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mozi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Múzeum (kiállítóhelyiség)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sporttelep	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Szabadidőcsarnok	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Szabadtéri szabadidő központ, napközis tábor	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Uszoda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rendezvénycsarnok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Közpark											0
Játszótér											0
Temetők	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Összesen	4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	7

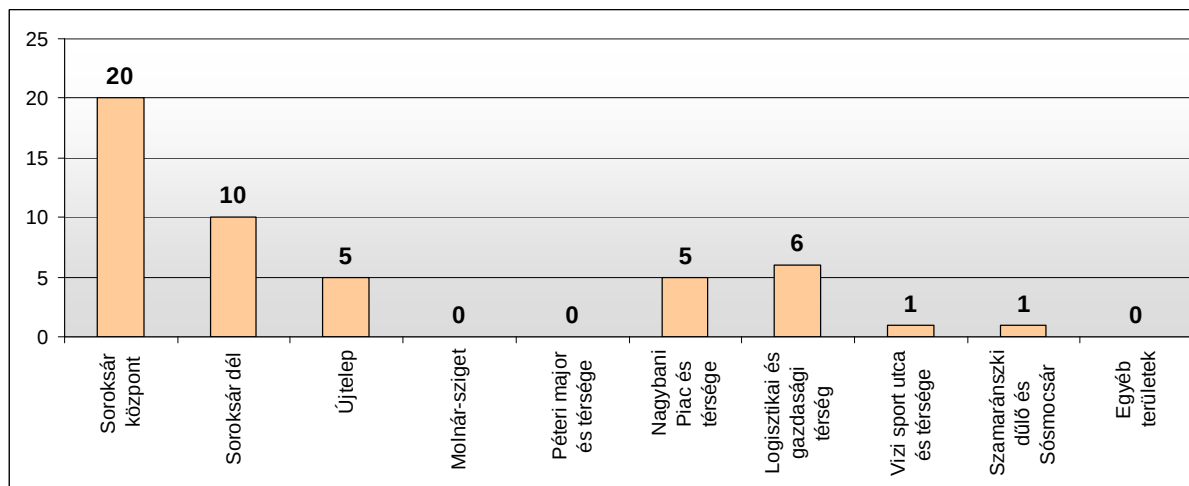
51. ábra: Községi funkciók mértéke

65. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Objektum	Soroksár központ	Soroksár dél	Újtelep	Molnár-sziget	Péteri major és térsége	Nagybani Piac és térsége	Logisztikai és gazdasági térség	Vízi sport utca és térsége	Szamaránszki dűlő és Sós mocsár	Egyéb területek	Σ
Piacok száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bankok	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	7
Pénzügyi szolgáltatók	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szolgáltató központok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kereskedelmi központok	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	4
Ipartelepek (ipari területek)	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Ipari parkok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Logisztikai központ	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	3
Innovációs központ	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Irodaházak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hotelek	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Panziók, egyéb szálláshelyek	0	2	2	0	0	0	0	1	0	0	5
Vendéglátóegységek	13	8	3	0	0	4	2	0	0	0	30
Összesen	20	13	5	0	0	6	8	1	1	0	54

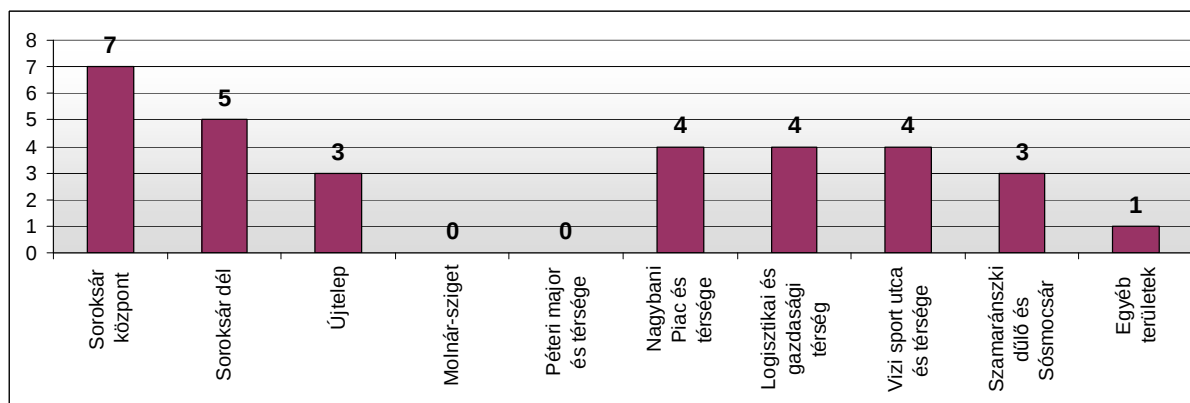
52. ábra: Gazdasági funkciók mértéke

66. táblázat: Közlekedési, távközlési funkcióinak bemutatása

Objektum	Soroksár központ	Soroksár dél	Újtelep	Molnár-sziget	Péteri major és térsége	Nagybani Piac és térsége	Logisztikai és gazdasági térség	Vízi sport utca és térsége	Szamaránszki dűlő és Sós mocsár	Egyéb területek	Σ
Távolsági autóbusz megálló	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Vasútállomás	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Helyi autóbuszjárat	3	2	2	0	0	2	2	3	2	1	17
Postahivatal (fiókpost)	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	4
Tömegközlekedés	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3
Benzinkút	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	3
Taxiállomás	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Közüzem vízhálózat (hol nincs)											0
Zárt csatorna hálózat (hol nincs)											0
Összesen	7	5	3	0	0	4	4	4	3	1	31

53. ábra: Közlekedési, távközlési funkciók mértéke

3.3.2. Soroksár központ kerületrészteljesítése

3.3.2.1. Jellemzők

Soroksár település központi magja a mai Grassalkovich út mentén alakult ki, azzal párhuzamos utcákra szerveződve. A településközpont a Duna a MÁV Kelebia-vasútvonal által közrezárt területre bővült. Keleti irányú bővülését a vasúti pályatest akadályozta sokáig, illetve nehezíti jelenleg is. Azok az északi-déli közlekedési tengelyek, melyek mentén a település kialakult, a közlekedési kapcsolatokat biztosító kedvező hatásuk mellett ma már, mint a terület élıhetőség rontó tényezőként hatnak. Ilyen elválasztó hatású, környezet terhelő elem a Grassalkovich út intenzív tranzit gépjármű forgalma, a BKV Zrt. HÉV és a Budapest-Kelebia vasútvonal zárt pályatestjeinek izoláló hatása.

A központ két fele a Duna parti és a Templom oldali rész nem kommunikál egymással. A kényszeres „vágás” eredményeképpen négy karakteres területre osztható a központi rész:

Az **északi rész** nyúlványként a szomszédos XX. kerülethez szervesen kapcsolódva (Bólyai János utca és környéke) lényegében avval homogén testet alkotva. Itt paneles sorházak is épültek az idők folyamán.

Duna part a Grassalkovich útig tartó kiterjesztéssel. A part a terület nagy részéről vizuálisan nem érzékelhető, inkább csak a vegetáció jelzi a víz közelségét. Családi házak, kertvárosi jelleg némi falusias beütéssel.

A **Templom oldalként** megnevezett terület a történelmi múlttal rendelkező kertvárosi kerületrész. A kisvárosi jellegű terület megőrizte a részben ormos, a részben kontyolt, utcára merőleges tetőgerincű oldalhatáros beépítését. A folyamatos átépülés ellenére, a településkép egységesnek módható, ami a jövő számára megőrzendő.

A **Hősök tere** városias környezet, a HÉV közeli részein zártosított, emeletes, utcával párhuzamos gerincű házai nagyrészt eklektikus és posztmodern stílusban épültek, a modern stílus jegyeket hordozó sarokház kivételével.

A központi területet családi házas beépítésű, kisvárosias, kertvárosias lakóterület veszi körbe. A közigazgatás, közszolgáltatás (oktatás, nevelés, egészségügy), illetve kiskereskedelmi és egyéb szolgáltatási funkciók ebbe a lakóterületbe ágyazottan jelennek meg. Ezen funkciók sűrűsödése a Grassalkovich úton és az arra merőleges Hősök tere tengelye mentén figyelhető meg. Azonban a funkcióhiányok a kerületrész több területén is jelen vannak.

A kerület központi területén lévő szolgáltatások száma, nagyságrendje és színvonala jelenleg elégtelen egy jól működő, funkciógazdag, további beruházásokat vonzó központ kialakításához.

Természetvédelmi szempontból a kerületrész legnagyobb természeti értéke a Duna. A Soroksári-Duna egyedülálló természeti élőhely, fontos ökológiai folyosó. NATURA 2000 SCI területként (védett természeti élőhely), Európai Unió védelem alatt áll. Szintén értékes ökológia folyosó a központi területet délről határoló Gyáli-patak. A terület jelenlegi állapotában nem tölt be közhasználatú zöldfelületi (zöldfolyosó) funkciót Soroksár-központ Duna-parti része országos jelentőségű természeti terület is egyben.

3.3.2.2. Gazdaság

Soroksár központban mikro és kisvállalkozások működnek, jellemzően a kiskereskedelem és szolgáltatásokban. Más ágazatok, mint például ipar, logisztika, mezőgazdaság szinte egyáltalán nincsenek jelen. Ennek oka, hogy a kerület központ nem alkalmas és igény sincs ilyen ágazatok megtelepedésére és működésére.

A kerületrész kiskereskedelmi üzletei és a szolgáltatásokat nyújtó magánvállalkozásai, valamint önkormányzati és egyházi intézményei a Hősök tere és Grassalkovich út mentén csoportosulnak, bár az út hatalmas tranzit forgalma a helyi kiskereskedelmi hálózatot és a lakossági szolgáltatások fejlesztését negatívumként korlátozza.

Kevés a parkoló hely és a Grassalkovich út páratlan oldalán, több szakaszon is veszélyesen keskeny a járda és a szigorú közlekedésbiztonsági előírások miatt, alig néhány helyen lehet átkelni a főútvonalon, ami szintén megnehezíti az üzletekhez, intézményekhez való eljutást.

Soroksár központban sem szálloda, sem panzió, sem magánszállás nem található. Az idegenforgalmi ágazat szinte teljes hiánya az egész kerületre jellemző.

67. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Soroksár központ		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	103
	Bankfiókok	6
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	1
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	13

3.3.2.3. Társadalmi környezet

68. táblázat: Soroksár központ kerületrészt mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Soroksár központ
Lakónépesség száma (fő)	20697	9572
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	14,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	62,0
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	23,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	35,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	59,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	38,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	12,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	11,2
Lakásállomány (db)	8115	3994

3.3.2.4. Közművek, infrastruktúra

69. táblázat: Soroksár központ kerületrészt közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

Közúthálózat szempontjából a központi terület fő útvonala a 2x2 sávós Grassalkovich út, melyen a HÉV vonal is közlekedik. A nagy forgalmú útvonal jelentős környezetterhelést okoz a kerületközpontban, illetve a zárt HÉV pálya révén jelentős az izoláló hatása is. A kerületrész nyugati határába haladó vasútvonalnak a Hősök terénél található megállóhelye. Szintbeli közúti átkelők a Vecsés úton és a Tárcsás utcánál találhatók.

A kerületész beépített területei ivóvíz, szennyvízcsatorna és elektromos hálózattal jellemzően ellátottak. A vasútvonaltól keletre lévő területeken, főként a Tompaház utca térségében szükséges a csatornahálózat további bővítése. A lakóterületi kerületrész elektromos és távközlési vezetékei jellemzően légvezetékek. Az utcaképben megjelenő kétoldali vezetékek jelentős mértékben rontják a településarculatot.

70. táblázat: Soroksár központ kerületrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kertvárosi lakókörnyezet Duna-part Épített és zöldfelületi értékek HÉV kapcsolat Vasúti kapcsolat	Funkciógazdag központ hiánya Grassalkovich út forgalmának szennyező, izoláló hatása Szintbeli vasúti átjárók Alközpontok hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
Funkcióbővítő fejlesztés a központban Duna-part rekreációs célú fejlesztése Kerületi központ kialakítása Elővárosi vasútvonal fejlesztése Elkerülő út megépítése	Grassalkovich út forgalmi állapotának hosszú távú fennmaradása Elkerülő út, elővárosi vasútfejlesztés elmaradása Duna-part fejlesztési potenciál kihasználatlanul maradása

3.3.3. Soroksár dél kerületrész helyzetértékelése

3.3.3.1. Jellemzők

Soroksár déli településrésze voltaképpen három elkülönülő részből (Orbán-hegy, Millenniumi telep, Apostolhegy) áll össze. A központi részhez kapcsolódó **Orbán-hegy** területe a Grassalkovich út – Haraszti út – Kelebia-vasútvonal által közrezárt területen helyezkedik el. Ezek a határoló közlekedési útvonalak egyúttal erőteljes fizikai gátként is funkcionálnak, elválasztják a kerületrészt a szomszédos területektől. Az Orbán-hegyi területen a lakóterületi funkció gyakorlatilag a kizárólagos területhasználat. A **Millenniumi-telep** az Orbán-hegytől délre a Haraszti út mellett elhelyezkedő közel 300 családi házból álló településrész, melyen szintén kizárólag lakóterületi területhasználat jelenik meg. A két kerületrész között mezőgazdasági területek helyezkednek el. Az **Apostolhegyi** terület Haraszti út menti részén gazdasági, telephelyi célú területhasználatok sorakoznak. A Horgászpártnak nevezett Duna-parti területen hétvégi házas jellegű beépítésekkel találkozunk. Lakóterületi funkció az Apostolhegy Duna felőli, északi, Gyáli-patak menti területén alakult ki. A Vágó közti sportpálya a kerület közösségi célú, sportterülete.

A kerületrész egyes területeinek legjelentősebb problémája az egyfunkciós területhasználat, valamint Soroksár központtól való izoláltság. A területen lévő közlekedési tengelyek mindegyike (Haraszti út, Grassalkovich - Ócsai út, M0, Kelebia vasútvonal) jelentős átmenő

forgalmat bonyolít le. A területek szűken leszabályozott utcái, illetve a közösségi területek hiánya miatt nem alakultak ki kerületségi központok.

3.3.3.2. Gazdaság

Soroksárnak ez a kerületségi része komplex kereskedelmi, gazdasági és szolgáltató tevékenységek szempontjából funkció-hiányosnak tekinthető.

71. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Soroksár dél		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	42
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	2
	Ipartelepek	1
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	2
	Vendéglátóegységek	8

3.3.3.3. Társadalmi környezet

72. táblázat: Soroksár dél kerületségi mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Soroksár dél
Lakónépesség száma (fő)	20697	3682
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	14,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	63,9
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	21,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	36,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	58,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	38,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	14,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	6,9
Lakásállomány (db)	8115	1467

3.3.3.4. Közművek, infrastruktúra

73. táblázat: Soroksár dél kerületrészt közmu-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

Soroksár déli területrészei közül az Orbán-hegy a Grassalkovich út és Haraszti út közé ékelődve, a Millenniumi telep a Haraszti út és a Kelebia vasútvonal között, míg az Apostolhegy a Duna és a Haraszti út között helyezkedik el. Mindhárom lakóterületi rész környezetminőségét és fejlesztési lehetőségeit jelentősen befolyásolják ezeknek a közlekedési tengelyeknek a forgalma. Közmű ellátottság tekintetében a Millenniumi-telep állapota tekinthető rendezettnek. Az Orbán-hegy hagyományos lakóterületei szintén ellátottak mind ivóvíz, mind szennyvíz vezetékekkel. Feladat a lakóterületi bővítési terület közművesítése. A kerületrészt Apostolhegyi része a legkritikusabb állapotú közművesítés szempontjából. A Gyáli-patak és Tusa utca közötti terület szennyvízcsatornával ellátott, azonban a Vadevezős utca és a Horgászpárt menti területek ellátatlanok. A csatornázás hiánya a területen a Duna közelsége miatt különösen jelentős probléma. A Haraszti út menti területek közművesítése megoldott. A három lakóterületi kerületrészt elektromos és távközlési vezetékei jellemzően légvezetékek.

74. táblázat: Soroksár dél kerületrészt SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kertvárosi lakókörnyezet Duna-part Területfejlesztési tartalékok	Kerületi alközpontok hiánya Közösségi területek, közparkok hiánya Nagy forgalmú, környezetterhelő útvonalak Rendezett településképi hiánya Alközpontok hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
Funkcióbővítő fejlesztés a kerületrésztben Rendezett közterületek kialakítása Duna-part rekreációs célú fejlesztése Elkerülő út megépítése, átmenő forgalom csökkenése Integrált térségközpont kialakítása	Grassalkovich út forgalmi állapotának hosszú távú fennmaradása Duna- parti fejlesztési potenciál kihasználatlanul maradása

3.3.4. Újtelep kerületrésztér helyzetértékelése

3.3.4.1. Jellemzők

Soroksár Újtelep kerületrésze Soroksár központjától elkülönülten, a XX. kerületi Pacsirta telephez kapcsolódóan alakult ki. Az újtelepi részt is, ahogy Soroksár egész lakóterületét a családi házas kertvárosias beépítés jellemzi. Azonban a Nyír és a Szent László utca mentén 3-5 szintes, telepszerű beépítéssel is találkozunk. A lakóterület központi részét a Szent László utcai katolikus templom, a mellette lévő intenzíven fenntartott közkert, valamint a BKV buszvégállomás jelöli ki. A kerületrészt jelenetős fejlesztési tartalékterületekkel rendelkezik. A kerületrészt mentes azoktól a közlekedés által okozott problémáktól, melyek Soroksár központi és déli kerületrészeit terhelik. Pesterzsébet közúthálózatán keresztül Dél-Budapest települési szövetébe is szervesen illeszkedik. Az M5-ös autópályához való közelsége miatt a terület jó közúti közlekedési adottságú. Az autópályára menti bevásárlóközponti területek révén pedig kereskedelmi és szolgáltató funkciók is könnyen elérhetőek innen. Éppen a bevásárlóközponti területek közelsége nehezíti a településrészen a kiskereskedelmi és szolgáltató funkciók megtelepedését, fokozzák a kerületrészt alvóváros jellegét.

Újtelepnek három markánsan különböző arculatú része van. A falusias, kertvárosias, fésűs, leginkább oldalhatáron állóan, helyenként zárt sorúan beépített terület a legrégebbi. A hatvanas években készült, többszintes, lapos tetős, blokkos kislakótelep középső a sorban. A legfiatalabb pedig a magas tetős, jellemzően négyszintes, paneles közepes méretű „önálló” lakótelep.

3.3.4.2. Gazdaság

Újtelepen jellemzően csak mikro- és kisvállalkozások működnek, főleg a kiskereskedelem és szolgáltatásokban. A közeli M5-ös autópályára bevezető szakaszánál található bevásárlóközponti területek (Tesco, Media Markt, Auchan, Electro World, stb.) közelsége azonban jelentősen megnehezíti a kiskereskedelmi és szolgáltató funkciók megtelepedését. A vállalkozások többsége lokális szereplő, szinte csak a helyi lakosság igényeit szolgálják ki. Más ágazatok, mint ipar (pl. nagy létszámú munkaerőt foglalkoztató összeszerelő-üzem) vagy Soroksár déli területeire és a Nagybani piac környékére jellemző logisztika, esetleg építőipar, gépipar, feldolgozóipar, élelmiszeripar és mezőgazdaság nincsenek jelen. Ennek oka, hogy a kerületrészt alapvetően lakó- és intézményi (oktatási, egészségügyi) funkciókkal bír, ezért nem is alkalmas és igény sincs ilyen ágazatok megtelepedésére, működésére.

Soroksárnak ez a kerületrésze is a komplex kereskedelmi, gazdasági és szolgáltató tevékenységek szempontjából funkció-hiányosnak tekinthető.

75. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Újtelep		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	23
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	2
	Vendéglátóegységek	3

3.3.4.3. Társadalmi környezet

76. táblázat: Újtelep kerületrészt mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Újtelep
Lakónépesség száma (fő)	20697	6676
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	23,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	61,8
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	14,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	34,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	62,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	30,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	11,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	17,3
Lakásállomány (db)	8115	2383

3.3.4.4. Közművek, infrastruktúra

77. táblázat: Újtelep kerületrészt közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

A kerületrészt a Külső Vörösmarty, Szent László és Köves utcákon keresztül szervesen kapcsolódik a szomszédos XX. kerületi Pacsirtatelep úthálózatához. A kerületrésztől mindössze 1.500 méteres távolságban van az M5-ös autópálya bevezető szakasza, ahova a Szentlőrinci út vezet. Soroksár központi területe szintén mintegy 1500 m-re található a kerületrésztől, azonban a közlekedési kapcsolatot a szintbeni vasúti kereszteződés nehezíti. A terület beépített részei közművesítettek. A terület fejlesztésére rendelkezésre álló beépítetlen területek közművesítése nem történt még meg.

78. táblázat: Újtelep kerületrészt SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kertvárosi lakókörnyezet Közparkok, közterek Bevásárlóközpont közelsége Területfejlesztési tartalékok Nincs zavaró tranzitforgalom	Kerületi alközpont hiánya Bevásárló központ funkcióelszívó hatása
Lehetőségek	Veszélyek
Funkcióbővítő fejlesztés a kerületrészekben Komplex lakóterületi, intézményi, oktatási, kulturális fejlesztések megvalósulása Dél-Budapesti kulturális központ létrehozása	A terület alvóváros jellegének fennmaradása Fejlesztési területek differenciálatlan, lakóterületi fejlesztése Térségi központ kialakításának elmulasztása

3.3.5. Molnár-sziget kerületrészt helyzetértékelése

3.3.5.1. Jellemzők

A Molnár-sziget Soroksár különlegesen értékes, jellemzően hétvégi házas, kertes hasznosítású kerületrészt. A szigetet övező Soroksári-Duna természetvédelmi oltalom alatt lévő Natura 2000-es terület. A 40 hektáros szigetnek az északi és nyugati, vízparti részein üdülőházas terület található. A sziget nadrágszíjparcellás belső és keleti területrészt mezőgazdasági hasznosítású, kertes beépítésű. A déli szigetcsúcs jelenleg beépítetlen terület. Közlekedési kapcsolatát Soroksár központ felé közúti híd, Csepel irányába pedig folyami rév biztosítja. Közösségi célú létesítmény a szigeti bejáró közelében lévő gyermektábor, illetve a volt csárda épülete.

A sziget jelenleg jellemzően földutakkal feltárt területén a közutak nem kellő szélességűek. A vízparti területek közterületi megközelítése megoldatlan.

A Soroksári-Duna egyedülálló természeti élőhely, fontos ökológiai folyosó. NATURA 2000 SCI területként (védett természeti élőhely), Európai Unió védelem alatt is áll. A Molnár-sziget északi Duna-parti területe országos jelentőségű természeti terület is egyben.

3.3.5.2. Gazdaság

A Molnár-sziget Soroksár különlegesen értékes, jellemzően hétvégi házas, kertes hasznosítású kerületrészt. A kerületrésztben említésre érdemes gazdasági tevékenység nem ismert.

79. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Molnár-sziget		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiók	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	0

3.3.5.3. Társadalmi környezet

80. táblázat: Molnár sziget kerületrészt mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Molnár- sziget
Lakónépesség száma (fő)	20697	95
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	10,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	68,4
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	21,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	41,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	55,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	37,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	9,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	8,0
Lakásállomány (db)	8115	49

3.3.5.4. Közművek, infrastruktúra

81. táblázat: Molnár sziget kerületrészt közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

A terület a Meder utcai közúti híddal kapcsolódik Soroksár központi területéhez. Csepel Királyerdő területe irányába révátkelő biztosít kapcsolatot. A részben külterületi sziget utcái változó, esetenként csupán 4 méteres szabályozási szélességűek, szilárd burkolat nélküliek. A terület fejlesztése szempontjából a közterület rendezés elengedhetetlen feladat. A Molnár-sziget ivóvízvezetékekkel csak a szigeti bejáró menti területeken ellátott. A csatornahálózat teljes mértékben hiányzik a területről. A csatornázás kiépítését az üdülőtérületi és zártkertes területek épületeinél vízbázis védelmi szempontok különösen indokoltá teszik.

82. táblázat: Molnár sziget kerületrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Duna-part Természetvédelmi terület Értékes zöldfelületek Zavaró területhasználatok hiánya	Vízpart közterületi megközelítésének hiánya Közösségi rekreációs funkciók hiánya Elaprózott telekstruktúra Lakóterületi területhasználat
Lehetőségek	Veszélyek
Rekreációs célú fejlesztés Természeti értékek megőrzése Zöldfelületi, közterületi fejlesztés	Elaprózott telekstruktúra miatt ellehetetlenülő területrendezés Vízparti területek elépülése Rekreációs fejlesztési potenciál kihasználatlanul hagyása Természetvédelmi területhez nem illeszkedő területhasználat megtelepedése

3.3.6. Péteri major és térsége kerületrész helyzetértékelése

3.3.6.1. Jellemzők

A Péteri-major Soroksár elkülönülő, a központi területtől mintegy három kilométerre fekvő lakóterületi és gazdasági területeket tartalmazó kerületrésze. A terület Pestszentimrértől mindössze 2 km-es távolságban van. Az M0 – Gyáli-patak – M5 által körülzárt kerületrészen lévő bokortanyából alakult ki a mai több utcás települési zárvány. A 300 házat tartalmazó kerületrész közterületei rendezettek. A major területén jelen lévő többfunkciójú területhasználat olyan kedvező adottság, melyet a fejlesztések során érdemes megőrizni, bővíteni. Bár a terület az M0 és az M5 szomszédságában található, közúti lejáró híján nincs forgalmi kapcsolatban ezekkel. Ez a lakóterületek szempontjából kedvező adottság, azonban az üzemi, gazdasági területek fejlesztése szempontjából hátrányt jelent. A Gyáli-patak medre mellett kialakított horgász-tó (Péteri-major területén) szintén értékes élőhely, biológiailag aktív felület.

A Péteri majori tó környékén egykor engedély nélküli építmények jelentek meg, amelyek idővel lakó funkciójú területekké váltak. A major területén jelen lévő többfunkciójú területhasználat kedvező adottság. A Gyáli-patak medre és annak környéke a Nemzeti Ökológiai Hálózat része, ökológia folyosó szerepet tölt be. A Gyáli-patak medre mellett kialakított horgász-tó szintén értékes élőhely, biológiailag aktív felület.

3.3.6.2. Gazdaság

Péteri-major elsősorban lakó funkcióval bír, de Soroksár lakosságának is csak elenyésző része, mindössze 388 fő lakhelye. Néhány mikro vállalkozásnak található telephelye a területen, ahol főleg raktározással, építőanyag kereskedelemmel, gépjárművek tárolásával, szerelésével foglalkoznak. Néhány család mezőgazdaságból próbál kiegészítő jövedelemhez jutni, például fólia alatti primőráru termesztéssel. A kerületrésznek nincs jelentős gazdasági szerepe, csak abban az esetben fejlődhetne intenzívebben, ha autópálya-lehajtó épülne az M0-asról. Ezt azonban valószínűleg sok helybeli lakos és civil szervezet ellenezné.

83. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Péteri major		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	0

3.3.6.3. Társadalmi környezet

84. táblázat: Péteri major és térsége kerületrészt mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Péteri major és térsége
Lakónépesség száma (fő)	20697	388
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	17,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	67,5
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	15,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	33,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	62,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	23,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	11,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	7,7
Lakásállomány (db)	8115	131

3.3.6.4. Közművek, infrastruktúra

85. táblázat: Péteri major és térsége kerületrészt közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékves víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

A kerületrészt az M5-ös autópálya felett átvezető Péteri-majori bekötőúton és a Dózsa György úton keresztül kapcsolódik a cca. 2 km-re lévő XVIII. kerületi Pestszentimre területéhez. Soroksár központi területéhez a Tangazdasági úton és Vecsés úton, felszíni vasúti átkelőn keresztül haladva juthatunk el. Ez a távolság mintegy 3 km. A légvonalban 3 km-re lévő Újtelephez vezető közúti távolság 5,5 km.

A major terület részlegesen közművesített, a szennyvízcsatorna hálózattal ellátatlan terület.

86. táblázat: Péteri major és térsége kerületrészt SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Rendezett települési környezet Nincs számottevő átmenő forgalom Vegyes területhasználat Gyáli-patak közelsége	Zárvány jelleg Kerületrészt központ hiánya Gazdasági területek kapcsolatának hiánya az autópályákkal
Lehetőségek	Veszélyek
Lakóterületi fejlesztés Munkahelyi területek helyzetbe hozása Kereskedelmi, szolgáltató funkciók erősítése Gyáli-patak szabadidős hasznosítása Természeti értékek megőrzése Zöldfelületi, közterületi fejlesztés	Lakó funkciót zavaró területhasználat megjelenése Külterületi részek integrált fejlesztésének elmaradása Környező természeti értékeket veszélyeztető fejlesztések

3.3.7. Nagybani Piac és térsége kerületrészt helyzetértékelése

3.3.7.1. Jellemzők

A Nagybani zöldségpiac térsége tipikus példája a bevásárló parkoknak. Az M5-ös autópálya közelségéből származó kedvező közúti kapcsolatok kihasználása érdekében sorra telepedtek meg a területen, a nagyterületű, autós bevásárlásra alapozó kereskedelmi egységek (Auchan, Electro World, BricoStore és Buy & Way központ). A Soroksár közigazgatási területén lévő 161 hektáros terület négy kerület (XVIII., XIX., XX. és XXIII.) találkozásánál helyezkedik el. A bevásárló park szolgáltatásait a kedvező közúti kapcsolatok révén nem csak a szomszédos kerületek, de a Dél-Budapest egész térségének, illetve az agglomeráció településeinek is nyújtja.

A terület területhasználati szempontból egyfunkciós, kizárólag kereskedelmi, szolgáltatási típusú tevékenységeket tartalmaz. A személygépkocsival történő megközelítés ösztönzése érdekében nagy területű felszíni gépkocsi parkolók kerültek kialakításra. Jelen formájában a terület nem tölt be térségi kereskedelmi-szolgáltató gócpontot, vonzó városias központ funkciót.

Az épületek egyformák, nemzetközi sztenderd szerint épültek. A területen lakásállomány egyáltalán nincsen csak a Nagybani piac épületei, bevásárlóközpontok, irodaépületek (pl. EuropCar), vállalati telephelyek (pl. Waberer's Holding Zrt.) autószalon és szervíz (Porsche M5), benzinkút (OMV), McDonald's gyorsétkezdé, stb..

A Nagybani-piac bevásárló parki területeinek nagy alapterületű kereskedelmi létesítményei, valamint a személygépjármű forgalom kiszolgálására létesített felszíni parkoló területek jelentős mértékben növelik az inaktív felületek arányát.

3.3.7.2. Gazdaság

A Nagykörösi út és az M5 bevezető szakasza között létesült, a Nagybani zöldségpiac térségében létrejött kereskedelmi szolgáltató terület fővárosi, sőt regionális szinten nyújt kereskedelmi szolgáltatásokat. A XVIII.-XIX.-XX.-XXIII. kerületek találkozásánál lévő, több kerületet érintő térségben nagy volumenű forgalmat lebonyolító, kis- és nagykereskedelmi funkciókat ellátó cégek telepedtek meg. A térség földrajzi helyzete révén Budapest Déli kaputérségeként funkcionálhat. Ehhez azonban jelenlegi kereskedelmi-szolgáltató funkcióra alapozott funkció skálája nem elégséges. A kereskedelmi központ összterülete 40 hektár, melyből 13 hektáron biztosít letelepedési lehetőséget más szakáruházaknak (például Electro World, BricoStore, KIKA) és a Soroksári Buy & Way bevásárlóközpont üzleteinek. A kapcsolódó áruházak egyenként körülbelül 2.000-5.000 négyzetméter területűek és önálló parkolóval ellátottak.

A kerületrészt gazdaságának másik meghatározó szereplője a Waberer's Holding Zrt. A Waberer's Holding Zrt. Magyarország és Kelet-Közép-Európa piacvezető logisztikai szolgáltatója, amely - saját piaci szegmensében - Európában is a legtekintélyesebb vállalatok között szerepel. A Waberer's Holding Zrt. által irányított cégcsoport vállalatai globálisan átfogják a logisztikai szolgáltatásokat. Alapításukkor a menedzsment az a szándék vezérelte, hogy a fuvarozástól a szállítmányozásig, a raktárlogisztikától a gépjárműjavításig olyan szakma specifikus vállalatok jöjjenek létre, amelyek - saját területükön - professzionális tevékenységekre képesek. A közép- és kelet európai növekedés a cégcsoport számára lehetővé tette a fejlődést a szomszédos piacokon.

A közúti vagy kombinált fuvarozás, a tengerentúli és légi szállítmányozás, a raktár-logisztika, a regionális disztribúció, a vámügynöki tevékenység területén rendelkezésre álló nagy hatékonyságú kapacitásokból a vállalat szakemberei Európa egyik legfejlettebb ágazati vállalati informatikai rendszere segítségével alkotják meg a megrendelő számára optimális csomagot.

A kerület szempontjából jelentős iparüzési adóbefizető a **Porsche M5**. A cég a Porsche Hungária márkakereskedői hálózata minőségi átalakulásának részeként 1999. decemberében kezdte meg működését az Audi, a Škoda, a VW személyautók, valamint a VW haszonjárművek márkák értékesítésével, szervizelésével, valamint használtautók forgalmazásával. A Porsche M5 24.300 négyzetméteres autócentrumában a gyáraknál kidolgozott design alapján, a márkaszeparáció jegyében önálló arcúlatú értékesítési centrumként üzemelnek a teljes körű szolgáltatást kínáló Audi-, Škoda- Volkswagen személyautó-bemutatótermek, valamint Volkswagen haszonjármű és Weltauto értékesítési bázisok.

A Porsche M5 közelében található a Europcar, amely a legnagyobb európai eredetű, világhálózattal rendelkező autókölcsönző társaság. Mára a világ 170 különböző országában 3000 irodát számlál, gépjármű flottája több mint 220.000 darabos. 2003. januártól Magyarországon az EUrent Autókölcsönző Kft. a Europcar franchise partnere. A cég 1994 decemberében vált a Porsche Csoport tagjává, a gépjármű importhoz kötődő szolgáltatási háttér részévé. Tevékenységének harmadik évében az autókölcsönzők között már a legnagyobb gépjárműparkkal és országos hálózattal rendelkezett. A Europcar Autókölcsönző jelenleg az ország 25 pontján, Magyarország legnagyobb bérbeadóiroda-hálózatával rendelkezik. A Europcar-nál a személyautóktól kezdve a szállító- és haszonjárműveken át az exkluzív autókig a Volkswagen, Audi, Skoda, Seat, Ford, Suzuki és Peugeot márkák közül lehet választani. A gépjárműpark 800 darabot számlál, járművek átlagos életkora kevesebb, mint 4 hónap, az átlagos futott km-ek száma nem éri el a 10.000 km-t.

Soroksárnak ez a kerületrésze kétfunkciónak tekinthető, szinte kizárólag a logisztikára és a kereskedelemre alapozó. A térség földrajzi helyzete révén Budapest Déli kaputérsegeként funkcionálhatna, de ehhez a jelenlegi kereskedelmi-szolgáltató funkcióra alapozott funkció skálája nem elégséges.

87. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Nagybani Piac és térsége		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	1
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	1
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	4

3.3.7.3. Társadalmi környezet

Nagybani piac és térsége kerületrésze a KSH nem tudott adatot szolgáltatni, mert a kiválasztott terület népessége 0 fő.

3.3.7.4. Közművek, infrastruktúra

88. táblázat: Nagybani piac és térsége kerületrész közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

A Nagybani piac térségében kialakított kereskedelmi terület közúti közlekedési kapcsolatai rendkívül jók. A terület négy kerület (XVIII., XIX., XX., XXIII.) találkozásánál helyezkedik el. Az M5-ös autópálya két fel és lehajtója is kialakításra került a terület kiszolgálása céljából. Az utópálya felett átvezető Szentlőrinci út Soroksár központi részeivel, valamint Pestszentlőrinnel köti össze a területet. A Nagykőrösi út Kispest valamint Pestszentimre irányába vezet.

A kerületrész teljes közművesítéssel rendelkezik.

89. táblázat: Nagybani piac és térsége kerületrészt SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kedvező közlekedési kapcsolatok Térségi jelentőségű szolgáltató funkció	Egyfunkciós területhasználat Szeparált kereskedelmi egységek Építészeti értékek, vonzó városi terület hiánya Tipikus „bevásárló-park” Burkolt felületek dominanciája, alacsony zöldfelületi arány
Lehetőségek	Veszélyek
Komplex kereskedelmi-szolgáltató fejlesztés Integrált térségkapu kialakítása Szomszédos kerületekkel összehangolt fejlesztések	Egyfunkciós jelleg megmaradása Szomszédos kerületek fejlesztéseinek összehangolatlan megvalósítása

3.3.8. Logisztikai és gazdasági térség kerületrészt helyzetértékelése

3.3.8.1. Jellemzők

Soroksár déli területrésztének, elkülönülő, kizárólag gazdasági területeket tartalmazó része, a Kelebia vasútvonal és az M0 autótút között lévő logisztikai terület. Az itt működő vállalkozások országos jelentőségű logisztikai funkciókat (BILK) látnak el. A kerületrészt területének legjelentősebb problémája az egyfunkciós területhasználat, valamint Soroksár központtól való izoláltság. A területen lévő közlekedési tengelyek mindegyike (Haraszi út, Grassalkovich - Ócsai út, M0, Kelebia vasútvonal) jelentős átmenő forgalmat bonyolít le. A térségi jelentőségű logisztikai terület fejlesztése ez idáig nem hozott létre komplex területhasználatot, városkapuként funkcionáló vonzó települési környezetet.

A logisztikai-terület létrejöttét a kedvező közúti (autópálya/autótút) és vasúti kapcsolatoknak köszönheti. A terület fejlesztéséhez újabb lökést adhat az M0 autótút új nyomvonalának elkészülése. Mindazonáltal az Ócsai út mentén a gazdasági területek megközelítése nem megfelelően megoldott. A 2x1 sávos közútra való fel- és lehajtás balesetvesztélyes.

3.3.8.2. Gazdaság

A kerületrészt logisztikai szolgáltatások tekintetében országos/nemzetközi jelentőségű gazdasági területeket tartalmaz. A Budapest- Kelebia vasútvonal – M0 – Ócsai út által határolt területen lévő BILK kombinált (vasúti-közúti) terminál az ország legnagyobb kapacitású kombináltfuvarozási terminálja, mely PPP konstrukcióban létesült. Ehhez kapcsolódóan a területen több hasonló profilú cég jelent meg. A terminál mind kísért, mind kísértelen kombináltfuvarozási forgalom lebonyolítására képes. A Kombiterminál része a Budapesti Intermodális Logisztikai Központnak - BILK - melyet a terminál a BILK Logisztikai Zrt.-vel közösen üzemeltet. Ezen két cég szolgáltatásai révén - Közép-Kelet Európában egyedülálló módon - a logisztika minden területét lefedő szolgáltatást tud a Logisztikai Központ nyújtani. A Budapesti Intermodális Logisztikai Központ (BILK) komplex programját - a kombinált áruszállítás részarányának növelését és a vasúti áruszállítás részarányának megtartását célzó állami közlekedéspolitika részeként - a magyar állam 1993-ban hagyta jóvá.

A BILK mellett található jelentős méretű logisztikai vállalkozás a Reining Transport Logisztikai és Szállítványozási Kft. (1239 Budapest, Európa utca 6.) A kerületrészt jelentős vállalkozása Prangl Hungária Kft. A beruházók, felújítók, építetők Magyarországon 1991 óta vehetik igénybe a Prangl európai színvonalú gépparkját. A Prangl Hungária Kft. soroksári telephelyéről (1239 Budapest, Ócsai út 5.) indulnak naponta munkába az autódaruk, önjáró hidraulikus szerelőállványok, a túlsúlyos és túlméretes rakományok szállítására alkalmas járművek. Az ingatlan 500 méterre fekszik az M0 körgyűrűtől, kiváló megközelíthetőséggel. A német tulajdonos másik vállalkozása a Prangl Immobilien Hungaria Ingatlanhasznosító Kft., amely a Grassalkovich út 255. és az Ócsai út 5. címen található telephelyeken irodaépületek, műhelycsarnokok, raktárak és autójavító műhelyek bérbeadásával foglalkozik. A Ramirent Agentrade Kft. (1239 Budapest, Ócsai út 5.) Magyarországon két jelentős építés-gépesítési feladatokat ellátó cég. Az anyavállalat a gyors ütemben növekvő Ramirent konszern, amely ma Európa harmadik legnagyobb gépkölcsönző társasága. A cégcsoport ma 12 országban 293 kirendeltséggel rendelkezik és több, mint 3.200 alkalmazottat foglalkoztat. A vállalkozás több ezer darabos, folyamatosan bővülő minőségi gépparkkal, teljes választékot reprezentáló, az építkezés minden munkafázisára kiterjedő gépparkkal és szervizhálózattal rendelkezik, amit partnereinek ad bérbe, illetve bér munkát végez számukra. Soroksárnak ez a kerületrésze egy-két nagyobb vállalkozástól eltekintve egyfunkciónak tekinthető, szinte kizárólag a logisztikára alapozó. Komplex kereskedelmi, gazdasági és szolgáltató tevékenységek szempontjából funkció-hiányosnak tekinthető.

90. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Logisztikai és gazdasági térség		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	9
	Bankfiókok	1
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	1
	Ipartelepek	1
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	2
	Szállodák	1
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	2

3.3.8.3. Társadalmi környezet

Logisztikai és gazdasági térsége kerületrésze a KSH nem tudott adatot szolgáltatni, mert a kiválasztott terület népessége 0 fő.

3.3.8.4. Közművek, infrastruktúra

91. táblázat: Logisztikai és gazdasági térség kerületszám közmu-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezeték víz		
elektromos hálózat		
közüilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

Közmű ellátottság tekintetében a logisztikai és gazdasági terület állapota rendezettnak tekinthető.

92. táblázat: Logisztikai és gazdasági térség kerületszám SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kedvező közlekedési kapcsolatok Országos jelentőségű logisztikai funkció	Egyfunkciós területhasználat Szeparált logisztikai egységek Építészeti értékek, vonzó városi terület hiánya Tipikus logisztikai park Burkolt felületek dominanciája, alacsony zöldfelületi arány
Lehetőségek	Veszélyek
Integrált térségközpont kialakítása Szomszédos kerületekkel összehangolt fejlesztések Logisztikai funkcióra alapozott, komplex használatú, rendezett városkapu kialakulása	Egyfunkciós jelleg megmaradása Esetleges, a közösségi érdeket kellően nem szolgáló logisztikai fejlesztések megvalósulása Szomszédos területek fejlesztéseinek összehangolatlan megvalósítása

3.3.9. Vizisport utca és térsége kerületszám helyzetértékelése

3.3.9.1. Jellemzők

Soroksár központi részétől északra, a Duna mentén lévő külterületi rész a Sziget-dűlő 117 hektáros területe. A mező- és erdőgazdasági besorolású területeken kívül itt a Duna-parton üdülő terület, illetve szennyvíztisztító terület található.

A területen az 1950-60-as években indult a Dél-pesti Szennyvíztisztító telep működése, valamint a környező mezőgazdasági területek Termelő Szövetkezet keretein belül történő, boltgárkertészek általi művelésének elkezdése. A rendszerváltás után a földterületek felaprózódva tagi, illetve kárpótlási földként magántulajdonba kerültek, a volt TSZ üzemi

területeken a tulajdonváltást követően egyéb üzemek működnek jelenleg is. A volt üvegház területén az Oázis kertészet, a Tsz volt gépjavító telepén hasonló tevékenységű cég működik tovább, a közelmúltban elnevezett dűlőutak mentén (Bolgárföld dűlő, Kajak dűlő, Csónakos dűlő stb) viszont engedély nélküli beépítések jöttek létre nagyrészt már a földkiosztást követő években (1990-es évek).

A Vízisport utca melletti Duna parti területeken a rendszerváltás előtt állami finanszírozásból állami tulajdonú intézmények, sportegyesületek, gyárak vízi sport telepei működtek. A rendszerváltást követően a telepek nagy része magántulajdonba, vagy bérbeadásra került. Több esetben ma már területhasználatában is megváltozott a helyzet, az üdülőként működő vízi sport telepek száma már csak a terület kisebb részét alkotja.

A Pesterzsébet, Kispest és Pestlőrinc szennyvizeinek tisztítására tervezett telep 1966. szeptember 14-étől működik üzemszerűen, majd a telep bővítése a 80-as években folytatódott. A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt-ben 1997-ben megjelenő új tulajdonosok (a francia Veolia Water és a német Berlinwasser) jelentős minőségi fejlődést eredményeztek a dél-pesti telep életében.

A Dél-Pesti szennyvíztisztító telep fejlesztési területeként fenntartott, jelenleg mezőgazdasági művelés alatt álló mintegy 23 hektár kiterjedésű tartalék területen a Ráckevei (Soroksári)-Duna fővárosi szakaszán kikotort iszapmennyiség átmeneti elhelyezését tervezik a megvalósítandó zagytározó (iszapdepónia) kialakításával. Az előzetes számítások szerinti kb. 500.000 m³ ideiglenesen tárolt iszap elhelyezése, kiülepítése, majd elszállítása mintegy 4-5 évet vesz igénybe, ezután a terület a korábbi állapotában kerül helyreállításra.

3.3.9.2. Gazdaság

93. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Vizi sport utca és térsége		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	1
	Vendéglátóegységek	0

3.3.9.3. Társadalmi környezet

94. táblázat: Vizisport utca és térsége kerületrészt mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Vizisport utca és környéke
Lakónépesség száma (fő)	20697	8
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	12,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	62,5
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	25,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	0,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	100,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	50,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	0,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	0,0
Lakásállomány (db)	8115	3

3.3.9.4. Közművek, infrastruktúra

95. táblázat: Vizi sport utca és térsége kerületrészt közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

96. táblázat: Vizi sport utca és térség kerületrészt SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Lehetőségek	Veszélyek

3.3.10. Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége kerületrész helyzetértékelése

3.3.10.1. Jellemzők

A Szamaránszki dűlő külterületi, apró parcellás területein lakóterületi területhasználatok is jelen vannak, bár nagyon csekély mértékben. Nincs igazi településszerkezet.

3.3.10.2. Gazdaság

97. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Szamaránszki dűlő és Sósmocsár		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	0

3.3.10.3. Társadalmi környezet

98. táblázat: Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége kerületrész mutató számok

Mutató megnevezése	XXIII. kerület összesen	Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége
Lakónépesség száma (fő)	20697	9
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	17,4	11,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,5	55,6
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	20,1	33,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	35,5	40,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	60,0	50,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	35,8	33,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,8	20,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	12,0	0,0
Lakásállomány (db)	8115	3

3.3.10.4. Közművek, infrastruktúra

99. táblázat: Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége kerületszám közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékvezetés		
elektromos hálózat		
közüvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

100. táblázat: Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térség kerületszám SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Területfejlesztési tartalék területek	Rendezetlen, engedély nélküli beépítések Helyenként elaprózott telekstruktúra
Lehetőségek	Veszélyek
Területi tartalékok megfontolt felhasználása Soroksár elkerülő út megépítése Integrálódás a kerület települési szövetébe Városi településkörnyezet megteremtése Fejlesztési tartalékterületek közúti feltárása Dél-Budapest Kulturális Központ (Újteleppel)	Elaprózott, nem összehangolt fejlesztések Illegális beépítések szaporodása, Rendezetlen beépítési állapot fennmaradása

3.3.11. Egyéb területek kerületszám helyzetértékelése

3.3.11.1. Jellemzők

A kerület délkeleti részén lévő, cca. 800 hektár kiterjedésű terület jellemzően mező- és erdőgazdasági hasznosításúak, számos ökológiai szempontból értékes területtel. A területet meglévő közlekedési területek (M0 és M5) illetve tervezett közlekedési területek (M0 új nyomvonal, Soroksár elkerülő út) nyomvonalai érintik. A Dinnye hegy területén található a Budapesti Corvinus Egyetem soroksári botanikus kertje és tangazdasága.

A kerület egyéb területi részeinek többsége erdőgazdasági, illetve mezőgazdasági hasznosítású területbe tartozik, elmondható, hogy állandó vagy időszakos jelleggel, a területek nagy része rendelkezik növényzettel.

Soroksár nagyterjedésű, közel 3.000 hektáros külterületi részén számos természeti érték található. Ezek közül a Gyáli-patak medre és annak környéke a Nemzeti Ökológiai Hálózat része, ökológia folyosó szerepet tölt be. Ökológiai és dendrológia szempontból egyaránt értékes a Budapesti Corvinus Egyetemhez tartozó Soroksári Botanikus Kert. A kert gyűjteményes növénykerti része, valamint hazai társulások bemutatási területei egyaránt jelentős botanikai, dendrológiai és természetvédelmi értéket képviselnek.

3.3.11.2. Gazdaság

Soroksár ritkán lakott külterületi részein nincs jelentős gazdasági tevékenység, az innen származó iparüzési adóbevétel csekély. Elsősorban a mezőgazdaságban, kereskedelemben, építőiparban és áru fuvarozásban, illetve egyéb szolgáltatásokban működnek mikro- és kisvállalkozások. Jelentősebb gazdasági tevékenység a Soroksári botanikus kert térségében található. Ezek elsősorban kisebb raktárak és kereskedelmi lerakatok (pl. Tüzép, Vaskereskedelem, építőanyag, stb.) működtetésében merülnek ki.

A vállalkozások között nagyméretűnek számít a Majori út mellett működő, Magyarországon összesen 70 főt foglalkoztató, gabona-, vetőmag- és takarmány-nagykereskedelemmel foglalkozó a Seminis Vetőmag Hungária Kft. (1238 Budapest, Majori út).

A területen jelenleg zagyatározó (iszapdepónia) is működik.

101. táblázat: Gazdasági funkciók bemutatása

Egyéb területek		
Gazdaság	Kiskereskedelmi üzletek	0
	Bankfiókok	0
	Pénzügyi szolgáltatók	0
	Kereskedelmi központok	0
	Ipartelepek	0
	Ipari parkok	0
	Logisztikai központ	0
	Szállodák	0
	Panziók egyéb szálláshelyek	0
	Vendéglátóegységek	0

3.3.11.3. Társadalmi környezet

Egyéb területek kerületrésze a KSH nem tudott adatot szolgáltatni, mert a kiválasztott terület népessége 0 fő.

3.3.11.4. Közművek, infrastruktúra

A kerületrészt kelet-nyugati közúti kapcsolatait a Szentlőrinci (Pesterzsébet, Kispest) és Vecsés utak (Pestszentimre, Pestszentlőrinc, Gyál) biztosítják. Soroksár külterületén ezen felül több, az egymástól külterületekkel elválasztott kerületrészeket összekötő közút vezet. Ilyen a Szentlőrinci út, Vecsés út, Tangazdasági út, Péteri-majori bekötőút. Valamint számos külterületi beépített terület földutakkal feltárt.

Soroksár külterületi részein is jelentős számú épület található. Ezek részben lakó, részben telephelyi funkciójú területek. Jelentősebb külterületi beépítés a Soroksári botanikus kert térségében található.

A területek csak részlegesen közművesítettek, kommunális szennyvízcsatornával nem ellátottak.

102. táblázat: Egyéb területek kerületterész közmű-ellátottsága

Megnevezés	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem találhatóak	A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya az el nem látott település részen, utcákon
vezetékes víz		
elektromos hálózat		
közvilágítás		
szennyvízcsatorna		
gázhálózat		
pormentes út		
járda		

103. táblázat: Egyéb területek kerületterész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Természeti értékek Botanikus kert Gyáli-patakkerület	Gyáli-patak csatornázott medre
Lehetőségek	Veszélyek
Területi tartalékok megfontolt felhasználása Soroksár elkerülő út megépítése Integrálódás a kerület települési szövetébe Gyáli-patak revitalizáció	Elaprózott, nem összehangolt fejlesztések Természeti értékek pusztulása

3.3.12. Városrészek összefoglaló elemzése:

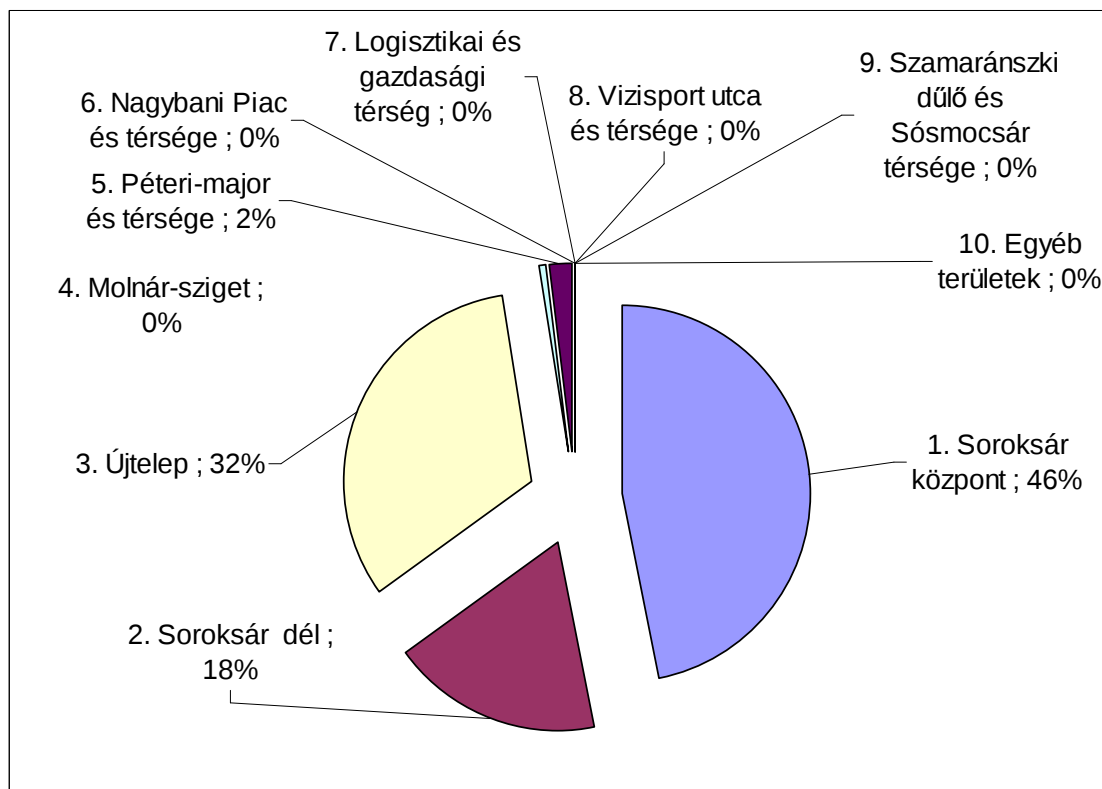
3.3.12.1. Gazdaság

A városrészek gazdasági szerkezetének felépítését, azok gazdasági funkciókkal való ellátottságát a 3.3.1.1.fejezet (Funkcióelemzés) 65. sz. táblázat mutatja be.

3.3.12.2. Társadalom

A XXIII. kerület lakónépessége 2001-2008 között 402 fővel csökkent 20789 főről 20367 főre. A városrészi adatok 2001-re vonatkoznak, így a megoszlás 2001-es állapotot mutatja be.

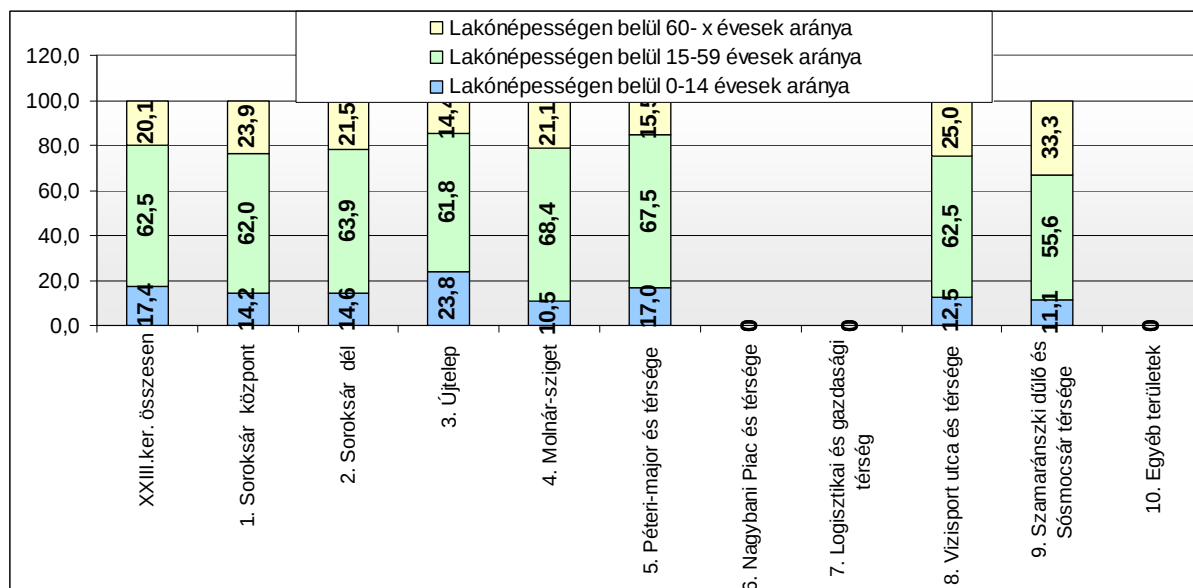
54. ábra: Lakónépesség városrészi megoszlása, 2001. fő/%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Soroksáron a lakónépesség városrészi megoszlása igen szélsőséges. A legtöbb ember természetesen a legtöbb lakással rendelkező Soroksár központban lakik 3682 fő, ez a teljes kerület lakosságának 46,24 %-át teszi ki. A második és harmadik legnagyobb lakónépességgel rendelkező Újtelep és Soroksár dél városrész is a teljes lakónépesség 32,25 %-át illetve 17,79 - át teszi ki. A többi városrész vagy egyáltalában nem rendelkezik lakónépességgel vagy minimális százalékot tesz ki.

55. ábra: Lakónépességben belül a korcsoportok aránya 2001 grafikon %

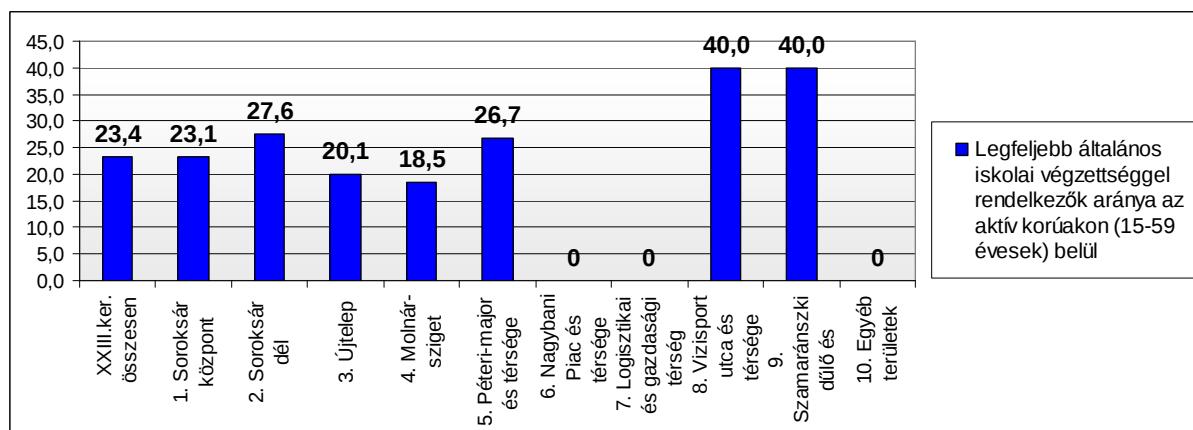
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A kerület városrészenkénti lakónépességen belül a fiatal (0-14 évesek aránya) korcsoportok arányának vizsgálatakor azt találjuk, hogy a kerületi átlagos 17,4 %-os értéknél minden városrész - kivéve Újtelepet 23,8 %, százalékos értéke kisebb. Az öreg (60-x évesek) korcsoport vizsgálatakor az előző értékek fordítottja látható. A lakónépességen belül az átlagos mutató 20,1 %, amelynél a lakónépességgel rendelkező városrészek (8 db) közül, hat városrészben magasabb ez az arány.

A kerületi városrészeket nem lehetett lehatárolni, hogy minden terület rendelkezzen legalább statisztikailag értelmezhető lakónépességgel, így nagyon nehéz a városrészeket egymáshoz viszonyítani a különböző elemzéseknél.

Összességében a városrészi területeken a lakónépesség korcsoportonkénti megoszlását vizsgálva a fiatalok aránya a lakónépességhez és a 60 éven felüliekhez viszonyítva igen alacsony, a kerület előregeedése állapítható meg.

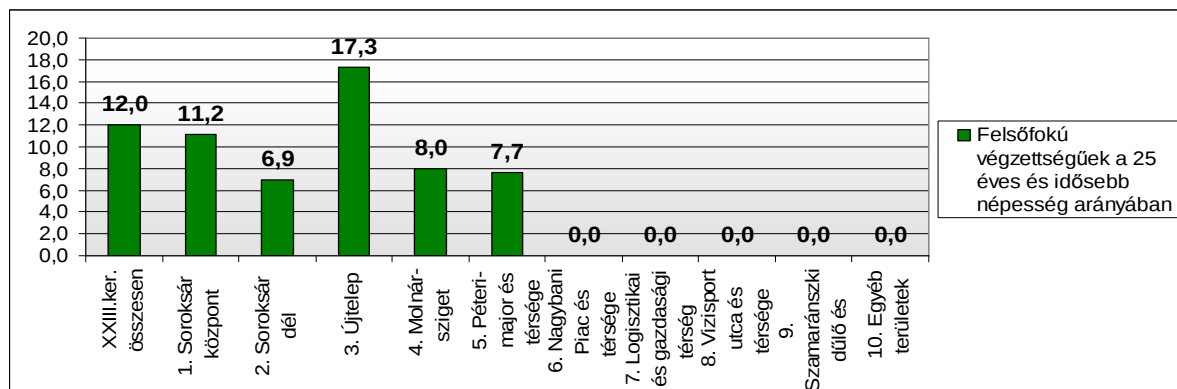
56. ábra: Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, 2001 grafikon %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az aktív korúakon belül legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a Külterületi 45,2% és a Soroksár déli 27,6% városrészekben a legmagasabb, nem releváns a Vízisport utca és térsége és a Szamaránszki dűlő és Sós-mocsár térsége városrészek 40 %-os értéke, mert ott a lakónépesség száma 8 fő illetve 9 fő, ezek elenyésző tételek. A teljes kerületi 23,4%-os értékéhez viszonyítva a 21,8% magas, míg a 4,2%-os a mutató növekedése nem számottevő. Újtelep városrész rendelkezik a legjobb értékkel, itt csak az aktív korúak 20,2%-nak van legfeljebb általános iskolai végzettsége.

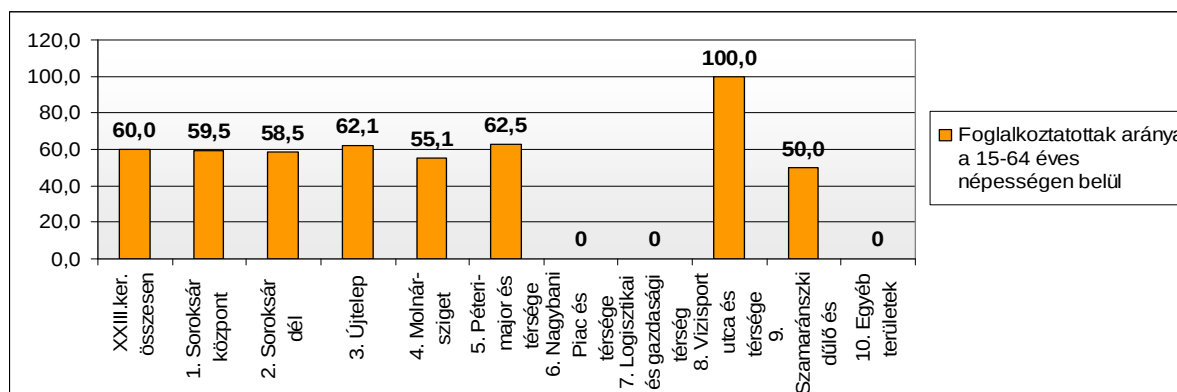
57. ábra: Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2001 %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában teljesen korrelál az alacsony végzettségűekkel, Külterület városrészben a legalacsonyabb, mindösszesen 3,8 %. A felsőfokú végzettségűek legnagyobb arányban az újtelep városrészben 17,3% található.

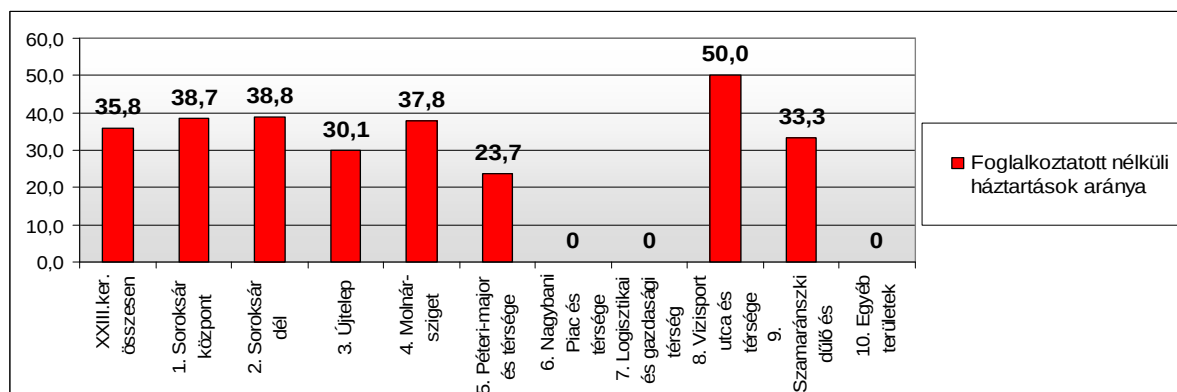
58. ábra: Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességén belül, 2001 grafikon %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességén belül a városrészenkénti elemzésnél megállapítható, hogy az Újtelep 62,1% és Péteri major és térségében 62,5% a legmagasabb. Ezek a kerületi átlagot tekintve 2,1% és 2,5% ponttal magasabb értéket mutat. A legrosszabb a foglalkoztatottak aránya 55,1% a Molnár szigeten.

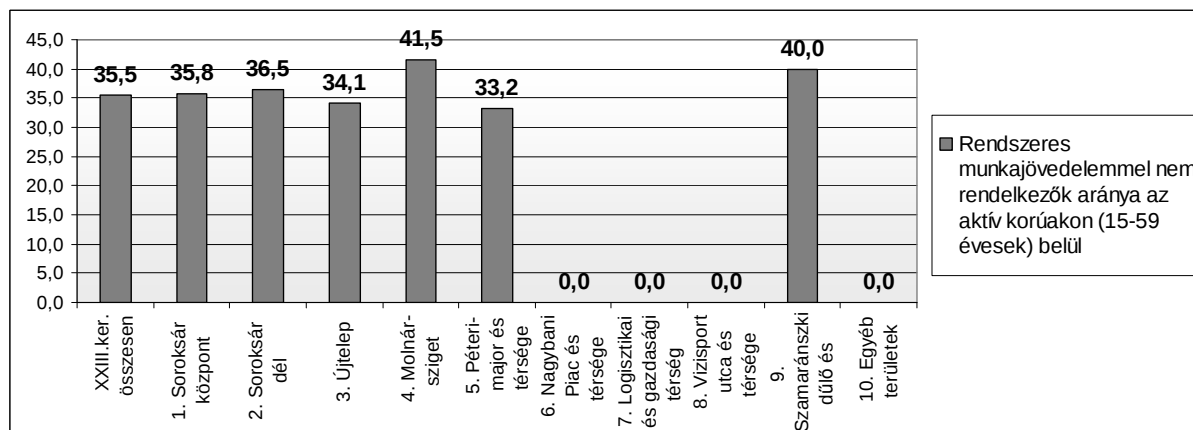
59. ábra: Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, 2001 grafikon %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya ismételten a Soroksár dél és a Soroksár központ városrészekben a legmagasabb 38,8% és 38,7%, ez 3% s 3,1% ponttal tér el az egész kerület átlagától. A legkedvezőbb a helyzet Péteri major és térsége városrészben, itt csak a háztartások 23,7% - a van foglalkoztatott nélkül, a többi városrészben vagy nem értelmezhető vagy a kerületi átlag körül mozog.

60. ábra: Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, 2001 %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát tekintve az aktív korúakon belül a városrészeket vizsgálva megállapítható, hogy a legrosszabb értékekkel 48,7%-kal a Külterületi városrész rendelkezik. Ez 13,3%-kal magasabb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, mint a teljes kerületre vonatkozó érték.

A Péteri major és térsége városrész rendelkezik a legkedvezőbb értékkel 33,2%, ez azzal is magyarázható, hogy itt a legmagasabb 62,5% a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül.

Vizsgálva a foglalkoztatást, a foglalkoztatottak nélküli háztartásokat, valamint a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát a városrészekre, megállapítható, hogy ezek az értékek a vizsgált területeken teljes korrelációt mutatnak. Ahol magasabb a foglalkoztatás, azon a területen alacsonyabb a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül.

3.3.12.3. Lakókörnyezet

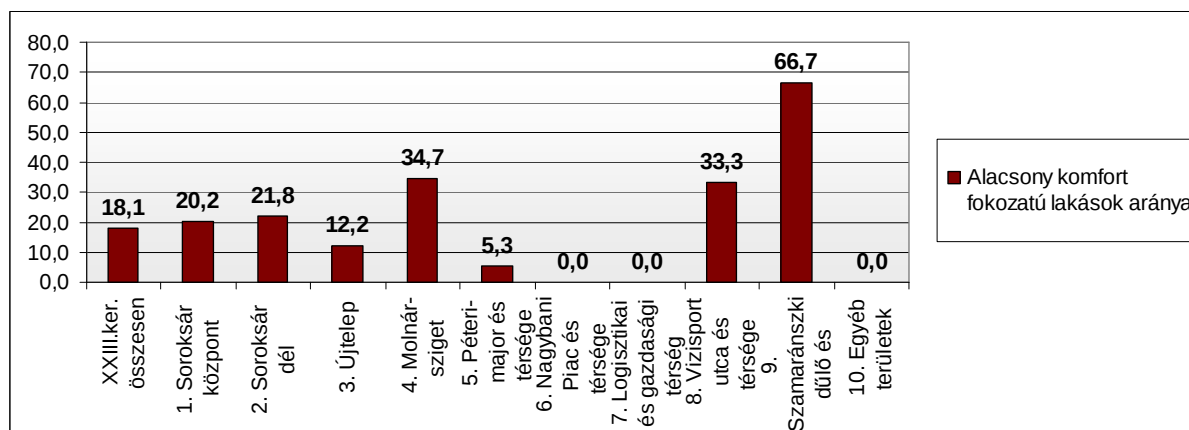
Budapest XXIII. kerületében, Soroksáron, az összes lakásállomány 8115 db, amely a következőképpen oszlik meg a városrészek között. A legtöbb lakás Soroksár központban található, itt 3994 db lakás van, amely a kerülethez viszonyítva 49,2 %-ot tesz ki, ez a kerület legtöbb lakással rendelkező városrésze. Újtelep városrész területén 2383 db lakás van, ami 29,3 %-ot tesz ki, Soroksár dél városrészben 1467 db lakás épült, amely a kerülethez képest 18 %-ot jelent. A többi városrészben vagy nincs lakásállomány vagy nagyon kevés 131 db, 49 db, 3-3 db lakás, amely kerületi szinten elenyésző.

104. táblázat: Lakásállomány, 2001 (db)

Városrészek	Lakásállomány db	XXIII. kerületi arány %
Soroksár	8115	100
Soroksár központ	3994	49,2
Soroksár dél	1467	18,0
Újtelep	2383	29,3
Molnár-sziget	49	0,6
Péteri major és térsége	131	1,6
Nagybani Piac és térsége	0	0
Logisztikai és gazdasági térség	0	0
Vizi sport utca és térsége	3	0,036
Szamaránszki dűlő és Sósmocsár térsége	3	0,036
Egyéb területek	85	1,0

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a legmagasabb Molnár szigeten 34,7 %, ami nem meglepő, hiszen itt nincs csatornahálózat. Újtelep, Péteri major és térségén kívül minden városrészben magasabb a kerületi arálynál az alacsony komfort fokozatú lakások aránya.

61. ábra: Alacsony komfort fokozatú lakások aránya, 2001 %

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A kerületben a legtöbb lakással rendelkező városrész Soroksár központ, amely az alacsony komfort fokozattal rendelkező lakások arányában a kerületi értéknél nagyobb aránnyal bír 20,2 %.

3.3.13. Közszolgáltatások

A városrészek közszolgáltatásokkal való ellátottságát ezen fejezet funkcióelemzés című 62-64. és 66. sz. táblázatai szemléltetik.

3.3.14. Anti-szegregációs vonatkozások

3.3.14.1. Soroksár dél

A KSH adatok alapján a kerületben valódi szegregátum nem található, ezért az antiszegregációs terv célja az, hogy azonosítsuk azokat a kerületrészeket, területeket, ahol szegregációs folyamatok kialakulására van lehetőség, és a helyzetelemzésből kiindulva olyan prevenciós intézkedéseket fogalmazzunk meg, amelyekkel elejét vehetjük az ez irányú tendenciák felerősödésének, a szegregátum kialakulásának. Az Orbán-hegy szegregációval veszélyeztetett tömbjei a Szőlődomb utca és az Orbán-hegyi dűlő vasútfelőli része. A veszélyeztetett utcák lakónépessége 2008. májusi adatok szerint az alábbiak szerint alakulnak: Szőlődomb utca 257 fő, Orbán-hegyi dűlő 144 fő, ebből a veszélyeztetett területen hozzávetőlegesen 60 ember él, a kerületi lakónépesség 0,3%-a. Az Apostol-hegy veszélyeztetett utcái a Duna-part alsó 31 fő, Vadevezős utca 199 fő, Déli temető 42 fő, Tusa 45 fő, Háló 67 fő, Vadvíz 0 fő, Vágó (Déli temető-láva közötti szakasz) 1 fő, Láva köz és utca 164 fő, összesen 549 fő, a kerületi lakosok 2,65%-a.

3.3.14.2. Szamaránszki dűlő és Sós mocsár

Anti-szegregációs szempontból a külterületi részek közül a Szamaránszki dűlő tekinthető szegregációs folyamatokkal potenciálisan veszélyeztetett területnek. Annak ellenére, hogy a 2001-es adatok ma teljesen irrelevánsak – hiszen a területen jelenleg több tucat lakóépület található a táblázatban szereplő 3-hoz képest, és a lakónépességre megadott 9 főt is jelentősen meghaladja az ott lakók száma – valamint, hogy 9 fő után számított mutatók alapján komoly következtetéseket levonni nem lehet, a tendenciák valószínűsíthetően jelenleg is érvényesek. A Szamaránszki dűlő szegregációval veszélyeztetett rész a Szérűskert utca, Tompaház utca, Szamaránszki dűlő. A 2008. májusi adatok szerint a bejelentett lakosok száma sorrendben: 11, 53, 77 fő, az összesen 141 fő a kerületi lakosok 0,68%-a.